

1. 1553
9/11
2

การวิจัยเพื่อจัดรูปแบบยุทธวิธีการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชน

ปริญญานิพนธ์

ของ

ทองคุณ หงส์พันธุ์

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ตูลุฬวัด ๒๐ พระโขนง กรุงเทพฯ ๒ โทร. ๓๑๒๑๕๗๕. ๓๑๑๕๐๕๐

๑ ๑ ม.ค. ๒๕๒๓

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปดึก

เมษายน ๒๕๒๒

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การวิจัยเรื่องนี้มีคามมุ่งหมายสำคัญที่จะแสวงหายุทธวิธีการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชน โดยวิธีศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่น กับระดับความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้าน และความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบเชิงมนุษย์กับองค์ประกอบด้านภูมิหลัง ประสบการณ์ และการศึกษาอบรมของผู้นำท้องถิ่น โดยเชื่อมั่นว่า ผลจากการศึกษากังกล่าวจะทำให้สามารถจัดรูปแบบยุทธวิธีการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหาเชิงวิจัยที่พยายามจะค้นหาคำตอบ มี 3 ข้อดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูง กับผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำ แตกต่างกันอย่างไรร

2. องค์ประกอบเชิงมนุษย์ในปัญหาข้อแรกนั้นมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านภูมิหลัง ประสบการณ์ และการศึกษาอบรม ของผู้นำท้องถิ่นอย่างไร

3. แนวทางในการดำเนินการจัดการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่นที่มีความเหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้นั้นกระทำได้อย่างไร

ในการดำเนินการวิจัยได้กำหนดใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน จาก 12 หมู่บ้าน ใน 6 จังหวัด ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 210 คน จังหวัดที่คัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นครพนม กาฬสินธุ์ หนองคาย ชัยภูมิ อุบลราชธานี และ ศรีสะเกษ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีคิดหาร้อยละ เปรียบเทียบค่าไคสแควร์ วิเคราะห์สหสัมพันธ์และการถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้คือ

1. องค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูง สูงกว่าองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ 1) ความรู้

เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน 2) ความรู้เกี่ยวกับแหล่งวิชาการชุมชน 3) ความเป็นผู้นำ
ในหมู่บ้าน 4) ความซื่อตรงต่อหน้าที่ 5) ความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนา 6) ความเป็น
ผู้มีกุศลจิต 7) การยอมรับวิทยาการแผนใหม่ 8) ความเชื่อมั่นในตนเอง 9) ความ
จงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำ และ 10) ความสัมพันธ์กับผู้นำของหมู่บ้าน ส่วนทัศนคติแบบ
ประชาธิปไตยของผู้นำทั้งสองกลุ่มนี้ปรากฏว่าไม่แตกต่างกัน

2. องค์ประกอบเชิงมนุษย์ทั้ง 11 ประการมีความสัมพันธ์อย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติ กับ องค์ประกอบด้านภูมิหลัง ประสพการณ์ และการศึกษาอบรม ของ
ผู้นำท้องถิ่นที่นำมาศึกษา คือ 1) ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน 2) ความสัมพันธ์กับ
แหล่งอารยธรรม 3) การศึกษาอบรมนอกโรงเรียน 4) ระดับการศึกษาใน
โรงเรียน 5) อายุ และ 6) อายุการเป็นผู้นำท้องถิ่น

3. ผู้นำท้องถิ่นมีความเห็นว่า แนวทางการดำเนินการจัดการฝึกอบรม
เพื่อพัฒนาองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่นที่นำเสนอ นั้น สามารถปฏิบัติ
ได้ และมีความเหมาะสม คือ 1) ช่วงเวลาและระยะเวลาการฝึกอบรม
2) สถานที่ฝึกอบรม 3) เนื้อหาสาระในการฝึกอบรม และ 4) วิธีสอนและการ
จัดกิจกรรมการฝึกอบรม ยกเว้นการให้ผู้นำท้องถิ่นมีส่วนในการออกค่าใช้จ่ายใน
การฝึกอบรม

The objective of this research is to formulate a strategy for training of local leaders in community development; by studying the relationship between human factors of local leaders and the level of achievement in village development, and the relationships between local leaders' human factors and their background, experiences, and education and training.

This study was directed specifically at the following three research problems:

1. What is the difference in the human factors between the local leaders of the high level developing villages and the local leaders of the low level developing villages?
2. How do the local leaders' human factors (in the first problem) relate to their background, experiences, and education and training?
3. What is the most suitable strategy in training for the local leaders' human factor development?

A sample size of 210, made up of members of village development committees, was purposively selected from 12 villages of 6 provinces in the Northeastern Region of Thailand. The 6 provinces were Nakorn Panom, Kalasin, Nong Khai, Chaiyapoom, Ubol Rajthani and Srisakhet. Percentage, chi-square, canonical correlation, and multiple stepwise regression, were used to analyse data.

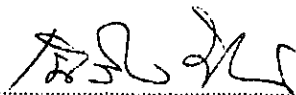
Findings were as follows:

1. Obvious differences between the two groups of local leaders are : 1) knowledge of community development 2) knowledge of community resources 3) local leadership 4) honesty 5) the will to develop 6) missionary zeal 7) innovativeness 8) self confidence 9) loyalty to local leaders' institution and 10) relationship with other leaders. But the level of democratic attitude of the two groups is not different.

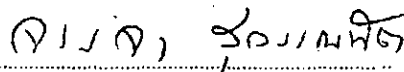
2. Background, experiences, and education and training as independent variables were found to be closely related to the above 11 human factors. These independent variables were : 1) mass media exposure 2) civilization exposure 3) non-formal education 4) formal education 5) age and 6) period of being a local leader.

3. In the opinion of the local leaders, training approaches for human factor development of local leaders as proposed in the questionnaire seemed to be effective and practicable. These are in the areas of : 1) the training durations and time periods 2) the training places 3) the training contents and 4) the training methods and techniques; with the exception of the idea that the trainees share part of training expenses.

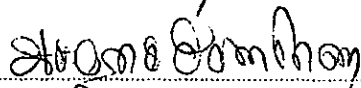
คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตได้พิจารณาปัญหานี้อย่างรอบคอบแล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิตของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

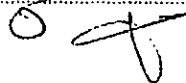
ประธาน

กรรมการ

กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยนี้สำเร็จลงด้วยดี เนื่องจากความเอื้ออารีของหน่วยงานและบุคคลเป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงใคร่ขอนำมากล่าวถึงความสำนึกในบุญคุณให้ปรากฏ ณ ที่น

คณะบุคคลกลุ่มแรกที่ใคร่กล่าวถึง คือ คณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ปรชานกรรมการ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลียว บุรีภักดิ์ นั้นได้ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี ทั้งในฐานะ อาจารย์ที่สอนและอาจารย์ที่ปรึกษาประจำตัวนิสิต สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ ตลอดจนในฐานะที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ โดยเฉพาะทางด้านแบบแผนการวิจัย ส่วนศาสตราจารย์ ดร.จรรยา สุวรรณทัต นั้นก็ได้กรุณาให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการจัดสร้างเครื่องมือการวิจัย กรรมการท่านสุดท้าย คือ คุณประยูทธ สุวรรณโกตา หัวหน้าฝ่ายพัฒนาผู้นำท้องถิ่น กองฝึกอบรม กรมการพัฒนาชุมชน ได้ให้ความช่วยเหลือในก้นเนื้อหาสาระของวิชาการพัฒนาชุมชน และการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น ด้วยความตลอดตั้งแต่ตอนที่ผู้วิจัยไปฝึกงานที่ฝ่ายพัฒนาผู้นำท้องถิ่น

พันเอกท้าวเนียบ หัษมณี หัวหน้ากองยุทธการ กองอำนาจกลางฯ สำนักบัญชาการทหารสูงสุด ได้กรุณารับเป็นกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

อาจารย์พิมพ์รัตน์ คันตระกูล ได้กรุณารับเป็นธุระในเรื่องการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตั้งแต่ต้นจนเสร็จ ด้วยความวิริยะอุตสาหะเป็นอย่างดี

คณะอาจารย์วิทยาลัยครูสกลนครหลายท่านได้ให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนาม ทั้งในตอนทดลองเครื่องมือและตอนออกเก็บข้อมูลจริง

นักศึกษาวิทยาลัยครูสกลนครหลายคนได้ให้ความร่วมมือในการออกสำรวจและเก็บข้อมูลเบื้องต้น ใคร่ขอเอ่ยนามในที่นี้คือ คุณลำพอง วิเศษศรี และ คุณจินดา สายคำ

เจ้าหน้าที่กรมการพัฒนาชุมชนหลายท่านได้กรุณาให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น เกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน ตลอดจนให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยนี้เป็นอย่างมาก

คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน (กพม.) ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้เสียสละเวลาอันมีค่า โดยให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์เพื่อการวิจัยนี้ ด้วยความเต็มใจและด้วยความอุทกนเป็นที่สุด

คุณจริทร์ ยางจิต ได้ช่วยจัดพิมพ์และอักษานารายงานปริญญานพนธ์ฉบับนี้ด้วยความตั้งใจและเต็มใจยิ่ง

ที่จะเว้นกล่าวถึงในที่นี้ไม่ได้คือ บริษัทศูนย์รอกบวิเวอริจำกัด ที่มองเห็นความสำคัญของงานวิจัยนี้ และได้ให้ความอนุเคราะห์โดยการให้ทุนอุดหนุนเพื่อกำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยรู้สึกสำนึกและซาบซึ้งในน้ำใจของหน่วยงานและบุคคลทุกท่านที่กล่าวมาแล้วเป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ทองคุณ หงสพันธ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
✓ แนวความคิดและภูมิหลังของปัญหาการวิจัย	1
บทบาทของการพัฒนาชุมชนในการพัฒนาประเทศ	1
ความสำคัญของผู้นำท้องถิ่นในงานพัฒนาชุมชน	4
ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานพัฒนาชุมชน	8
✓ ความจำเป็นและความสำคัญของการวิจัย	12
✓ ปัญหาเชิงวิจัยและความมุ่งหมายของการวิจัย	13
✓ ข้อตกลงเบื้องต้น	14
✓ สมมุติฐานและเหตุผลเบื้องหลังสมมุติฐาน	15
✓ ที่มาและประโยชน์ของการวิจัย	19
✓ คำอธิบายศัพท์และคำแปล	21
2 เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	25
3 วิธีดำเนินการวิจัย	52
แบบแผนการวิจัย	52
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	53
กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	55
เครื่องมือการวิจัย	60
การเก็บรวบรวมข้อมูล	66
การจัดกระทำกับข้อมูลและการเตรียมการก่อนการวิเคราะห์	68
การวิเคราะห์ข้อมูล	69

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย	73
ข้อมูลเบื้องต้น	74
ผลการพิสูจน์สมมุติฐาน	81
การพิสูจน์สมมุติฐานที่ 1	81
การพิสูจน์สมมุติฐานที่ 2	89
การพิสูจน์สมมุติฐานที่ 3	100
5 บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	111
บทย่อ	111
สรุปผลการวิจัย	113
อภิปรายผล	121
ข้อเสนอแนะ	137
การจัดรูปแบบยุทธวิธีการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่น	137
ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป	147
บรรณานุกรม	148
ภาคผนวก	158
ก. แบบสัมภาษณ์	159
ข. คำอำนาจจำแนกแบบสัมภาษณ์ตอนที่ 2	185
ค. สมุทราหีส์	167
ง. เกณฑ์การให้คะแนนตัวแปรต่าง ๆ	250
จ. ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพิสูจน์สมมุติฐาน	253
ฉ. โครงสร้างของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	298
ช. เกณฑ์การประกวดหมู่บ้านพัฒนาของกระทรวงมหาดไทย	305
บทคัดย่อ	309

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	เป้าหมายและงบประมาณค่าเป็นการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่น (2520 - 2524)	8
2	หมู่บ้านที่เก็บข้อมูลและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง	58
3	ลักษณะของหมู่บ้านที่ใดเป็นกลุ่มตัวอย่าง	59
4	คำอ่านจ่าแนกของแบบสัมภาษณ์ตอนที่ 2	64
5	การวัดความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์	186
6	การให้คะแนนตัวแปรต่าง ๆ	251
7	คุณลักษณะของคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านที่ดี	252
8	การวัดคะแนนเฉลี่ยของคณะกรรมการหมู่บ้านเกี่ยวกับ องค์ประกอบเชิงมนุษย์	254
9	เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนของ ผู้นำท้องถิ่น	255
10	เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งวิชาการชุมชน ของผู้นำท้องถิ่น	255
11	เปรียบเทียบความเป็นผู้นำในหมู่บ้านของผู้นำท้องถิ่น	255
12	เปรียบเทียบความซื่อตรงต่อหน้าที่ของผู้นำท้องถิ่น	256
13	เปรียบเทียบความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนาของผู้นำท้องถิ่น	256
14	เปรียบเทียบความเป็นผู้มีกุศลจิตของผู้นำท้องถิ่น	256
15	เปรียบเทียบการยอมรับวิทยาการแผนใหม่ของผู้นำท้องถิ่น	257
16	เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของผู้นำท้องถิ่น	257
17	เปรียบเทียบความจงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำของผู้นำท้องถิ่น	257
18	เปรียบเทียบทัศนคติแบบประชาธิปไตยของผู้นำท้องถิ่น	258

19	เปรียบเทียบความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้านของผู้นำท้องถิ่น	258
20	ความสัมพันธ์ตัวแปรพหุคูณ แบบ canonical correlation ระหว่างชุดตัวแปรอิสระกับชุดตัวแปร เกณฑ์	260
21	ความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรอิสระกับชุดตัวแปร เกณฑ์	261
22	ความสัมพันธ์ของชุดตัวแปรอิสระ	262
23	ความสัมพันธ์ของชุดตัวแปรตามหรือตัวแปร เกณฑ์	263
24	แสดงขั้นตอนการเลือกตัวแปรเข้าสู่สมการถดถอยเมื่อกำหนดให้ ความรู้เกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน (7) เป็นตัวแปร เกณฑ์	264
25	แสดงค่าที่ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณและสัมประสิทธิ์ถดถอย เมื่อความรู้เกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน (7) เป็นตัวแปร เกณฑ์	265
26	แสดงขั้นตอนการเลือกตัวแปรเข้าสู่สมการถดถอยเมื่อกำหนดให้ ความรู้เกี่ยวกับแหล่งวิชาการชุมชน (8) เป็นตัวแปร เกณฑ์	266
27	แสดงค่าที่ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณและสัมประสิทธิ์ถดถอย เมื่อความรู้เกี่ยวกับแหล่งวิชาการชุมชน (8) เป็นตัวแปร เกณฑ์	267
28	แสดงขั้นตอนการเลือกตัวแปรเข้าสู่สมการถดถอยเมื่อกำหนดให้ ความเป็นผู้นำในหมู่บ้าน (9) เป็นตัวแปร เกณฑ์	268
29	แสดงค่าที่ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณและสัมประสิทธิ์ถดถอย เมื่อความเป็นผู้นำในหมู่บ้าน (9) เป็นตัวแปร เกณฑ์	269
30	แสดงขั้นตอนการเลือกตัวแปรเข้าสู่สมการถดถอยเมื่อกำหนดให้ ความซื่อตรงต่อหน้าที่ (10) เป็นตัวแปร เกณฑ์	270
31	แสดงค่าที่ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณและสัมประสิทธิ์ถดถอย เมื่อความซื่อตรงต่อหน้าที่ (10) เป็นตัวแปร เกณฑ์	271
32	แสดงขั้นตอนการเลือกตัวแปรเข้าสู่สมการถดถอยเมื่อกำหนดให้ ความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนา (11) เป็นตัวแปร เกณฑ์	272

33	แสดงค่าที่ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และสัมประสิทธิ์ ถดถอยเมื่อความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนา (11) เป็นตัวแปร เกณฑ์	273
34	แสดงขั้นตอนการเลือกตัวแปรเข้าสมการถดถอยเมื่อกำหนดให้ ความเป็นผู้มีกุศลจิต (12) เป็นตัวแปรเกณฑ์	274
35	แสดงค่าที่ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และสัมประสิทธิ์ ถดถอยเมื่อความเป็นผู้มีกุศลจิต (12) เป็นตัวแปรเกณฑ์	275
36	แสดงขั้นตอนการเลือกตัวแปรเข้าสมการถดถอยเมื่อกำหนดให้ การยอมรับวิทยาการแผนใหม่ (13) เป็นตัวแปรเกณฑ์	276
37	แสดงค่าที่ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และสัมประสิทธิ์ ถดถอยเมื่อการยอมรับวิทยาการแผนใหม่ (13) เป็น ตัวแปรเกณฑ์	277
38	แสดงขั้นตอนการเลือกตัวแปรเข้าสมการถดถอย เมื่อ กำหนดให้ความเชื่อมั่นในตนเอง (14) เป็นตัวแปรเกณฑ์	278
39	แสดงค่าที่ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และสัมประสิทธิ์ ถดถอยเมื่อความเชื่อมั่นในตนเอง (14) เป็นตัวแปรเกณฑ์	279
40	แสดงขั้นตอน การเลือกตัวแปรเข้าสมการถดถอยเมื่อกำหนดให้ ความจริงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำ (15) เป็นตัวแปรเกณฑ์	280
41	แสดงค่าที่ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และสัมประสิทธิ์ ถดถอยเมื่อความจริงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำ (15) เป็นตัวแปรเกณฑ์	281
42	แสดงขั้นตอน การเลือกตัวแปรเข้าสมการถดถอยเมื่อกำหนดให้ ทัศนคติแบบประชาธิปไตย (16) เป็นตัวแปรเกณฑ์	282
43	แสดงค่าที่ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณและสัมประสิทธิ์ถดถอย เมื่อทัศนคติแบบประชาธิปไตย (16) เป็นตัวแปรเกณฑ์	283

ตาราง	หน้า
44 แสดงขั้นตอนการเลือกตัวแปรเข้าสมการถดถอยเมื่อ กำหนดให้ความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้าน (17) . เป็นตัวแปรเกณฑ์	284
45 แสดงค่าที่ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และสัมประสิทธิ์ ถดถอยเมื่อความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้าน (17) เป็นตัวแปรเกณฑ์	285
46 แสดงขั้นตอน การเลือกตัวแปรเข้าสมการถดถอยเมื่อ กำหนดให้องค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่น (18) เป็นตัวแปรเกณฑ์	286
47 แสดงค่าที่ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และสัมประสิทธิ์ ถดถอย เมื่อองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่น (18) เป็นตัวแปรเกณฑ์	287
48 เปรียบความคิดเห็นของ กพม. หมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จ ทางการพัฒนาสูงและต่ำ เกี่ยวกับช่วงของการฝึกอบรม	288
49 ความเห็นของ กพม. เกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของช่วงการฝึกอบรม กพม.	288
50 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระยะเวลาในการฝึกอบรม ก่อนที่ กพม. จะปฏิบัติหน้าที่	289
51 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับช่วงเวลาในการฝึกอบรม ก่อนที่ กพม. จะปฏิบัติหน้าที่	289
52 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระยะเวลาการฝึกอบรม ระหว่างปฏิบัติหน้าที่	290
53 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับช่วงเวลาในการฝึกอบรม ระหว่างปฏิบัติหน้าที่	290

ตาราง	หน้า
54 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับจำนวนครั้งในการฝึกอบรม ระหว่างปฏิบัติหน้าที่ ฝึกอบรมทบทวนหรือเพิ่มเติม	291
55 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานที่ฝึกอบรม	291
56 ความคิดเห็นของ กพม. เกี่ยวกับความเหมาะสมและ สามารถปฏิบัติได้ของสถานที่ฝึกอบรม	292
57 เปรียบเทียบความคิดเห็นของ กพม. เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการ ฝึกอบรม	292
58 ความคิดเห็นเกี่ยวกับที่จะให้ กพม. มีส่วนออกค่าใช้จ่าย ในการฝึกอบรม	294
59 เปรียบเทียบความคิดเห็นของ กพม. เกี่ยวกับความสนใจ และความต้องการเนื้อหาสาระในการฝึกอบรม	294
60 ความต้องการและความสนใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระในการ ฝึกอบรม	295
61 เปรียบเทียบความคิดเห็นของ กพม. เกี่ยวกับความเหมาะสม และสามารถปฏิบัติได้ของวิธีสอน และการจัดกิจกรรมในการ ฝึกอบรม	296
62 ความเหมาะสมและความสามารถปฏิบัติได้ของวิธีสอนและ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการฝึกอบรม กพม.	297

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์เพื่อหาชุดวิธีในการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่น ซึ่งจะสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้ในอนาคต มีลักษณะเป็นการวิจัยเบื้องต้นประเภทสำรวจ โดยการวิเคราะห์ตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มากที่สุด จากนั้นผลการวิเคราะห์ตัวแปรดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยก็จะได้กำหนดชุดวิธีขึ้นมาอันหนึ่ง หรือมากกว่านั้น อันจะนำไปใช้ปฏิบัติในการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นต่อไปได้

แนวความคิดและภูมิหลังของปัญหาการวิจัย

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในสภาพและความสำคัญของปัญหาการวิจัยอย่างแจ่มชัด ผู้วิจัยใคร่ขอกล่าวถึงแนวความคิด ภูมิหลังอันเป็นที่มาของปัญหาเชิงวิจัยในการนี้จะได้แบ่งเนื้อหาสาระออกเป็น 3 ประเด็นใหญ่ ๆ คือ บทบาทการพัฒนาชุมชนในการพัฒนาประเทศ ความสำคัญของผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชน และปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานพัฒนาชุมชน ซึ่งจะนำรายละเอียดมาเสนอเป็นตอน ๆ ดังต่อไปนี้

1. บทบาทของการพัฒนาชุมชนในการพัฒนาประเทศ

ทุกประเทศต่างก็ปรารถนาที่จะสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้เกิดขึ้นกับประเทศของตนด้วยวิธีการที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้เพราะแต่ละประเทศย่อมจะมีลักษณะเฉพาะของตนเอง ประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าอยู่พอสมควรแล้วจะมีวิธีการของตนอีกอย่างหนึ่ง จากประสบการณ์ในหลาย ๆ ประเทศ ปรากฏว่า วิธีการที่ใช้ในการสร้างสรรค์ความเจริญของประเทศค่อยพัฒนามัน วิธีการที่เรียกว่า "การพัฒนาชุมชน" เป็นวิธีการที่ดีที่สุด เพราะวิธีนี้เป็นวิธีที่ค่อยทำค่อยไป สร้างความเจริญทางด้านวัตถุพร้อม ๆ กับการพัฒนาตัวคนควบคู่กันไป ป้องกันไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างคนกับ

วัตถุ อันจะเป็นการป้องกันปัญหานั้นไปในตัว (สัญญา สัญญาวิรัตน์ 2515 : ก)

"การพัฒนาชุมชน" เป็นกรรมวิธีที่มุ่งจะสร้างความเจริญในด้านเศรษฐกิจ และสังคมให้แก่ชุมชนเป็นส่วนรวม โดยชุมชนนั้นจะต้องเข้ามามีส่วนอย่างแข็งขัน และความคิดริเริ่มนั้นควรเป็นของประชาชน (Wileden. 1961 : 77) ซึ่งองค์การสหประชาชาติ ได้ให้ความหมายเป็นมาตรฐานไว้ว่า การพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการซึ่งดำเนินไปด้วย การรวมกำลังของราษฎรเองกับเจ้าหน้าที่รัฐบาล เพื่อปรับปรุงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ ให้เจริญยิ่งขึ้น และผสมผสานชุมชนเหล่านั้นเข้าเป็นชีวิตของ ชาติ และเพื่อให้ราษฎรสามารถอุทิศตนเอง เพื่อความก้าวหน้าของประเทศชาติได้อย่าง เต็มที่ (United Nations. 1968 : 2 - 3)

ในแต่ละประเทศที่เลือกใช้วิธีการพัฒนาชุมชนเป็นเครื่องมือในการแก้ไข ปัญหาของประเทศนั้น แต่ละแห่งจะต้องไม่ถือวิธีการเป็นแบบธรรมเนียมอย่างเดียวกัน (uniformity of approach) สิ่งที่จะกำหนดวิธีการคือสภาพแวดล้อม และปัญหาของ แต่ละชุมชน แต่แนวความคิดของการพัฒนาชุมชนนั้นเหมือนกัน คือการช่วยให้ประชาชนรู้จัก ช่วยตัวเอง รัฐบาลจะเป็นผู้ทำงานร่วมกับประชาชน ไม่ใช่ทำให้ประชาชน ผู้นำในการ เปลี่ยนแปลง (change agent) จะไม่ทำตัวเป็นผู้กำหนดวัตถุประสงค์ แต่มีบทบาทใน การช่วยเหลือประชาชนหรือกลุ่มคนในการวิเคราะห์ปัญหาของตนเอง และพัฒนาไปสู่ เป้าหมายที่วางไว้โดยการทำงานร่วมกัน โดยการกระตุ้น ย้าย และชี้ช่องทางในการจัด ทำโครงการพัฒนาในระดับหมู่บ้าน ซึ่งโครงการเหล่านี้ก็จะไปเอื้อต่อแผนเป็นรายสาขา (micro program) ในระดับท้องถิ่น และประสานสัมพันธ์กับแผนพัฒนาระดับชาติ ดังนั้น การพัฒนาชุมชนจึงทำให้เกิดวิธีการในการดำเนินงานทั้งระดับมหัพภาค (macro) และ ระดับจุลภาค (micro) การพัฒนาชุมชนในตัวของมันเองไม่มีเนื้อหา (content) แต่จะขึ้นอยู่กับปัญหาและความต้องการของแต่ละชุมชน (จิรพรรณ กาญจนจิตรา 2520 : 15) อย่างไรก็ตามถึงแม้วิธีการต่างกัน แต่จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการพัฒนาชุมชนจะ คล้ายคลึงกัน (Goodenough. 1963 : 153) โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 2 ประการ คือ การพัฒนาด้านวัตถุโดยการก่อสร้างสาธารณสมบัติ เช่น เชื้อเพลิง ถนนหนทาง บ่อน้ำ ฯลฯ

ทั้งนี้เพื่อเพิ่มโอกาสใหม่ ๆ ในทางค่านเศรษฐกิจและสังคม ประการที่สอง มุ่งเน้นในเรื่องการเปลี่ยนแปลงเจตนคติของประชาชนจากสภาวะอันเก่าแก่สาลัง ให้ความสำคัญและทำความเข้าใจกับสภาวะการณ์ปัจจุบัน เป็นผู้ที่หันต่อเหตุการณ์ มีความคิดก้าวหน้า มีความสำนึกในความเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน มีความกระตือรือร้นที่จะแก้ปัญหาของชุมชน มีความริเริ่มและปรับปรุงความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้นทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ประเทศไทยได้ใช้วิธีการพัฒนาชุมชนมาเป็นเวลานาน แต่ที่นับได้ว่าเป็นการพัฒนาชุมชนตามหลักวิทยาศาสตร์สังคมนั้น เริ่มจากสมัยที่มีการตั้งกรมการพัฒนาชุมชนขึ้นในกระทรวงมหาดไทย เมื่อ พ.ศ. 2505 (สัญญา สัญญาวิวัฒน์ 2515 : 14) โดยมีเป้าหมายสำคัญ 2 ประการ คือ เป้าหมายสูงสุด (ultimate goal) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะสนับสนุนให้ชุมชนในชนบทสามารถที่จะปกครองตนเองในระบอบประชาธิปไตย มุ่งพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการแก้ไข้ปัญหา การตัดสินใจด้วยตนเอง ในการที่จะปรับปรุงสร้างสรรค์ความเจริญให้ชุมชนของตน อีกประการหนึ่งคือเป้าหมายอุปกรณ์ (Instrumental goal) ได้แก่การเพิ่มผลผลิต ส่งเสริมการสร้างสาธารณสมบัติ (Infra - structure) ส่งเสริมอนามัยสุขาภิบาล ตลอดจนการศึกษาวัฒนธรรมและสันติภาพ (พิทยา สุวรรณชฎ 2510 : 2) และเพื่อให้การพัฒนาชุมชนบรรลุเป้าหมายดังกล่าว กรมการพัฒนาชุมชนจึงได้กำหนดเป้าหมายอุปกรณ์ ออกมาในรูปของเป้าหมายในการดำเนินการพัฒนาชุมชนไว้ดังต่อไปนี้คือ เร่งการเพิ่มผลผลิต และเพิ่มรายได้ต่อครอบครัวของประชาชน จากการเกษตรและอุตสาหกรรมในครัวเรือน ส่งเสริมการสร้างสาธารณสมบัติโดยความร่วมมือของประชาชน ปรับปรุงการอนามัย และการสุขาภิบาลในชนบท ส่งเสริมการศึกษาของประชาชนทั้งในและนอกโรงเรียน รวมทั้งผู้ใหญ่ เด็ก สตรี และคนวัยรุ่น ส่งเสริมวัฒนธรรม ระเบียบประเพณี และสวัสดิการของประชาชน และสันติภาพ และส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (จิรพรหม กาญจนจิตร 2520 : 25)

ในปัจจุบันประเทศไทยได้เปิดเขตพัฒนาชุมชนครอบคลุมทั้ง 72 จังหวัด 410 อำเภอ 56 กิ่งอำเภอ 3,869 ตำบล 35,335 หมู่บ้าน มีประชาชนอยู่ในเขตพัฒนาประมาณ 27 ล้านคน ส่วนที่เหลืออีก 166 อำเภอ จะเร่งเปิดให้ครบภายในปี 2524 เมื่อสิ้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (ประยูทธ สุวรรณโกตา 2521 : 25)

จากการประเมินผลการพัฒนาชุมชนครั้งแรกในเขตอำเภอหนองหาน

จังหวัดอุดรธานี ของกรมการพัฒนาชุมชน (กรมการพัฒนาชุมชน 2514 : 93 - 94) ปรากฏว่าหลังจากดำเนินการพัฒนาไปแล้ว 5 ปี ผลการพัฒนาต่าง ๆ ตามเป้าหมาย 6 ประการ ปรากฏว่า การพัฒนาทางด้านอนามัย ได้ผลดีกว่าด้านอื่น ๆ กล่าวคือประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงเจตคติ หันมานิยมการรักษาพยาบาลตามแผนใหม่ โดยได้ใช้บริการของสุขศาลา และสถานอนามัยมากขึ้น รองลงมาคือผลการพัฒนาทางด้านการเมืองการปกครอง ประชาชนส่วนใหญ่รู้ถึงบทบาทและประโยชน์ของคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน และคณะกรรมการสภาตำบล และมีความสนใจเข้าสังเกตการประชุมใช้สิทธิในการเลือกตั้งตัวแทนระดับท้องถิ่นและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สำหรับการพัฒนาทางด้านสังคมและวัฒนธรรม และความเข้าใจเกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชนได้ผลอยู่ในขั้นปานกลาง ส่วนผลการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ และการศึกษาได้ผลน้อยกว่าด้านอื่น ๆ

ทั้งนี้จึงอาจกล่าวได้ว่า แนวความคิด ปรัชญา และหลักการพัฒนาชุมชนเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน และการปฏิบัติงานในโครงการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศที่กำลังพัฒนา เช่น ประเทศไทย และวิธีการพัฒนาชุมชนจะเป็นพลังสำคัญที่จะผลักดันให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้าในที่สุด

2. ความสำคัญของผู้นำท้องถิ่นในงานพัฒนาชุมชน

ในทุกชุมชนย่อมจะต้องอาศัยความสัมพันธ์เกี่ยวข้อในหน้าที่ของบุคคล 2 ประเภท คือ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำประเภทหนึ่ง กับผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ตามอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของเชสเลเปียร์ กวีเอกชาวอังกฤษที่ว่า "ถ้าสองคนขี่ม้าตัวเดียวกัน คนหนึ่งจะต้องนั่งข้างหลัง อีกคนก็ต้องนั่งข้างหน้า" (Taylor, 1962 : 40) ด้วยเหตุนี้ผลสำเร็จของการดำเนินกิจกรรมใด ๆ จึงขึ้นอยู่กับความร่วมมือในการกระทำกิจกรรมของผู้นำและผู้ตาม แต่ฟิดเลอร์ (Fiedler, 1976 : 2) เน้นว่า คุณภาพของผู้นำเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งเหนือองค์ประกอบใด ๆ ในการกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของหน่วยงานนั้น ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานที่กระทำกิจกรรมในระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น

ทั้งนี้เพราะทฤษฎีและผลการวิจัยสนับสนุนว่าผู้นำนั้นเป็นทั้งตัวหนุนโดยตรงและเป็นตัวหนุนอ้อม (Bass. 1965 : 102) และถ้าหากไม่มีผู้นำงานนั้นจะดำเนินไปด้วยความพร้อมเพรียงไม่ได้เลย ดังนั้นในปัจจุบันจึงมีการเรียกร้องที่จะได้หัวหน้างานที่ดีและมีคุณภาพยิ่งกว่าที่เป็นอยู่ ทั้งนี้เพราะองค์การหรือหน่วยงานในปัจจุบันซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ปัญหาที่เผชิญอยู่ก็คือทำอย่างไรจึงจะช่วยให้สมาชิกในกลุ่มปฏิบัติงานด้วยความพอใจและมีประสิทธิภาพซึ่งก็เป็นที่ยอมรับกันว่า จะสามารถแก้ปัญหานี้ได้ด้วยการมีผู้นำที่มีคุณภาพสูง (Tead. 1953 : 7)

โดยทั่วไปงานพัฒนาชุมชนจะเริ่มต้นจากผู้นำท้องถิ่น นักพัฒนาจึงจำเป็นต้องค้นหาและพัฒนาผู้นำท้องถิ่นขึ้นมาให้ได้ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์ 2515 : 169) ซึ่ง "ผู้นำท้องถิ่น" นั้น หมายถึง บุคคลที่ช่วยให้ผู้อื่นหรือชุมชนได้มีการตกลงกันและพยายามหาทางให้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ (Kreitlow. 1960 : 57) พฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นจะมีอิทธิพลเหนือประชาชนในท้องถิ่นนั้น อันจะก่อให้เกิดการร่วมมือกันทำงาน โดยมุ่งความสำเร็จของชุมชนเป็นสำคัญ (Tead. 1953 : 20) หรืออาจจะกล่าวโดยสรุปผู้นำท้องถิ่นก็คือผู้มีอำนาจหรือมีอิทธิพลสามารถชักจูงคนในชุมชนได้ (กรมการพัฒนาชุมชน 2510 : 23)

เนื่องจากผู้นำท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญยิ่งในงานพัฒนาชุมชน ดังนั้นวิธีการพัฒนาชุมชนในประเทศไทย จึงดำเนินการรวมตัวประชาชนในระดับพื้นฐาน (Grass root) โดยจัดให้ผู้นำท้องถิ่นต่าง ๆ ทั้งที่เป็นผู้นำโดยธรรมชาติ หรือผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ให้ร่วมกันทำงานในรูปของคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน (ก.พ.ม.) และคณะกรรมการสภาตำบล (ก.ส.ต.) ซึ่งเป็นหน่วยงานในการพัฒนาท้องถิ่น (ประชุมพรวาสสิกศิริ 2513 : 14) ซึ่งความเชื่อความศรัทธา ในผู้นำเป็นกลุ่ม (Group Leaders) ขึ้นแทนผู้นำคนเดียวนั้นกำลังเป็นที่นิยมกัน (สัญญา สัญญาวิวัฒน์ 2515 : 170) คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านประกอบด้วยกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านท้องถิ่นที่เป็นประธานโดยตำแหน่ง และผู้นำท้องถิ่นคนอื่น ๆ ที่ราษฎรในหมู่บ้านเลือกตั้งขึ้นมาโดยอยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี เมื่อรวมคณะกรรมการทั้งหมด ทั้งกรรมการโดยตำแหน่งและกรรมการเลือกตั้งแล้ว คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านจะมีจำนวนระหว่าง 5 - 9 คน คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านนี้ มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญ คือทำงานร่วมกับพัฒนากรและเจ้าหน้าที่ของรัฐในการพัฒนา

ท้องถิ่นตามความต้องการของชาวบ้าน วางโครงการและดำเนินการปรับปรุงหมู่บ้าน
หาทางส่งเสริมกระตุ้นให้ชาวบ้านให้ความร่วมมือตามโครงการ ขอความช่วยเหลือและ
ร่วมมือจากหน่วยงานหรือคนภายนอก รับผิดชอบในการหาและใช้จ่ายเงินตามโครงการ
พัฒนาให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนเจ้าหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่นของตน และรวมกลุ่ม
ประชาชนตามความสนใจ เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มสตรี กลุ่มเกษตรกร กลุ่มออมทรัพย์
เป็นต้น (กรมการพัฒนาชุมชน 2513 : 12 - 18) และจากประสบการณ์ของการ
ทำงานพัฒนาชุมชนในประเทศไทย ทุกฝ่ายให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า วิธีการจัดตั้ง
คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านเป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการเพิ่มพลังความสามารถของ
การดำเนินงานของผู้นำท้องถิ่นและในการปรับปรุงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของท้องถิ่นนั้น ๆ
ให้ดีขึ้น (จิรพรรณ กาญจนจิตรา 2520 : 61)

จากการวิจัยและข้อคิดเห็นของผู้ที่มีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับงานพัฒนา
ชุมชน ปรากฏว่า ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุด เพราะเป็นผู้ที่ชาวบ้านเคารพ
นับถือ มีความรู้และประสบการณ์ดีกว่าชาวบ้าน มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดีกว่า
มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ หรือบุคคลภายนอกมากกว่าเป็นผู้นำความรู้และวิธีการสมัยใหม่
ไปปฏิบัติก่อนผู้อื่น ผู้นำจึงเป็นตัวเชื่อมที่กระหว่างชาวบ้านกับนักพัฒนา และจะเป็นสะพาน
เชื่อมสิ่งใหม่ ๆ ไปสู่ชาวบ้าน (พัฒน์ บุญรัตพันธุ์ 2517 : 135) ผู้นำท้องถิ่นเป็น
ตัวสื่อความคิดสองทาง (two-way communication) คือเป็นผู้ที่รับรู้และเข้าใจ
ปัญหาและความต้องการของชาวบ้าน แล้วแจ้งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ทราบปัญหาและความ
ต้องการของชาวบ้าน พร้อม ๆ กันก็นำแนวคิดวิธีการในการแก้ปัญหาต่าง ๆ จากเจ้าหน้าที่
ของรัฐ หรือนักวิชาการไปสู่ชาวบ้าน (Chang. 1963 : 120) จากการวิจัยเกี่ยวกับ
ความเป็นผู้นำในหมู่บ้านทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย (สมชัย รักวิจิตร
2514 : 29) พบว่า ผู้นำเป็นชาวบ้านกลุ่มเดียวที่เป็นตัวจักรริเริ่มในการพัฒนาและปรับปรุง
หมู่บ้านให้เจริญ เป็นผู้ที่กล้าเสี่ยง และเป็นผู้ริเริ่มนำหรือทำสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ให้ชาวบ้าน
เห็นผลแล้วชาวบ้านจะเริ่มเอาแบบอย่างผู้นำมีอำนาจและอิทธิพลที่จะจูงใจชาวบ้านทั้งหลาย
ให้ประพฤติปฏิบัติตามที่ผู้นำต้องการ จากการศึกษาผู้นำใน 9 หมู่บ้าน พบว่าประมาณร้อยละ
70 ของผู้นำ และประมาณร้อยละ 71 ของผู้ที่มีใช้ผู้นำ แสดงเจตนารมณ์ที่จะเชื่อฟัง

คำสั่งผู้นำบางคนโดยปราศจากเงื่อนไขใด ๆ ทั้งสิ้น แม้ว่าการกระทำนั้นอาจมีอันตราย
 ประสบความลำบากหรือต้องเสียเงินทองก็ตาม ยิ่งถ้าหากเป็นงานที่ไม่ต้องเสียสละมากแล้ว
 ชาวบ้านก็ยิ่งจะยอมทำตามมีจำนวนมากขึ้น จากการวิจัยเกี่ยวกับผู้นำในชนบทไทย
 (สภากิจแห่งชาติ 2514 : 56 - 57) การศึกษาลักษณะผู้นำท้องถิ่นในเขตพัฒนา
 ภาคใต้ (พิทยา สายหู 2510) การศึกษาความคาดหวังบทบาทคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน
 (พิทยา สุวรรณชฎ 2510) การศึกษาลักษณะผู้นำในชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 (จำน อัมโยค 2511 : 279 - 415) และรายงานการวิจัยอื่น ๆ อีกมาก ต่างก็
 ยืนยันว่า ผู้นำท้องถิ่นเป็นตัวจักรสำคัญ (Principal agent) ในการพัฒนาหมู่บ้าน
 และเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างความเป็นปึกแผ่นมั่นคง (Stabilizing factor)
 ให้แก่หมู่บ้าน

เพื่อให้การพัฒนาชุมชนบรรลุถึงซึ่งความสำเร็จ เป้าหมายสุดท้ายของการ
 พัฒนาจึงจำเป็นที่จะต้องมุ่งสร้างสถาบันทางการเมืองที่จะทำหน้าที่เป็นผู้นำของชุมชน โดย
 ไม่ต้องอาศัยการนำจากภายนอก (พิทยา สุวรรณชฎ 2510 : 4) ตามแผนพัฒนา
 เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (2520 - 2524) ซึ่งใช้เป็นแผนหลักและแนวทาง
 ในการพัฒนาประเทศโดยส่วนรวม จะเน้นหนักในเรื่องการพัฒนาชุมชนในชนบททั้งทางด้าน
 เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา การเมือง การปกครอง และการป้องกันความมั่นคงของ
 ประเทศ เพื่อตอบสนองแผนพัฒนาดังกล่าว กรมพัฒนาชุมชนจึงได้กำหนดแผนพัฒนาชุมชน
 5 ปี (2520 - 2524) ขึ้น ซึ่งประกอบด้วยแผนงานระดับ กรม ระดับเขต ระดับจังหวัด
 และระดับตำบล รวม 16 แผน แผนงานที่สำคัญยิ่งอันหนึ่งคือ แผนการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่น
 ประเภทคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน และคณะกรรมการสภาตำบล โดยมีเป้าหมายและงบประมาณ
 การดำเนินงานในระยะ 5 ปี ดังตารางที่ 1

ตาราง 1 - หมายเหตุและงบประมาณดำเนินการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่น (2520 - 2524)

ลำดับที่	กิจกรรม	จำนวนคน	งบประมาณ
1	ฝึกอบรมคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน (กพม.)	148,313	6,577,100
2	ฝึกอบรมคณะกรรมการสภาตำบล (กสท.)	106,450	11,537,300
3	ฝึกอบรม กพม. กสท. และผู้นำทางการเกษตรศูนย์สารภี	5,750	2,204,000
4	ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เพื่อเป็นวิทยากรฝึกอบรม กสท.	888	11,537,300
	รวม	293,401	36,989,150

แหล่งข้อมูล : กรมการพัฒนาชุมชน 2520 : 83 - 87

3. ปัญหาและอุปสรรคในกาพัฒนาชุมชน

แม้งานพัฒนาชุมชนจะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศก็ตาม แต่ก็มีปัญหาและอุปสรรคมากมาย โดยเฉพาะในด้านวิชาการนั้น การพัฒนาชุมชนก็ยังมีปัญหาอยู่มาก เพราะการพัฒนาชุมชนอยู่ในขั้นทดลอง ยังไม่ปรากฏว่ามีทฤษฎีพัฒนาชุมชนเกิดขึ้น เพราะเรื่องการพัฒนาชุมชนนั้นเป็นเรื่องแนวความคิดปรัชญาที่เพิ่งเริ่มมาไม่นานนัก เพราะฉะนั้นการพัฒนาชุมชนจึงเป็นเพียงหลักการ (principle) เท่านั้น ไม่มีทฤษฎี (theory) โดยเฉพาะ แซนเดอร์ (Sander. 1968 : 4 - 5) ได้ชี้ให้เห็นว่าเมื่อไม่มีทฤษฎีโดยตรง นักพัฒนาชุมชนจำเป็นจะต้องเอาทฤษฎีของสังคมวิทยา ทฤษฎีของมนุษยวิทยา ทฤษฎีการศึกษา หรือทฤษฎีทางการเมือง เข้ามาประยุกต์ใช้ ทำให้มีปัญหาในทางปฏิบัติ เช่น ถ้ามองว่า การพัฒนาชุมชนเป็นกรรมวิธี (process) ทฤษฎีที่นำมา

สนับสนุนก็อาจจะเป็นทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social change theories) และทฤษฎีการกระทำทางสังคม (Social action theories) ถ้ามองในแง่ของโครงการ (program) ทฤษฎีที่น่ามาสนับสนุนคือ ทฤษฎีการจัดระเบียบทางสังคม (Social organization theories) และทฤษฎีการศึกษา (Education theories) ถ้ามองว่าการพัฒนาชุมชนเป็นวิธีการ (method) ลาปีแอร์ (Lapierre. 1964 : 87) เสนอแนะว่า ทฤษฎีที่สนับสนุนน่าจะเป็นทฤษฎีควบคุมสังคม (Social control theories) แต่ถ้ามองว่า การพัฒนาชุมชนเป็นขบวนการ (movement) โคสเซอร์ (Coser. 1966 : 3) เห็นว่าทฤษฎีที่ใช้สนับสนุนคือทฤษฎีสังคมวิทยาการเมือง (Political sociology theories) เนื่องจากการพัฒนาชุมชนเป็นงานที่จะต้องผสมผสานทฤษฎีต่าง ๆ มากมาย ปัญหาการปฏิบัติจึงเกิดขึ้นมากมาย เช่นเดียวกัน เพราะนักพัฒนาชุมชนจะต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับวิชาการหลายสาขาและสามารถผสมผสานกันได้ด้วย

งานพัฒนาชุมชนไม่ได้มีปัญหาเฉพาะในด้านวิชาการเท่านั้น แต่ในด้านปฏิบัติงานด้านนี้ ก็มีปัญหาและอุปสรรคมากมาย จากการศึกษาลักษณะผู้นำท้องถิ่นในเขตพัฒนาภาคใต้ของ พัทยา สายหู (พัทยา สายหู 2510 : 40 - 43) พบว่า ปัจจัยในหมู่บ้านที่มีส่วนเสริมสร้างหรือเป็นอุปสรรคของการพัฒนา ได้แก่ ระดับความเข้มแข็งของผู้นำ ระดับความรู้และการศึกษาของคนในหมู่บ้าน ระดับความสามัคคีของคนในหมู่บ้าน ลักษณะชนบทนิยมประเพณี และทำเลที่ตั้งของหมู่บ้าน ส่วนปัจจัยภายนอกนั้นได้แก่นโยบายของทางราชการ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมค่านต่าง ๆ เส้นทางคมนาคม สื่อสารมวลชน และสภาพเศรษฐกิจของประเทศ และจากการศึกษาผู้นำหมู่บ้านในบางหมู่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของ สุเทพ สุนทรเกษม (Sunthornphesuth. 1968 : 45) พบว่าอุปสรรคในการพัฒนานั้น เนื่องจากผู้นำในหมู่บ้านมีลักษณะหัวโบราณ เพราะสภาพสังคมของหมู่บ้านเป็นสังคมแบบเก่า ความไม่ร่วมมือกันในหมู่บ้านเกิดจากความขัดแย้งระหว่างผู้นำหรือระหว่างเครือญาติ และปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่ง คือมักจะขาดการวางแผนโดยอาศัยความร่วมมือภายในหมู่บ้าน ทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร

และการศึกษาลักษณะผู้นำในชนบททางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยอีกเช่นกัน. จาก
อัมโยต์ (จาก อัมโยต์ 2511 : 379 - 415) พบว่า โครงการพัฒนาคานก่อสร้าง
สาธารณูปโภค มักไม่ค่อยมีปัญหา แต่โครงการที่เปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตมักล้มเหลว
และจากการศึกษาความสำเร็จของการพัฒนาชุมชนในประเทศเกาหลีใต้ ทำให้มองเห็น
ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาชุมชนในประเทศไทยว่า สาเหตุที่ทำให้การพัฒนาไม่บรรลุ
เป้าหมายเท่าที่ควร เนื่องจากแผนพัฒนาชนบทขาดการยอมรับการสนับสนุนทางการเมือง
(political commitment) และโครงการพัฒนาที่ดำเนินงานโดยส่วนราชการต่าง ๆ
นั้น ขาดบูรณาภาพทางการบังคับบัญชา (Integration of Command) ในระดับชาติ
(ไพศาล กิจเพชร 2521 : 58)

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนนั้นยังมีอีกมาก สัญญา
สัญญาวิวัฒน์ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์ 2515 : 242 - 249) ได้แบ่งปัญหาและอุปสรรค
ของงานพัฒนาชุมชนไว้เป็น 3 ส่วน คือปัญหาทั่วไป ปัญหาทางคานชาวบ้าน และปัญหา
ทางคานราชการ ในคานปัญหาทั่วไปนั้น ได้แก่ปัญหา ค่านิยม ความเชื่อ และอุปนิสัย
ของคนไทย เช่น นิสัยชอบหาความสนุก นิสัยใช้จ่ายฟุ่มเฟือยในพิธีกรรมต่าง ๆ ไม่ชอบ
รวมกลุ่ม เชื่อในโลกหน้า และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ชอบคล้อยตามผู้ใหญ่ ความเคยชินการรอรับ
ความช่วยเหลือจากรัฐ สำหรับปัญหาทางคานชาวบ้านนั้น ก็ได้แก่ปัญหาเรื่องโรคภัยไข้เจ็บ
ขาดความรู้ความสามารถ ความยากจนคนแค่น และความเฉื่อยชาของชาวบ้าน ส่วนใน
คานข้าราชการนั้น ปัญหาก็คือ การขาดบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมสำหรับงานพัฒนาชุมชน
ปัญหาเรื่องการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ ปัญหาเรื่องระบบราชการ ปัญหาการ
ขาดแคลนกำลังเจ้าหน้าที่ และปัญหาเรื่องงบประมาณ เป็นต้น นอกจากนี้ จีรพรณ
กาญจนจิตรว (จีรพรณ กาญจนจิตรว 2520 : 187 - 189) ได้สรุปปัญหาและ
อุปสรรคของการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของไทยไว้หลายประการ คือ ประการแรกคือ
การพัฒนาชุมชนเป็นเพียงแนวความคิดหรือหลักการในการพัฒนาท้องถิ่นเท่านั้น ไม่ได้เป็น
ทฤษฎีที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่าใช้ได้ผลทุกท้องถิ่น ประการที่สองคือ ความร่วมมือและ
ประสานงานระหว่างหน่วยราชการและองค์การเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบทยังไม่ดีพอ

ประการที่สามคือ เจ้าหน้าที่บางคนไม่เข้าใจแนวคิด หลักการและวิธีการพัฒนาชุมชนก็พอ ทำให้เกิดปัญหาแทรกซ้อนขึ้นมาอีก ประการที่สี่คือ งานพัฒนาชุมชนนั้นต้องการเจ้าหน้าที่ คำนึงงานที่มีความเสียสละและมีใจรักในงาน ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่มีลักษณะดังกล่าวยังมีไม่มากนัก และปัญหาประการสุดท้ายคือ ประชาชนยังไม่เข้าใจถึงหลักการพัฒนาชุมชน *

ในส่วนที่เกี่ยวกับผู้นำท้องถิ่นนั้น ปรากฏว่าโครงการพัฒนาผู้นำท้องถิ่นเท่าที่ผ่านมา ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ผู้นำส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความชำนาญในการเป็นผู้นำ และไม่คอยสนใจที่จะปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของตน ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการทำงานรวมกลุ่ม นอกจากนี้ผู้นำเหล่านั้นยังมีพื้นฐานและภูมิหลังที่แตกต่างกัน บางคนก็พร้อมที่จะเป็นผู้นำในขณะที่บางคนยังต้องได้รับการฝึกอบรมอีกมาก เหล่านี้คือความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาความสามารถของผู้นำในหมู่ของชาวบ้าน เพื่อว่าเขาเหล่านั้นจะได้กลายเป็นทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพของท้องถิ่นนั้น ๆ (จิรพรพรณ กาญจนจิตรา 2520 : 61) และจากการวิจัยเกี่ยวกับความเป็นผู้นำในหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สมชัย รักวิจิตร 2514 : 38) พบว่าในหมู่บ้านต่าง ๆ ยังขาดผู้นำหลัก ผู้นำที่มีอิทธิพล และผู้นำที่เป็นที่นิยมของชาวบ้านส่วนมากมักจะเป็นผู้นำย่อย จากการวิจัยพบว่าในหมู่บ้าน 9 หมู่บ้าน มีผู้นำอยู่ 155 คน จะเป็นผู้นำหลักเพียง 8 คน ผู้นำที่มีอิทธิพล 3 คน ผู้นำที่มีประชาชนนิยม 15 คน ที่เหลืออีก 129 คน เป็นผู้นำย่อย แสดงให้เห็นว่ายังมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคุณภาพผู้นำให้สูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ และถึงแม้จะมีการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นประเภทคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านอยู่แล้วก็ตาม แต่จากการวิจัยเกี่ยวกับความสำเร็จในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งจัดทำโดย กรมการพัฒนาชุมชน (กรมการพัฒนาชุมชน 2521 : 5) พบว่า การฝึกอบรมไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน แสดงให้เห็นว่า การฝึกอบรมที่เคยกระทำมานั้นไม่ประสบผลสำเร็จ

จากการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานพัฒนาชุมชน ดังได้กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า ความสำเร็จและความล้มเหลวของงานพัฒนาชุมชนขึ้นอยู่กับองค์ประกอบใหญ่ ๆ 2 ประการคือ องค์ประกอบเชิงมนุษย์ (human factors)

คือความคิดความเข้าใจ หัตถคัตติคานิยม และการประพฤติกปฏิบัติ ซึ่งประกอบกันขึ้นเป็น คุณภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่หนึ่งคือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น พัฒนาการ เจ้าหน้าที่ส่งเสริม และนักพัฒนาในด้านต่าง ๆ กลุ่มที่สองคือ ผู้นำท้องถิ่น เช่น คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน และคณะกรรมการสภาตำบล เป็นต้น กลุ่มที่สามคือ ชาวบ้าน ทั่ว ๆ ไป องค์ประกอบอื่นที่สองคือ องค์ประกอบที่มีใช้ องค์ประกอบเชิงมนุษย์ (non-human factors) ได้แก่องค์ประกอบอื่น ๆ นอกเหนือ ไปจากองค์ประกอบเชิงมนุษย์ เช่น สภาพดินฟ้าอากาศ ทรัพยากรท้องถิ่น ท่าเลที่ตั้งหมู่บ้าน เป็นต้น

เพื่อขจัดปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนให้หมดไป หรือ หุเลาเหมาบางลงไป เพื่อให้งานพัฒนาชุมชนดำเนินไปสู่เป้าหมายได้เร็วยิ่งขึ้น จำเป็น จะต้องพัฒนาองค์ประกอบเชิงมนุษย์ให้มีคุณภาพสูงขึ้น เพราะปัจจัยในการพัฒนานั้น ทรัพยากร มนุษย์ ย่อมมีความสำคัญกว่าทรัพยากรธรรมชาติ (สมพงษ์ เกษมสิน 2512 : 3) บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานพัฒนาชุมชนมี 3 กลุ่ม คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นำท้องถิ่น และชาวบ้าน แต่จากการวิจัยค้นคว้าและประสบการณ์ในการพัฒนาชุมชนปรากฏว่า ผู้นำท้องถิ่นเป็นตัวจักรสำคัญในการพัฒนาชุมชน ดังนั้นบุคลากรกลุ่มแรกที่จะได้รับการพัฒนา ก็คือผู้นำท้องถิ่น เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาความรู้ความคิด หัตถคัตติคานิยม และการ ประพฤติกปฏิบัติของคนก็คือ "การศึกษาอบรม" ซึ่งการที่จะออกแบบโครงการฝึกอบรมผู้นำ ท้องถิ่นได้นั้น จำเป็นที่จะต้องทราบองค์ประกอบเชิงมนุษย์ หรือคุณลักษณะที่ดีของผู้นำท้องถิ่น เสียก่อน เพื่อที่จะหารูปแบบยุทธวิธีในการฝึกอบรมต่อไป

ความจำเป็นและความสำคัญของงานวิจัย

ดังได้กล่าวมาแล้วในตอนต้นเกี่ยวกับสภาพและความสำคัญของปัญหา ย่อมชี้ให้เห็น ว่าการพัฒนาคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นให้มีคุณภาพสูงขึ้นเป็นสิ่งที่จำเป็น แต่การที่จะพัฒนา คุณลักษณะดังกล่าวได้จะต้องทำการวิจัยเพื่อค้นหาคุณลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาชุมชนของผู้นำ ท้องถิ่น และจะต้องหาคำตอบให้ได้ว่า คุณลักษณะดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับการศึกษาอบรม

ประสบการณ์ และภูมิหลังอย่างไร เพื่อที่จะกำหนดยุทธวิธีในการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นที่เหมาะสมและเป็นไปได้ต่อไป งานวิจัยนี้จึงมีความจำเป็นและความสำคัญดังต่อไปนี้

1. ผลงานวิจัยนี้จะทำให้ทราบคุณลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาชุมชนของผู้นำท้องถิ่นตลอดจนความสัมพันธ์ของคุณลักษณะดังกล่าวกับภูมิหลัง ประสบการณ์ และการศึกษาอบรม เพื่อที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดยุทธวิธีในการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นต่อไป ซึ่งการวิจัยในลักษณะดังกล่าวยังไม่ปรากฏว่ามีผู้ใคร่ทำการวิจัยมาก่อน

2. ผลงานวิจัยนี้ยังตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธวิธีการฝึกอบรมบางประการ ที่จะใช้ในการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นด้วย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำโครงการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่น ประเภทคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน และคณะกรรมการสภาตำบล

3. ผลงานวิจัยนั้นนอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาอบรมผู้นำท้องถิ่น แล้วยังจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดคุณสมบัติและวิธีการค้นหาผู้นำที่ดีสำหรับท้องถิ่นด้วย

4. ผลงานวิจัยนี้จะเป็นส่วนสำคัญในการกระตุ้นให้มีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ซึ่งมีลักษณะเป็นการศึกษานอกกระบวนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ปัญหาเชิงวิจัยและความมุ่งหมายของการวิจัย

1. ปัญหาเชิงวิจัย

จากแนวความคิดภูมิหลังและความจำเป็นในการวิจัย ดังได้กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงกำหนดเป็นปัญหาเชิงวิจัยขึ้น เฉพาะเท่าที่จะดำเนินการวิจัยได้มี 3 ประการคือ

1.1 ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาสูงกับผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาต่ำ มีองค์ประกอบเชิงมนุษย์แตกต่างกันอย่างไร

1.2 องค์ประกอบเชิงมนุษย์ (ในปัญหาเชิงวิจัยข้อ 1) มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านภูมิหลัง ประสบการณ์ และการศึกษาอบรมของผู้นำท้องถิ่นอย่างไร

1.3 แนวทางในการดำเนินการจัดการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่นที่มีความเหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้นั้นกระทำได้อย่างไร

2. ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อแสวงหาคำตอบสำหรับปัญหาเชิงวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ 3 ประการ โดยสอดคล้องกันคือ

2.1 เพื่อทราบความแตกต่างระหว่างองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาสูงกับผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาต่ำ โดยคาดว่าเมื่อทราบองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำที่สัมพันธ์กับความสำเร็จในการพัฒนาท้องถิ่นดังนี้แล้ว ก็อาจจะนำมากำหนดเป็นเป้าหมายในการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นต่อไป

2.2 เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบเชิงมนุษย์กับองค์ประกอบด้านภูมิหลังประสบการณ์ และการศึกษาอบรมของผู้นำท้องถิ่น ผลจากการศึกษานี้จะได้นำมาพิจารณาประกอบกับแนวทางในการดำเนินการจัดการฝึกอบรมซึ่งช่วยให้สามารถกำหนดยุทธวิธีในการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นที่เหมาะสมได้

2.3 เพื่อทราบแนวทางการดำเนินการจัดการฝึกอบรมบางประการที่คาดว่าจะสามารถนำมาใช้ได้และเหมาะสมในการพัฒนาองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่น ผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อการวางโครงการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นต่อไป

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการไปภายใต้ข้อตกลงเบื้องต้น (assumption)

2 ประการคือ

1. ผู้นำท้องถิ่นเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในการพัฒนาชุมชน

2. หมู่บ้านที่ชนะการประกวดหมู่บ้านพัฒนาของกระทรวงมหาดไทย เป็น

หมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาสูง และเกณฑ์การประกวดหมู่บ้านดังกล่าว เป็นเกณฑ์ที่มีความมั่นคงและความเชื่อมั่นสูง

สมมุติฐานการวิจัยและเหตุผลเบื้องหลังสมมุติฐาน

แท้ที่จริงการวิจัยใด ๆ ก็คือการพยายามค้นหาคำตอบโดยวิธีวิทยาศาสตร์ ดังนั้น ก่อนที่จะดำเนินการค้นหาคำตอบของปัญหาเชิงวิจัย ผู้วิจัยใคร่กำหนด "สมมุติฐานการวิจัย" ซึ่งเป็นคำตอบที่คาดคะเนไว้ล่วงหน้า และน่าจะเป็นคำตอบที่ถูกต้อง เพราะอาศัย ทฤษฎี หลักการ ความรู้ ประสบการณ์ และการสังเกตของผู้วิจัยเป็นแนวทางในการกำหนดสมมุติฐานการวิจัยที่กำหนดขึ้น มีทั้งสมมุติฐานหลัก (major hypothesis) ซึ่งเป็นสมมุติฐานที่คำตอบสนับสนุนตัวปัญหาเชิงวิจัย โดยตรง และสมมุติฐานรอง (minor hypothesis) ซึ่งเป็นสมมุติฐานที่คำตอบเป็นส่วนประกอบหรือสิ่งคำจุนสมมุติฐานหลัก หรือเงื่อนไขที่จะช่วยให้สมมุติฐานหลักเป็นจริง (เนลลิว บุรวิคกี 2520 : 5) สำหรับการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้กำหนดสมมุติฐานหลัก และสมมุติฐานรอง เพื่อทดสอบไว้หลายประการ

ในการตั้งสมมุติฐานแต่ละข้อ ผู้วิจัยได้อาศัยการสังเคราะห์จากทฤษฎีเอกสาร ผลการวิจัย และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ทั้งทางสังคมวิทยา จิตวิทยา สังคม รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ รวมทั้งประสบการณ์ของผู้วิจัย ซึ่งข้อมูลและความรู้ดังกล่าวแล้ว ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 2 ซึ่งว่าด้วยเอกสาร และการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมมุติฐานหลัก และสมมุติฐานรอง ของการวิจัยนี้มีดังต่อไปนี้คือ

สมมุติฐานหลักข้อที่ 1

"ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาสูง จะมีองค์ประกอบเชิงมนุษย์ในระดับที่สูงกว่าผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาต่ำ" โดยมีสมมุติฐานรอง 11 ข้อ คือ

1.1 ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาสูง จะมีความเข้าใจเกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชนสูงกว่าผู้นำท้องถิ่นในหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาต่ำ

1.2 ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาสูง จะมีความรู้เกี่ยวกับแหล่งที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนสูงกว่าผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาต่ำ

1.3 ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาสูง จะมีความเป็นผู้นำสูงกว่าผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาต่ำ

1.4 ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาสูง จะมีความซื่อตรงต่อหน้าที่สูงกว่าผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาต่ำ

1.5 ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูง จะมีความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนาสูงกว่าผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาต่ำ

1.6 ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาสูง จะมีความเป็นผู้มีกุศลจิตสูงกว่าผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาต่ำ

1.7 ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาสูง จะมีการยอมรับวิถียุทธการแผนใหม่สูงกว่าผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาต่ำ

1.8 ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูง จะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาต่ำ

1.9 ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาสูง จะมีความจงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำสูงกว่าผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาต่ำ

1.10 ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาสูง จะมีทัศนคติแบบประชาธิปไตยสูงกว่าผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาต่ำ

1.11 ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาสูง จะมีความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้านสูงกว่าผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาต่ำ

เหตุผลที่ทำให้ผู้วิจัยตั้งสมมุติฐานดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้อย่างละเอียดในบทที่ 2 ซึ่งว่าด้วยเอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้แยกกล่าวที่ละตัวแปรตั้งแต่ตัวแปรที่ 1 ถึงตัวแปรที่ 11 ดังปรากฏในหน้า 25 - 43

2. สมมุติฐานหลักข้อที่ 2

"องค์ประกอบเชิงมนุษย์จะมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านภูมิหลัง ประสบการณ์และการศึกษาอบรมของผู้นำท้องถิ่น" โดยมีสมมุติฐานรอง 6 ข้อ คือ

2.1 - องค์ประกอบเชิงมนุษย์ จะมีความสัมพันธ์กับอายุของผู้นำท้องถิ่น

2.2 - องค์ประกอบเชิงมนุษย์ จะมีความสัมพันธ์กับอายุของการเป็นผู้นำท้องถิ่น

2.3 - องค์ประกอบเชิงมนุษย์ จะมีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาในโรงเรียนของผู้นำท้องถิ่น

2.4 - องค์ประกอบเชิงมนุษย์ จะมีความสัมพันธ์กับการฝึกอบรมนอกระบบโรงเรียนของผู้นำท้องถิ่น

2.5 - องค์ประกอบเชิงมนุษย์ จะมีความสัมพันธ์กับความสัมพันธ์กับสื่อมวลชนของผู้นำท้องถิ่น

2.6 - องค์ประกอบเชิงมนุษย์ จะมีความสัมพันธ์กับความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรมของผู้นำท้องถิ่น

สำหรับเหตุผลที่ทำให้ผู้วิจัยตั้งสมมุติฐานดังกล่าวได้นำเสนอไว้อย่างละเอียด ในบทที่ 2 ตั้งแต่ตัวแปรที่ 12 - 15 ดังปรากฏในหน้า 43 - 48

3. สมมุติฐานหลักข้อที่ 3

"แนวทางบางประการในการดำเนินการจัดการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่นนั้น มีความสอดคล้องกับความคิดของ ผู้นำท้องถิ่นในด้านความเหมาะสมและการนำไปปฏิบัติได้" โดยมีสมมุติฐานรอง 5 หมวด คือ

3.1 ผู้นำท้องถิ่นมีความเห็นว่า ระยะเวลาและช่วงเวลาดังต่อไปนี้ จะมีความเหมาะสมมากบ้างน้อยบ้างแตกต่างกันไป คือ

- 3.1.1 การฝึกอบรมก่อนปฏิบัติหน้าที่
- 3.1.2 การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติหน้าที่
- 3.1.3 ระยะเวลาในการฝึกอบรมแต่ละครั้ง
- 3.1.4 ช่วงเวลาที่จัดให้เข้ารับการฝึกอบรม

3.2 ผู้นำท้องถิ่นมีความเห็นว่า สถานที่ฝึกอบรมดังต่อไปนี้ จะมีความเหมาะสมมากบ้างน้อยบ้าง แตกต่างกันไป คือ

- 3.2.1 จัดฝึกอบรมเป็นรายหมู่บ้าน ณ หมู่บ้านของตน
- 3.2.2 จัดฝึกอบรมเป็นจุด ณ หมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่ง
- 3.2.3 จัดฝึกอบรมตามศูนย์ฝึกอบรม หรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

3.3 ผู้นำท้องถิ่น มีความเห็นว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความเต็มใจที่จะออกค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมร่วมกับทางราชการ

3.4 ผู้นำท้องถิ่น จะมีความสนใจและความต้องการที่จะได้รับการฝึกอบรมในเนื้อหาสาระต่อไปนี้ มากน้อยแตกต่างกันไป คือ

- 3.4.1 ความรู้เกี่ยวกับหลักการ วิธีการ และจุดมุ่งหมายของการพัฒนาชุมชน
- 3.4.2 บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน
- 3.4.3 ความรู้และทักษะเกี่ยวกับกระบวนการแก้ไขปัญหาท้องถิ่นแบบช่วยกันคิด
- 3.4.4 ความรู้และทักษะในการจัดทำโครงการพัฒนาเฉพาะกิจกรรม (พ.ช.3)
- 3.4.5 ความรู้เกี่ยวกับแหล่งให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชน
- 3.4.6 การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย
- 3.4.7 สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

- 3.4.8 ผู้นำท้องถิ่นกับความมั่นคงของชาติ
- 3.4.9 ความรู้และทักษะเกี่ยวกับการทำงานเป็นคณะ
- 3.4.10 ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสำหรับชาวบ้าน
- 3.4.11 ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคใหม่ ๆ ในการผลิตทางการเกษตร
- 3.4.12 ความรู้และทักษะในการเป็นผู้นำท้องถิ่น
- 3.4.13 ขาวและเหตุการณ์

3.5 ผู้นำท้องถิ่นมีความเห็นว่า วิธีสอนและการจัดกิจกรรมในการฝึกอบรมต่อไปนี้จะป็นสิ่งสามารถปฏิบัติได้ และมีความเหมาะสมมากน้อยแตกต่างกันไป คือ

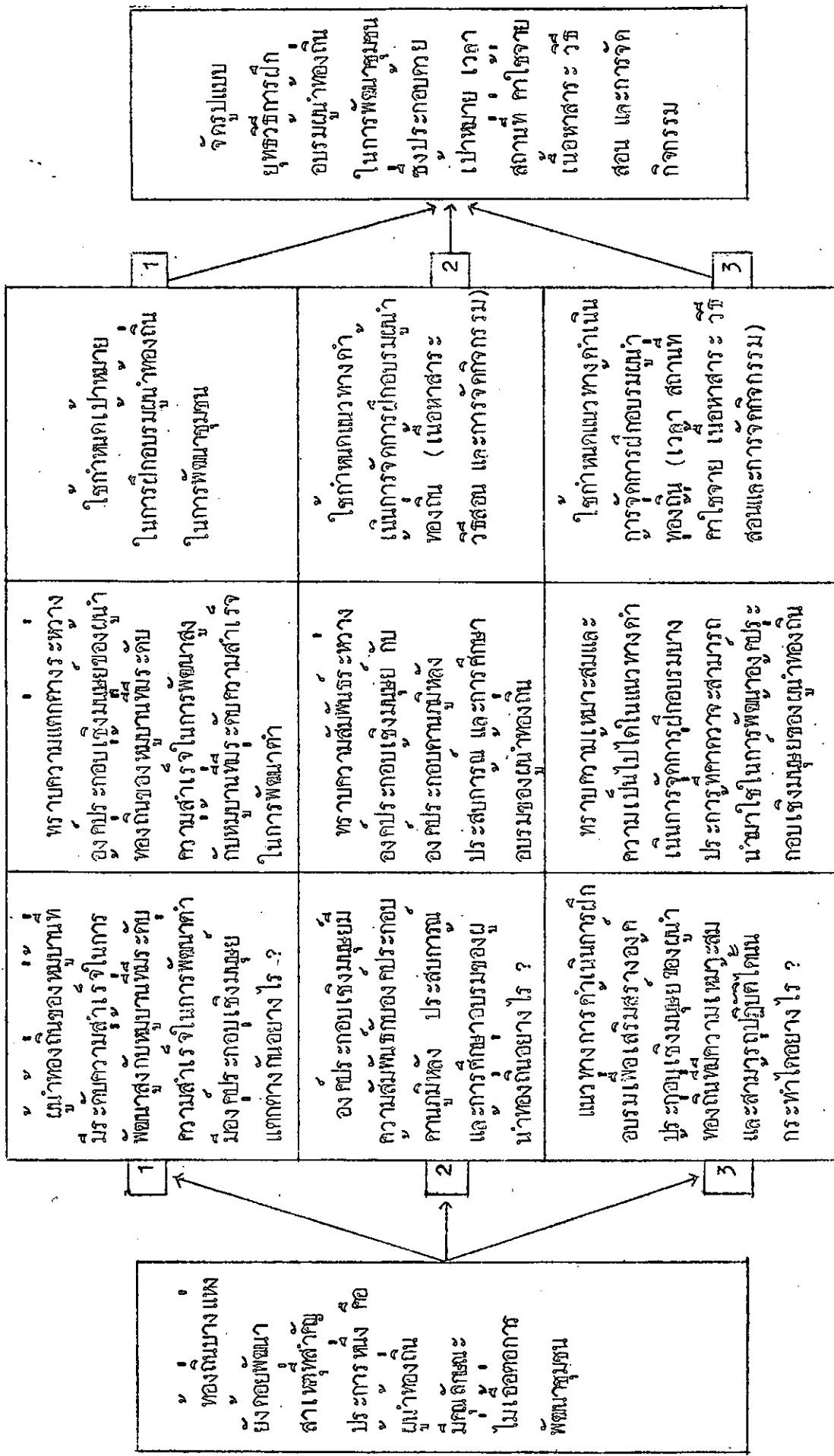
- 3.5.1 การฟังคำบรรยาย
- 3.5.2 การทัศนศึกษา
- 3.5.3 การสาธิต
- 3.5.4 การอภิปรายโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
- 3.5.5 การอภิปรายกลุ่ม และการกระทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย
- 3.5.6 การฝึกปฏิบัติจริง
- 3.5.7 การใช้โสตทัศนูปกรณ์
- 3.5.8 การใช้เอกสารสิ่งพิมพ์ เช่น แผ่นปลิว จุลสาร และหนังสือพิมพ์
- 3.5.9 การใช้วิทยุกระจายเสียง
- 3.5.10 การใช้หนังสือคู่มือผู้นำ
- 3.5.11 การเยี่ยมกลุ่มผู้นำ
- 3.5.12 การผลิตเปลี่ยนเยี่ยมเยือนชุมชน

ที่มาและประโยชน์ของการวิจัย

เพื่อให้มองเห็นลำดับขั้นตอนของความคิด เกี่ยวกับที่มาและการใช้ประโยชน์ของงานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้นำมาสรุปไว้ดังในแผนภูมิที่ 1

แบบภูมิที่ 1 แสดงแนวความคิดเกี่ยวกับที่มาและประโยชน์ของฉนวนวิจัย

1	2	3	4	5
ปัญหาการพัฒนา	ปัญหาเชิงวิจัย	คำตอบที่จะได้จากกรวิจัย	คำตอบแต่ละข้อจะทำไมไปประโยชน์อะไร	คำตอบทั้งหมดจะนำไปประโยชน์อะไร

คำอธิบายศัพท์และตัวแปร

ผู้นำท้องถิ่น หมายถึง คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน (กพม.) สำหรับหมู่บ้านใน
เขตพัฒนา หรือคณะกรรมการบริหารหมู่บ้าน สำหรับหมู่บ้านในโครงการอาสาพัฒนา
ป้องกันตนเอง (อพป.)

ยุทธวิธี หมายถึง วิธีการที่จะทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้บรรลุผลสำเร็จ
ดังนั้นคำว่า "ยุทธวิธีการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชน" ในการวิจัยนี้จึง
หมายถึง วิธีการที่จะฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นให้มีคุณลักษณะเป็นผู้นำท้องถิ่นที่ดี และเชื่อถือ
การพัฒนาชุมชนในประเทศไทย ผู้วิจัยได้กำหนดให้มีความหมายครอบคลุมประเด็นสำคัญ
3 ประการ คือ

1. เป้าหมายในทางบุคลิกลักษณะของความเป็นผู้นำท้องถิ่นที่ดีที่โครงการ
ฝึกอบรมจะต้องสร้างให้เกิดขึ้นในหมู่บ้านท้องถิ่น
2. วิธีการฝึกอบรมที่จะจัดให้ผู้นำท้องถิ่นผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้พัฒนา
บุคลิกลักษณะของความเป็นผู้นำท้องถิ่นที่ดี
3. แนวทางในการดำเนินการจัดการฝึกอบรมที่สามารถปฏิบัติได้

แนวทางในการดำเนินการฝึกอบรม หมายถึง วิธีการที่คาดว่าเมื่อนำมาใช้ใน
การฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นแล้วจะมีผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมสูง ซึ่งมีส่วนประกอบ 5 ด้าน
คือ เวลา สถานที่ ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม เนื้อหาสาระ วิธีสอนและการจัด
กิจกรรม

หมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาสูง หมายถึง หมู่บ้านที่ชนะการประกวด
หมู่บ้านของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย สำหรับการวิจัยนี้หมายถึงหมู่บ้านที่
ชนะการประกวดภาคตะวันออกเฉียงเหนือในเขตพัฒนาชุมชน เขต 3 และเขต 4
ปี พ.ศ. 2520

หมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนา หมายถึง หมู่บ้านที่ไม่ได้รับคัดเลือกให้เข้าประกวดเนื่องจากยังขาดคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กรมพัฒนาชุมชนกำหนดไว้สำหรับการวิจัยนี้หมายถึงหมู่บ้านที่ไม่ได้คัดเลือกเข้าประกวด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในเขตพัฒนาชุมชนเขต 3 และเขต 4 ปี พ.ศ. 2520

องค์ประกอบเชิงมนุษย์ หมายถึง คุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนในที่นี้ หมายถึงคุณลักษณะ 11 ประการ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดความหมายในเชิงปฏิบัติการของคุณลักษณะแต่ละประการไว้ว่า หมายถึงคะแนนที่ได้จากการวัดโดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีชื่อตรง กับตัวแปรนั้น ๆ เช่น "ความเชื่อมั่นในตนเอง" หมายถึงคะแนนที่ได้จากการวัดโดยใช้แบบสัมภาษณ์ของตัวแปร "ความเชื่อมั่นในตนเอง" เป็นต้น

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับแนวคิด วิธีการ เป้าหมายพัฒนาชุมชน ตลอดจนหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านและพัฒนาการ

2. ความรู้เกี่ยวกับแหล่งที่จะให้ความช่วยเหลือชุมชน หมายถึง ความรู้ของผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับสถานที่ บุคคลที่สามารถให้ความช่วยเหลือชุมชนในด้านต่าง ๆ ได้เมื่อมีปัญหาหรือความต้องการเกิดขึ้นในหมู่บ้าน

3. ความเป็นผู้นำ หมายถึง ลักษณะที่ผู้นำท้องถิ่นใช้อิทธิพลและศิลปปรุงใจให้ผู้อื่นร่วมมือปฏิบัติงานเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง มีความสามารถในการตัดสินใจและความตื่นตัวอยู่เสมอ

4. ความซื่อตรงต่อหน้าที่ หมายถึง ลักษณะผู้นำท้องถิ่นที่ตั้งใจทำงานในหน้าที่อย่างตรงไปตรงมา ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบอย่างเคร่งครัด อุทิศเวลาให้กับงานไม่ทุจริตต่อหน้าที่เพื่อหาผลประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น

5. ความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนา หมายถึง ลักษณะผู้นำท้องถิ่นที่มีความกระตือรือร้น มานะบากบั่น กล้าเสี่ยง อดทนต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ และอดทนต่อการรอคอย ทำงานอย่างมีเป้าหมาย มีความปรารถนาแรงกล้าที่จะได้เห็นการเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคมในทางที่ดีขึ้น -

6. ความเป็นผู้มีกุศลจิต หมายถึง ลักษณะผู้นำท้องถิ่นที่ชอบช่วยเหลือ และเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน คำนึงถึงผู้อื่นอยู่เสมอ ให้ความสนใจ ห่วงใย แบ่งปันและรับใช้ผู้อื่น และส่วนรวมอยู่เสมอ

7. การยอมรับวิทยาการแผนใหม่ หมายถึง ความโน้มเอียงของผู้นำท้องถิ่นในการยอมรับ ความรู้ ความคิด วิธีการ เครื่องหมาย และผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ มาปรับปรุงวิถีการดำเนินชีวิตให้ดีกว่าเดิม ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

8. ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ความโน้มเอียงของผู้นำท้องถิ่นที่แน่ใจ มั่นใจหรือกล้าหาญที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จตามที่ตั้งใจไว้ มีความคิดอิสระ ฟังตนเอง ไม่เชื่อหรือกระทำตามบุคคลอื่นโดยปราศจากเหตุผลอันสมควร แม้จะมีอุปสรรคเกิดขึ้นก็มีใจอดทน

9. ความจงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำ หมายถึง ลักษณะผู้นำท้องถิ่นที่มีความพึงพอใจและภูมิใจในหน้าที่ความรับผิดชอบในฐานะเป็นคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน เชื่อมั่นและศรัทธาในสถาบันผู้นำของหมู่บ้าน อันเป็นหน่วยงานในการพัฒนาท้องถิ่นของตน ให้เจริญก้าวหน้า

10. ทศนครีแบบประชาธิปไตย หมายถึง ความเชื่อ ความรู้สึก และท่าทีของผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อวิถีทางแห่งการดำเนินชีวิต อันบุคคลทุกคนต้องมีความสัมพันธ์กันในลักษณะสำคัญ 3 ประการคือ

10.1 มีคารวธรรม โดยการเคารพและยอมรับในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน

10.2 มีสามัคคีธรรม โดยการร่วมมือ ช่วยเหลือ แบ่งปันและประสานงานกัน และ

10.3 มีปัญญารธรรม โดยการมีความสุ่มรอบคอบ มีเหตุผล และยอมรับวิธีการแห่งปัญญาในการแก้ปัญหา

11. ความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้าน หมายถึง ความเชื่อ ความรู้สึก ท่าที และการประพฤติปฏิบัติของผู้นำท้องถิ่น ต่อผู้นำอื่น ๆ ในหมู่บ้าน

อายุการเป็นกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน หมายถึง จำนวนปีที่ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน นับตั้งแต่ปีแรกจนถึงปัจจุบัน

ระดับการศึกษาในระบบโรงเรียน หมายถึง ระดับชั้นที่ผู้เข้าท้องถิ่นเรียนสำเร็จในระบบโรงเรียน

การศึกษานอกระบบโรงเรียน หมายถึง จำนวนครั้งและจำนวนวันในแต่ละครั้งที่ผู้เข้าท้องถิ่นได้ผ่านการฝึกอบรมนอกระบบโรงเรียนในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา โดยนับรวมปีปัจจุบันด้วย

ความสัมพันธ์กับสื่อสารมวลชน หมายถึง จำนวนครั้ง และลักษณะเนื้อหาที่ผู้นำพึงวิหุ่ อ่านหนังสือพิมพ์ วารสาร และหนังสือต่าง ๆ รวมทั้งการชมภาพยนตร์และโทรทัศน์ด้วย

ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม หมายถึง จำนวนครั้งและระยะเวลาที่ผู้นำท้องถิ่นไปในแหล่งความเจริญ เช่น อำเภอ จังหวัด และกรุงเทพมหานคร

เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากเรื่องการพัฒนาชุมชนและผู้นำท้องถิ่น มีเอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องมากมาย ดังนั้นเพื่อสะดวกในการอ้างอิงจากบทอื่น ๆ ในรายงานการวิจัยนี้ และเพื่อให้สอดคล้องสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายและขอบเขตการวิจัย ผู้วิจัยจึงจะมุ่งกล่าวถึงเฉพาะเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบเชิงมนุญ การศึกษาอบรมและกระบวนการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่น ซึ่งใช้เป็นตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ โดยแยกกล่าวทีละตัวแปรดังต่อไปนี้

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน เป็นสิ่งสำคัญที่คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านจะต้องมี จากการวิจัยพบว่า (ทิติยา สุวรรณชฎ 2510 : 104 - 112) คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านในภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน คือ

1.1 เมื่อให้ตอบคำถามเกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน ปรากฏว่า กทม. ภาคใต้ตอบไม่ได้ถึง 23.5% ในขณะที่ กทม. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอบไม่ได้เพียง 4.34% เท่านั้น

1.2 เมื่อให้ตอบคำถามเกี่ยวกับใครควรเป็นผู้ชี้แจงให้ กทม. เข้าใจความมุ่งหมายของงานพัฒนาชุมชน ปรากฏว่า กทม. ในภาคใต้ตอบว่า พัฒนาการเพียง 29.60% ในขณะที่ กทม. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอบว่า พัฒนาการ 50.43%

1.3 เมื่อถามว่าใครเป็นคนเลือกให้มาเป็น กทม. ปรากฏว่า ภาคใต้ตอบว่า ชาวบ้านเลือก 42.59% และ กทม. ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอบว่า ชาวบ้านเลือก 51.30%

1.4 เมื่อถามถึงบทบาทของ กพม. ปรากฏว่า กพม. ภาคใต้ตอบว่าไม่ทราบถึง 26.88% ในขณะที่ กพม. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอบไม่ทราบเพียง 2.60% กพม. ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความเข้าใจงานพัฒนาชุมชนดีกว่า กพม. ในภาคใต้ ดังจะเห็นได้จากส่วนใหญ่ของ กพม. ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (44.12%) เข้าใจบทบาทของตน คือการทำงานกับพัฒนากร หรือมีฐานะเป็นเพื่อนร่วมงานกับพัฒนากร ส่วน กพม. ในภาคใต้ มีความเข้าใจเช่นนี้เพียง 22.95%

1.5 ความคาดหวังบทบาทของพัฒนากรของ กพม. นั้น มีความแตกต่างกันในระหว่างสองภาค กล่าวคือ ส่วนใหญ่ของ กพม. ภาคใต้ต้องการความเป็นผู้นำจากพัฒนากร แต่ส่วนใหญ่ของ กพม. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือต้องการความร่วมมือจากพัฒนากรในลักษณะที่มีฐานะเท่าเทียมกัน และเมื่อพิจารณาผลสำเร็จในการพัฒนาแล้วปรากฏว่า หมู่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีแนวโน้มสูงกว่าในภาคใต้

และจากการวิจัยเกี่ยวกับความสำเร็จในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน (กรมการพัฒนาชุมชน 2521 : 1) พบว่า ประมาณร้อยละ 86 ของคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน ต้องการที่จะให้มีการฝึกอบรมเพิ่มเติม เกี่ยวกับวิธีทำงานพัฒนาชุมชน และความรู้เกี่ยวกับวิชาการเกษตร

ดังนั้นจึงพอจะเชื่อได้ว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน เช่นใน ด้านหลักการ วิธีการพัฒนาชุมชน ตลอดจนบทบาทของคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน เป็นองค์ประกอบสำคัญที่น่าจะมีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของการพัฒนาหมู่บ้าน เป็นคุณลักษณะที่ควรจะต้องพัฒนาให้เพิ่มขึ้นในตัวผู้นำท้องถิ่น และคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านที่มีผลสำเร็จทางการพัฒนาสูงน่าจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนดีกว่าคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านที่มีผลสำเร็จทางการพัฒนาต่ำ

2. ความรู้เกี่ยวกับแหล่งที่จะให้ความช่วยเหลือชุมชน

ฐานคติ (assumption) ที่ใช้เป็นกรอบแห่งการอ้างอิง (frame of reference) เกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชนก็คือ กระบวนการพัฒนาชุมชนมุ่งที่จะปฏิบัติการเพื่อที่จะเพิ่มศักยภาพ (potentiality) ของชุมชนที่จะรับและปรับปรุงการเปลี่ยนแปลงที่มีบ่อเกิดจากภายนอกและภายในชุมชนนั้น ผู้นำจะต้องรู้จักแหล่งทรัพยากรทั้งในและนอกท้องถิ่น เพื่อที่จะสามารถพัฒนาและนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนของตน (ทิติยา สุวรรณชฎ 2516 : 3)

หลักสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาชุมชนก็คือ ความช่วยเหลือของรัฐบาลหรือองค์การอื่น ๆ ในสิ่งที่เกินความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นที่จะช่วยตนเองได้ เป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่จะต้องให้ความช่วยเหลือซึ่งอาจจะเป็นงบประมาณวัสดุอุปกรณ์ หรือคำแนะนำทางวิชาการ และชุมชนก็ต้องพยายามเสาะแสวงหาแหล่งที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนตนได้ (กรมการพัฒนาชุมชน 2502 : 2)

การทราบแหล่งที่จะขอความช่วยเหลือจากทางการ เป็นเรื่องที่สำคัญอันหนึ่งที่จะใช้แสดงถึงความเข้มแข็งของคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน จากรายงานการประเมินผลงานพัฒนาชุมชนในเขตเปิดคลุมทั้งอำเภอ อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส พ.ศ. 2515 (กรมการพัฒนาชุมชน 2516 : 71 - 72) ปรากฏว่าผลการทดสอบว่าคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านซึ่งเป็นผู้นำท้องถิ่นจะรู้จักเจ้าหน้าที่ที่ควรจะต้องไปหาเพื่อขอความร่วมมือช่วยเหลือติดต่อกันหรือไม่ จากการศึกษาได้พบว่า กรรมการพัฒนาหมู่บ้านอีกจำนวนไม่น้อย (37.6%) ให้คำตอบที่ถูกต้องไม่ได้ กรรมการที่ให้คำตอบถูกต้องมี 62.4% และส่วนใหญ่แล้วหมู่บ้านต่าง ๆ จะติดต่อพัฒนาการอำเภอในเรื่องที่เกี่ยวกับโครงการสร้างสาธารณสมบัติโดยเฉพาะ ส่วนเรื่องเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพ เช่น การใช้ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช การชลประทาน ก็หันไปปรึกษาเกษตรอำเภอ และปลัดอำเภอฝ่ายบำรุง ในจำนวนหมู่บ้านที่ศึกษา 36 หมู่บ้าน บ้านจะติดต่อกับเกษตรอำเภอ 26 หมู่บ้าน ติดต่อกับพัฒนาการอำเภอ 16 หมู่บ้าน ติดต่อกับปลัดฝ่ายบำรุง 8 หมู่บ้าน และติดต่อกับนายอำเภอ 7 หมู่บ้าน

ดังนั้นจึงน่าจะเชื่อได้ว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งที่จะให้ความช่วยเหลือชุมชน เป็นองค์ประกอบสำคัญที่นำมาจะมีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของการพัฒนาหมู่บ้าน เป็นคุณลักษณะที่ควรจะพัฒนาให้ขึ้นในตัวผู้นำท้องถิ่น และผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีผลสำเร็จในการพัฒนาสูง น่าจะมีความรู้เกี่ยวกับแหล่งที่จะให้ความช่วยเหลือชุมชนดีกว่าผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีผลสำเร็จในการพัฒนาต่ำ

3. ความเป็นผู้นำในหมู่บ้าน

ความเป็นผู้นำ หรือภาวะผู้นำ (leadership) นี้ มีผู้ให้คำนิยามไว้มากมาย ส่วนใหญ่จะให้ความหมายไปในทางด้านการใช้อิทธิพล เช่น เซอร์วูด (Sherwood. 1965 : 350) ได้กล่าวว่า ผู้นำคือผู้ใช้อิทธิพลเพื่อจะเป็นมรรควิธีให้บังเกิดอิทธิพลต่อผู้อยู่ใต้อิทธิพลหรือผู้ตามในสถานการณ์ต่าง ๆ กัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การและส่วนบุคคล ซึ่งทัศนะดังกล่าวจะสอดคล้องกับของ ฮิวส์ และ โบดิท (Huse and Bodith. 1973 : 145) และคล้ายคลึงกับทัศนะของ ทานเนนบูม (Tannenbaum. 1961 : 24)

วิญญู อังคนารักษ์ (วิญญู อังคนารักษ์ 2507 : 162) ให้ความเห็นว่า ศิลปการเป็นผู้นำ หรือประมุขศิลป์—หรือการเป็นหัวหน้าคน มีความหมายเดียวกัน คือ ศิลปในการจูงใจให้ผู้อื่นร่วมมือปฏิบัติงานเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง ส่วนในทางรัฐศาสตร์นั้น ผู้นำหมายถึงผู้ที่สามารถควบคุมพฤติกรรมของบุคคลและกลุ่ม โดยใช้อำนาจหรือบุคลิกภาพของตนเองโน้มน้าวให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม

ผู้ที่ได้รับการยกย่องให้เป็นผู้นำในชนบทของไทยนั้น สภาวิจัยแห่งชาติ (สภาวิจัยแห่งชาติ 2514 : 56 - 57) พบว่า จะต้องเป็นบุคคลที่มีความเสียสละ และให้ความช่วยเหลือแก่คนทั่วไป มีความซื่อสัตย์ พูดจริงทำจริง ประกอบการทำมาหากินในทางที่สุจริต ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ขยันขันแข็งพอที่จะเป็นเยี่ยงอย่างอันดีแก่ชาวบ้าน โดยทั่วไป มีความเป็นกันเอง และเป็นที่พึ่งของคนทั่วไปทั้งทางวัตถุและจิตใจ ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่น ซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการ

พัฒนาหมู่บ้าน ตามระเบียบของกรมการพัฒนาชุมชน (กรมการพัฒนาชุมชน 2508 :

13 - 14)

ผู้นำในหมู่บ้านเป็นตัวจักรสำคัญในการพัฒนาหมู่บ้าน และปรับปรุงหมู่บ้านให้เจริญ ผู้นำเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างความเป็นปึกแผ่นมั่นคงให้แก่หมู่บ้าน ยิ่งผู้นำมีอิทธิพลสูงชาวบ้านนิยมยกย่อง ก็จะกลายเป็นผู้นำหลักของหมู่บ้าน ปัจจัยที่จะสร้างอำนาจและอิทธิพลให้แก่ผู้นำ คือระดับการศึกษา ทั้งทางโลกและทางธรรม ฐานะทางเศรษฐกิจ ประสบการณ์ในเมือง ความรู้ความชำนาญพิเศษ และตำแหน่งหน้าที่ทางราชการการ หรือ กึ่งราชการ (สมชัย รักวิจิตร 2514 : 11) จากการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะผู้นำท้องถิ่นในเขตพัฒนาภาคใต้ (พทยา สายหู 2510 : 21) พบว่า ปัจจัยในหมู่บ้านที่จะส่งเสริมการพัฒนา นั้น ความเข้มแข็งของผู้นำในหมู่บ้าน เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งอันหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาลักษณะผู้นำในชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จำค อัมโยต์ 2511 : 379 - 415) พบว่า การริเริ่มและอำนวยการพัฒนาต่าง ๆ เป็นของผู้นำในหมู่บ้านทั้งสิ้น ยิ่งผู้ที่ชาวบ้านเคารพนับถือและเป็นที่ยอมรับมากเท่าไร ก็ยังสามารถนำชาวบ้านพัฒนาหมู่บ้านของตนได้มากเพียงนั้น ผู้นำที่มีลักษณะความเป็นผู้นำในระดับสูงจึงเป็นผู้ที่โน้มน้าวและชักจูงชาวบ้านให้ปฏิบัติตามได้มาก

ดังนั้นความเป็นผู้นำของผู้นำท้องถิ่น เป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของการพัฒนาหมู่บ้าน และผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีผลสำเร็จในการพัฒนาสูง น่าจะมีลักษณะความเป็นผู้นำมากกว่าผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีผลสำเร็จทางการพัฒนาต่ำ

4. ความซื่อตรงต่อหน้าที่

จากรายงานการประชุมเรื่องบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนของประเทศไทยและเอเชีย และตะวันออกไกลของอีคาเฟ (ECAFE) เมื่อเดือนสิงหาคม 2506 ณ ศาลาสันติธรรม ที่ประชุมได้สรุปไว้ว่า คุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นแบบใหม่

จะต้องเน้นคุณลักษณะสำคัญ ๆ เพิ่มอีกหลายประการ โดยเฉพาะความกล้าหาญ ความซื่อสัตย์ ความคิดริเริ่ม และความสามารถในการให้บริการ (กรมพัฒนาชุมชน 2508 : 12) ซึ่งกรมพัฒนาชุมชนได้กำหนดคุณลักษณะ "ความซื่อสัตย์สุจริต" ไว้ในคุณลักษณะผู้นำท้องถิ่น ซึ่งสมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน (กรมพัฒนาชุมชน 2508 : 13-14)

ดร. แบตเตน (Dr. Batten) ผู้เชี่ยวชาญการพัฒนาชุมชนชาวอังกฤษ ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับคุณลักษณะของคนพัฒนาแล้ว—ควรมีคุณสมบัติพื้นฐาน 5 ประการ คือ ความรับผิดชอบ ความสม่ำเสมอ ความเชื่อมั่นในตนเอง การพยายามพึ่งตนเอง และ ความซื่อสัตย์เที่ยงตรง (สัญญา สัญญาวิวัฒน์ 2514 : 55-70) นอกจากนี้ ก็นนา ไมร์ดัล (Myrdal, 1968 : 125) ยังได้ศึกษาวิจัยค่านิยมของการพัฒนาจากประเทศที่กำลังพัฒนาหลายประเทศในเอเชีย และได้สรุปบุคลิกภาพที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศไว้หลายประการ และในจำนวนคุณลักษณะอันพึงปรารถนานั้น มีความซื่อสัตย์สุจริตรวมอยู่ด้วย จากการวิจัยเรื่องผู้นำในชนบทไทย ของสภาวิจัยแห่งชาติ (สภาวิจัยแห่งชาติ 2514 : 56-57) พบว่า บรรดาผู้นำในชนบทต่างก็ยืนยันว่า คุณลักษณะสำคัญอันหนึ่งที่ทำให้ผู้นำได้รับการยกย่องนับถือจากชาวบ้านก็คือ ความซื่อสัตย์ พูดจริงทำจริง ไม่ใช่แค่พูด หรือให้สัญญาลม ๆ แล้ง ๆ แบบขอไปที ซึ่งคุณลักษณะความซื่อสัตย์สุจริตนี้เป็นค่านิยมของสังคมไทยที่สำคัญยิ่งแม้ในปัจจุบัน จากการสอบถามความคิดเห็นของนิสิตปริญญาโท และนิสิตปริญญาเอก จำนวน 105 คน เกี่ยวกับค่านิยมของสังคมไทยปัจจุบัน (ทองคูณ หงส์พันธุ์ 2520 : 32) นิสิตส่วนใหญ่ให้ความสำคัญของค่านิยม "ความซื่อสัตย์และจริงใจ" เป็นค่านิยมสังคมไทยในปัจจุบันที่ควรจะสงวนรักษาไว้ และมีความสำคัญเป็นอันดับที่ 1 ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับการวิจัยของคนอื่น ๆ อีกหลายคน เป็นการยืนยันว่า ความซื่อสัตย์สุจริต ความจริงใจ เป็นคุณลักษณะที่ควรจะมีอยู่ในตัวคนทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำ

ดังนั้นคุณลักษณะความซื่อตรงต่อหน้าที่จึงน่าจะเป็นคุณลักษณะในตัวผู้นำที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนา และผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีผลสำเร็จในการพัฒนาสูง น่าจะมีความซื่อตรงต่อหน้าที่ ดีกว่าผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีผลสำเร็จในการพัฒนาต่ำ

5. ความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนา (Will to Develop)

ปัญหาในการพัฒนาค้นทาง ๆ ของประเทศด้อยพัฒนานั้น มิได้อยู่ที่สมรรถภาพ (capacity) ในการพัฒนาเท่านั้น หากแต่มีปัญหาคrucialยิ่งอีกประการหนึ่งก็คือ เจตน์จำนงหรือจิตมุ่งมั่น (willingness) ที่จะพัฒนาด้วย หากสังคมใดสมาชิกในสังคมมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนาแล้ว ปัญหาในด้านอื่น ๆ รวมทั้งปัญหาความด้อยสมรรถภาพที่จะพัฒนาก็จะถูกขจัดไปในที่สุด การสร้างความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนาให้เกิดขึ้นกับคนในชาติจะเป็นการสร้างสมรรถภาพและศักยภาพในการพัฒนา

กิลฟอร์ด (Guildford. 1959 : 472) ได้ชี้ให้เห็นว่า คนที่มีใจกว้าง (Open-mindedness) มักจะมีความตั้งใจแน่วแน่ที่จะพัฒนาตัวเองและสังคมให้ดีขึ้น ผู้ที่มีบุคลิกภาพดังกล่าว จะเป็นคนที่พร้อมที่จะรับสิ่งแปลกใหม่ และยอมรับการเปลี่ยนแปลง ทั้งยังเป็นคนที่อดทนต่อความคิดที่แตกต่างหรือคำวิพากษ์วิจารณ์ โดยใช้เหตุผลอย่างจริงจังในการแก้ปัญหาและเป็นคนที่มีจิตใจเสียสละเพื่อสิ่งที่ดีกว่าในวันข้างหน้า คนที่มีจิตใจกว้างขวางมักเป็นคนที่มีหัวก้าวหน้า พวกอนุรักษนิยมมักจะมีจิตใจคับแคบไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่ผิดแผกแตกต่างไปจากวิถีชีวิตเดิม พวกนี้จึงมีจิตใจหวาดระแวงการเปลี่ยนแปลง ถึงแม้ว่าจะเป็น การเปลี่ยนแปลงเพื่อวิถีทางที่ดีกว่า ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จึงมักไม่ค่อยมีในกลุ่มคนที่มีใจคับแคบและยึดมั่นวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม

แมคเคลแลนด์ (McClelland. 1961 : 207 - 256) ยังชี้ให้เห็นอีกว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (achievement motive) สูงจะเป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาสูงด้วย เพราะคนที่มีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนาจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือมีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองและสังคม และกล้าเสี่ยงที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคต เสี่ยงต่อความล้มเหลว เป็นคนที่เล็งเป้าหมายที่ไกลกว่าและดีกว่า สามารถอดทนรอคอยผลสำเร็จที่อยู่ห่างไกลในวันข้างหน้าได้ นอกจากนี้ยังเป็นคนที่พยายามทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ มีความผูกพันอยู่กับงาน และกระหายที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น

ทั้งนี้คุณลักษณะความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนาจึงน่าจะเป็นคุณลักษณะในตัวผู้นำท้องถิ่นที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนา และเป็นคุณลักษณะที่น่าจะเสริมสร้างให้มากขึ้นในตัวผู้นำ

และผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีผลสำเร็จในการพัฒนาสูง น่าจะมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนาสูงกว่าผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีผลสำเร็จในการพัฒนาต่ำ

6. ความเป็นผู้มีกุศลจิต (Missionary Zeal)

มิเชลลิส (Michaelis. 1953 : 42 - 45) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพประชาธิปไตยในด้านการคำนึงถึงผู้อื่น (Concern to others) ซึ่งเป็นลักษณะของผู้มีกุศลจิตว่าจะเป็นผู้ที่เข้าใจปัญหาความต้องการของผู้อื่น การมีน้ำใจที่ดีต่อเพื่อนมนุษย์ไม่เห็นแก่ตัว ไม่มุ่งทำลายผู้อื่น การมีจิตยุติธรรม การเคารพในสิทธิผู้อื่น และให้ความช่วยเหลือผู้อื่นเป็นนิจ

สำหรับความเอื้อเฟื้อและพฤติกรรมให้การช่วยเหลือผู้อื่น (altruism and helping behavior) นั้น โรเซนฮาน (Rosenhan) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้มีใจบุญใจกุศลนั้น เป็นความเอื้อเฟื้อที่มีได้หวังผลตอบแทน เป็นการกระทำเพราะความเห็นใจ ทำด้วยความเต็มใจ แม้การกระทำจะต้องเสี่ยงภัยอันตรายหรือได้รับความลำบากจากการช่วยเหลือผู้อื่น และคนพวกนี้จะเป็นผู้มีจิตใจผูกพันอยู่กับงานของส่วนรวม (community minded) มีความสุขอยู่กับการทำงานเพื่อประโยชน์สุขของชุมชน (Macanlay & Berkowitz. 1970 : 252 - 254)

จิตตารมณ์ของเครติตยูเนียน (สันนิบาตเครติตยูเนียน 2519 : 53 - 59) เน้นถึงการอยู่ร่วมกันเพื่อพัฒนาว่า จะต้องใช้หลัก "เมตตากรุณาธรรม" คือธรรมแห่งความรักทุกคนในกลุ่มจะต้องให้เมตตากรุณาต่อเพื่อนร่วมกลุ่มโดยเสียสละ แรงจำนวน แรงน้ำใจ แรงสติปัญญา และร่างกาย เพื่อความเจริญก้าวหน้าของกลุ่ม โดยทุกคนจะต้องให้สิ่งต่อไปนี้ต่อกัน คือ

6.1 ความสนใจกัน คือสนใจในความเป็นคนมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี มีชีวิตจิตใจสนใจปัญหาความทุกข์ยากของเพื่อนทุก ๆ คน สนใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สนใจที่จะช่วยกันคิดช่วยกันทำ

6.2 ห่วงใยกัน คือห่วงใยในกลุ่ม ห่วงใยในความทุกข์ความสุขของเพื่อนร่วมกลุ่ม ตลอดจนห่วงใยในชีวิตของกันและกัน

6.3 แบ่งปันให้กัน คือแบ่งปันน้ำใจ แบ่งปันชีวิตหรือทรัพย์สิน แบ่งปันแรงงาน ความรู้ ความสามารถเข้าช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

6.4 การรับใช้กัน คือรับใช้เพื่อนทุกคนด้วยการแสดงความสนใจ ห่วงใย และให้ปันรับใช้เพื่อนกลุ่มอื่น ชมรมอื่นในท้องถิ่น

ผู้ที่ทำงานพัฒนาชุมชนนั้น นอกจากจะต้องเข้าใจในปรัชญาแนวคิด หลักการ เป้าหมาย ในการปฏิบัติอย่างชัดแจ้ง และมีความภาคภูมิใจในการทำงานแล้ว นักพัฒนาจะต้องเป็นบุคคลที่มีใจกุศล (missionary zeal) ควาย (ทิตยา สุวรรณธ 2510 : 31) ซึ่งผลการวิจัยเกี่ยวกับผู้นำในชนบทไทย (สภาวิจัยแห่งชาติ 2514 : 56) ก็ยืนยันว่าผู้นำที่ชาวบ้านยกย่องนับถือนั้น คือผู้ที่ทำตนเป็นผู้เสียสละและให้ความช่วยเหลือแก่คนทั่วไปทุกกรณี เป็นที่พึ่งของคนทั่ว ๆ ไปทั้งทางวัตถุและจิตใจ

ดังนั้นคุณลักษณะความเป็นผู้มีกุศลจิตของผู้นำท้องถิ่นน่าจะเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของการพัฒนาหมู่บ้าน และผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับผลสำเร็จทางการพัฒนาสูง น่าจะมีคุณลักษณะความเป็นผู้มีกุศลจิตมากกว่าผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีผลสำเร็จของการพัฒนาต่ำ

7. การยอมรับวิถียกการแผนใหม่

งานพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการที่ต้องทำให้ประชาชนรู้จักใช้ความคิดริเริ่มเอง หากไม่มีความคิดริเริ่มก็ต้องใช้วิธีการกระตุ้นส่งเสริมเพื่อให้เกิดความคิดหรือยอมรับเอา แนวความคิดใหม่ที่เหมาะสม โดยมุ่งหวังที่จะนำวิถียกการแผนใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อนในชุมชนเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตชาวชนบท หรือเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน งานพัฒนาชุมชนจึงเป็นกระบวนการที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในชุมชนรวมทั้งความพยายามที่เปลี่ยนคนในชุมชนให้ยอมรับวิถียกการแผนใหม่เพื่อนำไปปรับปรุงการทํามาหากิน

และสภาพความเป็นอยู่ในสังคม โดยอาศัยผู้นำในการเปลี่ยนแปลง (change agent) มาช่วยแนะนำหรือริเริ่มนำวิทยาการแผนใหม่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้น หรืออีกนัยหนึ่งก็คือการทำให้สังคมนั้นทันสมัยขึ้น (บุญธรรม คำพอง 2520 : 9)

การยอมรับวิทยาการแผนใหม่ให้เกิดประโยชน์ต่อวิถีการดำเนินชีวิตมากมาย จากการศึกษาเปรียบเทียบลักษณะการดำรงชีวิตของครอบครัวที่ใช้เทคนิคใหม่ในการทำนา กับครอบครัวที่ทำนาแบบดั้งเดิม (วรรณ จารุทัศน์ 2519 : บทคัดย่อ) พบว่า ครอบครัวที่ใช้เทคนิคใหม่ ๆ รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ และมีความกระตือรือร้นในการทำงานมากกว่าครอบครัวทำนาแบบดั้งเดิม ทั้งฐานะทางบ้านความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ และอนามัยก็ดีกว่า และ ดัลเฟอร์ (Dulfer, 1974 : 30) เชื่อว่าถ้าเราสามารถพัฒนาคุณลักษณะการยอมรับวิทยาการแผนใหม่ให้เกิดขึ้นแก่เกษตรกรแล้ว ความปรารถนาที่จะให้เกษตรกรเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิตแบบดั้งเดิมไปสู่วิธีการเพาะปลูกใหม่ ใช้พืชพันธุ์ชนิดใหม่ อันจะช่วยให้เกิดพัฒนาการทางเศรษฐกิจได้ง่ายยิ่งขึ้น

ปัญหาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสิ่งใหม่ ๆ หรือการยอมรับวิทยาการแผนใหม่ในชนบทนั้นมีอยู่มาก จากการศึกษาเรื่องนี้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย (สุเทพ สุนทรเกสัช 2511 : 270) พบว่า ชาวบ้านส่วนมากจะมีความคิดเห็นแตกแยกเป็น 3 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 เป็นชาวบ้านที่พอใจสภาพความเป็นอยู่ที่มีมาแต่เดิมไม่กระตือรือร้นที่จะทำอะไรขึ้นมาใหม่ให้ผิดจากที่เคยทำอยู่ ไม่อยากลงมือทำอะไรที่แปลกใหม่

ประเภทที่ 2 เป็นชาวบ้านที่รู้สึกในความขัดข้องของความเป็นอยู่ในปัจจุบัน แต่คิดแก้ไขด้วยตนเองไม่ได้ หากมีคนที่เหมาะสมมาช่วยคิดแก้ไขให้ก็ยินดีให้ความร่วมมือ แต่ถ้าไม่มีใครมาแนะนำก็ไม่สามารถริเริ่มการกระทำเองได้

ประเภทที่ 3 เป็นชาวบ้านที่พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นกว่าเดิม อาจรู้จักคิดหาวิธีเองได้บ้างหรือสามารถรับคำแนะนำได้ง่าย ให้ความร่วมมือในการทำงานต่าง ๆ ที่ตนเชื่อว่าจะช่วยให้ชีวิตมีความสุขสบายมากขึ้น

ปัญหาที่น่าสนใจก็คือรูปแบบและปัจจัยที่ทำให้ชาวบ้านยอมรับวิทยาการแผนใหม่จากการศึกษาที่หมู่บ้านบางชั้น อำเภอมโนบุรี กรุงเทพมหานคร (Goldsen & Rolis. 1957 : 6 - 8) พบว่า สิ่งที่ชาวบ้านจะรับไว้อย่างรวดเร็ว นั้น คือสิ่งที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเกิดประโยชน์ในระยะเวลานานสั้น ลงทุนต่ำและไม่ต้องเสียเวลาเอาใจใส่มากนัก จากการศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับแนวความคิดใหม่ทางการเกษตรของชาวบ้านอน อำเภोजตุรพิตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าชาวบ้านได้รับความรู้เกี่ยวกับสิ่งใหม่ผ่านทางสื่อกลางหลายอย่าง เช่น การพบปะติดต่อกับเพื่อนบ้าน จากวิทยุ การสาธิต กลุ่มชาวนาและพ่อค้า เป็นต้น (Fleckenstein. 1971 : 310) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษารูปแบบการแพร่กระจายสินค้าใหม่ ๆ ไปสู่ประชาชนในหมู่บ้านชนบทเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม (บุญเลิศ สดสุชาติ 2516 : 90 - 93) พบว่า เพื่อนบ้านจะเป็นสื่อกลางในการแพร่กระจายสินค้าใหม่ ๆ ได้ดีที่สุด และจากการศึกษาอิทธิพลของการศึกษาที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงจารีตประเพณีเกี่ยวกับครอบครัวและการสมรส พูลผล สุวรรณพันธ์ (สภาวิจัยแห่งชาติ 2516 : 4 - 6) พบว่า ในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์นั้น ผู้ที่มีการศึกษาสูงจะยอมรับแนวความคิดใหม่ ๆ มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำ และคนอายุน้อยจะยอมรับความคิดใหม่มากกว่าคนอายุมาก

ประเด็นที่สำคัญยิ่งในเรื่องนี้ก็คือ ใครเป็นคนกลุ่มแรกในหมู่บ้านที่ยอมรับวิทยาการแผนใหม่และแพร่กระจายแนวความคิดใหม่ไปสู่ชาวบ้านอื่น ๆ จากการวิจัยของ โรเจอร์ (Rogers. 1960 : 409 - 410) พบว่า กลุ่มผู้ยอมรับ (early adoptors) ส่วนมากมักจะเป็นผู้นำท้องถิ่น หรือพวกผู้นำด้านความคิดเห็นเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับนับถือจากคนอื่น พวกนี้จะมีการศึกษาคึกกว่าชาวบ้านและนิยมคบหาสมาคมกับผู้นำนการกระจายแนวความคิดใหม่ (innovator) ซึ่งการวิจัยนี้สอดคล้องกับการวิจัยความเป็นผู้นำในหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย (สมชัย รักวิจิตร 2514 : 29) ที่พบว่า ผู้นำในหมู่บ้านจะเป็นชาวบ้านกลุ่มแรกที่ยอมรับแนวความคิดและวิทยาการแผนใหม่ เป็นผู้ริเริ่มและกล้าเสี่ยงทดลองทำสิ่งแปลกใหม่ เมื่อชาวบ้านเห็นดีเห็นงามแล้วก็จะรับไปปฏิบัติ ผู้นำในหมู่บ้านจึงเปรียบเสมือนสภาพเชื่อมโยงสิ่งใหม่ ๆ เข้าไปสู่ชาวบ้าน

ดังนั้นคุณลักษณะการยอมรับวิทยาการแผนใหม่ จึงสมควรจะปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวผู้นำท้องถิ่น เพราะคุณลักษณะดังกล่าวนี้จะส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของการพัฒนาหมู่บ้าน และผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับผลสำเร็จทางการพัฒนาสูง น่าจะมีคุณลักษณะการยอมรับวิทยาการแผนใหม่สูงกว่าผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับผลสำเร็จของการพัฒนาต่ำ

8. ความเชื่อมั่นในตนเอง

ความเชื่อมั่นในตนเอง มีความหมายคล้ายคลึงกับการมองตนเอง ความพึงพอใจตนเอง การเคารพตนเอง ความภูมิใจหรือการยอมรับตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเองของใครจะมีมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความขัดแย้งระหว่างตนตามอัตภาพกับตนตามปณิธานว่ามีมากหรือน้อย ถ้าขัดแย้งมากจะเป็นเหตุให้ตนมีความรู้สึกว่าคุณค่าตนไม่มีค่า ไม่เหมาะสม ไม่พึงพอใจตนเอง ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เกิดความวิตกกังวล ขาดความอบอุ่นใจ และชอบพึ่งผู้อื่น (Smith. 1961 : 185)

ในคานองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองนั้น ซัยมอนส์ (Symonds. 1964 : 85 - 89) พบว่า มีอยู่ 4 อย่างคือ การทราบในสิ่งที่ตนต้องการ การคิดในสิ่งที่ตนเห็นว่าจะกระทำสำเร็จ การสามารถตัดสินใจได้ และลงมือกระทำจริง ๆ กับสิ่งที่ได้ตัดสินใจแล้ว และปัจจัยที่ทำให้ขาดความมั่นใจในตนเอง คือขาดความรู้ ขาดความกล้าหาญในทางชอบธรรม มีความระแวงสงสัยและความล้มเหลวในอดีตที่ยังลึกในจิตใจ และมีความเกียจคร้าน แบลร์ (Blair. 1968 : 138) เน้นให้เห็นว่า คนที่ยอมรับสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่ตนประสบโดยปราศจากความกลัวความล้มเหลว จะเป็นบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง อย่างไรก็ตามความเชื่อมั่นในตนเองไม่ทำให้เกิดผลดีเสมอไป เบรคเคนริดจ์ (Breckenridge. 1965 : 497) พบว่า คนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองมากเกินไป อาจจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวได้

เกี่ยวกับผู้นำกับความเชื่อมั่นในตนเอง บารุช (Baruch. 1959 : 4 - 5) พบว่า ผู้นำจะต้องมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ และมีความเชื่อมั่นในตนเอง วินัยทำให้บุคคลอยู่ร่วมกันได้ด้วยความสงบสุข วินัยจะเกิดขึ้นกับบุคคลที่มีความมั่นใจในตนเอง ดังนั้นคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจึงน่าจะเป็นบุคคลที่อยู่ในสังคมได้ด้วยความสงบสุข เพนเตอร์ (Painter. 1968 : 7608 - A) ยังพบความสัมพันธ์ระหว่างการจงใจกับความเชื่อมั่นในตนเอง และความสามารถในการจงใจเป็นลักษณะที่สำคัญของผู้นำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดลองของ สไตรส์ (Stires. 1970 : 3551 - A) ที่พบว่า ผู้นำเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นสูง และยิ่งมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงมากเท่าไร ศรัทธาจากผู้ร่วมงานก็มากเท่านั้น จึงมักจะพบในผู้นำมากกว่าผู้ที่มิใช่ผู้นำ (Bugger. 1969 : 1817 - A)

สำหรับคนไทยนั้น บลานชาร์ด (Blanchard. 1957 : 102) ได้ให้ข้อคิดที่ว่า คนไทยไม่ชอบเป็นหัวหน้า ไม่ชอบสถานการณ์ที่ริเริ่มและตัดสินใจ ไม่กล้าแสดงออกซึ่งความสามารถ กลัวผิด กลัวเสียหน้า ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าไม่ค่อยมีความเชื่อมั่นในตนเอง และจากการวิจัยเกี่ยวกับความเป็นผู้นำในหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สมชัย รักวิจิตร (สมชัย รักวิจิตร 2514 : 18) พบว่า ผู้นำในหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ "เป็นตัวของตัวเอง" (inner-directed) มากกว่าผู้ที่มิได้เป็นผู้นำ มักใช้ดุลพินิจของตนเองมากกว่า หลีกเลียงหรือหนีปัญหาน้อยกว่า มีลักษณะการพึ่งตนเองสูงกว่า และมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าผู้ที่มิใช่ผู้นำ

ในด้านการพัฒนาชุมชนนั้น ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นคุณลักษณะที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับประชาชนในท้องถิ่น โดยเฉพาะผู้นำท้องถิ่น เพราะถ้าเขาไม่มีความเชื่อมั่นในตนเองแล้วก็จะไม่สามารถที่จะเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งตัวอย่างที่ปรากฏให้เห็นก็คือความสำเร็จของงานพัฒนาชุมชนในเกาหลีใต้ ซึ่งเรียกว่า "ขบวนการสร้างชีวิตใหม่" (Saemual Movement) มีหลักปรัชญาในการดำเนินงานคือ สอนประชาชนไม่ว่าจะอยู่ในชนบทหรือในเมืองให้ยึดหลัก 3 ประการ คือความขยันหมั่นเพียร ความร่วมมือ ผนึกกำลังกัน และความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งเป็นขบวนการพัฒนาชาติโดยมีพื้นฐานอยู่บนการสร้างเสริมคุณธรรมของประชาชนทั้งปวง (ชัยวัฒน์ หุตะเจริญ 2520 : 46)

ดังนั้นความเชื่อมั่นในตนเองเป็นคุณลักษณะที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับผู้นำท้องถิ่น เพราะคุณลักษณะดังกล่าวจะส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในการพัฒนาหมู่บ้าน และผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับผลสำเร็จในการพัฒนาสูง น่าจะมีความเชื่อมั่นในตนเอง สูงกว่าผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับผลสำเร็จในการพัฒนาต่ำ

9. ความจริงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำ

เพื่อให้การพัฒนาชุมชนบรรลุเป้าหมาย จึงจำเป็นจะต้องมุ่งสร้างสถาบันผู้นำ (Leader institution) ขึ้น เพื่อจะได้ทำหน้าที่เป็นผู้นำชุมชน โดยไม่ต้องอาศัย การนำจากภายนอก และเป็นผู้นำแบบพัฒนา มีใช้ผู้นำแบบรักษาความสงบเรียบร้อยของ ชุมชน โดยตนเองไม่ยอมเปลี่ยนแปลงให้ทันกับเหตุการณ์ภายนอก หรือมีลักษณะโคกเคียว (Pattern maintenance) กล่าวคือ ผู้นำจะต้องมีลักษณะเป็นผู้นำที่ทันสมัยและทัน ต่อเหตุการณ์ กับทั้งวงวอที่จะแสวงหาประโยชน์ให้ชุมชน ตลอดจนทำหน้าที่ปรับปรุงและ ผสมผสาน (adjusting & integrating) ด้วย (พิทยา สุวรรณขง 2510 : 4)

เกี่ยวกับโครงสร้างของสถาบันผู้นำนั้น ไอเซนสตัดท์ (Eisenstadt. 1965 : 659) ได้กล่าวไว้อย่างน่าสนใจว่า สถาบันเพื่อการพัฒนาสังคมนั้น จะต้อง ปรับปรุงโครงสร้างภายในก่อน โดยไม่จำเป็นจะต้องให้กระเทยกระเทือนโครงสร้างเดิม มากนัก สิ่งที่ต้องการในสภาพพัฒนา คือการมีสถาบันผู้นำในลักษณะต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่ ริเริ่ม หรือนำความเปลี่ยนแปลงเข้ามาในชุมชน นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งที่สมาชิกในสังคม สามารถเคลื่อนไหว (mobilize) ตนเองโดยเข้ารับตำแหน่งในสถาบันผู้นำ จากการ ศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างทางอำนาจของชุมชน เลน (Lane. 1976 : 5565 - A) พบว่า ถ้าองค์กรมีความสำคัญต่อชุมชน สมาชิกขององค์กรนั้นก็จะมีสถานภาพทางสังคม (social status) สูง แต่ถาองค์กรนั้นไม่มีความสำคัญต่อชุมชนมากนัก สถานภาพทาง สังคมของสมาชิกขององค์กรนั้นก็ต่ำ

ความสำเร็จของงานอยู่ที่ความพึงพอใจในงานและความจงรักภักดีต่อสถาบัน (พิทยา สุวรรณขง 2510 : 37) ความพึงพอใจดังกล่าวเกิดขึ้นจากความสอดคล้อง

ต้องกัน (consensus) ระหว่างวัตถุประสงค์ส่วนบุคคลกับวัตถุประสงค์ของสถาบัน
 แต่อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์ขององค์การก็ดี หรือของบุคคลก็ดี จะถูกกำหนดโดยค่านิยม
 ขององค์การและค่านิยมส่วนบุคคล ในทัศนะของ มอร์ส (Morse. 1953 : 27)
 เกี่ยวกับความพึงพอใจในการทำงานนั้น หมายถึงการลดความเครียดของผู้ทำงานให้
 ลดน้อยลง เพราะมนุษย์นั้นมีความต้องการ ถ้าความต้องการนั้นได้รับการตอบสนองทั้งหมด
 หรือเพียงบางส่วน ความเครียดก็จะลดน้อยลง และความพึงพอใจจะเกิดขึ้น บุคคลจะ
 มีความพึงพอใจในงานที่ทำเมื่องานนั้นให้ประโยชน์ตอบแทนทั้งทางวัตถุและจิตใจ และ
 สามารถตอบสนองความต้องการของเขาได้ มาสโลว์ (Maslow . 1954 : 80) ได้ตั้ง
 ทฤษฎีแรงจูงใจ ซึ่งมีสาระสำคัญว่า มนุษย์มีความต้องการและความต้องการนี้ไม่มีวัน
 สิ้นสุด เมื่อได้รับการตอบสนองหรือพึงพอใจอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ความต้องการในสิ่ง
 อื่นจะเกิดขึ้นมาอีก โดยมีลำดับขั้นความต้องการ 5 ขั้นจาก ความต้องการทางกาย ความ
 มั่นคงและปลอดภัย ความเป็นเจ้าของ การได้รับการยกย่องและสรรเสริญ และความ
 สำเร็จตามความรู้สึกนึกคิด ส่วนทฤษฎีแรงจูงใจของ เฮร์ซเบอร์ก (Herzberg.
 1959 : 113 - 115) ชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยกระตุ้น (Motivative factors) มี
 5 ชนิด คือ ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงาน ความ
 รับผิดชอบ และความก้าวหน้าในตำแหน่ง

จากการทดลองที่มีชื่อเสียง คือ Hawthorne Experiment ของ เมโย
 (Mayo) (Dale. 1973 : 136) มีผลสรุปที่น่าสนใจ คือขวัญและกำลังใจเป็นสิ่ง
 สำคัญในการทำงาน รางวัลทางจิตใจมีผลต่อการกระตุ้นให้ความพึงพอใจมากกว่ารางวัล
 ทางเศรษฐกิจ และมนุษย์จะตอบสนองตอบทัศนคติทางสังคม หรือรางวัลใด ๆ ใน
 ลักษณะเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มมากกว่าเป็นส่วนบุคคล

ดังนั้นพอจะสรุปได้ว่า ความพึงพอใจในงานและความจงรักภักดีต่อสถาบัน
 ล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้มีขวัญและกำลังใจสูง ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพของงานด้วย ผู้นำ
 ท้องถิ่นเป็นผู้ที่เสียสละ ต้องการการตอบแทนเป็นรางวัลทางจิตใจมากกว่าเป็นรางวัล
 ทางเศรษฐกิจ ดังนั้นหากผู้นำท้องถิ่นพึงพอใจในงานและจงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำของ

หมู่บ้านแล้ว ย่อมจะส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้าน และผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้าน ที่มีระดับผลสำเร็จในการพัฒนาสูง น่าจะมีความจงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำหมู่บ้าน สูงกว่า ผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับผลสำเร็จในการพัฒนาต่ำ

10. ทัศนคติแบบประชาธิปไตย

การพัฒนาประเทศอาจทำได้หลายแนว สำหรับกรณีประเทศไทยในปัจจุบันนี้เป็นที่แน่ชัดว่า จะพัฒนาทั้งสภาพเศรษฐกิจและการเมือง ตามแนวแบบประชาธิปไตย หนึ่ง เนื่องจากการพัฒนาการนั้น ประกอบด้วยตัวแปร (variable) ที่สำคัญหลายตัว คือ เศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ซึ่งต่างก็มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน (reversible relationship) จึงเป็นการยากที่จะแยกพัฒนาแง่ใดแง่หนึ่งก่อน นอกจากนั้นในการดำเนินงานพัฒนายังจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ที่แน่นอนด้วย ดังนั้นในการดำเนินการพัฒนาในกรณีประเทศไทย จึงน่าจะยึดฐานคติ (assumption) ที่มีเป้าหมายที่สำคัญ คือมุ่งพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตยและมุ่งที่จะพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม เพื่อเป็นวิถีทางบรรลุเป้าหมาย หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การพัฒนาประเทศนั้นมีระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นเป้าหมายสูงสุด (ultimate goal) และมีการเศรษฐกิจและสังคมเป็นเป้าหมายอุปกรณ์ (instrumental goal) ดังนั้นกระบวนการพัฒนาชุมชนจะต้องสร้างสรรค์ลักษณะผู้นำตามแบบประชาธิปไตยให้แก่ชุมชนให้ได้ (พิศยา สุวรรณชน 2510 : 13)

สำหรับทัศนคติแบบประชาธิปไตยมีลักษณะอย่างไรนั้น ตามทฤษฎีของบุคลิกภาพประชาธิปไตย (theory of democratic personality) ของ มิเชลลิส (Michallis. 1963 : 36 - 42) ได้กำหนดเอาไว้ว่า บุคลิกภาพประชาธิปไตยหมายถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลที่มีลักษณะดังนี้คือ ความร่วมมือ การมีส่วนร่วม การนำตนเอง ความรับผิดชอบ ความใจกว้าง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การคำนึงถึงผู้อื่น และการเคารพสิทธิของสังคม

สาโรช บัวศรี (สาโรช บัวศรี 2503 : 5 - 6) ได้สรุปลักษณะที่เป็นประชาธิปไตยโดยพยายามให้ง่ายที่คนไทยจะเข้าใจ ประชาธิปไตยในทางสังคมหมายถึง สัมพันธภาพระหว่างบุคคลซึ่งมีลักษณะ 3 ประการ

ประการแรก คือการเคารพซึ่งกันและกัน (respect for individuals) หรือมี "คารวธรรม" คือทุกคนต้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน

ประการที่สอง มีการแบ่งปัน ร่วมงานกัน และประสานงานกัน (sharing participating and cooperating) เช่น การแบ่งงานกันทำ วางแผน ทำงานร่วมกัน ประสานในกิจการต่าง ๆ ซึ่งอาจเรียกว่า "สามัคคีธรรม"

ประการสุดท้าย ให้ความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา (faith in the method of intelligence) อาจพูดเป็นคำศัพท์ได้ว่า "ปัญญาธรรม" คือ จะทำอะไรต้องใช้ ปัญญาเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้ง และเตือนสติให้ทำแต่ในทางที่ดีและเป็นคุณธรรม

ธงชัย ลักคนสุวรรณ (ธงชัย ลักคนสุวรรณ 2517 : 10 - 13) ได้วิเคราะห์ตามทฤษฎีของไอแซนค์ (Eysenck) และ กิลฟอร์ด (Guilford) พบว่าคนที่มีลักษณะเป็นประชาธิปไตยจะต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ (responsibility) ความสามัคคีธรรม (cooperative participation) ความเป็นใจกว้าง (open-minded) การคำนึงถึงผู้อื่น (concern for others) ความเป็นเอกศักดิ์แห่งตน (self-dignity) การเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย (democratic citizenship) และความสนใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง (participant citizenship)

จากการวิจัยความเป็นผู้นำในหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือของ สมชัย รักวิจิตร (สมชัย รักวิจิตร 2514 : 19) พบว่า ชาวบ้านมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับวิถีทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยอย่างจำกัดมาก จึงทำให้ชาวบ้านส่วนใหญ่ (ผู้นำและมีผู้นำ) ขาดความซาบซึ้งในคุณค่าของประชาธิปไตย ความเข้าใจของชาวบ้านเกี่ยวกับสถาบันทางการเมืองของชาติ ถ้าจะมีอยู่บ้างโดยส่วนใหญ่แล้ว เป็นผลสืบเนื่อง

มาจากประสบการณ์ทางวัฒนธรรมของพวกเขาเอง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ชาวบ้านส่วนใหญ่ให้ความเคารพบูชาพุทธศาสนาและสถาบันพระมหากษัตริย์ตามประเพณีและในเวลาเดียวกันยึดเป็นที่พึ่งทางจิตด้วย ซึ่งผลที่ตามมาก็คือ ชาวบ้านให้ความนิยมต่อการปกครองแบบพ่อปกครองลูกมากกว่าระบบการปกครองแบบอื่น อย่างไรก็ตามเนื่องจากผู้นำในหมู่บ้านเป็นผู้ที่ได้รับความศรัทธา "สมัยใหม่" มากกว่าผู้ที่มีได้เป็นผู้นำ จึงทำให้ผู้นำในหมู่บ้านมองเห็นคุณค่าของประชาธิปไตยมากกว่าบุคคลกลุ่มอื่น

และจากการวิจัยของ ทิตยา สุวรรณชฎ (ทิตยา สุวรรณชฎ 2510 : 148) พบว่า คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีศักยภาพในทางประชาธิปไตยสูงกว่าคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านในภาคใต้ และวัฒนธรรมทางภาคใต้มีลักษณะโคเคียวและมีคุณค่าโน้มเอียงทางเศรษฐกิจ (economic orientation) มากกว่าทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีแนวโน้มในทางการเมือง (political orientation) มากกว่า

ถึงแม้ทัศนคติของผู้นำในท้องถิ่นจะเป็นอย่างไรก็ตาม แต่กระบวนการพัฒนาชุมชนจะช่วยพัฒนาทัศนคติแบบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในที่สุด เพราะหลักสำคัญยิ่งของการพัฒนาชุมชนก็คือ "หลักประชาธิปไตย" ซึ่งจะต้องทำงานในรูปคณะกรรมการซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่นระดับหมู่บ้านและตำบล โดยสนับสนุนให้ประชาชนรวมกลุ่มกันริเริ่มโครงการ กิจกรรม เพื่อปรับปรุงท้องถิ่นด้วยตนเอง และใช้หลักการเข้าถึงประชาชนในการทำงาน และร่วมงานกับประชาชนในรูปของกลุ่ม (นิรุติ ไชยกุล 2520 : 4)

ดังนั้นทัศนคติแบบประชาธิปไตยของผู้นำท้องถิ่นจะส่งผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวต่อการพัฒนาหมู่บ้าน และผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับผลสำเร็จในการพัฒนาสูง น่าจะมีทัศนคติแบบประชาธิปไตยมากกว่าผู้นำของหมู่บ้านที่มีผลสำเร็จในการพัฒนาต่ำ

11. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำในหมู่บ้าน

อำนาจของผู้นำจะสูง ถ้าผู้นำเหล่านั้นสามารถร่วมมือกันเป็นกลุ่มก้อนเพื่อที่จะกระทำบางสิ่งบางอย่าง จากการวิจัยของ สมชัย รักวิจิตร (สมชัย รักวิจิตร 2514:133)

พบว่า ประมาณร้อยละ 70 ของผู้นำ และประมาณร้อยละ 71 ของผู้ที่มีได้เป็นผู้นำแสดงเจตนารมณ์ที่จะเชื่อฟังคำสั่งของผู้นำบางคนโดยปราศจากเงื่อนไขใด ๆ ทั้งสิ้น แม้ว่าการทำตามคำสั่งนั้น ๆ อาจจะมีอันตราย ประสพความยากลำบากหรือจะต้องเสียเงินเสียทองหรือขอร้องให้ชาวบ้านทำสิ่งที่ไม่ต้องเสียสละมากแล้วชาวบ้านที่จะยอมทำตามก็จะยิ่งมีมากขึ้น

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า อิทธิพลของผู้นำในท้องถิ่นจะมีมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำด้วยกัน ว่ามีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพียงไร ผู้นำระดับสูงจึงมักจะมีแนวโน้มที่จะพยายามสร้างความเป็นมิตรหรือเกลี้ยวสัมพันธ์อันดีกับชาวบ้าน โดยเฉพาะกับผู้นำคนอื่น ๆ ในหมู่บ้าน ผู้นำในระดับสูงจึงมีมิตรมากกว่าศัตรู ในขณะที่ผู้นำระดับต่ำมักจะมีศัตรูมากกว่า ความสัมพันธ์ของผู้นำในหมู่บ้านจึงเป็นเครื่องแสดงให้เห็นพลังของหน่วยงานในหมู่บ้านได้เป็นอย่างดี (สมชัย รัทวิจิตร 2514 : 104)

จากการศึกษาผู้นำหมู่บ้าน "บ้านนาอัสคร" อำเภอนานาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี ของ สุเทพ สุนทรเกษม (Sunthornphesuth. 1968 : 25) พบว่าผู้นำหมู่บ้านทั้งผู้นำแบบทางการและผู้นำแบบไม่เป็นทางการ มีลักษณะทั่วไปราวอันเนื่องมาจากสภาพสังคมของหมู่บ้านซึ่งเป็นสังคมแบบเก่า ความไม่ร่วมมือกันในหมู่บ้านเกิดจากความขัดแย้งระหว่างผู้นำในหมู่บ้าน หรือถ้าจะพิจารณาให้ลึกลงไปเป็นการขัดแย้งระหว่างเครือญาติ ทำให้การพัฒนาหมู่บ้านไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร

ดังนั้นทักษะในการผูกมิตรและการสังคมเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของการเป็นผู้นำ ผู้นำที่มีทักษะในการสร้างมนุษยสัมพันธ์สูง จึงมีความสามารถในการติดต่อและชักจูงใจคนได้ (กรมการพัฒนาชุมชน 2508 : 12) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำในหมู่บ้านจึงน่าจะเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านใดที่ผู้นำมีความสัมพันธ์ต่อกันในระดับสูง ระดับผลสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านนั้นน่าจะสูงด้วย

12. อายุ และประสบการณ์กับองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่น

โดยทั่วไปแล้วเราถือว่า "อายุ" คือเครื่องชี้ (indicator) ประสบการณ์ของคน และเป็นสิ่งหนึ่งที่กำหนดพฤติกรรมของคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมชนบทจะ

เห็นได้ชัดว่า "อายุ" เป็นเครื่องชี้ประสพการณ์ของคนเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะสภาพสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในชนบทมีลักษณะเกือบคงที่ (relative constant) หรือถึงจะเปลี่ยนแปลงก็ช้ามาก ดังนั้นเราจึงอาจสังเกตความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันในพฤติกรรมของคนได้โดยพิจารณาจากอายุ ส่วนใหญ่แล้วบุคคลที่มีอายุใกล้เคียงกันมักจะมีความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมใกล้เคียงกัน (สำนักวิจัย 2510 : 31)

จากการวิจัยต่าง ๆ พบว่า อายุและประสพการณ์มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะต่าง ๆ ของคน เช่น ลักษณะความเป็นผู้นำจะสัมพันธ์ทางบวกกับอายุและประสพการณ์ (Gabrielli, 1972 : 5650 - A) ความเชื่อมั่นในตนเอง สัมพันธ์กับอายุและประสพการณ์ (ฐิติพ อ่อนโคกสูง 2516 : 96) เกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริตนั้นจากการศึกษาของ ฮาร์มโฮน และเมย์ (Hartshone and May) (อ้างจาก Thompson, 1952 : 515) พบว่า เด็กอายุมากทุจริตมากกว่าเด็กอายุน้อย แม้เด็กสองกลุ่มนี้จะให้ค่านิยมของความซื่อสัตย์เหมือน ๆ กัน แต่ยังไม่พบว่าลักษณะดังกล่าวในตัวผู้ใหญ่สัมพันธ์กับอายุหรือประสพการณ์หรือไม่ ส่วนคุณลักษณะการยอมรับวิทยาการแผนใหม่นั้น สัมพันธ์ทางลบกับระดับอายุ คือคนอายุมากมีแนวโน้มจะไม่ยอมรับวิทยาการแผนใหม่มาก (สุนีย์ ทองอินทร์เล็ก 2517 : 33) เกี่ยวกับบุคลิกภาพประชาธิปไตยนั้น จากการวิจัยเกี่ยวกับบุคลิกภาพประชาธิปไตยของครูโดย ปัญญา ปุຍเปี้ย (ปัญญา ปุຍเปี้ย 2518 : 61 - 62) พบว่า อายุและประสพการณ์ต่างกับบุคลิกภาพประชาธิปไตยไม่ต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับสตรอม (Strom, 1965 : 387 - 389) ที่พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับทัศนคติแบบประชาธิปไตย ในด้านความพึงพอใจในงานและความจงรักภักดีต่อหน่วยงานนั้น จากการวิจัย (สงวน ช่างฉัตร 2520 : 46, 54) พบว่า อายุและประสพการณ์ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจ และความจงรักภักดีต่อหน่วยงานในบางด้าน แต่ก็มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจและความจงรักภักดีต่อหน่วยงานในบางด้าน สำหรับในด้านความสัมพันธ์กับผู้นำด้วยกันนั้น ผู้นำที่มีอายุและประสพการณ์มากมีแนวโน้มที่จะมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้นำคนอื่น ๆ (สมชัย วัชรวิจิตร 2510 : 104) ส่วนคุณลักษณะอื่น ๆ เช่น ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ความรู้เกี่ยวกับแหล่งวิชาการชุมชนนั้น ถึงแม้จะไม่มีความ

วิจัยเกี่ยวข้อง แต่พิจารณาว่าอายุคือเครื่องชี้ประสบการณ์แล้ว ลักษณะดังกล่าวก็น่าจะสัมพันธ์กับอายุด้วย

ดังนั้นจึงพอจะเชื่อได้ว่า คุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้นำท้องถิ่นนั้น น่าจะมีความสัมพันธ์กับอายุและประสบการณ์

13. ระดับการศึกษา

การศึกษาทางโลกและทางธรรม มีความสัมพันธ์กับความเป็นผู้นำในหมู่บ้าน การศึกษาจะช่วยให้ผู้นำมีความสามารถในการงานสูง นอกจากนี้การให้ค่านิยมสูง ทางด้านการเรียนนิกกรรม และความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างกิจกรรมของหมู่บ้านกับวัด มักให้โอกาสผู้ที่เคยได้รับการอบรมด้านศาสนา เข้ามามีบทบาทผู้นำจากการวิจัยความเป็นผู้นำในหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือของ สมชัย รักวิจิตร (สมชัย รักวิจิตร 2514 : 52 - 54) พบว่า ผู้นำในหมู่บ้านศึกษาปริยัติธรรมประมาณ 23% ยิ่งผู้นำในระดับสูงยิ่งศึกษาปริยัติธรรมมาก คนที่มีได้เป็นผู้นำเรียนปริยัติธรรมเพียง 7% และผู้นำในหมู่บ้านอ่านออกเขียนได้ มีจำนวนมากกว่าผู้ที่มิได้เป็นผู้นำ

การศึกษาเป็นส่วนสำคัญในการที่บุคคลแต่ละคนจะนำตนเองไปสู่ความเจริญก้าวหน้า ในด้านต่าง ๆ และเป็นวิถีทางหนึ่งที่จะยกฐานะทางสังคมของคนให้สูงขึ้น ผลการวิจัย เรื่องผู้นำในชนบทของประเทศไทย ของสภาวิจัยแห่งชาติ (สภาวิจัยแห่งชาติ 2514 : 15) ปรากฏว่าเป็นจริง เพราะผู้คนในชนบทให้ความสำคัญของผู้ที่ได้รับการศึกษาและยอมรับ นับถือคนที่ได้รับการศึกษาสูง ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาทางโลกและทางศาสนา

แต่จากการศึกษาลักษณะผู้นำในชุมชนที่มีความเจริญมากขึ้น คือในเขตเทศบาลของ จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ (จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ 2515 : 261 - 263) พบว่า บุคคลชั้นนำผู้ซึ่งได้รับการยอมรับว่ามีอิทธิพลในสังคมนั้น ไม่ใช่เพราะผลการศึกษา แต่เป็น เพราะความมั่งคั่ง และการดำรงตำแหน่งหน้าที่ของเขา ดังนั้นข้อจำกัดในด้านการศึกษา ของบุคคลชั้นนำส่วนใหญ่จึงเป็นปัจจัยที่ไม่สำคัญนัก พวกที่มีการศึกษาสูงมักเป็นข้าราชการ จากส่วนกลางเป็นส่วนมาก

เมื่อเปรียบเทียบการศึกษาของคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปรากฏว่าภาคใต้ต่ำกว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือมีคนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ถึง 24.77% ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเพียง 1.08% และอัตราการจบ ป.4 ของ กพม. ภาคใต้ กับ กพม. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่ากับ 32.93 : 61.08 (พิทยา สุวรรณชฎ 2510 : 101)

จากการวิจัยต่าง ๆ พบว่า ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้นำท้องถิ่น นั่นน่าจะพอเป็นแนวทางให้ว่า การศึกษาอบรมนั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างสรรค์คุณลักษณะบางประการให้แก่ผู้นำท้องถิ่น จนทำให้เป็นที่ยอมรับของชาวชาวบ้าน และระดับการศึกษา น่าจะทำให้ระดับองค์ประกอบเชิงมนุษยบางประการของผู้นำท้องถิ่นแตกต่างกันด้วย เช่น ลักษณะความเป็นผู้นำสัมพันธ์ทางบวกกับระดับชั้นการศึกษา (อภิสิทธิ์ วงษา 2517 : 57) ความเชื่อมั่นในตนเองขึ้นอยู่กับการฝึกอบรม และระดับพัฒนาการ (ชูชีพ อ่อนโคกสูง 2516 : 96) ความมุ่งมั่นในผลสำเร็จสัมพันธ์กับระดับชั้นในทางบวก (บุหงา วชิรศักดิ์มงคล 2516 : 72) คุณวุฒิต่างกันบุคลิกลักษณะ ประชาธิปไตยจะต่างกันด้วย (ปัญญา ปุຍเปียบ 2518 : 60) นอกจากนี้ระดับการศึกษา มีผลต่อการยอมรับวิทยาการแผนใหม่ คนที่มีการศึกษาสูง มีการยอมรับวิทยาการแผนใหม่ สูงกว่า (สุนีย์ ทองอินทร์เล็ก 2517 : 33) แต่ในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตนั้น จอห์น บาร์ดิน (John Bardin) พบว่า การทุจริตในวัยเด็กนั้นไม่ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา (อ้างจาก สุพที คุณวัฒน์ 2515 : 265) สำหรับคุณลักษณะในด้านอื่น ๆ นั้น ถึงแม้จะยังไม่มีการวิจัยอ้างอิง แต่ก็น่าจะเชื่อว่าจะสัมพันธ์กับระดับการศึกษา เพราะระดับการศึกษาสัมพันธ์กับคุณลักษณะความเป็นผู้นำดังได้กล่าวมาแล้ว

14. ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน

เมื่อพิจารณาถึงการติดต่อสื่อสารจะเห็นได้ว่า การติดต่อสื่อสารเป็นส่วนสำคัญที่จะนำความรู้ ความคิดเห็น ความต้องการ และสิ่งต่าง ๆ ถ่ายเทไปมาภายในสังคม เสมือนการไหลวนของโลหิตไปสู่ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย หากส่วนใดไม่มีโลหิตไหลวนไป

ส่วนนั้นก็จะเป็นอัมพาตไป จากการวิจัยของสภาวิจัยแห่งชาติ เกี่ยวกับผู้นำในชนบทของไทย เมื่อ พ.ศ. 2514 (สภาวิจัยแห่งชาติ 2514 : 53 - 54) พบว่า ผู้นำในชนบทประมาณ 92% มีวิทยุเป็นของตนเอง และประมาณ 83% ของผู้นำจะฟังวิทยุทุกวัน ส่วนการอ่านหนังสือพิมพ์นั้น ผู้นำเกินกว่า 60% อ่านหนังสือพิมพ์ 7 ครั้ง หรือมากกว่า ในหนึ่งสัปดาห์ ส่วนผู้นำที่ไม่อ่านหนังสือเลยมีเพียง 8% เท่านั้น สถิติดังกล่าวค่อนข้างสูง ทั้งนี้เพราะส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้นำในชนบทที่ค่อนข้างเจริญหรือใกล้ชิดกับแหล่งความเจริญ

จากการวิจัยความเป็นผู้นำในหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือของ สมชัย รัทวิจิตร (สมชัย รัทวิจิตร 2514 : 104) พบว่า ผู้นำรู้ข่าวสารดีกว่าชาวบ้าน จึงทำให้มีอิทธิพลอย่างกว้างขวางต่อทัศนคติและพฤติกรรมของชาวบ้าน ผู้นำในหมู่บ้านจะสนใจข่าวสารบ้านเมืองถึง 64% ชาวการทำมาหากิน 72% ในขณะที่ชาวบ้านสนใจเพียง 31% และ 50% ตามลำดับ และผู้นำในระดับสูงก็จะสนใจข่าวสารมากกว่าผู้นำระดับต่ำ ดังนั้นความสัมพันธ์กับเครื่องมือสื่อสารมวลชนจะแสดงให้เห็นลักษณะความเป็นผู้นำและอิทธิพลของผู้นำได้เช่นเดียวกัน

เนื่องจากผู้นำในระดับสูง มีความสนใจข่าวสารมากกว่าผู้นำระดับต่ำ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าระดับความสัมพันธ์กับเครื่องมือสื่อสารมวลชนมีความสัมพันธ์กับระดับความเป็นผู้นำด้วย ซึ่งก็ทำให้เราเชื่อว่าระดับความสัมพันธ์กับสื่อสารมวลชน น่าจะมีความสัมพันธ์กับระดับองค์ประกอบเชิงมนุษยของผู้นำท้องถิ่นด้วย

15. ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม

ผู้นำท้องถิ่นมีการเคลื่อนไหวเข้าสู่แหล่งอารยธรรมแบบเมืองมากกว่าชาวบ้านทั่ว ๆ ไป คือเป็นผู้ที่เข้าไปในอำเภอหรือจังหวัดบ่อยที่สุด คือมากกว่า 10 ครั้ง ขึ้นไปในปีหนึ่ง ๆ ดังนั้นบุคคลที่เป็นผู้นำจึงมักเป็นบุคคลที่ทันสมัยเมื่อเปรียบกับชาวบ้านทั่วไป ทั้งนี้เพราะได้รับอิทธิพลและวัฒนธรรมใหม่ ๆ จากแหล่งที่เจริญกว่าท้องถิ่นตน (สภาวิจัยแห่งชาติ 2514 : 55)

จากการวิจัยเกี่ยวกับความคาดหวังบทบาทพัฒนากระบวนการพัฒนาหมู่บ้านและเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ ของจิตยา สุวรรณชน (จิตยา สุวรรณชน 2510 : 127) พบว่า คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านมีการติดต่อกับแหล่งอารยธรรมในเมืองแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ

15.1 กลุ่มที่มีสายสัมพันธ์กับวัฒนธรรมในเมืองอย่างใกล้ชิด (intensive urban contact type) คือกลุ่มที่มีญาติหรือลูกหลานอยู่ในเมืองหรือในกรุงเทพฯ และมีการติดต่อพบปะกันอยู่เป็นประจำ หรือมีการเดินทางในเมืองหรือกรุงเทพฯ ตั้งแต่ปีละ 5 ครั้งขึ้นไป ซึ่งมีจำนวน 19.97% ส่วนใหญ่ของกรรมการพัฒนา กลุ่มนี้เป็นครู

15.2 กลุ่มที่มีสายสัมพันธ์กับวัฒนธรรมในเมืองปานกลาง (intermediate urban contact type) คือกลุ่มที่มีญาติหรือลูกหลานอยู่ในเมืองหรือในกรุงเทพฯ มีการติดต่อพบปะกันไม่บ่อยครั้งหรือมีการเดินทางไปเมืองหรือกรุงเทพฯ ไม่ถึงปีละ 5 ครั้ง ซึ่งมีจำนวน 12.00%

15.3 กลุ่มที่มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมในเมืองอย่างใกล้ชิด (intensive voluntary urban contact type) คือกลุ่มที่มีญาติหรือลูกหลานอยู่ในเมืองหรือกรุงเทพฯ แต่มีการเดินทางไปเมืองหรือกรุงเทพฯ ตั้งแต่ปีละ 5 ครั้งขึ้นไป ซึ่งมีอยู่ 26.04%

15.4 กลุ่มที่มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมในเมืองปานกลาง (intermediate voluntary urban contact type) คือกลุ่มที่มีญาติหรือลูกหลานอยู่ในเมืองหรือกรุงเทพฯ แต่เดินทางไปเมืองและกรุงเทพฯ ปีละไม่ถึง 5 ครั้ง ซึ่งมีอยู่ 16.81%

15.5 กลุ่มโดดเดี่ยว (isolated type) คือกลุ่มที่ไม่ได้เข้าเมืองเลยในรอบปี กลุ่มนี้มี 25.16% ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพวกที่มีอาชีพทำนา

จากการวิจัยเกี่ยวกับผู้นำในหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือของ สมชัย รักวิจิตร (สมชัย รักวิจิตร 2514 : 11) ก็พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์นอกหมู่บ้านกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีประสบการณ์เกี่ยวกับชีวิต และความเป็นอยู่ในเมืองหรือชุมชนเจริญ มักจะได้รับการยอมรับเป็นผู้นำจึงน่าจะเชื่อได้ว่า ระดับความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม จะมีส่วนสัมพันธ์กับคุณลักษณะบางอย่างของผู้นำท้องถิ่น

16. การฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่น

ความเชื่อในคุณลักษณะแห่งความเป็นผู้นำนั้นมี 2 แนว คือ แนวที่หนึ่งเชื่อว่า คุณลักษณะแห่งความเป็นผู้นำมีลักษณะที่เป็นสากล ไม่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ไม่ว่าจะอยู่ใน สถานการณ์ใด ๆ ก็มีลักษณะเหมือน ๆ กัน ส่วนแนวที่สอง เชื่อว่าคุณลักษณะของผู้นำจะ แปรผันไปตามสถานการณ์ (Gouldner. 1958 : 76) จากการค้นคว้าวิจัยของ ฟิดเลอร์ (Fiedler. 1967 : 10) สรุปได้ว่าบุคคลที่เป็นผู้นำนั้นมีขึ้นอยู่กับบุคลิกลักษณะ อย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วย โดยมีปฏิสัมพันธ์ระหว่าง บุคลิกลักษณะกับสถานการณ์ บุคลิกลักษณะในลักษณะหนึ่งย่อมมีความเหมาะสมกับสถานการณ์หนึ่ง แต่อาจไม่เหมาะสมกับสถานการณ์หนึ่ง ถ้าหากสถานการณ์เปลี่ยนไป บทบาทเปลี่ยน คุณลักษณะ ของผู้นำจะต้องเปลี่ยนไปด้วย แต่อย่างไรก็ตาม สโตกคิล (Stogdill. 1958 : 63) ก็ยืนยันว่าลักษณะความเป็นผู้นำนั้นเป็นสิ่งที่สามารถฝึกอบรมและเรียนรู้กันได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ สถานการณ์และความพร้อมที่จะฝึกอบรมตลอดจนวิธีการในการฝึกอบรม

การฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นประเภทคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน เท่าที่ถือปฏิบัติกันมา นั้นมีจุดมุ่งหมายในการฝึกอบรม 3 ประการ คือช่วยให้ผู้นำท้องถิ่นได้เพิ่มพูนลักษณะที่จำเป็น ในการทำงาน มีความรู้สึกมั่นใจในตัวเองและเต็มใจที่จะทำงาน ตลอดจนเปิดโอกาสให้ ผู้นำได้พัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง เนื้อหาสาระที่ใช้ในการฝึกอบรมประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน บทบาทของผู้นำท้องถิ่น กระบวนการแก้ปัญหาจากสาเหตุ หลักการประชาธิปไตย และสิทธิหน้าที่พลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย การฝึกอบรมใช้เวลา 2 วัน สำหรับผู้นำที่ยังไม่เคยรับการฝึกอบรม ส่วนหลักสูตรการฝึกอบรมบทวนนั้น ใช้เวลาเพียง 1 วัน (กรมการพัฒนาชุมชน 2520 : 5 - 20)

จากรายการการวิจัยเกี่ยวกับความสำเร็จในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน ของคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านซึ่งจัดทำโดยกรมพัฒนาชุมชน (กรมการพัฒนาชุมชน 2521 : 5) พบว่า การฝึกอบรมและการประชุมไม่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งน่าจะเนื่องมาจากการฝึกอบรมนั้นกระหน่ำบ่อยครั้ง เนื้อหา

สาระ และวิธีการอาจจะยังไม่เหมาะสม และกรรมการแต่ละคนได้รับการฝึกอบรมมานานแล้ว จึงน่าจะต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

การฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นมีหลายวิธี แต่ละวิธีก็เหมาะกับพื้นฐาน สภาพแวดล้อม และวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมนั้น ๆ จากข้อเสนอแนะของกองการศึกษาผู้ใหญ่ของฟิลิปปินส์ (Bureau of Public School, Division of Adult Education. 1957 : 47 - 55) พอสรุปได้ว่า กระบวนการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นนั้นเป็นกระบวนการต่อเนื่องกัน และเป็นกระบวนการที่ช่วยให้เกิดความงอกงามในคุณลักษณะและความสามารถ ซึ่งเกี่ยวกับค่านิยมในสังคม ความร่วมมือกัน และการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างบุคคล 3 ฝ่าย คือผู้ดำเนินการฝึกอบรม กลุ่มผู้นำท้องถิ่น และประชาชน วิธีการในการฝึกอบรมมีหลายวิธี เช่น การฝึกปฏิบัติในสถานที่อบรม (workshop) การสัมมนา การแลกเปลี่ยนเยี่ยมเยือนชุมชน (intervisitation of communities) การฝึกอบรมในขณะประจำการ การแสดงบทบาทสมมุติ การฝึกภาคปฏิบัติในหน้าที่ผู้ช่วยผู้นำ (apprenticeship) การฝึกงาน การพบปะสังสรรค์ การอ่านหนังสือพิมพ์ และฟังวิทยุ เป็นต้น

ดาฮัน เมทรี นาควี (Naqvi. 1975 : 5 - 21) แห่งสถาบันการพัฒนาชุมชนของปากีสถาน ได้เสนอแนะเทคนิคการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นไว้ 3 วิธีการใหญ่ ๆ คือ

16.1 การฝึกอบรมเป็นกลุ่ม (Training Leaders in Group) อาจทำได้หลายวิธี เช่น การฝึกอบรมโดยสถาบันต่าง ๆ ที่มีความชำนาญเฉพาะอย่าง การฝึกอบรมโดยพนักงานส่งเสริมตามศูนย์พัฒนาชุมชน การฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น การฝึกทักษะเฉพาะ การประชุมพบปะกัน การอภิปรายกลุ่มย่อย การสาธิตโดยผู้เชี่ยวชาญและพนักงานส่งเสริม การทัศนศึกษา และการใช้โสตทัศนูปกรณ์ เป็นต้น

16.2 การฝึกอบรมโดยผ่านทางสื่อสารมวลชน (Training Through Mass Communication Media) อาจทำได้หลายวิธี เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ วิทยุและโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิทรรศการและมหรหรรรม หนังสือคู่มือและคำแนะนำต่าง ๆ ภาพยนตร์ เป็นต้น

16.3 การฝึกอบรมโดยวิธีการอื่น ๆ เช่น การเยี่ยมเยียนด้วยตนเอง การเขียนจดหมายติดต่อกับ การติดต่อกับ เจ้าของสำนักงาน การเยี่ยมกลุ่มผู้นำ การให้คำปรึกษาในปัญหาพิเศษ การฝึกปฏิบัติงาน การประกวดและแสดงผลงาน เป็นต้น

วิธีการต่าง ๆ ในการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นดังกล่าวมาแล้ว น่าจะมีการนำมาเลือกใช้ให้เหมาะสมกับการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นในประเทศไทยบ้าง

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในบทนี้จะกล่าวถึงวิธีการดำเนินการวิจัยอันประกอบด้วยแบบแผนการวิจัย ตัวแปร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดกระทำกับข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังจะได้นำเสนอโดยลำดับต่อไปนี้

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ซึ่งมีรูปแบบผสมระหว่างการวิจัยแบบสำรวจเชิงพรรณนา (descriptive survey) (Selltiz and others. 1976 : 90 - 112) กับการวิจัยแบบ การทดลองจำลอง (quasi-experimental design) (Campbell & Stanley. 1971 : 204 - 241) ในลักษณะที่ศึกษาตัวแปรที่เกิดขึ้นก่อนแล้ว (expost facto) ซึ่งการวิจัยนี้เป็นการศึกษาเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างทั้งสองนี้จะเป็นเสมือนกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมในการวิจัยเชิงทดลองโดยปริยาย และเนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการวิจัยทางสังคมที่เล็งปัญหาหรือเน้นที่การแก้ปัญหาโดยใช้วิทยาการหลาย ๆ แขนงมาผสมกัน จึงเป็นการวิจัย "แบบสหวิทยาการที่เล็งปัญหา" (problem-focused multidisciplinary research) (Bie, 1969 : 192 - 210)

ถ้าจะเปรียบเทียบกับรูปแบบการวิจัยในสาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ของ เฉลียว บุรีภักดิ์ (เฉลียว บุรีภักดิ์ 2520 : 1 - 15) ปัญหาเชิงวิจัยทั้ง 3 ข้อที่อาจจัดเข้าประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. การวิจัยเพื่อหาคำตอบปัญหาเชิงวิจัยข้อ 1 คือการศึกษาความแตกต่างระหว่างองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่นในหมู่บ้านที่มีความสำเร็จในการพัฒนาระดับสูงและระดับต่ำ จัดเข้างานวิจัยทางพัฒนศึกษาศาสตร์ประเภทที่ 5 กล่าวคือ มุ่งศึกษาปัญหาในการพัฒนาประเทศ ซึ่งในที่นี้ได้แก่ปัญหา การพัฒนาชุมชนในชนบท

โดยพึ่งเลี้ยงท้องถิ่นประกอบเชิงมนุษย์ ซึ่งสามารถพิจารณาได้โดยกระบวนการทางการศึกษา

2. การวิจัยเพื่อหาคำตอบปัญหาเชิงวิจัยข้อ 2 คือศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลัง ประสบการณ์ และการศึกษาอบรม เป็นองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่น จะจัดเข้างานวิจัยทางพัฒนศึกษาศาสตร์ซึ่งแยกออกได้เป็น 2 ลักษณะคือ

2.1 การศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังกับองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่น เป็นงานวิจัยทางพัฒนศึกษาศาสตร์ประเภทที่ 5 ซึ่งมุ่งศึกษาตัวแปรบางอย่างซึ่งอยู่นอกระบบการศึกษาแต่มีอิทธิพลต่อระบบการศึกษา และมีผลกระทบถึงการพัฒนาประเทศ ได้แก่องค์ประกอบเชิงมนุษย์ที่สามารถพัฒนาได้ควยระบบการศึกษา

2.2 การศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์และการศึกษาอบรมกับองค์ประกอบมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่นที่ส่งผลต่อผลสำเร็จในการพัฒนาชุมชนชนบท จัดเข้าในงานวิจัยทางพัฒนศึกษาศาสตร์ประเภทที่ 1 คือพยายามหาวิธีการในระบบการศึกษาว่าจะก่อให้เกิดผลดีในการแก้ปัญหาเพียงใด ซึ่งในขณะนั้นพยายามศึกษาตัวแปรทางการศึกษาว่ามีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่น

3. การวิจัยเพื่อหาคำตอบปัญหาเชิงวิจัยข้อ 3 คือศึกษายุทธวิธีการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่น เพื่อพัฒนาองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่นที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานพัฒนาชุมชนในชนบท จัดเข้าในงานวิจัยทางพัฒนศึกษาศาสตร์ประเภทที่ 3 คือพยายามที่จะศึกษาสภาพที่เป็นอยู่และพยายามปรับปรุงตัวแปรบางตัวทางการศึกษา โดยคำนึงถึงผลดีที่จะนำไปสู่การปรับปรุงการดำเนินงานพัฒนาชุมชน ได้แก่การฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่น

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ได้จำแนกตัวแปรตามลักษณะปัญหาเชิงวิจัยดังนี้คือ

1. ตัวแปรของปัญหาเชิงวิจัยข้อ 1 : ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาสูง กับหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาต่ำ มีองค์ประกอบ

เชิงมนุษย์แตกต่างกันอย่างไร

1.1 ตัวแปรต้น : องค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่น จำแนกเป็น
ตัวแปรย่อย 11 ตัวแปร

- 1.1.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน
- 1.1.2 ความรู้เกี่ยวกับแหล่งที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชน
- 1.1.3 ความเป็นผู้นำในหมู่บ้าน
- 1.1.4 ความซื่อตรงต่อหน้าที่
- 1.1.5 ความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนา
- 1.1.6 ความเป็นผู้มีกุศลจิต
- 1.1.7 การยอมรับวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง
- 1.1.8 ความเชื่อมั่นในตนเอง
- 1.1.9 ความจงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำ
- 1.1.10 ทศนคติแบบประชาธิปไตย
- 1.1.11 ความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้าน

1.2 ตัวแปรตาม : ระดับผลสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้าน จำแนกเป็น
2 ระดับคือ สูง-ต่ำ

2. ตัวแปรของปัญหาเชิงวิจัยข้อ 2 : องค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่น
(ในปัญหาข้อ 1) มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านภูมิหลัง ประสบการณ์ และการศึกษา
อบรมของผู้นำท้องถิ่นอย่างไร

2.1 ตัวแปรต้น : องค์ประกอบด้านภูมิหลัง ประสบการณ์ และการศึกษา
อบรมผู้นำท้องถิ่น

- 2.1.1 ภูมิหลัง ได้แก่ อายุของผู้นำท้องถิ่น
- 2.1.2 ประสบการณ์ ได้แก่ อายุของการเป็นคณะกรรมการพัฒนา
หมู่บ้าน
- 2.1.3 การศึกษาอบรม ได้แก่

2.1.3.1 ระดับการศึกษาในระบบ

2.1.3.2 การฝึกอบรมนอกโรงเรียน

2.1.3.3 ความสัมพันธ์กับสื่อสารมวลชน

2.1.3.4 ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม

2.2 ตัวแปรตาม : องค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่น (ในปัญหา
เชิงวิจัยข้อ 1)

3. ตัวแปรของปัญหาเชิงวิจัยข้อ 3 : แนวทางในการดำเนินการจัดการฝึกอบรม
เพื่อเสริมสร้างองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่นที่มีความเหมาะสมสามารถปฏิบัติได้นั้น
กระทำได้อย่างไร

3.1 ตัวแปรต้น : หมู่บ้านที่จำแนกตามระดับความสำเร็จในการพัฒนา
ออกเป็น 2 ระดับ คือสูงและต่ำ

3.2 ตัวแปรตาม : แนวทางในการดำเนินการจัดการฝึกอบรม จำแนก
ออกได้เป็น 5 ตัวแปร คือ

3.2.1 เวลาและช่วงเวลาฝึกอบรม

3.2.2 สถานที่ฝึกอบรม

3.2.3 ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม

3.2.4 เนื้อหาสาระในการฝึกอบรม

3.2.5 วิธีสอนและการจัดกิจกรรม

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากขอบเขตของการวิจัยนี้จำกัดอยู่เฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้น
กลุ่มประชากรของการวิจัยนี้ คือผู้นำท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่านั้น สำหรับ
ผู้นำท้องถิ่นนั้นมีหลายประเภท ทั้งผู้นำท้องถิ่นประเภทที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
แต่การวิจัยนี้มุ่งศึกษาผู้นำท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน ดังนั้นกลุ่มประชากรของ
การวิจัยนี้จึงเลือกคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน (กพม.) เป็นกลุ่มประชากรเพราะเป็นผู้นำ

ท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาชุมชน สำหรับการเลือกกลุ่มตัวอย่างนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยเลือกผู้นำท้องถิ่นประเภทคณะกรรมการหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในเขตพัฒนาชุมชนเขต 3 และเขต 4 จำนวนทั้งสิ้น 210 คน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม ตามประเภทหมู่บ้านที่จำแนกตามระดับความสำเร็จในการพัฒนา คือหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาสูง และหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาต่ำ โดยมีเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างแต่ละประเภทดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้นำท้องถิ่นในหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาสูง

ได้แก่คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน ในหมู่บ้านที่ชนะการประกวดหมู่บ้านพัฒนา ปี พ.ศ. 2520 ของเขตพัฒนาชุมชนเขต 3 และเขต 4 เขตละ 3 หมู่บ้าน รวมเป็น 6 หมู่บ้าน ซึ่งหมู่บ้านเหล่านี้ล้วนชนะการประกวดในระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับเขตตามลำดับ จำนวนคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านในกลุ่มนี้ 105 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้นำท้องถิ่นในหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาต่ำ

ได้แก่คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านที่ไม่ผ่านการคัดเลือกเข้าประกวดตั้งแต่ในระดับตำบล เนื่องจากยังมิมีระดับการพัฒนาต่ำ โดยคัดเลือกหมู่บ้านที่มีลักษณะดังกล่าวมาเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 หมู่บ้าน มีคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านในกลุ่มนี้ 105 คน

เนื่องจากการวิจัยนี้ มีรูปแบบผสมระหว่างการวิจัยแบบสำรวจเชิงพรรณนา (descriptive survey) กับการวิจัยแบบทดลองจำนวนหรือกึ่งทดลอง (quasi-experimental design) ในลักษณะที่ศึกษาตัวแปรที่เกิดขึ้นก่อนแล้ว (expost facto) โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม เพื่อควบคุมตัวแปรอื่น ๆ การคัดเลือกหมู่บ้านในกลุ่มที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาต่ำนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีเปรียบเทียบและควบคุมตัวแปรโดยวิธีการทำให้เท่ากัน (equalization) โดยจัดให้ตัวแปรอื่น ๆ ในแต่ละกลุ่มมีเท่ากัน คงเหลือแต่เฉพาะตัวแปรที่เราต้องการทราบ (เคโซ สวานนันท 2510 : 211) ตัวแปรอื่น ๆ หมู่บ้านในกลุ่มนี้จึงเลือกจากหมู่บ้านที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับหมู่บ้านที่ชนะการประกวดมากที่สุด โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้คือ

1. เป็นหมู่บ้านในตำบลเดียวกับหมู่บ้านที่ชนะการประกวด เพื่อควบคุมตัวแปรในด้านการบริหาร เพราะหมู่บ้านในตำบลเดียวกันจะเปิดเขตพัฒนาพร้อมกัน อยู่ภายใต้คณะกรรมการสภาตำบลเดียวกัน และมีพัฒนากรเป็นที่ปรึกษาคนเดียวกัน
 2. ทำเลที่ตั้งห่างจากเส้นทางคมนาคม และแหล่งความเจริญใกล้เคียงกันกับหมู่บ้านที่ชนะการประกวด
 3. มีจำนวนประชากร และจำนวนครัวเรือนใกล้เคียงกันกับหมู่บ้านที่ชนะการประกวด
 4. มีลักษณะเชื้อสายเผ่าพันธุ์เป็นพวกเดียวกันกับหมู่บ้านที่ชนะการประกวด เช่น ถ้าหมู่บ้านที่ชนะการประกวดเป็นหมู่บ้านชาวภูไท หมู่บ้านที่มีระดับผลการพัฒนาต่ำที่ถูกเลือกมาจับคู่ก็จะต้องเป็นชาวภูไทด้วย
 5. เป็นหมู่บ้านที่ชาวบ้านนับถือศาสนาเดียวกันกับหมู่บ้านที่ชนะการประกวด เพราะมีหลายหมู่บ้าน ในพื้นที่ที่ชาวบ้านนับถือศาสนาอื่นที่มีใช้ศาสนาพุทธ
 6. เป็นหมู่บ้านที่มีปัญหาทางการเมืองคล้ายคลึงกันกับหมู่บ้านที่ชนะการประกวด เช่น ถ้าเป็นหมู่บ้านในเขตแทรกซึม ก็ต้องเลือกหมู่บ้านในลักษณะเดียวกัน
 7. เป็นหมู่บ้านที่มีทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นคล้ายคลึงกันกับหมู่บ้านที่ชนะการประกวด เช่น ประชากรส่วนใหญ่ของสองหมู่บ้านมีอาชีพคล้ายคลึงกัน ภูมิประเทศและทำเลที่ตั้งคล้ายคลึงกัน เป็นต้น
 8. เป็นหมู่บ้านที่เปิดสอนการศึกษาภาคบังคับในระดับเดียวกัน
- หมู่บ้านที่เป็นแหล่งข้อมูล และจำนวนกลุ่มตัวอย่าง มีรายละเอียดในตาราง 2 และลักษณะหมู่บ้านตามเกณฑ์การคัดเลือก ข้อ 1 - 8 มีรายละเอียดในตาราง 3

ตาราง 2 แสดงหมู่บ้านที่เก็บข้อมูลและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

หมายเลข	หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
<u>กลุ่มที่ 1</u>					
1.1	ชะโงม	ขามเฒ่า	เมือง	นครพนม	20
1.2	หาคคำ	หาคคำ	เมือง	หนองคาย	18
1.3	โนนเขวา	กุคฆองชัย	กมลาไสย	กาฬสินธุ์	9
1.4	นาเลี้ยว	นาเลี้ยว	เมือง	ชัยภูมิ	20
1.5	หัวเรือ	หัวเรือ	เมือง	อุบลราชธานี	18
1.6	ศรีแก้ว	ศรีแก้ว	กันทรลักษ์	ศรีสะเกษ	20
				รวม	105
<u>กลุ่มที่ 2</u>					
2.1	ขามเฒ่า	ขามเฒ่า	เมือง	นครพนม	20
2.2	คอนสวรรค์	หาคคำ	เมือง	หนองคาย	18
2.3	ซาด	กุคฆองชัย	กมลาไสย	กาฬสินธุ์	9
2.4	นาวัง	นาเลี้ยว	เมือง	ชัยภูมิ	20
2.5	หนองแต้	หัวเรือ	เมือง	อุบลราชธานี	18
2.6	สำโรงระวี	ศรีแก้ว	กันทรลักษ์	ศรีสะเกษ	20
				รวม	105
				รวมทั้งสิ้น	210

ตาราง 3 ลักษณะของหมู่บ้านที่จัดเป็นกลุ่มตัวอย่าง

หมายเลข	หมู่บ้าน	ตำบล (2.1)	ทางอำเภอ (2.2)	ครัวเรือน (2.3)	เผ่าพันธุ์ (2.4)	ศาสนา (2.5)	ลักษณะทาง การเมือง (2.6)	อาชีพหลัก (2.7)	การศึกษา (2.8)
กลุ่มที่ 1									
1.1	ชะโงม	ขามเฒ่า	17 กม.	154	ไทย-ลาว	พุทธ	สีขาว	ทำนา	ป.ปลาย
1.2	หาดคำ	หาดคำ	10 กม.	187	ไทย-ลาว	พุทธ	สีขาว	ทำนา	ป.ปลาย
1.3	โนนเขว	กุดของชัย	12 กม.	140	ไทย-ลาว	พุทธ	สีขาว	ทำนา	ป.ปลาย
1.4	นาเสียว	นาเสียว	15 กม.	280	ไทย-ลาว	พุทธ	สีขาว	ทำนา	ป.ปลาย
1.5	หัวเรือ	หัวเรือ	15 กม.	178	ไทย-ลาว	พุทธ	สีขาว	ทำนา	ป.ปลาย
1.6	ศรีแก้ว	ศรีแก้ว	26 กม.	415	เขมร-ส่วย	พุทธ	สีขาว	ทำนา	ป.ปลาย
กลุ่มที่ 2									
2.1	ขามเฒ่า	ขามเฒ่า	14 กม.	160	ไทย-ลาว	พุทธ	สีขาว	ทำนา	ป.ปลาย
2.2	คอนสวรรค์	หาดคำ	8 กม.	155	ไทย-ลาว	พุทธ	สีขาว	ทำนา	ป.ปลาย
2.3	ธาตุ	กุดของชัย	11 กม.	121	ไทย-ลาว	พุทธ	สีขาว	ทำนา	ป.ปลาย
2.4	นางัว	นาเสียว	16 กม.	220	ไทย-ลาว	พุทธ	สีขาว	ทำนา	ป.ปลาย
2.5	หนองเต	หัวเรือ	20 กม.	165	ไทย-ลาว	พุทธ	สีขาว	ทำนา	ป.ปลาย
2.6	ลำโรงระวี	ศรีแก้ว	25 กม.	377	เขมร-ส่วย	พุทธ	สีขาว	ทำนา	ป.ปลาย

หมายเหตุ : หมู่บ้านสีขาวหมายถึงหมู่บ้านที่ไม่มีผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์

เครื่องมือการวิจัย

1. ลักษณะเครื่องมือ

เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบสำรวจ (survey research) จึงใช้วิธีเก็บข้อมูลจากงานภาคสนาม โดยวิธีสัมภาษณ์บุคคลที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลดังกล่าวจะใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นสำหรับใช้ในการวิจัยครั้งนี้โดยเฉพาะ ซึ่งแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวจะมีลักษณะทั้งแบบสำรวจทั้งแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับภูมิหลัง ประสบการณ์และการศึกษาอบรม ลักษณะคำถามมี 2 แบบ คือแบบคำถามปลายเปิด (open-end question) ซึ่งใช้กับคำถามที่ไม่สามารถกำหนดคำตอบไว้ล่วงหน้าได้ เช่นอายุ ระดับการศึกษา การศึกษาอบรมนอกโรงเรียน และความรู้ความชำนาญพิเศษ เป็นต้น อีกแบบหนึ่งคือคำถามแบบเลือกคำตอบ (multiple choice) ใช้กับคำถามที่พอจะกำหนดคำตอบไว้ล่วงหน้าได้ เช่น ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชนและความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม เป็นต้น

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่น ลักษณะคำถามมี 3 แบบ คือแบบคำถามปลายเปิด ใช้กับคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นที่ดี กับคำถามเกี่ยวกับความรู้แหล่งวิชาการชุมชน คำถามแบบเลือกตอบใช้กับคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาชุมชน และคำถามแบบสุดท้ายคือ คำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ของลิเคิร์ต (Likert's rating scale) ซึ่งเป็นแบบที่ใช้สเกล 5 ช่วง ใช้กับคำถามเพื่อสอบถาม ลักษณะความเป็นผู้นำในหมู่บ้าน ความซื่อตรงต่อหน้าที่ ความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนา ความเป็นผู้มีกุศลจิต การยอมรับวิถียการแผนใหม่ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความจงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำ หัสนคติแบบประชาธิปไตย และความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้าน

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางดำเนินการจัดการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่น ลักษณะคำถามมี 2 แบบ คือคำถามแบบเลือกตอบ ใช้กับคำถามเกี่ยวกับระยะเวลาและ

ช่วงเวลาในการฝึกอบรม ส่วนคำถามแบบสเกลของลิเคิร์ตใช้กับคำถามที่เกี่ยวกับสถานที่ฝึกอบรมค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม เนื้อหาสาระในการฝึกอบรม วิธีสอนและการจัดกิจกรรม

2. การสร้างเครื่องมือ

แนวความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์นี้ อาศัยการสังเคราะห์จากทฤษฎี เอกสาร ผลการวิจัย และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ทั้งทางสังคมวิทยา จิตวิทยาสังคม รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ รวมทั้งประสบการณ์ของผู้วิจัยซึ่งได้ไปปฏิบัติงานที่ฝ่ายพัฒนาผู้นำท้องถิ่น กองฝึกอบรม กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2520 - มีนาคม 2521

ในการสร้างแบบสัมภาษณ์นั้น เพื่อรักษาระดับความแม่นยำ (validity) และระดับความเชื่อมั่น (reliability) ของข้อมูลไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

2.1 สร้างคำถามตามโครงสร้างของตัวแปรต่าง ๆ ที่ได้มาจากการสังเคราะห์ ทฤษฎี เอกสาร ผลงานการวิจัย และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จนได้แบบสัมภาษณ์ฉบับร่าง

2.2 นำแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างที่ 1 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบว่าคำถามแต่ละข้อวัดตัวแปรใด แล้วนำมาเปรียบเทียบกับตัวแปรที่ผู้วิจัยต้องการจะวัดว่าตรงกันหรือไม่ ถ้าไม่ตรงกันก็ปรับปรุงใหม่หรือตัดทิ้งในเมื่อไม่ทำให้โครงสร้างตัวแปรเปลี่ยนแปลงไป แล้วจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับแก้ไขครั้งที่ 1

2.3 นำแบบสัมภาษณ์ฉบับแก้ไขครั้งที่ 1 ไปทดสอบกับบุคคลทั่ว ๆ ไป ประมาณ 10 คน ด้วยวิธีการถามคำถามแต่ละข้อในทำนองว่าบุคคลที่ตอบคำถามเช่นนั้นเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะอย่างไร แล้วนำคำตอบที่ได้มาเปรียบเทียบกับคุณลักษณะที่ผู้วิจัยตั้งใจว่าตรงกันหรือไม่ ถ้าไม่ตรงก็ปรับปรุงใหม่ หรืออาจตัดทิ้งถ้าหากไม่ทำให้โครงสร้างตัวแปรเปลี่ยนแปลง แล้วจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับแก้ไขครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบทดลอง ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งสิ้น 227 ข้อ เป็นข้อคำถามตอนที่ 1 จำนวน 28 ข้อ ตอนที่ 2 จำนวน 161 ข้อ และตอนที่ 3 จำนวน 38 ข้อ

3. การทดลองเครื่องมือ

การทดลองแบบสัมภาษณ์มีจุดมุ่งหมายเพื่อทดลองใช้เครื่องมือว่าสามารถวัดได้จริงหรือไม่ มีความเชื่อมั่นเพียงไร และขอคำถามแต่ละข้อ โดยเฉพาะข้อคำถามที่วัดองค์ประกอบเชิงมนุษย์นั้นมีค่าอำนาจจำแนกสูงต่ำเพียงไร และตัวแปรต่าง ๆ ที่ต้องการจะวัดนั้นมีอยู่ในความรู้สึกนึกคิดหรือการประพฤติปฏิบัติของผู้นำท้องถิ่นหรือไม่

ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำท้องถิ่นประเภทคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน (กพม.) จำนวน 40 คน ซึ่งเป็น กพม. บ้านนาถอนทุ่ง ตำบลนาถอน อำเภอรามัญ จังหวัดนครพนม จำนวน 20 คน หมู่บ้านนี้เคยชนะการประกวดรางวัลที่ 2 ระดับเขต และชนะการประกวดรางวัลที่ 3 ระดับภาคเมื่อปี พ.ศ. 2519 และ กพม. บ้านโพนแพง ตำบลโพนแพง อำเภอรามัญ จังหวัดนครพนม จำนวน 20 คน ผู้วิจัยได้ไปคลุกคลีและสัมภาษณ์ กพม. ทั้ง 40 คน ด้วยตนเองโดยพักค้างคืนที่หมู่บ้านด้วยในระหว่างวันที่ 20 - 24 ตุลาคม 2521 ผลการทดลองเครื่องมือสามารถสรุปได้ดังนี้ คือ

3.1 ระยะเวลาในการสัมภาษณ์เป็นรายคนมีพิสัยระหว่าง 50 - 80 นาที ระยะเวลาเฉลี่ย 63 นาที

3.2 ตัวแปรต่าง ๆ ที่ต้องการศึกษามีปรากฏจริงในความรู้สึกนึกคิดและการประพฤติปฏิบัติของผู้นำท้องถิ่น

3.3 ถ้อยคำ เนื้อหา และรูปแบบของแบบสัมภาษณ์สามารถนำไปใช้ได้กับผู้นำท้องถิ่น

3.4 ข้อคำถามที่ใช้สอบวัดองค์ประกอบเชิงมนุษย์ มีค่าอำนาจจำแนกสูง จำนวน 109 ข้อ ส่วนอีก 51 ข้อนั้นค่าอำนาจจำแนกต่ำ จึงต้องตัดทิ้ง เพราะเมื่อตรวจสอบแล้ว ข้อคำถามที่ตัดทิ้งนั้นไม่ทำให้โครงสร้างของตัวแปรของแบบสัมภาษณ์เสียไป รายละเอียดเกี่ยวกับการหาค่าอำนาจจำแนกจะได้กล่าวในตอนหลัง

3.5 ความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบเชิงมนุษย์ทุกตอนมีระดับความเชื่อมั่นสูง ซึ่งจะได้กล่าวโดยละเอียดต่อไป

4. การวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก

ความมุ่งหมายของการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (discrimination power) ก็เพื่อจะได้ทราบว่าข้อคำถามแต่ละข้อสามารถแยกคนที่มีคุณลักษณะต่าง ๆ สูงต่ำ แตกต่างกันได้มากน้อยเพียงไร ถ้าข้อคำถามใดมีค่าอำนาจจำแนกต่ำก็จะได้ปรับปรุงแก้ไข หรือตัดทิ้งในกรณีที่ไม่ทำให้เสียโครงสร้างตัวแปร

การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสัมภาษณ์กระทำได้โดยนำคะแนนแต่ละตัวแปร ทั้ง 11 ตัว ขององค์ประกอบเชิงมนุษย์ (ภาคผนวก ข) ของ กพม. แต่ละคนมาเรียง ลำดับจากคะแนนสูงไปหาต่ำ แล้วเลือกคะแนนจากสูงลงมาและต่ำขึ้นไป กลุ่มละ 25% ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ซึ่งจะได้อีกกลุ่มละ 10 คน รวมเป็น 20 คน หาค่าเฉลี่ยและค่า เบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแต่ละข้อของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ แล้วทดสอบความแตกต่าง โดยใช้ t-test ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .05 สูตรที่ใช้คือ

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2}}} \quad (\text{Guildford. 1965 : 185})$$

ซึ่งปรากฏค่าอำนาจจำแนกตามตาราง 4 ในภาคผนวก ข

5. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่หาค่าอำนาจจำแนกแล้ว และมีค่าพอเชื่อมั่นได้ ที่ระดับ .05 และระดับ .01 จำนวน 109 ข้อ ไปหาค่าความเชื่อมั่นของแต่ละตอน แบ่งตามลักษณะองค์ประกอบเชิงมนุษย์ทั้ง 11 ประการ โดยการหาค่าความเชื่อมั่นแบบ split - half โดยใช้ข้อคู่-ข้อคี่ หลังจากนั้นจึงหาค่า r ครึ่งฉบับโดยใช้สูตร

$$r = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{\{N \sum X^2 - (\sum X)^2\} \{N \sum Y^2 - (\sum Y)^2\}}} \quad (\text{Garrett. 1969:143})$$

และหาค่า r เติมนับโดยใช้สูตร

$$r_{tt} = \frac{2r}{1-r} \quad (\text{Garrett. 1969 : 339})$$

ได้ค่าความเชื่อมั่นดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 5 แสดงค่าระดับความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์

ที่	องค์ประกอบเชิงมนุษย์	ระดับความเชื่อมั่น
1	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	0.8174
2	ความรู้เกี่ยวกับแหล่งวิชาการชุมชน	0.8065
3	ความเป็นผู้นำในหมู่บ้าน	0.8960
4	ความซื่อตรงต่อหน้าที่	0.9356
5	ความมุ่งมั่นที่จะพัฒนา	0.8765
6	ความเป็นผู้มีกุศลจิต	0.8811
7	การยอมรับวิทยาการแผนใหม่	0.9203
8	ความเชื่อมั่นในตนเอง	0.7318
9	ความจงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำ	0.7965
10	ทัศนคติแบบประชาธิปไตย	0.8520
11	ความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้าน	0.8127

6. ลักษณะแบบสัมภาษณ์ที่ใช้จริง

แบบสอบถามสำหรับสัมภาษณ์ เมื่อปรับปรุงเป็นฉบับสมบูรณ์แล้วจะประกอบด้วย
ข้อคำถามใหญ่ ๆ 60 ข้อ โดยแบ่งเป็นข้อย่อยได้ 176 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ภูมิหลัง ประสพการณ์และการศึกษาอบรม (ข้อ 1 - 28)
แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1.1 ภูมิหลัง ประสพการณ์และการศึกษาในระบบ
(ข้อ 1 - 3)

ตอนที่ 1.2 การศึกษานอกระบบโรงเรียน (ข้อ 4 - 10)

ตอนที่ 1.3 ความสัมพันธ์กับสื่อสารมวลชน (ข้อ 11 - 20)

ตอนที่ 1.4 ความสัมพันธ์กับแหล่งอาวชมรร (ข้อ 21 - 28)

ตอนที่ 2 องค์ประกอบเชิงมนุษย์ (ข้อ 29 - 50) แบ่งเป็น 11 ตอน คือ

ตอนที่ 2.1 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน ข้อ 30 -
31 (31.1 - 31.6)

ตอนที่ 2.2 ความรู้เกี่ยวกับแหล่งวิชาการชุมชน ข้อ 32 (32.1 -
32.5) - 33 (33.1 - 33.4)

ตอนที่ 2.3 ความเป็นผู้นำในหมู่บ้าน ข้อ 34 (34.1 - 34.7) -
35 (35.1 - 35.7)

ตอนที่ 2.4 ความซื่อตรงต่อหน้าที่ ข้อ 36 (36.1 - 36.2) -
37 (37.1 - 37.6)

ตอนที่ 2.5 ความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนา ข้อ 38 (38.1 - 38.3) -
39 (39.1 - 39.8)

ตอนที่ 2.6 ความเป็นผู้มีกุศลจิต ข้อ 40 (40.1 - 40.4) -
41 (41.1 - 41.5)

ตอนที่ 2.7 การยอมรับวิชาการแผนใหม่ ข้อ 42 (42.1 - 42.7)
- 43 (43.1 - 43.3)

ตอนที่ 2.8 ความเชื่อมั่นในตนเอง ข้อ 44 (44.1 - 44.4)
- 45 (45.1 - 45.7)

ตอนที่ 2.9 ความจงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำ ข้อ 46 (46.1 -
46.4) - 47 (47.1 - 47.9)

ตอนที่ 2.10 ทศนคติแบบประชาธิปไตย ข้อ 48 (48.1 - 48.7) -
- 49 (49.1 - 49.3)

ตอนที่ 2.11 ความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้าน ข้อ 50 (50.1 - 50.8)

ตอนที่ 3 แนวทางดำเนินการจัดการฝึกอบรม ข้อ 51 - 60 แบ่งออกเป็น

3 ตอน คือ

ตอนที่ 3.1 เวลา สถานที่และค่าใช้จ่าย ข้อ 51 - 58

ตอนที่ 3.2 เนื้อหาสาระ ข้อ 59 (59.1 - 59.13)

ตอนที่ 3.3 วิธีสอนและการจัดกิจกรรม ข้อ 60 (60.1 - 60.12)

สำหรับเกณฑ์การให้คะแนนนั้นแตกต่างกันไปตามลักษณะของรูปแบบคำถาม ให้ดูรายละเอียดในสมุดรหัส (ภาคผนวก) เพราะคะแนนและรหัสผู้วิจัยได้กำหนดให้ใช้ร่วมกัน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเตรียมการเก็บข้อมูลจากสนาม

1.1 ออกสำรวจข้อมูลเบื้องต้นและทำความคุ้นเคยกับประธานคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านของหมู่บ้านที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดนครพนม กาฬสินธุ์ ชัยภูมิและหนองคาย โดยเดินทางไปในช่วงเดือนตุลาคม 2521 ซึ่งการออกสำรวจเบื้องต้นและการทำความรู้จักคุ้นเคยกับผู้นำในหมู่บ้าน เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเก็บข้อมูลในตอนหลัง

1.2 คัดต่อและเลือกผู้ช่วยสัมภาษณ์ โดยเลือกครู อาจารย์วิทยาลัยครูสกลนคร 5 คน และนักศึกษาระดับปริญญาตรีของวิทยาลัยครูสกลนคร 1 คน รวมจำนวนผู้ช่วยสัมภาษณ์ทั้งสิ้น 6 คน

1.3 เตรียมตัวผู้ช่วยสัมภาษณ์ โดยการชี้แจงให้เข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยนี้โดยทั่ว ๆ ไป แล้วทำความเข้าใจเกี่ยวกับแบบสัมภาษณ์ โดยให้ศึกษาข้อความแต่ละข้อเพื่อให้เข้าใจรูปแบบของคำถาม ความหมายของถ้อยคำภาษา ความมุ่งหมายที่

ต้องการถาม ตลอดจนคำตอบที่คาดว่าจะได้รับ ให้มีการทดลองสัมภาษณ์ดูเป็นตัวอย่าง แล้วอธิบายข้อปัญหาที่เกิดขึ้นจนเป็นที่เข้าใจเรียบร้อย แล้วนัดหมายวัน เวลา และชี้แจงรายละเอียดในการเดินทางไปเก็บข้อมูล

1.4 จัดทำตารางสัมภาษณ์และการเดินทาง แล้วนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ที่จะสัมภาษณ์กับประธานคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านในจังหวัดนครพนม กาฬสินธุ์ หนองคาย และชัยภูมิ โดยผู้วิจัยนัดหมายเอง ส่วนหมู่บ้านในจังหวัดศรีสะเกษ และอุบลราชธานีนั้น ได้ให้ครูใหญ่ และหัวหน้าหมวดการศึกษาที่มาศึกษาต่อระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ติดต่อให้ เนื่องจากผู้วิจัยไม่ได้ไปสำรวจเบื้องต้นในหมู่บ้านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดศรีสะเกษ

2. การดำเนินการเก็บข้อมูล

2.1 การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ เริ่มตั้งแต่วันที่ 12 ธันวาคม 2521 ซึ่งเป็นระยะการปิดเรียน เนื่องจากการแข่งขันกีฬาระหว่างชาติเอเชียที่กรุงเทพฯ การกำหนดเอาช่วงระยะเวลาหยุดในการออกไปเก็บข้อมูลก็เนื่องมาจากผู้ช่วยสัมภาษณ์ล้วนเป็นข้าราชการ และนักศึกษาซึ่งมีเวลาไปช่วยได้เฉพาะวันหยุดเท่านั้น การเก็บข้อมูลสิ้นสุดเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2521

2.2 การเก็บข้อมูลจะเริ่มเก็บจากหมู่บ้านที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ ชัยภูมิ นครพนม กาฬสินธุ์ และหนองคาย ตามลำดับ โดยผู้วิจัยจะเป็นหัวหน้าคณะโดยตลอด การเดินทางไปยังหมู่บ้านกลุ่มตัวอย่างใช้พาหนะรถยนต์ส่วนตัวของผู้วิจัยเอง

2.3 สถานที่สัมภาษณ์ส่วนมากใช้บ้านประธานคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน หรือศูนย์พัฒนาชุมชนประจำหมู่บ้าน ระยะเวลาในการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนใช้เวลาระหว่าง 50 - 60 นาที และแต่ละหมู่บ้านจะใช้เวลาสัมภาษณ์ประมาณ 2 - 5 ชั่วโมง เมื่อผู้ช่วยสัมภาษณ์ทำการสัมภาษณ์เสร็จ ผู้วิจัยจะตรวจสอบคำตอบทันทีก่อนจะออกจากหมู่บ้าน เพื่อให้แน่ใจว่าได้คำตอบครบถ้วนจากทุก ๆ คน

การจัดกระทำกับข้อมูลและการเตรียมการก่อนการวิเคราะห์

เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ก็ดำเนินการจัดกระทำกับข้อมูลดังต่อไปนี้

1. การบรรณาธิกรณข้อมูล

1.1 ตรวจสอบคำตอบจากแบบสัมภาษณ์ทั้งหมด 210 ฉบับ เพื่อดูว่าจะมีฉบับที่ไม่สมบูรณ์หรือไม่ ถ้าพบว่าฉบับใดมีข้อมูลไม่ครบทุกข้อ หรือตอบไม่หมดก็ตัดทิ้งไปจากการตรวจสอบพบว่า แบบสัมภาษณ์ทั้งหมดมีข้อมูลสมบูรณ์ทุกฉบับ

1.2 จัดแยกกระดาษคำตอบออกเป็นรายหมู่บ้าน เรียงลำดับตามหมายเลขประจำหมู่บ้านแล้วจัดแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือหมู่บ้านที่มีผลสำเร็จในการพัฒนาสูง กับหมู่บ้านที่มีผลสำเร็จในการพัฒนาต่ำ แล้วลงหมายเลขรหัสประจำหมู่บ้านเรียงลำดับ ตั้งแต่เลข 1 จนถึง 12

1.3 ลงหมายเลขประจำตัวของข้อมูลแต่ละชุด ตั้งแต่หมายเลข 1 - 105 เป็นคำตอบของผู้นำท้องถิ่นหมู่บ้านที่มีผลสำเร็จทางการพัฒนาสูง และหมายเลข 106 - 210 เป็นคำตอบของผู้นำท้องถิ่นหมู่บ้านที่มีผลสำเร็จทางการพัฒนาต่ำ

2. การจัดทำสมุดรหัสนี้ (Code Book)

ผู้วิจัยได้จัดทำสมุดรหัสนี้ เพื่อเป็นคู่มือในการลงรหัสใน data coding form และใช้เป็นคู่มือประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนนำเสนอข้อมูลขั้นพื้นฐานของตัวแปรย่อยแต่ละตัว คือความถี่และร้อยละ สมุดรหัสนี้จัดทำขึ้นมีตาราง 6 ช่องคือ ตัวแปรที่ รหัส ชื่อรหัสและชื่อตัวแปร ความถี่ร้อยละ ข้อคำถาม และสคัมภตามลำดับ (ดูภาคผนวกตอนสมุดรหัสนี้) ต่อจากนั้นก็นำแบบสอบถามมาศึกษาดูประเด็นคำถามหรือคำตอบอันเป็นข้อมูลที่จะได้ แล้วจำแนกออกเป็นตัวแปรย่อย ๆ ตัวแปรย่อยดังกล่าวเขียนแจกแจงลงในสมุดรหัสนี้ตามลำดับให้สอดคล้องกับแบบสอบถามที่ใช้สัมภาษณ์ รวมตัวแปรย่อยในสมุดรหัสนี้ทั้งสิ้น 179 ตัว

3. การลงรหัสและการตรวจสอบ

ผู้วิจัยลงรหัสหรือถ่ายข้อมูลเป็นตัวเลขลงใน data coding form ด้วยตนเอง เพื่อป้องกันการผิดพลาด การลงรหัสกระทำสำเร็จหลังจากการเก็บข้อมูลเสร็จแล้วประมาณ 15 วัน เมื่อลงรหัสเสร็จแล้วก็ดำเนินการตรวจสอบการลงรหัสเพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลไม่มีผิดพลาด โดยการตรวจสอบจากคนฉบับทุก ๆ คนที่ 10 การลงรหัสข้อมูลการวิจัยนี้ใช้ data coding form จำนวนทั้งสิ้น 23 แผน

4. การเจาะบัตร

เนื่องจากการวิจัยนี้ต้องใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูลจึงจำเป็นต้องถ่ายข้อมูลลงในบัตรที่ใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ได้ ซึ่งในการนี้ต้องใช้บัตรของไอ บี เอ็ม การเจาะบัตรและทบทวนบัตรของงานวิจัยนี้ กระทำที่ศูนย์คอมพิวเตอร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ต้องใช้บัตรจำนวน 3 ชุด ๆ ละ 210 ใบ รวมเป็นบัตรที่ใช้และต้องเจาะจำนวน 630 ใบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีธรรมดา

เนื่องจากมีคำถามแบบปลายเปิด จะต้องมี การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยทำการวิเคราะห์และจัดคำตอบเข้าประเด็น (theme) เดียวกัน การนี้จะต้องกระทำก่อนที่จะลงรหัส เพราะจะต้องให้ได้จำนวนประเด็นคำตอบที่แน่ชัดเพื่อจะได้กำหนดเลขรหัสต่อไป ในการวิเคราะห์จะต้องอ่านคำตอบแล้วพิจารณา กำหนดประเด็นขึ้น แล้วนำเอาคำตอบของทุกคนมาพิจารณาจัดเข้าประเด็นจนหมด คำถามปลายเปิดมีอยู่เพียงข้อเดียวคือ ข้อ 29 (ดูภาคผนวก ตอนคำตอบของคำถาม ปลายเปิด)

2. การวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

2.1 การหาคาสถิติพื้นฐาน โดยการหาความถี่และร้อยละของคำตอบแต่ละข้อคำถาม (ดูภาคผนวก ตอนสรุปรหัส)

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมุติฐานการวิจัย ข้อ 1

2.2.1 ตรวจสอบให้คะแนนแต่ละข้อคำถามของตัวแปรองค์ประกอบเชิงมนุษยแล้วรวมคะแนนทุกข้อในตัวแปรเดียวกัน

2.2.2 คำนวณคะแนนเฉลี่ยและคะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละตัวแปรโดยแยกระดับความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านสูงและต่ำ และรวมทั้งหมด

2.2.3 จัดเรียงคะแนนของแต่ละตัวแปรตามลำดับที่ของร้อยละ (percentile rank) แล้วแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มคะแนนสูง ซึ่งเป็นผู้ที่มีตำแหน่งของร้อยละเกิน 50 ส่วนผู้ที่มีตำแหน่งร้อยละตั้งแต่ 50 ลงมาจัดเป็นกลุ่มคะแนนต่ำ

2.2.4 คำนวณเปรียบเทียบสัดส่วนของผู้ที่ได้คะแนนสูงและต่ำแยกตามระดับความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านระดับสูงและระดับต่ำ ดำเนินการวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติ ไค-สแควร์ (chi - square) มีสูตรดังนี้

$$\chi^2 = \sum \left[\frac{(f_o - f_e)^2}{f_e} \right] \quad (\text{Garrett, 1965 : 262 - 265})$$

ผลการวิเคราะห์นี้จะช่วยให้สามารถตัดสินใจได้ว่า ตัวแปรย่อยขององค์ประกอบเชิงมนุษยของผู้นำท้องถิ่นตัวใดบ้างที่มีความแตกต่างกันตามระดับความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งจะนำไปกำหนดเป้าหมายในการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นต่อไป

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมุติฐานการวิจัยข้อ 2

เป็นการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์หาตัวแปร 2 ชุด คือตัวแปรชุดองค์ประกอบเชิงมนุษยของผู้นำท้องถิ่น กับตัวแปรชุดองค์ประกอบทางด้านภูมิหลัง ประสพการณ์ และการศึกษาอบรมของผู้นำท้องถิ่น โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอนคือ

2.3.1 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรประกอบเชิงมนุษยกับตัวแปรชุดองค์ประกอบทางด้านภูมิหลัง ประสพการณ์ และการศึกษาอบรมของผู้นำท้องถิ่น โดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรพหุคูณ (canonical correlation) มีสมการเมตริกสหสัมพันธ์ ดังนี้คือ

$$R = \begin{vmatrix} -1 & -1 \\ R_{22} & R_{21} \\ R_{11} & R_{12} \end{vmatrix} \quad (\text{Lohnes \& Cooley, 1971:168-200})$$

การวิเคราะห์นี้จะช่วยให้เห็นว่า ตัวแปรทั้งสองชุดมีความสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างไร ซึ่งจะ
มีประโยชน์ต่อการพิจารณากำหนดแนวทางในการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นต่อไป

2.3.2 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรชุดองค์ประกอบ
เชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่นทีละตัวกับตัวแปรองค์ประกอบทางค่านิยมหลัง ประสบการณ์
และการศึกษาอบรมของผู้นำท้องถิ่น โดยใช้วิธีการหาสมการถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปร
เข้าสมการทีละตัว (stepwise multiple regression analysis) ซึ่งมีสมการ
ดังนี้ คือ

$$\hat{Y} = b_0 + b_1X_1 + b_2X_2 + \dots + b_nX_n \quad (\text{William. 1974 : 21})$$

การวิเคราะห์นี้จะช่วยให้ทราบว่าตัวแปรชุดองค์ประกอบเชิงมนุษย์แต่ละตัวมี
ความสัมพันธ์กับตัวแปรชุดองค์ประกอบทางค่านิยมหลัง ประสบการณ์ และการศึกษาอบรม
ของผู้นำท้องถิ่นเพียงไร มีค่าถ่วงน้ำหนักในสมการถดถอยพหุคูณเพียงใด ซึ่งจะเป็น
ประโยชน์ในการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมในการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นเป็นอย่างไร

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมุติฐานการวิจัยข้อ 3

เป็นการวิเคราะห์ความเห็นของผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับแนวทางในการ
ดำเนินการจัดการฝึกอบรมที่มีความเหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

2.4.1 วิเคราะห์ความเห็นของผู้นำท้องถิ่นที่จำแนกตามระดับ
ความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเกี่ยวกับ วิธีการ เนื้อหาสาระ วิธีสอน และการจัด
กิจกรรม ระยะเวลา และช่วงเวลาในการฝึกอบรม โดยใช้วิธีการทางสถิติ ไค-สแควร์
(Chi - square) แบบจัดลงตาราง (contingency tables) ใช้หลักสูตรเดียวกับ
การวิเคราะห์ข้อ 2.2 ผลการวิเคราะห์นี้จะช่วยให้ทราบการจัดการจัดการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่น
ในแต่ละระดับตามความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้าน ควรดำเนินการอย่างไรจึงจะช่วยให้
การฝึกอบรมมีประสิทธิภาพสูง

2.4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบความถี่ของคำตอบของกลุ่มตัวอย่าง
ทั้งหมดในแต่ละประเด็นของข้อคำถาม โดยใช้ ไค-สแควร์ ในแบบความเป็นไปได้
เท่ากัน สูตร

$$\chi^2 = \sum \left[\frac{(f_o - f_e)^2}{f_e} \right] \quad (\text{Garrett. 1965 : 257})$$

ผลการวิเคราะห์นี้จะชี้ให้เห็นในลักษณะทั่วไปว่า ในการจัดให้มีการฝึกอบรมนั้น ผู้นำ
ท้องถิ่นโดยส่วนรวมมีความเห็นอย่างไร ซึ่งจะช่วยให้กำหนดโครงการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่น
ในส่วนกว้างต่อไปได้

บทที่ 4
ผลการวิจัย

รายงานผลการวิจัยที่จะนำเสนอในบทนี้ จะแยกออกเป็น 2 ตอนใหญ่ ๆ คือ ตอนแรก เป็นการเสนอข้อมูลเบื้องต้น ซึ่งแบ่งออกเป็นห้าตอนย่อยคือ ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังและประสบการณ์ ข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ทางการศึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับสื่อสารมวลชน ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม และ ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน (กพม.) ที่ดี เนื่องจากงานวิจัยนี้เข้าลักษณะเป็นการวิจัยแบบสำรวจ จึงมีความจำเป็นต้องเสนอข้อมูลเบื้องต้นที่เก็บรวบรวมไว้เสียก่อน เพื่อให้ได้รายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยกว้างขวางและชัดเจนยิ่งขึ้น ข้อมูลดังกล่าวนี้ไม่ได้กล่าวไว้ในสมมุติฐานและไม่ระบุว่ามีการพิสูจน์สมมุติฐานแต่อย่างใด

สำหรับในตอนที่สองนั้นจะเป็นตอนที่ว่าด้วยการพิสูจน์สมมุติฐาน ซึ่งจะแยกเป็นสามตอนย่อยคือ การพิสูจน์สมมุติฐานหลักข้อที่ 1 เพื่อทราบความแตกต่างระหว่างองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่นหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาสูงกับหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาต่ำ การพิสูจน์สมมุติฐานหลักข้อที่ 2 เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบเชิงมนุษย์กับองค์ประกอบด้านภูมิหลัง ประสบการณ์ และการศึกษาอบรมของผู้นำท้องถิ่น และ การพิสูจน์สมมุติฐานหลักข้อที่ 3 เพื่อทราบแนวทางการดำเนินการจัดการฝึกอบรมบางประการที่คาดว่าจะสามารถนำไปใช้ได้ อย่างเหมาะสมในการพัฒนาองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่น

เพื่อความสะดวกในการอ่านรายงานการวิจัยนี้ การนำเสนอผลการวิจัย จะกระทำในรูปของการบรรยายประกอบตัวเลขไปโดยตลอด ไม่ได้นำตารางเข้ามาประกอบ หรือแทรกระหว่างข้อความที่เป็นรายละเอียดอื่นทำให้ต้องหยุดเว้นจังหวะการพิจารณาข้อความ เพื่อดูตารางที่ประกอบอยู่เป็นช่วง ๆ แค่นำตาราง สมุทราห์ ตลอดจนรายการคำตอบปลายเปิดที่มีตัวเลขรายละเอียดทั้งหมดอื่นที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่เสนอและกล่าวถึงนั้นในภาคผนวก หากข้อความตอนใดกล่าวพาดพิงไปถึงหรือหยิบยกเอา

ส่วนหนึ่งในการร่างหรือรายการโศกนาฏกรรม และผู้อ่านต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม ก็จะบอกหมายเลขของตารางหรือรายการกำกับไว้ เพื่อจะได้ไปค้นดูในภาคผนวกได้ โดยสะดวก

ข้อมูลเบื้องต้น

การนำเสนอข้อมูลเบื้องต้นนี้ จะนำเสนอตามความเป็นจริงที่ได้จากการเก็บข้อมูล มิได้มีความประสงค์ที่จะตีความหรือหาข้อสรุปจากข้อมูลเหล่านี้ วิธีการนำเสนอจะเป็นรูปของความถี่ และร้อยละ ทั้งสิ้น

1. ภูมิหลังและประสบการณ์

1.1 ตำแหน่งของผู้นำท้องถิ่นประเภทคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน (กพม.) ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่าในจำนวน กพม. 210 คน จาก 12 หมู่บ้านนั้น กพม. ส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งหน้าที่อื่นใดถึง 147 คน (ร้อยละ 70.01) เป็นผู้ใหญ่บ้าน 17 คน (ร้อยละ 8.10) กำนัน 5 คน (ร้อยละ 2.38) สารวัตกำนัน 5 คน (ร้อยละ 2.38) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 23 คน (ร้อยละ 10.95) แพทย์ประจำตำบล 4 คน (ร้อยละ 1.90) ครู 5 คน (ร้อยละ 2.38) และอื่น ๆ อีก 4 คน (ร้อยละ 1.90) ข้อที่น่าสนใจก็คือมีผู้นำที่เป็นสตรีเพียง 1 คนเท่านั้น (คูตัวแปร 003 ในสมุทราศ)

1.2 อาชีพหลักและอาชีพรอง ของ กพม. ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างปรากฏว่า ส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา - ทำไร่ ถึง 164 คน (ร้อยละ 78.10) ทำนาและประกอบอุตสาหกรรมในครัวเรือน 24 คน (ร้อยละ 11.43) ทำนา - ค้าขาย 12 คน (ร้อยละ 5.71) ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 4.76 หรือจำนวน 10 คน มีอาชีพรับราชการ และทำนาทำไร่ หรือรับราชการและค้าขาย (คูตัวแปร 004 ในสมุทราศ)

1.3 อายุ ส่วนใหญ่ กพม. มีอายุอยู่ระหว่าง 41 - 50 ปี (ร้อยละ 50) น่าสังเกตว่า กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี กับกลุ่มอายุ 51 - 60 ปี มีจำนวนใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 23.34 และ 22.38 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่มีอายุระหว่าง

20 - 30 ปี มีเพียงร้อยละ 3.33 และอายุสูงกว่า 60 ปีมีเพียงร้อยละ 0.95 เท่านั้น (คูตัวแปร 005 ในสมุทสรหัส)

1.4 อายุการเป็น กพม. ส่วนใหญ่จะทำหน้าที่ กพม.มาแล้วระหว่าง 6 - 10 ปี (ร้อยละ 36.19) ส่วนที่มีอายุการเป็น กพม. ระหว่าง 1 - 5 ปี กับ 11 - 15 ปี มีจำนวนใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 25.34 และ 26.19 ตามลำดับ สำหรับกลุ่มที่ทำหน้าที่นั้นมานาน คือ 16 - 20 ปี มีอยู่ร้อยละ 12.28 (คูตัวแปร 006 ในสมุทสรหัส)

2. ประสบการณ์ทางการศึกษา

2.1 ระดับการศึกษาในระบบ ปรากฏว่า กพม. ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษา คือ ชั้นประถมปลายหรือเทียบเท่า ร้อยละ 43.81 และประโยคประถมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 37.62 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่าร้อยละ 8.09 ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า กับ ระดับสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย มีจำนวนน้อย คือ ร้อยละ 1.91 และ 1.43 ตามลำดับ ข้อที่น่าสังเกตก็คือ มี กพม. ที่ไม่จบป. 4 และไม่ได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียน ร้อยละ 7.14 (คูตัวแปร 007 ในสมุทสรหัส)

2.2 การฝึกอบรม การประชุมและสัมมนา กพม. ส่วนใหญ่เคยผ่านการฝึกอบรมการประชุมและสัมมนา จำนวน 3 ครั้ง (ร้อยละ 38.56) ส่วนผู้ที่เคยผ่านการฝึกอบรมประชุมและสัมมนา 2 ครั้ง และ 4 ครั้ง มีจำนวนลดหลั่นลงตามลำดับ คือ ร้อยละ 22.84 และ 15.23 ผู้ที่เคยครั้งเดียวมีร้อยละ 10.94 ในขณะที่มีผู้ที่เคย 5 ครั้ง หรือมากกว่ามีเพียงร้อยละ 4.28 ข้อที่น่าสังเกตก็คือมี กพม. ที่ไม่เคยผ่านการฝึกอบรม ประชุมและสัมมนาเลยร้อยละ 8.09 (คูตัวแปร 008 ในสมุทสรหัส)

2.3 การบวชเรียน กพม. ส่วนใหญ่เคยบวชมาแล้ว 2 และ 3 พรรษา ถึงร้อยละ 27.14 และ 33.81 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่เคยบวชมา 1 พรรษา และบวชมา 4 พรรษาหรือมากกว่ามีจำนวนใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 9.52 และ 10.48 ตามลำดับ ผู้ที่บวชไม่ครบพรรษา มีร้อยละ 15.23 ส่วนผู้ที่ไม่เคยบวชเลยมีเพียงร้อยละ 3.81 เท่านั้น (คูตัวแปร 009 ในสมุทสรหัส)

2.4 การศึกษาพระปริยัติธรรม กทม. ส่วนใหญ่ต่างเคยศึกษาพระปริยัติธรรม คือได้นักธรรมเอกถึงร้อยละ 36.19 นักธรรมโทร้อยละ 29.05 สูงกว่านักธรรมเอก ร้อยละ 12.86 ส่วนนักธรรมตรีมีเพียงร้อยละ 3.33 และผู้ที่เรียนแต่ไม่จบมีร้อยละ 11.90 สำหรับผู้ที่ไม่เคยศึกษาพระปริยัติธรรมมีเพียงร้อยละ 6.67 เท่านั้น (คูตัวแปร 010 ในสมุทหัตถ์)

2.5 ประสพการณ์จากการทำงานกับหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานของ เอกชน ปรากฏว่า กทม. ส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสพการณ์ดังกล่าว ถึงร้อยละ 87.14 และ 89.05 ตามลำดับ มีผู้ที่เคยมีประสพการณ์จากการทำงานกับหน่วยงานของรัฐ กับ หน่วยงานของเอกชนเพียงร้อยละ 12.86 และ 10.95 เท่านั้น (คูตัวแปร 011 และ 012 ในสมุทหัตถ์)

2.6 การเยี่ยมเยียนแหล่งวิชาการของชุมชน เช่น สถานีเทศบาลสองทาง การ เกษตร สถานีวิทยุกระจายเสียง ฯลฯ เป็นต้น ปรากฏว่า กทม. ส่วนใหญ่ เคยไป เยี่ยมเยียนแหล่งวิชาการของชุมชน ระหว่าง 1 - 4 ครั้งหรือมากกว่าถึงร้อยละ 85.72 มี กทม. ที่ไม่เคยไปเยี่ยมเยียนแหล่งวิชาการดังกล่าวเพียงร้อยละ 14.28 เท่านั้น (คูตัวแปร 013 ในสมุทหัตถ์)

2.7 ความรู้ความชำนาญพิเศษ ปรากฏว่า กทม. ส่วนใหญ่มีความรู้ และความชำนาญพิเศษคนละ 1 และ 2 อย่าง ร้อยละ 31.90 และ 31.44 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่มีความชำนาญพิเศษ 3 อย่างหรือมากกว่า มีจำนวนใกล้เคียงกับผู้ที่ไม่มีความรู้ ความชำนาญพิเศษเลย คือร้อยละ 18.57 และ 18.09 ตามลำดับ (คูตัวแปร 014 ในสมุทหัตถ์)

3. ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน

3.1 เครื่องรับวิทยุ พบว่า กทม. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 92.38) มี เครื่องรับวิทยุเป็นของตนเอง มีเพียงร้อยละ 7.62 เท่านั้นที่ไม่มีเครื่องรับวิทยุ เป็นของตนเอง (คูตัวแปร 015 ในสมุทหัตถ์)

3.2 การรับฟังวิทยุ ปรากฏว่า กทม. ร้อยละ 45.71 ฟังวิทยุ 2 - 3 วัน ต่อหนึ่งครั้ง ผู้ที่ฟังวิทยุเกือบทุกวันมีร้อยละ 33.81 และผู้ที่ฟังวิทยุทุกวันมีร้อยละ 13.81 ข้อที่น่าสังเกตก็คือ มี กทม. ที่นาน ๆ ครั้งจึงฟังวิทยุหรือไม่เคยฟังวิทยุเลยเพียงร้อยละ 6.19 และ 0.48 ตามลำดับ (คูตัวแปร 016 ในสมุทราหัตถ์)

สำหรับรายการวิทยุที่ กทม. ชอบฟังนั้น จากการวิจัยพบว่า กทม. ส่วนใหญ่ชอบฟังรายการต่าง ๆ 3 รายการ และ 4 รายการ คิดเป็นร้อยละ 53.33 และ 26.67 ตามลำดับ ส่วนที่ฟังเพียง 2 รายการคิดเป็นร้อยละ 16.19 ที่ชอบฟังมากกว่า 5 รายการขึ้นไป มีร้อยละ 2.38 ในขณะที่มีผู้ชอบฟัง 1 รายการเพียงร้อยละ 1.43 เท่านั้น (คูตัวแปร 017 ในสมุทราหัตถ์)

3.3 การรับหนังสือพิมพ์รายวันหรือวารสาร กทม. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 41.90) ชอบยืมหนังสือพิมพ์คนอื่นอ่านเป็นประจำ ส่วนที่รับเป็นประจำมีร้อยละ 27.62 ที่เหลือร้อยละ 18.57 และ 11.43 นั้น นาน ๆ จึงจะยืมคนอื่นอ่าน และนาน ๆ ครั้งจึงจะซื้ออ่าน ที่น่าสังเกตก็คือมี กทม. ที่ไม่สนใจอ่านหนังสือพิมพ์เลยเพียงร้อยละ 0.48 เท่านั้น (คูตัวแปร 018 ในสมุทราหัตถ์)

เมื่อถามว่า เมื่อ 7 วันที่ผ่านมา กทม. อ่านหนังสือพิมพ์รายวันกี่ครั้ง ปรากฏว่า ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 43.33) อ่าน 5 - 6 ครั้ง อ่าน 7 ครั้งขึ้นไป ร้อยละ 26.20 อ่าน 3 - 4 ครั้งร้อยละ 17.14 อ่าน 1 - 2 ครั้งร้อยละ 9.05 ส่วนผู้ที่ไม่ได้อ่านเลยมีเพียง ร้อยละ 4.28 เท่านั้น (คูตัวแปร 019 ในสมุทราหัตถ์)

ในรอบ 7 วัน ที่ผ่านมาปรากฏว่า กทม. กว่าครึ่ง (ร้อยละ 51.90) ไม่ได้อ่านวารสารหรือนิตยสาร แต่มีผู้ที่อ่าน 1 ฉบับ ร้อยละ 40 ที่อ่านมากกว่า 1 ฉบับมีเพียง ร้อยละ 8.10 (คูตัวแปร 020 ในสมุทราหัตถ์)

ส่วนในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา กทม. เกือบครึ่ง (ร้อยละ 49.52) ไม่ได้อ่านหนังสือที่พิมพ์เป็นเล่ม ที่เหลือส่วนใหญ่ร้อยละ 46.67 เคยอ่านเพียงเล่มเดียวในขณะที่มีผู้ที่อ่านมากกว่า 1 เล่มมีเพียงร้อยละ 3.81 เท่านั้น (คูตัวแปร 021 ในสมุทราหัตถ์)

3.4 การฟังข่าวสารจากคำบอกเล่าของคนอื่น ปรากฏว่า กทม. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 47.14) นาน ๆ ครั้งจึงรับฟังในขณะที่มีผู้ฟังเป็นประจำร้อยละ 38.10 ส่วนที่ไม่สนใจฟังเลย มีร้อยละ 14.76 (คู่มือแปร 023 ในสมุดรหัส)

3.5 การชมภาพยนตร์ พบว่าในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา กทม. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 40) เคยชมภาพยนตร์ 7 - 9 ครั้ง เคยชม 4 - 6 ครั้ง และ 10 ครั้งขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 26.67 และ 20.00 ตามลำดับ ที่เหลืออีกร้อยละ 13.33 เคยชมเพียง 1 - 3 ครั้ง ที่น่าสนใจคือไม่มี กทม. คนใดที่ไม่เคยชมภาพยนตร์เลยในรอบปีที่ผ่านมา (คู่มือแปร 023 ในสมุดรหัส)

3.6 ทิศนคติต่อสื่อมวลชน ปรากฏว่า กทม. มากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 51.43) เห็นว่าสื่อมวลชนมีประโยชน์ปานกลาง ส่วนที่เห็นว่ามีความประโยชน์มาก และมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 19.53 และ 4.28 ตามลำดับ ผู้ที่เห็นว่าสื่อมวลชนมีประโยชน์น้อยและน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 17.14 และ 7.62 เท่านั้น (คู่มือแปร 024 ในสมุดรหัส)

4. ความสัมพันธ์กับแหล่งอาบธรรม

4.1 การเข้าไปในอำเภอ ปรากฏว่าในรอบปีที่ผ่านมา กทม. ส่วนใหญ่ คือร้อยละ 38.09 และ 35.24 ต่างเคยเข้าไปในอำเภอของตน 7 - 9 ครั้ง และ 10 ครั้ง ขึ้นไปตามลำดับ ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 12.38 และ 14.29 เข้าไปในอำเภอ 1 - 3 ครั้ง และ 4 - 6 ครั้ง และไม่ปรากฏว่ามีผู้ที่ไม่เคยเข้าไปในอำเภอเลย (คู่มือแปร 025 ในสมุดรหัส)

นอกจากอำเภอของตนแล้ว กทม. ส่วนใหญ่ร้อยละ 33.81 และ 27.62 เคยไปอำเภออื่น 5 - 6 ครั้ง และ 3 - 4 ครั้งตามลำดับ ส่วนที่เคยไปอำเภออื่น 7 ครั้งขึ้นไปมีร้อยละ 17.62 พอ ๆ กับที่เคยไปเพียง 1 - 2 ครั้ง คือร้อยละ 18.09 ที่น่าสนใจคือมี กทม. ที่ไม่เคยไปอำเภออื่นในรอบปีที่ผ่านมา เพียงร้อยละ 2.86 เท่านั้น (คู่มือแปร 026 ในสมุดรหัส)

สำหรับจำนวนอำเภออื่นที่เคยไปเมื่อปีกลายนี้ ปรากฏว่า กทม. ร้อยละ 32.86 เคยไป 7 - 9 อำเภอ ร้อยละ 24.28 เคยไป 10 อำเภอขึ้นไป

ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 22.38 และ 20.48 เคยไป 1 - 3 อำเภอ และ 4 - 6 อำเภอ ตามลำดับ (คู่มือแปร 027 ในสมุดรหัสนี้)

4.2 การเข้าไปในจังหวัด พบว่าในรอบปีที่ผ่านมา กทม. ส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 39.05 และ 38.09 เคยเข้าไปในจังหวัดของตน 5 - 6 ครั้ง และ 7 ครั้ง ขึ้นไปตามลำดับ ส่วนที่เคยเข้าไป 1 - 2 ครั้ง และ 3 - 4 ครั้ง นั้นมีเพียงร้อยละ 11.43 เท่านั้น (คู่มือแปร 028 ในสมุดรหัสนี้)

นอกจากจังหวัดของตนเองแล้ว กทม. ส่วนใหญ่ยังเคยไปยังจังหวัดอื่น ๆ 5 - 6 ครั้ง คือร้อยละ 34.29 และ 7 ครั้งขึ้นไป ร้อยละ 25.24 ส่วนที่เหลือร้อยละ 21.90 และ 18.57 เคยไป 3 - 4 ครั้ง และ 1 - 2 ครั้งตามลำดับ และไม่ปรากฏว่ามี กทม. คนใดที่ไม่เคยไปจังหวัดอื่นเลย (คู่มือแปร 029 ในสมุดรหัสนี้)

เมื่อถามถึงจำนวนจังหวัดที่ กทม. เคยไปเมื่อปีกลาย พบว่า กทม. ร้อยละ 35.72 เคยไป 7 - 8 จังหวัด และร้อยละ 25.72 เคยไป 5 - 6 จังหวัด ที่เคยไป 9 ครั้งขึ้นไป มีร้อยละ 11.90 ส่วนที่เหลือเคยไป 1 - 2 จังหวัด และ 3 - 4 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 13.33 เท่านั้น (คู่มือแปร 030 ในสมุดรหัสนี้)

4.3 การไปกรุงเทพฯ ปรากฏว่า กทม. ส่วนใหญ่ ร้อยละ 32.38 และ 28.57 เคยไปกรุงเทพฯ 3 และ 4 ครั้งตามลำดับ ที่เคยไป 5 ครั้งขึ้นไป มีอยู่ร้อยละ 14.28 ส่วนที่เคยไป 1 - 2 ครั้งมีอยู่ร้อยละ 20.48 สำหรับผู้ที่ไม่เคยไปกรุงเทพฯเลยมีเพียงร้อยละ 4.29 เท่านั้น (คู่มือแปร 031 ในสมุดรหัสนี้)

4.4 การไปต่างประเทศ พบว่า กทม. ส่วนใหญ่ คือร้อยละ 56.19 ไม่เคยไปต่างประเทศเลย ประเทศที่ กทม. เคยไปนั้นส่วนใหญ่คือราชอาณาจักรลาว และ กัมพูชา ซึ่งรวมกันแล้วคิดเป็นร้อยละ 43.81 (คู่มือแปร 032 ในสมุดรหัสนี้)

5. คุณลักษณะของคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน (กพม.) ที่ดี

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะ กพม. ที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหา

(Content analysis) คำตอบของคำถามปลายเปิดจะต้องทำการวิเคราะห์ และจัดคำตอบเข้าประเด็น (theme) เดียวกัน ทั้งนี้ต้องกระทำโดยยึดหลักที่ยอมรับกันแล้ว (Kerlinger, 1964 : 544 - 553) การนี้จะต้องกระทำก่อน

ที่จะลงรหัส เพราะจะต้องให้ได้จำนวนประเด็นคำตอบที่แน่ชัดเพื่อจะได้กำหนดเลขรหัสต่อไป คำตอบที่ให้กลุ่มตัวอย่างระบุนั้นมี 2 ประการ มีเกณฑ์กำหนดว่าจะนำเอาคำตอบข้อแรกมาวิเคราะห์ เว้นเสียแต่ว่าคำตอบข้อแรกไม่ชัดเจนจึงจะพิจารณาคำตอบที่สองในการวิเคราะห์จะต้องอ่านคำตอบ แล้วพิจารณากำหนดประเด็นขึ้น หลังจากนั้นจึงนำเอาคำตอบของทุกคนมาพิจารณาจัดเข้าประเด็นจนหมด

ผลการวิเคราะห์เนื้อหา คำตอบของคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของ กทม. ที่ดี ปรากฏว่า เมื่อจัดคำตอบเป็นประเด็นสำคัญแล้ว จะได้คุณลักษณะที่ดีของ กทม. ทั้งสิ้น 18 ประการ เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อยคือ ผู้นำส่วนใหญ่ (ร้อยละ 19.05) เห็นว่าความซื่อสัตย์ สุจริต ตรงไปตรงมา เป็นคุณลักษณะที่ดีของ กทม. คุณลักษณะที่ดีอื่น ๆ ถัดไป มีผู้ตอบคิดเป็นร้อยละดังนี้คือ การเสียสละเพื่อส่วนรวม และมีความโอบอ้อมอารีต่อผู้อื่น ร้อยละ 14.28 เป็นที่พึ่งพาอาศัยของชาวบ้านทั้งทางวัตถุหรือจิตใจ ร้อยละ 8.58 เป็นนักต่อสู้ พุดจริงทำจริงและอดทน ร้อยละ 7.14 มีมนุษยสัมพันธ์ดี เข้ากับคนได้ ทุกชั้นวรรณะ ร้อยละ 6.19 เป็นตัวของตัวเอง กล้าตัดสินใจ กล้าพูดกล้าทำ ร้อยละ 5.72 วางตัวดี เป็นที่เคารพนับถือของชาวบ้าน ร้อยละ 5.24 มีความคิดเห็นทันสมัยทันโลก ร้อยละ 4.76 รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ชอบปรึกษาหารือผู้อื่น ร้อยละ 4.28 มีความรับผิดชอบในที่ทำงาน และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ร้อยละ 3.81 เท่ากัน มีใจคอหนักแน่น ควบคุมอารมณ์ได้ดี และรู้จักหน้าที่ของตนเป็นอย่างดี ร้อยละ 3.33 เท่ากัน รู้วิธีการพัฒนาหมู่บ้าน และมีความสามารถในการชักจูงใจคนให้ร่วมมือ อีก ร้อยละ 2.86 เท่ากันอีกเช่นกัน ชอบการพัฒนา และการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ร้อยละ 2.38 เคารพศาสนา ร้อยละ 1.43 และประการสุดท้ายคือ มีความยุติธรรม ร้อยละ 0.95

(ดูตาราง 7)

ผลการพิสูจน์สมมติฐาน

1. การพิสูจน์สมมติฐานหลักข้อที่ 1

สมมติฐานหลักข้อที่ 1 ตั้งไว้ว่า "ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาสูง จะมีองค์ประกอบเชิงมนุษย์ในระดับสูงกว่าผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาต่ำ" ซึ่งองค์ประกอบเชิงมนุษย์ที่เลือกมาเป็นตัวแปรสำหรับการเปรียบเทียบมีทั้งหมด 11 ตัวแปร คือ

- 1.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน
- 1.2 ความรู้เกี่ยวกับแหล่งวิชาการของชุมชน
- 1.3 ความเป็นผู้นำในหมู่บ้าน
- 1.4 ความซื่อตรงต่อหน้าที่
- 1.5 ความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนา
- 1.6 ความเป็นผู้มีกุศลจิต
- 1.7 การยอมรับวิพากษ์การแผนใหม่
- 1.8 ความเชื่อมั่นในตนเอง
- 1.9 ความจงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำ
- 1.10 ทักษะคติแบบประชาธิปไตย
- 1.11 ความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้าน

เนื่องจากมีตัวแปรที่จะศึกษาเปรียบเทียบ 11 ตัวแปร สมมติฐานหลักข้อที่ 1 จึงแยกออกเป็นสมมติฐานรอง 11 ข้อ การพิสูจน์สมมติฐานหลักข้อที่ 1 จึงประกอบด้วยการพิสูจน์สมมติฐานรอง 11 ข้อดังกล่าว สำหรับการพิสูจน์สมมติฐานรองทั้งหมดจะใช้วิธีการเดียวกันทั้งหมด คือ หาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($SD.$) ขององค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่นหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาสูงและต่ำ โดยถือว่าผู้นำที่ใดคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เป็นผู้นำที่ใดคะแนนสูง และผู้นำที่ใดคะแนนเท่ากับคะแนนเฉลี่ยหรือต่ำกว่า เป็นผู้นำ

ไคคะแนนต่ำ หลังจากนั้นจึงทดสอบความแตกต่างขององค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำ
ท้องถิ่นหมู่บ้านทั้ง 2 ระดับ โดยใช้ ไค - สแควร์ ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

สมมุติฐานข้อ 1.1 ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาสูง
จะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน สูงกว่า ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับ
ความสำเร็จในการพัฒนาต่ำ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏว่า ผู้นำในหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จ
ในการพัฒนาสูง ไคคะแนนเฉลี่ยของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน
11.35 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.97 ส่วนผู้นำในหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการ
พัฒนาต่ำ ไคคะเฉลี่ย 10.75 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.99 (ดูตาราง 8)

จากการทดสอบความแตกต่างขององค์ประกอบเชิงมนุษย์ในด้านความรู้ความ
เข้าใจเกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน โดยใช้ ไค - สแควร์ ปรากฏว่า ผู้นำในหมู่บ้าน
ที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาสูง ไคคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย ร้อยละ 64.76 ใน
ขณะที่ผู้นำในหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาต่ำ ไคคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย
เพียงร้อยละ 29.52 เท่านั้น ค่า χ^2 ที่คำนวณได้ 26.16 มีนัยสำคัญที่ระดับ .001
(ดูตาราง 9)

ผลการวิจัยจึงเป็นการพิสูจน์ว่า สมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 1.1 นั้นเป็น
ความจริง

สมมุติฐานข้อ 1.2 ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาสูง
จะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งวิชาการชุมชน สูงกว่า ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มี
ระดับความสำเร็จในการพัฒนาต่ำ

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ความเข้าใจ
เกี่ยวกับแหล่งวิชาการชุมชนของผู้นำในหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาสูง เท่ากับ
8.21 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.93 ส่วนผู้นำในหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการ
พัฒนาต่ำ ไคคะเฉลี่ยในเรื่องเดียวกัน 7.48 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.19
(ดูตาราง 8)

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างในเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่ง
วิชาการชุมชนของผู้นำท้องถิ่น โดยใช้ ไค - สแควร์ ปรากฏว่า จำนวนผู้นำของ
หมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูงที่ไคคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยมีอยู่ร้อยละ 67.62
ส่วนผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำไคคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยคิดเป็น
ร้อยละ 51.43 ค่า χ^2 ที่คำนวณได้ 5.712 ซึ่งมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (ดูตาราง 10)

จากผลการพิสูจน์ เป็นการยอมรับสมมุติฐานข้อ 1.2 ว่าเป็นจริงตามที่
ตั้งไว้

สมมุติฐานข้อ 1.3 ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูง
จะมีลักษณะความเป็นผู้นำในหมู่บ้านสูงกว่าผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทาง
การพัฒนาต่ำ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏว่า ผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จ
ทางการพัฒนาสูงไคค่าเฉลี่ยลักษณะความเป็นผู้นำในหมู่บ้าน 45.35 ความเบี่ยงเบน
มาตรฐาน 3.98 ส่วนผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำไคคะแนน
เฉลี่ย 41.73 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.77 (ดูตาราง 8)

ผลการทดสอบความแตกต่าง ลักษณะความเป็นผู้นำในหมู่บ้าน โดยใช้
ค่า ไค - สแควร์ ปรากฏว่า จำนวนผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูง
ที่ไคคะแนนสูงกว่าค่าคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 69.52 ในขณะที่ผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับ
ความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำ มีผู้นำที่ไคคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย เพียงร้อยละ 37.14
เท่านั้น ค่า χ^2 ที่คำนวณได้คือ 22.117 มีนัยสำคัญที่ระดับ .001 (ดูตาราง 11)

ผลการทดสอบแสดงให้เห็นว่า สมมุติฐานข้อ 1.3 ที่ตั้งไว้นั้นเป็นจริง

สมมุติฐานข้อ 1.4 ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูง
จะมีความซื่อตรงต่อหน้าที่สูงกว่าผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อพิสูจน์สมมุติฐานข้อนี้ พบว่า ผู้นำของหมู่บ้านที่มี
ระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูง ไคค่าเฉลี่ยคะแนนความซื่อตรงต่อหน้าที่ 30.40
ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.39 ส่วนผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำ
ไคค่าเฉลี่ย 27.10 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.74 (ดูตาราง 8)

เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยใช้ ไค - สแควร์ ปรากฏว่า ผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาสูง ได้คะแนนความซื่อตรงต่อหน้าที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยเป็นจำนวนร้อยละ 63.81 ในขณะที่ผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยเพียงร้อยละ 48.57 และเมื่อคำนวณค่า χ^2 ได้ 4.95 มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (ดูตาราง 12)

จากผลการทดสอบ เป็นการยอมรับ สมมุติฐานข้อ 1.4 ที่ตั้งไว้ว่าเป็นความจริง

สมมุติฐานข้อ 1.5 ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูง จะมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาสูงกว่าผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย ปรากฏว่าผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูง ได้ค่าเฉลี่ยของคะแนนความมุ่งมั่นที่จะพัฒนา 38.85 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.12 ส่วนผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำ ได้ค่าเฉลี่ย 36.68 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.33 (ดูตาราง 8)

ผลการทดสอบความแตกต่างโดยใช้ ไค - สแควร์ ปรากฏว่าผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูงได้คะแนนความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาสูงกว่าค่าเฉลี่ยเป็นจำนวนร้อยละ 80 ในขณะที่ผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำ มีผู้ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยเพียงร้อยละ 41.90 เท่านั้น ค่า χ^2 ที่คำนวณได้เท่ากับ 32.01 มีนัยสำคัญที่ระดับ .001 (ดูตาราง 13)

ผลการทดสอบโดยใช้ ไค - สแควร์ ดังกล่าว เป็นการพิสูจน์ว่า สมมุติฐานข้อ 1.5 เป็นจริงตามที่ตั้งไว้

สมมุติฐานข้อ 1.6 ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูง จะมีความเป็นผู้มีกฤตจิตสูงกว่า ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพิสูจน์สมมุติฐานข้อนี้ พบว่า ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูง ได้ค่าเฉลี่ยของคะแนนความเป็นผู้มีกฤตจิต 35.61 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.14 ในขณะที่ผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำได้ค่าคะแนนเฉลี่ยเพียง 22.32 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.98 (ดูตาราง 8)

ผลการทดสอบความแตกต่างโดยใช้ ไค - สแควร์ ปรากฏว่าผู้นำหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูงได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 76.19 ส่วนผู้นำของหมู่บ้านที่มีความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำ นั้นมีผู้ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยเพียงร้อยละ 32.38 เท่านั้น และเมื่อคำนวณหาค่า χ^2 ได้สูงถึง 40.60 มีนัยสำคัญที่ระดับ .001 (ดูตาราง 14)

ผลการทดสอบโดยใช้ ไค - สแควร์ ดังกล่าว เป็นการพิสูจน์ว่าสมมุติฐานข้อ 1.6 เป็นจริงตามที่ตั้งไว้

สมมุติฐานข้อ 1.7 ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูง จะมีการยอมรับวิสาหการแผนใหม่สูงกว่าผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าเฉลี่ยของคะแนนการยอมรับวิสาหการแผนใหม่ ปรากฏว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของผู้นำหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูง เท่ากับ 36.63 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.09 ส่วนค่าเฉลี่ยของผู้นำหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำ เท่ากับ 32.37 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.25 (ดูตาราง 8)

เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยใช้ ไค - สแควร์ ปรากฏว่า ผู้นำหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูง ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย ถึงร้อยละ 87.62 ในขณะที่ผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำ มีผู้ได้คะแนนสูงกว่า

ค่าเฉลี่ยเพียงร้อยละ 43.81 เท่านั้น และเมื่อคำนวณหาค่า χ^2 ได้ค่าสูงถึง 44.72 มีนัยสำคัญที่ระดับ .001 (ดูตาราง 15)

ผลการพิสูจน์สมมุติฐาน เป็นการยอมรับว่า สมมุติฐานข้อ 1.7 ที่ตั้งไว้นั้นเป็นจริงทุกประการ

สมมุติฐานข้อ 1.8 ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูง จะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำ

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าเฉลี่ยของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองปรากฏว่า ผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูงได้ค่าคะแนนเฉลี่ย 33.14 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.47 ในขณะที่ผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำ ได้ค่าเฉลี่ยเพียง 27.86 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.25 (ดูตาราง 8)

เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยใช้ ไค - สแควร์ ปรากฏว่าผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูงมีผู้ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 72.38 ในขณะที่ผู้นำหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำ มีผู้ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยเพียงร้อยละ 32.38 เท่านั้น และเมื่อคำนวณหาค่า χ^2 ได้สูงถึง 33.67 มีนัยสำคัญที่ระดับ .001 (ดูตาราง 16)

ผลการทดสอบเป็นที่ยอมรับว่าสมมุติฐานข้อ 1.8 นั้นเป็นจริงตามที่ตั้งไว้

สมมุติฐานข้อ 1.9 ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูง จะมีความจงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำของหมู่บ้านสูงกว่าผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำ

เมื่อวิเคราะห์สถิติพื้นฐานเพื่อหาค่าเฉลี่ยของคะแนนความจงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำของหมู่บ้าน ผลปรากฏว่า ผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูงได้คะแนนเฉลี่ย 43.54 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.87 ส่วนผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำได้ค่าเฉลี่ย 38.12 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.36 (ดูตาราง 8)

ผลการทดสอบความแตกต่างของทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้ ไค - สแควร์ ปรากฏว่า ผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูงจะมีจำนวนผู้ที่ไคคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยถึงร้อยละ 81.90 ในขณะที่ผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำ มีจำนวนผู้ที่ไคคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยเพียงร้อยละ 44.76 ค่า χ^2 ที่คำนวณได้ก็สูงถึง 31.18 มีนัยสำคัญที่ระดับ .001 (ดูตาราง 17)

ผลการทดสอบจึงเป็นการยอมรับว่า สมมุติฐานข้อ 1.9 นั้นเป็นจริงตามที่ตั้งไว้

สมมุติฐานข้อ 1.10 ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูงจะมีทัศนคติแบบประชาธิปไตยสูงกว่าผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำ

จากการวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน เพื่อหาค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติแบบประชาธิปไตย ผลปรากฏว่า ผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูงได้ค่าเฉลี่ย 27.18 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.31 ส่วนผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำ ได้ค่าเฉลี่ย 24.41 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.45 (ดูตาราง 8)

ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนทัศนคติแบบประชาธิปไตยของผู้นำทั้ง 2 กลุ่มโดยใช้ ไค - สแควร์ ผลปรากฏว่า ผู้นำหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูง มีผู้ที่ไคคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 58.09 และผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำมีผู้ที่ไคคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 50.48 ค่า χ^2 ที่คำนวณได้ 1.22 ค่ากว่าค่า χ^2 ($df = 1, \alpha = .05$) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 3.84 (ดูตาราง 18)

ผลการวิจัยนี้ ปฏิเสธสมมุติฐานข้อ 1.10 ที่ตั้งไว้ นั่นคือ ทัศนคติแบบประชาธิปไตยของผู้นำท้องถิ่นหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูง กับผู้นำท้องถิ่นหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

สมมุติฐานข้อ 1.11 ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูง จะมีความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้านสูงกว่าผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำ

จากการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานโดยการหาค่าเฉลี่ย ปรากฏว่า ผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูงได้ค่าเฉลี่ยคะแนนความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้าน 29.24 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.06 ส่วนผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำได้ค่าเฉลี่ย 22.19 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.88 (ดูตาราง 8)

ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้านของผู้นำทั้ง 2 กลุ่มโดยใช้ ไค - สแควร์ ผลปรากฏว่าผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูง มีผู้ที่ไคคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 65.71 ส่วนผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำ มีผู้ที่ไคคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 51.43 ค่า χ^2 ที่คำนวณได้คือ 4.41 มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (ดูตาราง 19)

ผลการทดสอบเป็นการยอมรับว่าสมมุติฐานข้อ 1.11 นั้นเป็นจริงตามที่ตั้งไว้

จากการพิสูจน์สมมุติฐานรองทั้ง 11 ข้อ มีข้อที่จะสรุปผลรวมกันนี้คือ

1) สมมุติฐานรองทั้ง 11 ข้อ นั้น เป็นจริงตามที่ตั้งไว้ทุกข้อยกเว้นสมมุติฐานข้อ 1.10 นั่นคือ ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูง จะมีองค์ประกอบเชิงมนุษย์สูงกว่า ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำ ในด้าน ความรู้เกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน ความรู้เกี่ยวกับแหล่งวิชาการชุมชน ความเป็นผู้นำในหมู่บ้าน ความซื่อตรงต่อหน้าที่ ความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนา ความเป็นผู้มีกุศลจิต การยอมรับวิพากษ์การแผนใหม่ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความจงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำของหมู่บ้าน และความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้าน ส่วนทัศนคติแบบประชาธิปไตยนั้น ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านทั้ง 2 กลุ่ม มีลักษณะดังกล่าวไม่แตกต่างกัน

2) จากผลการทดสอบโดย ไค - สแควร์ ปรากฏว่า องค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูง แตกต่างจากผู้นำท้องถิ่น

ของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001

มีทั้งสิ้น 7 ด้านคือ ความรู้เกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน ความเป็นผู้นำในหมู่บ้าน ความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนา ความเป็นผู้มีกุศลจิต การยอมรับวิทยาการแขนงใหม่ ความเชื่อมั่นในตนเอง และความจงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำของหมู่บ้าน ส่วนที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 มีเพียง 3 ด้านคือ ความรู้เกี่ยวกับแหล่งวิชาการชุมชน ความซื่อตรงต่อหน้าที่ และความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้าน

3) กล่าวโดยสรุปก็คือ ระดับความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้าน มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบเชิงมนุสย์ของผู้นำท้องถิ่น

2. การพิสูจน์สมมุติฐานหลักข้อที่ 2

สมมุติฐานหลักข้อที่ 2 ตั้งไว้ว่า "องค์ประกอบเชิงมนุสย์จะมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านภูมิหลัง ประสบการณ์ และการศึกษาอบรมของผู้นำท้องถิ่น " ในการวิจัยเพื่อพิสูจน์สมมุติฐานข้อนี้ ผู้วิจัยได้เลือกตัวแปรอิสระที่เกี่ยวกับภูมิหลัง และประสบการณ์การศึกษาอบรมไว้ 6 ตัวแปรคือ

- 1) อายุ (ตัวแปรหมายเลข 1)
- 2) อายุการเป็นผู้นำท้องถิ่น (ตัวแปรหมายเลข 2)
- 3) ระดับการศึกษาในโรงเรียน (ตัวแปรหมายเลข 3)
- 4) การฝึกอบรมนอกระบบโรงเรียน (ตัวแปรหมายเลข 4)
- 5) ความสัมพันธ์กับสื่อสารมวลชน (ตัวแปรหมายเลข 5)
- 6) ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม (ตัวแปรหมายเลข 6)

และตัวแปรตามที่เป็นองค์ประกอบเชิงมนุสย์จำนวน 12 ตัวแปรคือ

- 1) ความรู้เกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน (ตัวแปรหมายเลข 7)
- 2) ความรู้เกี่ยวกับแหล่งวิชาการชุมชน (ตัวแปรหมายเลข 8)
- 3) ความเป็นผู้นำในหมู่บ้าน (ตัวแปรหมายเลข 9)
- 4) ความซื่อตรงต่อหน้าที่ (ตัวแปรหมายเลข 10)
- 5) ความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนา (ตัวแปรหมายเลข 11)

- 6) ความเป็นผู้มีกฤตจิต (ตัวแปรหมายเลข 12)
- 7) การยอมรับวิทยาการแผนใหม่ (ตัวแปรหมายเลข 13)
- 8) ความเชื่อมั่นในตนเอง (ตัวแปรหมายเลข 14)
- 9) ความจงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำ (ตัวแปรหมายเลข 15)
- 10) ทศนคติแบบประชาธิปไตย (ตัวแปรหมายเลข 16)
- 11) ความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้าน (ตัวแปรหมายเลข 17)
- 12) องค์ประกอบเชิงมนุษย์ทั้ง 11 ลักษณะ ซึ่งเป็นคะแนนรวมของตัวแปรตั้งแต่หมายเลข 7 - 17 (ตัวแปรหมายเลข 18)

สมมุติฐานหลักข้อที่ 2 แยกออกเป็นสมมุติฐานรอง จำนวน 6 ประการ คือ

- 1) องค์ประกอบเชิงมนุษย์ จะมีความสัมพันธ์กับอายุของผู้นำท้องถิ่น
- 2) องค์ประกอบเชิงมนุษย์จะมีความสัมพันธ์กับอายุการเป็นผู้นำท้องถิ่น
- 3) องค์ประกอบเชิงมนุษย์จะมีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาในโรงเรียนของผู้นำท้องถิ่น
- 4) องค์ประกอบเชิงมนุษย์จะมีความสัมพันธ์กับการฝึกอบรมนอกระบบโรงเรียนของผู้นำท้องถิ่น
- 5) องค์ประกอบเชิงมนุษย์จะมีความสัมพันธ์กับความสัมพันธ์กับสื่อมวลชนของผู้นำท้องถิ่น
- 6) องค์ประกอบเชิงมนุษย์จะมีความสัมพันธ์กับความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรมของผู้นำท้องถิ่น

การทดสอบสมมุติฐานหลักข้อที่ 2 ในขั้นแรกกระทำโดยหาความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรอิสระ ทั้ง 6 ตัว กับชุดตัวแปรตาม 12 ตัว การทดสอบเบื้องต้นว่า ตัวแปร 2 ชุดนี้ มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ใช้วิธีการหาสหสัมพันธ์แบบ canonical correlation (R_c) ได้ค่าสหสัมพันธ์ที่ใกล้สูงสุด ที่ได้จากสมการเส้นตรงของข้อมูลทั้ง 2 ชุด $R_c = .347$ ทดสอบแล้วได้ค่า χ^2 มีนัยสำคัญที่ระดับ .001 (ดูตารางที่ 20) เป็นการพิสูจน์ว่าสมมุติฐานหลักที่ตั้งไว้นั้นเป็นจริงแล้วในขั้นต้น

เพื่อความสะดวกในการนำเสนอข้อมูลและง่ายต่อการทำความเข้าใจ การพิสูจน์สมมุติฐานรองทั้ง 6 ประการนั้น จะนำเสนอโดย การนำตัวแปรเกณฑ์หรือตัวแปรตาม เป็นหลัก เพื่อให้สัมพันธ์กับตารางในภาคผนวกด้วย หลังจากนั้น จึงจะสรุปในตอนท้ายเพื่อพิสูจน์สมมุติฐานหลักทั้ง 6 ประการนั้น

2.1 ความรู้เกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน (หมายเลข 7)

จากการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้ง 2 ประการที่กล่าวมาแล้ว กับความรู้เกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน (หมายเลข 7) ซึ่งกำหนดให้เป็นตัวแปรเกณฑ์ปรากฏว่า เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ปรากฏว่า ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน (หมายเลข 5) มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน สูงกว่าตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือได้ค่า r เท่ากับ .39 ($P < .01$) และ การศึกษานอกโรงเรียน (หมายเลข 4) ได้ค่า r เท่ากับ .31 ($P < .01$) ส่วนตัวแปรอื่น ๆ คืออายุการเป็นผู้นำ (หมายเลข 2) ระดับการศึกษา (หมายเลข 3) และความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม (หมายเลข 6) ได้ค่า r เท่ากับ .15, .14, .14 ($P < .01$) ตามลำดับ น่าสังเกตว่า อายุของผู้นำท้องถิ่น (หมายเลข 1) ได้ค่า r เพียง .02 (ดูตาราง 21)

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน (หมายเลข 5) ได้รับเลือกเข้าสู่สมการเป็นอันดับแรก ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .327 และได้ค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 4.880 : P < .001$) ตัวที่ได้เลือกถัดมาคือ ระดับการศึกษาในโรงเรียน (หมายเลข 3) ได้ค่า R เพิ่มขึ้น .438 ค่า t เท่ากับ .2.417 ($P < .05$) การศึกษานอกโรงเรียน (หมายเลข 4) ได้ค่า R เพิ่มขึ้น .449 ค่า t เท่ากับ 1.972 ($P < .05$) อายุการเป็นผู้นำ (หมายเลข 2) ได้ค่า R เพิ่มขึ้น .512 ค่า t เท่ากับ 1.970 ($P < .05$) (ดูตาราง 24 - 25) นับได้ว่าความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน ระดับการศึกษาในโรงเรียน การศึกษานอกโรงเรียนและอายุการเป็นผู้นำ มีความสัมพันธ์กับตัวแปรเกณฑ์ ผลการวิจัยจึงเป็นการพิสูจน์สมมุติฐานได้ส่วนหนึ่ง แต่ยังมีอีกส่วนหนึ่ง อธิบายได้ว่า บรรดาตัวแปรอิสระ 6 ตัวแปรที่นำมาศึกษา

ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชนระดับการศึกษาในโรงเรียน การศึกษานอกโรงเรียน และ
อายุการเป็นผู้นำ เท่านั้นที่พอจะบ่งชี้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน

2.2 ความรู้เกี่ยวกับแหล่งวิชาการชุมชน (หมายเลข 8)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสหสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัว
กับ ความรู้เกี่ยวกับแหล่งวิชาการชุมชน (หมายเลข 8) ซึ่งเป็นตัวแปรเกณฑ์
ปรากฏว่า ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม (หมายเลข 6) ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน
(หมายเลข 5) การศึกษานอกระบบโรงเรียน (หมายเลข 4) ระดับการศึกษา
(หมายเลข 3) อายุ (หมายเลข 1) และ อายุการเป็นผู้นำ (หมายเลข 2)
มีความสัมพันธ์กับตัวแปรเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญ ($r = .64, .40, .26, .16$
และ $.12$ $P < .01$ ตามลำดับ) (ดูตาราง 21)

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน
(หมายเลข 5) ได้รับเลือกเข้าสู่สมการเป็นอันดับแรก ได้ค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติ
($P < .001$) ตัวแปรที่ได้รับเลือกถัดมาคือ การศึกษานอกโรงเรียน (หมายเลข 4)
ระดับการศึกษา (หมายเลข 3) และความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม (หมายเลข 6)
โดยได้ค่า t มีนัยสำคัญที่ระดับ $.05$ (ดูตาราง 26 - 27)

ผลการวิจัยนี้ จึงเป็นการยืนยันสมมติฐานว่าเป็นจริงได้ส่วนหนึ่ง นั่นคือ
ตัวแปรที่บ่งชี้ ความรู้เกี่ยวกับแหล่งวิชาการชุมชน คือ ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน
การศึกษานอกโรงเรียน ระดับการศึกษา และความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม

2.3 ความเป็นผู้นำในหมู่บ้าน (หมายเลข 9)

เมื่อกำหนดให้ ความเป็นผู้นำในหมู่บ้านเป็นตัวแปรเกณฑ์ ผลการวิเคราะห์
ข้อมูลเพื่อหาค่าสหสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรเกณฑ์ ปรากฏว่า ความ
สัมพันธ์กับสื่อมวลชน (หมายเลข 5) อายุการเป็นผู้นำ (หมายเลข 2) ความ
สัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม (หมายเลข 6) อายุ (หมายเลข 1) และการศึกษา
นอกโรงเรียน (หมายเลข 4) มีความสัมพันธ์กับความเป็นผู้นำในหมู่บ้านอย่างมีนัยสำคัญ
($r = .67, .37, .35, .30$, และ $.30$ $P < .01$) ตามลำดับ (ดูตาราง 21)

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ การถดถอยพหุคูณ พบว่า อายุ (หมายเลข 1) ได้รับเลือกเข้าสู่สมการเป็นอันดับแรก ได้ค่า t มีนัยสำคัญ ($P < .001$) และอันดับถัดมาคือ อายุการเป็นผู้นำ (หมายเลข 2) ได้ค่า t มีนัยสำคัญ ($P < .001$) นอกจากนี้ยังมี การศึกษานอกโรงเรียน (หมายเลข 4) ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน (หมายเลข 5) และความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม (หมายเลข 6) ได้ค่า t มีนัยสำคัญ ($P < .05$) ทั้ง 3 ตัว (ดูตาราง 28, 29)

กล่าวได้ว่า ตัวแปรทั้ง 5 คือ อายุ อายุการเป็นผู้นำ การศึกษานอกโรงเรียน ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน และความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรมเป็นตัวแปรที่พอจะบ่งชี้ ความเป็นผู้นำในหมู่บ้าน ผลการวิจัยจึงเป็นการยอมรับสมมุติฐานข้อที่ 2 ได้ส่วนหนึ่ง

2.4 ความเชื่อตรงต่อหน้าที่ (หมายเลข 10)

การพิสูจน์สมมุติฐานตอนนี้ จะพิสูจน์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ทั้ง 6 ตัว กับความเชื่อตรงต่อหน้าที่ (หมายเลข 10) ซึ่งกำหนดให้เป็นตัวแปรเกณฑ์

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์รายคู่ พบว่าความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม (หมายเลข 6) อายุ (หมายเลข 1) การศึกษานอกโรงเรียน (หมายเลข 4) และอายุการเป็นผู้นำ (หมายเลข 2) มีความสัมพันธ์กับ ความเชื่อตรง ต่อหน้าที่อย่างมีนัยสำคัญ ($r = .46, .32, .25$ และ $.24$ $P < .01$) ความลำคับ (ดูตาราง 21)

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม (หมายเลข 6) และอายุ (หมายเลข 1) ได้รับเลือกเข้าสู่สมการตามลำดับ โดยมีค่า t ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .001 ตัวแปรอีกสองตัวที่ได้รับเลือกเข้าสู่สมการคือ อายุการเป็นผู้นำ (หมายเลข 2) และ การศึกษานอกโรงเรียน (หมายเลข 4) โดยมีค่า t ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 (ดูตาราง 30 - 31)

กล่าวได้ว่า ตัวแปรทั้ง 4 ตัว คือ ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม อายุ อายุการเป็นผู้นำ และการศึกษานอกโรงเรียน เป็นตัวแปรที่บ่งชี้ความเชื่อตรงต่อหน้าที่ของผู้นำ ผลการวิจัยจึงเป็นการยอมรับสมมุติฐานข้อ 2 ได้ส่วนหนึ่ง

2.5 ความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนา (หมายเลข 11)

การพิสูจน์สมมติฐานนี้ กระทำโดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ทั้ง 6 ตัว กับ ความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนา ซึ่งกำหนดให้เป็นตัวแปรเกณฑ์

จากการพิจารณาผลการวิเคราะห์หาคาสหสัมพันธ์ ปรากฏว่า ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม (หมายเลข 6) ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน (หมายเลข 5) การศึกษานอกโรงเรียน (หมายเลข 4) และระดับการศึกษา (หมายเลข 3) มีความสัมพันธ์กับ ความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยได้ค่า r เท่ากับ .37, .23, .19 ตามลำดับ (ดูตาราง 21)

และเมื่อพิจารณาการเลือกตัวแปรอิสระเข้าสู่สมการในการวิเคราะห์การถดถอย พหุคูณ ก็ปรากฏว่า มีตัวแปรได้รับเลือกเข้าสู่สมการเพียงสามตัวคือ ความสัมพันธ์กับ สื่อมวลชน (หมายเลข 5) ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม (หมายเลข 6) และการศึกษานอกโรงเรียน (หมายเลข 4) ได้ค่า t มีนัยสำคัญที่ระดับ .001 (หมายเลข 5) และ .05 สำหรับตัวแปรที่เหลือ ได้ค่า R สะสมตั้งแต่ .348 จนถึง .582 (ดูตาราง 32,33)

ผลการวิจัยนี้จึงแสดงว่า สมมติฐานข้อ 2 เป็นจริงส่วนหนึ่งและกล่าวได้เช่นกันว่า ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม และการศึกษานอกโรงเรียน เป็นตัวบ่งชี้ถึงความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนา

2.6 ความเป็นผู้มีกุศลจิต (หมายเลข 12)

สมมติฐานข้อนี้จะพิสูจน์ โดยวิธีวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ทั้ง 6 ตัว กับความเป็นผู้มีกุศลจิต ซึ่งกำหนดให้เป็นตัวแปรเกณฑ์

ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ ปรากฏว่า อายุ (หมายเลข 7) ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม (หมายเลข 6) การศึกษานอกโรงเรียน (หมายเลข 4) และความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน (หมายเลข 5) มีความสัมพันธ์กับความเป็นผู้มีกุศลจิต ค่าได้ค่า r เท่ากับ .70, .58, .19 และ .14 ($P < .01$) ตามลำดับ (ดูตาราง 21)

เมื่อพิจารณาการเลือกตัวแปรอิสระเข้าสมการในการถดถอยพหุคูณ ปรากฏว่า ตัวแปรทั้ง 4 ดังกล่าวก็ได้รับเลือกเข้าสู่สมการได้ค่า t มีนัยสำคัญ ($P < .001$ สำหรับตัวแปรหมายเลข 1; และ $P < .05$ สำหรับตัวแปรที่เหลือ) ได้ค่า R สะสม ตั้งแต่ .385 จนถึง .549 (ดูตาราง 34 - 35)

ผลการวิจัยจึงแสดงว่า สมมุติฐานข้อ 2 ได้รับการพิสูจน์ว่าเป็นจริงส่วนหนึ่ง นั่นก็คือ อายุ ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม การศึกษานอกโรงเรียน และ ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน เป็นตัวบ่งชี้ถึงความเป็นผู้มีภูมิลำเนา

2.7 การยอมรับวิทยาการแผนใหม่ (หมายเลข 13)

การพิสูจน์สมมุติฐานข้อนี้ กระทำโดยวิธีหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ทั้ง 6 ตัว กับการยอมรับวิทยาการแผนใหม่ ซึ่งกำหนดให้เป็นตัวแปรเกณฑ์

จากการพิจารณาผลการคำนวณหาสหสัมพันธ์รายคู่ ปรากฏว่า ความสัมพันธ์ กับสื่อมวลชน (หมายเลข 5) ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม (หมายเลข 6) ระดับการศึกษา (หมายเลข 3) และ การศึกษานอกโรงเรียน (หมายเลข 4) มีความสัมพันธ์กับการยอมรับวิทยาการแผนใหม่ (หมายเลข 13) โดยได้ค่า r เท่ากับ .85, .42, .28 และ .18 ($P < .01$) ตามลำดับ (ดูตาราง 21)

เมื่อพิจารณาการเลือกตัวแปรเข้าสู่สมการในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ตัวแปรทั้ง 4 ตัวดังกล่าว ต่างก็ได้รับเลือกเข้าสู่สมการ ได้ค่า t มีนัยสำคัญ ที่ระดับ .001 สำหรับตัวแปร หมายเลข 5, 4 และ 6 และ $P < .05$ สำหรับตัวแปร หมายเลข 3 (ดูตาราง 36 - 37)

นับได้ว่า ผลการวิจัยนี้ได้พิสูจน์ยืนยันสมมุติฐานข้อ 2 ส่วนหนึ่งกล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน การศึกษานอกโรงเรียน ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม กับระดับการศึกษา เป็นตัวบ่งชี้การยอมรับวิทยาการแผนใหม่ ของผู้นำ

2.8 ความเชื่อมั่นในตนเอง (หมายเลข 14)

สมมุติฐานข้อนี้จะพิสูจน์ด้วยการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัว กับ ความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งกำหนดให้เป็นตัวแปรเกณฑ์

จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์รายคู่ พบว่าตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัว คือ ระดับการศึกษา (หมายเลข 3) การศึกษานอกโรงเรียน (หมายเลข 4) อายุ (หมายเลข 1) อายุการเป็นผู้นำ (หมายเลข 2) ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม (หมายเลข 6) และความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน (หมายเลข 5) มีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นในตนเอง โดยค่า r เท่ากับ .41, .25, .24, .19, .18 และ .12 ($P < .01$) ตามลำดับ (ดูตาราง 21)

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า อายุการเป็นผู้นำ (หมายเลข 2) กับ อายุ (หมายเลข 1) ได้รับเลือกเข้าสู่สมการเป็นอันดับแรก และอันดับถัดมาตามลำดับ โดยค่า t มีนัยสำคัญ $P < .05$ และ การศึกษานอกโรงเรียน (หมายเลข 4) กับระดับการศึกษา (หมายเลข 3) ได้รับเลือกเป็นอันดับต่อ ๆ มา โดยค่า t มีนัยสำคัญ $P < .05$ ค่า R สะสมตั้งแต่ .281 จนถึง .514 (ดูตาราง 38 - 39)

ผลการพิสูจน์จึงสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือ อายุการเป็นผู้นำ อายุ การศึกษานอกโรงเรียน และระดับการศึกษา เป็นตัวบ่งชี้ถึงความเชื่อมั่นในตนเองของผู้นำ

29. ความจงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำ (หมายเลข 15)

สมมุติฐานข้อนี้ จะพิสูจน์โดยวิธีวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัว กับความจงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำ ซึ่งกำหนดให้เป็นตัวแปรเกณฑ์

เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ปรากฏว่า ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน (หมายเลข 5) ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม (หมายเลข 6) อายุการเป็นผู้นำ (หมายเลข 2) และอายุ (หมายเลข 1) มีความสัมพันธ์กับความจงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำของหมู่บ้าน โดยค่า r เท่ากับ .39, .39 .42 และ .34 ($P < .01$) ตามลำดับ (ดูตาราง 21)

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน (หมายเลข 5) ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม (หมายเลข 6) อายุ (หมายเลข 1)

ได้รับเลือกเข้าสมการตามลำดับ ค่า มีนัยสำคัญที่ระดับ .001 และ อายุการเป็นผู้นำ (หมายเลข 2) ได้รับเลือกเข้าเป็นตัวสุดท้าย โดยค่า t มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (ดูตาราง 40 - 41)

ผลการวิจัยจึงเป็นการยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้เป็นบางส่วน อาจกล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน และอารยธรรม อายุ และอายุการเป็นผู้นำ เป็นตัวบ่งชี้ความจงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำของหมู่บ้าน

2.10 ทัศนคติแบบประชาธิปไตย (หมายเลข 16)

การพิสูจน์สมมุติฐานข้อนี้กระทำโดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ทั้ง 6 ตัว กับ ทัศนคติแบบประชาธิปไตย ซึ่งกำหนดให้เป็นตัวแปรเกณฑ์

ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์รายคู่ พบว่า ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน (หมายเลข 5) ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม (หมายเลข 6) อายุการเป็นผู้นำ (หมายเลข 2) อายุ (หมายเลข 1) และ การศึกษานอกโรงเรียน (หมายเลข 4) มีความสัมพันธ์กับตัวแปรเกณฑ์ คือทัศนคติแบบประชาธิปไตย โดยได้ค่า r เท่ากับ .63 .27, .26, .15, และ .15 ($P < .01$) ตามลำดับ (ดูตาราง 21)

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน (หมายเลข 5) ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม (หมายเลข 6) การศึกษานอกโรงเรียน (หมายเลข 4) ได้รับเลือกเข้าสมการเรียงตามลำดับ โดยค่า t มีนัยสำคัญที่ระดับ .001 นอกจากนี้ยังมีอายุการเป็นผู้นำ (หมายเลข 2) กับ อายุ (หมายเลข 1) ได้รับเลือกเข้าสมการเป็นอันดับถัดมาเช่นเดียวกัน โดยค่า t มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (ดูตาราง 42 - 43)

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมุติฐานบางส่วน กล่าวคือ ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน และแหล่งอารยธรรม การศึกษานอกโรงเรียน อายุการเป็นผู้นำ และอายุ ย่อมเป็นเครื่องบ่งชี้ทัศนคติแบบประชาธิปไตยของผู้นำท้องถิ่น

2.11 ความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้าน (หมายเลข 17)

การพิสูจน์สมมุติฐานนี้ กระทำโดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 6 ตัว กับความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้าน ซึ่งกำหนดให้เป็นตัวแปรเกณฑ์

จากการหาความสัมพันธ์รายคู่ พบว่า ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม (หมายเลข 6) อายุการเป็นผู้นำ (หมายเลข 2) การศึกษานอกโรงเรียน (หมายเลข 4) อายุ (หมายเลข 1) และความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน (หมายเลข 5) มีความสัมพันธ์กับความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้าน โดยได้ค่า r เท่ากับ .27, .20 .14 ($P < .01$) .09 และ .08 ($P < .05$) ตามลำดับ (ดูตาราง 21)

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ตัวแปรที่ ได้รับเลือกเข้าสู่สมการ คือ อายุ (หมายเลข 1) อายุการเป็นผู้นำ (หมายเลข 2) การศึกษานอกโรงเรียน (หมายเลข 4) และความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม (หมายเลข 6) ได้ค่า t มีนัยสำคัญ ($P < .001$) สำหรับตัวแปรหมายเลข 1, 2 และ 4) และได้ค่า t มีนัยสำคัญ ($P < .05$ สำหรับตัวแปรหมายเลข 6) (ดูตาราง 44 - 45)

ผลการวิจัยจึงเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ตัวแปรสี่ตัว คือ อายุ อายุการเป็นผู้นำ การศึกษานอกโรงเรียน และความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม (หมายเลข 6) เป็นตัวบ่งชี้ ความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้าน

2.12 องค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่น (หมายเลข 18)

การพิสูจน์สมมุติฐานข้อนี้ จะทำในทำนองเดียวกับทุกข้อที่ผ่านมา คือ การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางค่านิยมหลังประสบการณ์ และการศึกษาอบรมของผู้นำท้องถิ่น ทั้ง 6 ประการ ซึ่งกำหนดให้เป็นตัวแปรอิสระ กับองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่น ทั้ง 11 ประการรวมกันเป็นคะแนนรวม อันกำหนดให้เป็นตัวแปรเกณฑ์

จากการพิจารณาผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์รายคู่ ตามที่แสดงไว้ในตาราง 21 ก็พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัว ต่างมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบเชิงมนุษย์ (หมายเลข 12) โดยได้ค่าสหสัมพันธ์เรียงจากสูงไปต่ำ คือ ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม (หมายเลข 6) ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน (หมายเลข 5) การศึกษานอกโรงเรียน (หมายเลข 4) ระดับการศึกษา หมายเลข (3) อายุ (หมายเลข 1) และอายุการเป็นผู้นำ (หมายเลข 2) โดยได้ ค่า r เท่ากับ .64, .51, .40, .28 ($P < .01$) และ .09, .08 ($P < .05$) ตามลำดับ

อนึ่ง เมื่อพิจารณาการคัดเลือกเข้าสู่สมการจากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ก็พบว่า ตัวแปรทั้ง 6 ได้รับเลือกเข้าสู่สมการเรียงตามลำดับคือ ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน (หมายเลข 5) ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม (หมายเลข 6) การศึกษาออกโรงเรียน (หมายเลข 4) ระดับการศึกษา (หมายเลข 3) อายุ (หมายเลข 1) และอายุการเป็นผู้นำ (หมายเลข 2) ได้ค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติ $P < .001$ สำหรับตัวแปร หมายเลข 5, 6 และ 4 $P < .05$ สำหรับตัวแปรหมายเลข 3, 1 และ 2 จากสมการถดถอยชุดนี้ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) สะสมตั้งแต่ .339 ถึง .583 และค่าพหุคูณ R^2 สะสมจาก .12 ถึง .23 (ดูตาราง 46 - 47)

ผลการวิจัยพิสูจน์ว่า สมมุติฐานข้อ 2 เป็นจริงตามที่ตั้งไว้คือ องค์ประกอบเชิงมนุษย์ มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านภูมิหลัง ประสบการณ์ การศึกษาอบรมของผู้นำท้องถิ่น

ถ้าให้	$\hat{Y}$	เป็น องค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่น
	x_1	เป็น ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน
	x_2	เป็น ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม
	x_3	เป็น การศึกษาอบรมนอกโรงเรียน
	x_4	เป็น ระดับการศึกษาในโรงเรียน
	x_5	เป็น อายุ
	x_6	เป็น อายุการเป็นผู้นำท้องถิ่น

จะเขียนสมการทำนายได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 24.53 + 3.94 X_1 + 3.72 X_2 + 3.61 X_3 + 2.08 X_4 + 0.40 X_5 + 0.08 X_6$$

(ดูค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จาก ตาราง 44)

3. การพิสูจน์สมมุติฐานหลักข้อที่ 3

สมมุติฐานหลักข้อที่ 3 ตั้งไว้ว่า "แนวทางบางประการในการดำเนินการจัดการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่นนั้น ผู้นำท้องถิ่นมีความเห็นว่าจะมีความเหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้"

งานวิจัยนี้ได้พิจารณาแนวทางการฝึกอบรมบางประการมาทดสอบดูว่าพอจะนำไปปฏิบัติหรือไม่ และเมื่อปฏิบัติแล้วจะได้ผลหรือไม่ ซึ่งเป็นลักษณะของการทดสอบข้อเสนอแนะไปด้วย (recommendation testing) แนวทางที่จะศึกษามี 5 ประการคือ

3.1 ระยะเวลาและช่วงเวลาในการฝึกอบรม

3.2 สถานที่ฝึกอบรม

3.3 ค่าใช้จ่ายบางส่วนในการฝึกอบรม

3.4 เนื้อหาสาระในการฝึกอบรม

3.5 วิธีสอนและการจัดกิจกรรมในการฝึกอบรม

จากสมมุติฐานหลักข้อที่ 3 และแนวทางที่จะศึกษา 5 ประการดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตั้งเป็นสมมุติฐานรองไว้ 5 ประการ เพื่อดำเนินการทดสอบและเสนอผลการทดสอบตามลำดับต่อไป

สมมุติฐานข้อ 3.1 ผู้นำท้องถิ่นมีความเห็นว่า ระยะเวลาและช่วงเวลาดังต่อไปนี้ จะมีความเหมาะสมมากหรือน้อยบ้าง แตกต่างกันไป คือ

3.1.1 การฝึกอบรมก่อนปฏิบัติหน้าที่

3.1.2 การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติหน้าที่

3.1.3 ระยะเวลาในการฝึกอบรมและครั้ง

3.1.4 ช่วงเวลาที่จัดให้เข้ารับการฝึกอบรม

การทดสอบสมมุติฐานข้อนี้กระทำโดยการเปรียบเทียบคำตอบด้วยการวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ และทดสอบความแตกต่างด้วย ไคสแควร์

จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของ ผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับผลสำเร็จในการพัฒนาสูง และผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับผลสำเร็จในการพัฒนาต่ำเกี่ยวกับช่วงการฝึกอบรม ปรากฏว่า ความคิดเห็นของผู้นำ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ไม่แตกต่างกัน เมื่อคำนวณค่า X^2 เพื่อพิจารณานัยสำคัญของความแตกต่างของความคิดเห็นปรากฏว่า ความเห็นเกี่ยวกับการฝึกอบรมก่อนปฏิบัติหน้าที่ กพม. ได้ค่า X^2_1 เพียง 0.46 ถ้าคำนวณแบบใช้ความถี่ของแต่ละคำตอบ และได้ค่า X^2_2 เพียง 0.65 ถ้าคำนวณโดยแบ่งกลุ่มสูง และกลุ่มต่ำจากคะแนนเฉลี่ย และความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอบรมเมื่อ กพม. เข้าปฏิบัติหน้าที่แล้วได้ค่า X^2_1 เพียง 0.48 และ X^2_2 เพียง 0.10 เท่านั้น (ดูตาราง 48)

เมื่อพิจารณาความเห็นของผู้นำ เกี่ยวกับความเหมาะสมและเป็นไปได้ของการฝึกอบรมก่อนให้ กพม. ปฏิบัติงาน ปรากฏว่า ผู้นำทั้งสองกลุ่มเห็นว่า มีความเหมาะสมมาก และเหมาะสมมากที่สุดถึงร้อยละ 81.96 (170 คน) เหมาะสมน้อยและน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 4.76 (10 คน) ค่ารวม X^2 ได้สูงถึง 64.16 ($P < .001$) และความเห็นของผู้นำเกี่ยวกับการฝึกอบรมเมื่อ กพม. เข้าปฏิบัติหน้าที่แล้ว ปรากฏว่า ผู้นำทั้งสองกลุ่มเห็นว่ามีความเหมาะสมมากและเหมาะสมที่สุดถึงร้อยละ 55.24 (116 คน) มีความเหมาะสมน้อยและน้อยที่สุดเพียง ร้อยละ 14.77 (31 คน) ค่ารวมค่า X^2 ได้ 25.83 ($P < .001$) (ดูตาราง 49)

จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้นำ ทั้งสองกลุ่มเกี่ยวกับระยะเวลาในการฝึกอบรมก่อนที่ กพม. จะปฏิบัติหน้าที่ ปรากฏว่า ความคิดเห็นของผู้นำ ทั้งสองกลุ่มคือ ผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับผลสำเร็จในการพัฒนาสูง หมู่บ้านที่มีระดับผลสำเร็จในการพัฒนาต่ำ ไม่แตกต่างกัน คือได้ค่า X^2 เพียง 0.78 เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น ผู้นำ โดยส่วนรวมทั้งสองกลุ่ม เห็นว่า ระยะเวลาการฝึกอบรมก่อนที่จะให้ กพม. ปฏิบัติหน้าที่ ควรใช้ระยะเวลา 5 - 6 วัน

ร้อยละ 50 (105 คน) เวลา 7 วันหรือมากกว่า ร้อยละ 40 (84 คน)
เวลา 3 - 4 วัน ร้อยละ 9.05 (19 คน) และ เวลา 1 - 2 วัน ร้อยละ
0.95 (2 คน) (ดูตาราง 50)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้นำทั้ง 2 กลุ่มเกี่ยวกับช่วงเวลา
ในการฝึกอบรมก่อนที่ กพม. จะปฏิบัติหน้าที่ ปรากฏว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง
ทั้ง 2 กลุ่ม ไม่แตกต่างกัน ได้ค่า X^2 เพียง 0.47 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น
ของผู้นำ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เห็นว่าช่วงหลังเก็บเกี่ยวมีความเหมาะสม ร้อยละ
45.72 (96 คน) ช่วงเวลาก่อนปักดำ ร้อยละ 27.14 (57 คน) ช่วงใดก็ได้
แล้วแต่ทางราชการสวท ร้อยละ 19.52 (41 คน) และช่วงหลังปักดำก่อนเก็บเกี่ยว
ร้อยละ 7.62 (16 คน) (ดูตาราง 51)

จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระยะเวลาการฝึกอบรม
ระหว่างปฏิบัติหน้าที่ของ กพม. ปรากฏว่า ผู้นำทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นไม่แตกต่าง
กัน ได้ค่า X^2 เพียง 0.69 เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้นำที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
ทั้งหมด ปรากฏว่า มีความเห็นเกี่ยวกับระยะเวลาการฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติหน้าที่
ของ กพม. แตกต่างกันดังนี้คือ ให้จัดตามความเหมาะสม ร้อยละ 47.62 (100 คน)
จัด 3 วัน ร้อยละ 26.67 (56 คน) จัด 2 วัน ร้อยละ 17.14 (36 คน) และ
จัด 1 วัน ร้อยละ 8.57 (18 คน) (ดูตาราง 52)

ส่วนช่วงเวลาในการฝึกอบรมระหว่าง กพม. ปฏิบัติหน้าที่นั้น
ปรากฏว่า ผู้นำ ทั้ง 2 กลุ่ม มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน โดยได้ค่า X^2 เพียง
60.54 เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับช่วงเวลาที่เหมาะสมแล้ว ปรากฏว่า
ผู้นำทั้งหมดมีความเห็นแตกต่างกันดังนี้คือ ช่วงหลังเก็บเกี่ยวร้อยละ 40.47
(85 คน) ก่อนปักดำ ร้อยละ 27.14 (57 คน) ช่วงใดก็ได้แล้วแต่ทางราชการ
สวท ร้อยละ 25.72 (54 คน) และหลังปักดำก่อนเก็บเกี่ยว ร้อยละ 6.67
(14 คน) (ดูตาราง 53)

จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับจำนวนครั้งในการฝึกอบรม ระหว่างปฏิบัติหน้าที่ของ กพม. หรือการฝึกอบรมทบทวน หรือฝึกอบรมเพิ่มเติม ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน โดยได้ค่า X^2 เพียง 0.47 เมื่อเปรียบเทียบประเด็นคำตอบของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ปรากฏว่า ผู้นำมีความเห็นว่า ควรจัดทุกปี ๆ ละ 1 ครั้ง ร้อยละ 49.52 (104 คน) จัดตามความจำเป็นและความต้องการ ร้อยละ 29.05 (61 คน) และจัดทุกปี จำนวนครั้งขึ้นอยู่กับปัญหาและความต้องการ ร้อยละ 21.43 (45 คน) (ดูตาราง 54)

ผลการวิจัย พิสูจน์ว่า สมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 3.1 นั้น เป็นจริง ที่ผู้นำท้องถิ่นมีความเห็นเกี่ยวกับระยะเวลาและช่วงเวลาในการฝึกอบรม มีความเหมาะสมมากน้อยแตกต่างกัน แต่ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับผลสำเร็จในการพัฒนาต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับระยะเวลาและช่วงเวลาในการฝึกอบรม ไม่แตกต่างกัน

สมมุติฐานข้อ 3.2 ผู้นำท้องถิ่นมีความเห็นว่า สถานที่ฝึกอบรมดังต่อไปนี้ จะมีความเหมาะสมมากน้อยแตกต่างกันไปคือ

- 3.2.1 จัดฝึกอบรมเป็นรายหมู่บ้าน ณ หมู่บ้านของตน
- 3.2.2 จัดฝึกอบรมเป็นจุด ณ หมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่ง
- 3.2.3 จัดฝึกอบรมตามศูนย์ฝึกอบรมหรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

การทดสอบสมมุติฐานข้อนี้ กระทำโดยการ เปรียบเทียบคำตอบด้วยการ วิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ และทดสอบความแตกต่างด้วย ไคสแควร์

เมื่อนำสถานที่ฝึกอบรมทั้ง 3 แห่ง มาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้นำ ทั้ง 2 กลุ่ม ปรากฏว่า ผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับผลสำเร็จทางการพัฒนาสูง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกับ ผู้นำ ของหมู่บ้านที่มีระดับผลสำเร็จในการพัฒนาต่ำ ไม่ว่าจะทดสอบด้วยค่า X^2_1 โดยคำนวณจากความถี่ของแต่ละคำตอบ หรือค่า X^2_2 โดยคำนวณจากการแบ่งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำจากค่าเฉลี่ย ปรากฏว่า ถ้าจัดฝึกอบรม กพม. เป็นรายหมู่บ้าน ณ หมู่บ้านของตน ได้ค่า $X^2_1 = 0.87$ และ $X^2_2 = 0.90$ จัดฝึกอบรมเป็นจุด ณ หมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่ง ได้ค่า $X^2_1 = 0.49$ $X^2_2 = 0.97$

และจัดฝึกอบรมตามศูนย์ฝึกอบรมหรือสถานการศึกษาต่าง ๆ ได้ค่า $X_1^2 = 0.93$

และ $X_2^2 = 0.10$ (ดูตาราง 55)

จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของ ผู้นำเกี่ยวกับความเหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้ของสถานที่ฝึกอบรม ปรากฏว่า จัดฝึกอบรมเป็นรายหมู่บ้าน ณ หมู่บ้านของตน ผู้นำเห็นว่า เหมาะสมมากและเหมาะสมที่สุด ร้อยละ 77.14

(162 คน) เห็นว่ามีความเหมาะสมน้อยและน้อยที่สุดเพียง ร้อยละ 9.84

(19 คน) ได้ค่า $X^2 = 56.66$ ($P < .001$) การจัดฝึกอบรมเป็นจุด ณ หมู่บ้าน

ใดหมู่บ้านหนึ่ง ผู้นำเห็นว่าเหมาะสมมากและเหมาะสมที่สุด ร้อยละ 72.42

(150 คน) เห็นว่ามีความเหมาะสมน้อยและน้อยที่สุด ร้อยละ 9.58 (18 คน)

ได้ค่า $X^2 = 53.33$ ($P < .001$) และจัดฝึกอบรมตามศูนย์ฝึกอบรมหรือสถานศึกษานั้น กพม. มีความเห็นว่า เหมาะสมมากและเหมาะสมที่สุด ร้อยละ 68.09

(143 คน) เห็นว่ามีความเหมาะสมน้อยและน้อยที่สุด ร้อยละ 15.72 (33 คน)

ได้ค่า $X^2 = 42.40$ ($P < .001$) (ดูตาราง 56)

ผลการวิจัยจึงพิสูจน์ว่า สมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 32 นั้น เป็นจริงที่ว่า ผู้นำท้องถิ่นมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสมมากน้อย แตกต่างกันไป แต่ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับผลสำเร็จในการพัฒนาต่างกัน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานที่ฝึกอบรมไม่แตกต่างกัน

สมมุติฐานที่ 3.3 ผู้นำท้องถิ่นมีความเห็นว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความเต็มใจที่จะออกค่าใช้จ่ายบางส่วนในการฝึกอบรมร่วมกับทางราชการ

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้นำ เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม ปรากฏว่า ผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับผลสำเร็จทางการพัฒนาสูงกับ ผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับผลสำเร็จทางการพัฒนาต่ำ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะทดสอบโดยใช้ค่า X_2^2 ซึ่งคำนวณจากความถี่ของแต่ละคำตอบ หรือ X_2^2 ซึ่งคำนวณจากการแบ่งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ โดยใช้ค่าเฉลี่ย เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่ว่า ผู้นำควรออกค่าใช้จ่ายในการไปปฏิบัติงานนอกสถานที่เอง ค่า X_1^2 ได้ 0.76 และ X_2^2 ได้ 0.13

เกี่ยวกับผู้นำ ควรออกค่าอาหารในระหว่างฝึกอบรมเอง ได้ค่า X_1^2 เพียง 0.43 และ X_2^2 ได้ 0.05 และเกี่ยวกับผู้นำ ควรออกค่าใช้จ่ายเองในกรณีที่เป็นผู้นำที่มีความชำนาญพิเศษมาให้ความรู้ตามที่ กทม. ต้องการ ได้ค่า X_1^2 เท่ากับ 0.55 และ X_2^2 มีค่าเพียง 0.07 (ดูตาราง 57)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับที่จะให้ผู้นำ มีส่วนออกค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมร่วมกับทางราชการ ปรากฏว่า ผู้นำ เห็นด้วยกับการที่จะให้ ผู้นำ ออกค่าใช้จ่ายในการไปปฏิบัติงานนอกสถานที่เพียงร้อยละ 20.48 (43 คน) และไม่เห็นด้วย (ร้อยละ 51.43 (108 คน) ค่า X^2 ได้ 24.80 ซึ่งมีนัยสำคัญที่ระดับ $P < .001$ เกี่ยวกับที่จะให้ผู้นำออกค่าอาหารในระหว่างฝึกอบรมนั้น ผู้นำเห็นด้วยร้อยละ 18.58 (39 คน) และไม่เห็นด้วย ร้อยละ 44.33 (92 คน) ค่า X^2 ได้ 21.66 ซึ่งมีนัยสำคัญที่ระดับ $P < .001$ และเกี่ยวกับที่จะให้ผู้นำ ออกค่าใช้จ่ายในการเชิญวิทยากรพิเศษมาให้ความรู้ตามที่ กทม. ต้องการ นั้น ปรากฏว่า ผู้นำ เห็นด้วยเพียงร้อยละ 23.33 (49 คน) และไม่เห็นด้วย ร้อยละ 53.34 (112) คน) ค่า X^2 ที่คำนวณได้ 25.00 ซึ่งมีนัยสำคัญที่ระดับ $P < .001$ (ดูตาราง 58)

ผลการวิจัยปฏิเสธสมมุติฐานข้อ 3.3 นั่นคือผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่จะให้ผู้นำท้องถิ่นมีส่วนออกค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมร่วมกับทางราชการ

สมมุติฐานข้อ 3.4 ผู้นำท้องถิ่นจะมีความสนใจและความต้องการที่จะรับการฝึกอบรมในเนื้อหาสาระต่าง ๆ มากน้อยแตกต่างกันไป

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของ ผู้นำ เกี่ยวกับความสนใจและความต้องการเนื้อหาสาระในการฝึกอบรมทั้ง 13 ประการ ปรากฏว่า ผู้นำของหมู่บ้านที่ระดับผลสำเร็จในการพัฒนาสูง กับผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับผลสำเร็จทางการพัฒนาต่ำ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะทดสอบโดยใช้ X_1^2 ซึ่งคำนวณจากความถี่ของคำตอบ หรือใช้ X_2^2 ซึ่งคำนวณจากการแบ่งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำจากคะแนนเฉลี่ย (ดูตาราง 59)

จากการเปรียบเทียบความสนใจและความต้องการเกี่ยวกับเนื้อหาสาระในการฝึกอบรมทั้ง 13 ประการ ปรากฏว่า ผู้เข้า มีความสนใจและความต้องการแตกต่างกันเล็กน้อยดังต่อไปนี้คือ

3.4.1 กพม. กับความมั่นคงของชาติ มีผู้ต้องการร้อยละ 85.24 (179 คน) ไม่ต้องการ ร้อยละ 1.90 (4 คน) ค่า χ^2 ได้ 67.87 ($P < .001$)

3.4.2 หน้าที่ความรับผิดชอบของ กพม. มีผู้ต้องการ ร้อยละ 84.76 178 คน) ไม่ต้องการ ร้อยละ 4.76 (10 คน) ค่า χ^2 ได้ 64.74 ($P < .001$)

3.4.3 การทำงานเป็นหมู่คณะ มีผู้ต้องการร้อยละ 83.81 (176 คน) ไม่ต้องการ ร้อยละ 2.86 (6 คน) ค่า χ^2 ได้ 63.80 ($P < .001$)

3.4.4 กระบวนการแก้ไขปัญหาท้องถิ่น มีผู้ต้องการร้อยละ 80 (168 คน) ไม่ต้องการร้อยละ 4.76 (10 คน) ค่า χ^2 ได้ 60.50 ($P < .001$)

3.4.5 สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย มีผู้ต้องการร้อยละ 74.77 (157 คน) ไม่ต้องการร้อยละ 7.62 (16 คน) ค่า χ^2 ได้ 53.72 ($P < .001$)

3.4.6 การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย มีผู้ต้องการร้อยละ 73.81 (55 คน) ไม่ต้องการร้อยละ 6.19 (13 คน) ค่า χ^2 ได้ 53.61 ($P < .001$)

3.4.7 ความรู้เกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน มีผู้ต้องการร้อยละ 70.95 (149 คน) ไม่ต้องการ ร้อยละ 5.24 (11 คน) ค่า χ^2 ได้ 53.56 ($P < .001$)

3.4.8 ความรู้เกี่ยวกับแหล่งให้ความช่วยเหลือชุมชน มีผู้ต้องการ ร้อยละ 70.48 (148 คน) ไม่ต้องการ ร้อยละ 3.83 (7 คน) ค่า χ^2 ได้ 53.50 ($P < .001$)

3.4.9 การจัดทำโครงการพัฒนาเฉพาะกิจกรรม (พช.3) มีผู้ต้องการ ร้อยละ 70.48 (148คน) ไม่ต้องการ ร้อยละ 6.71 (12 คน) ค่า χ^2 ได้ 51.20 ($P < .001$) .

3.4.10 ความรู้และทักษะในการเป็นผู้นำท้องถิ่นมีผู้ต้องการ ร้อยละ 67.14 (141 คน) ไม่ต้องการ ร้อยละ 4.76 (10 คน) ค่า χ^2 ได้ 50.40 ($P < .001$)

3.4.11 วิทยาการแผนใหม่ทางการเกษตร มีผู้ต้องการ ร้อยละ 65.72 (138 คน) ไม่ต้องการ ร้อยละ 11.96 (25 คน) ค่า χ^2 ได้ 44.85 ($P < .001$)

3.4.12. กฎหมายสำหรับชาวบ้าน มีผู้ต้องการ ร้อยละ 64.29 (135 คน) ไม่ต้องการ ร้อยละ 8.57 (18 คน) ค่า χ^2 ได้ 43.85 ($P < .001$)

3.4.13 ชาวและเหตุการณ์ มีผู้ต้องการ ร้อยละ 62.86 (132 คน) ไม่ต้องการ ร้อยละ 7.14 (15 คน) ค่า χ^2 ได้ 42.00 ($P < .001$) (ดูตาราง 60)

ผลการวิจัยพิสูจน์ให้เห็นว่า สมมุติฐานข้อ 3.4 ที่ตั้งไว้นั้นเป็นจริง ในส่วนที่ความสนใจและความต้องการที่จะได้รับการฝึกอบรมในเนื้อหาสาระ 13 ประการ มากน้อยแตกต่างกัน แต่ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับผลสำเร็จในการ พัฒนาต่างกัน มีความสนใจและความต้องการในเนื้อหาสาระการฝึกอบรมไม่ แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อ 3.5 ผู้นำท้องถิ่นมีความเห็นว่า วิธีสอนและการจัดกิจกรรมในการฝึกอบรมต่าง ๆ เป็นสิ่งที่สามารถปฏิบัติได้ และมีความเหมาะสมมากน้อยแตกต่างกันไป

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของ ผู้นำ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับวิธีสอนและการจัดกิจกรรม ทั้ง 12 วิธี แล้ว ปรากฏว่า ผู้นำหมู่บ้านที่มีระดับผลสำเร็จในการพัฒนาสูง กับ ผู้นำหมู่บ้านที่มีระดับผลสำเร็จในการพัฒนาต่ำ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะทดสอบโดย χ^2_1 ซึ่งคำนวณจากค่าของค่าตอบ หรือทดสอบโดย χ^2_2 ซึ่งคำนวณจากการแบ่งกลุ่มสูง และกลุ่มต่ำโดยใช้ค่าคะแนนเฉลี่ยก็ตาม (ดูตาราง 61)

และจากการเปรียบเทียบความเหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้ของวิธีสอนและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการฝึกอบรม กพม. ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างได้ให้ความเหมาะสม และความสามารถที่จะปฏิบัติได้มากน้อยแตกต่างกันดังต่อไปนี้ คือ

3.5.1 การผลักดันเปลี่ยนนิยมเขียนชุมชน มีผู้เห็นว่าเหมาะสม และสามารถปฏิบัติได้ ร้อยละ 87.63 (184 คน) ไม่เหมาะสมร้อยละ 3.80 (8 คน) ค่า χ^2 ได้ 67.20 ($P < .001$)

3.5.2 การอภิปรายของผู้ทรงคุณวุฒิ มีผู้เห็นว่าเหมาะสม ร้อยละ 86.67 (182 คน) ไม่เหมาะสม ร้อยละ 3.81 (8 คน) ค่า χ^2 ได้ 65.87 ($P < .001$)

3.5.3 การทัศนศึกษา มีผู้เห็นว่าเหมาะสมร้อยละ 81.91 (172 คน) ไม่เหมาะสมร้อยละ 6.66 (14 คน) ค่า χ^2 ได้ 60.00 ($P < .001$)

3.5.4 การเยี่ยมกลุ่มผู้นำ มีผู้เห็นว่าเหมาะสมร้อยละ 80.47 (169 คน) ไม่เหมาะสมร้อยละ 11.33 (24 คน) ค่า χ^2 ได้ 59.00 ($P < .001$)

3.5.5 การสาธิต มีผู้เห็นว่าเหมาะสม ร้อยละ 80 (168 คน)
ไม่เหมาะสม ร้อยละ 5.24 (11 คน) ค่า χ^2 ได้ 58.20 ($P < .001$)

3.5.6 การฝึกปฏิบัติจริง มีผู้เห็นว่าเหมาะสม ร้อยละ 73.34
(154 คน) ไม่เหมาะสม ร้อยละ 2.37 (5 คน) ค่า χ^2 ได้ 56.8
($P < .001$)

3.5.7 การอภิปรายหรือการทำกิจกรรมเป็นกลุ่มย่อย มีผู้เห็นว่า
เหมาะสม ร้อยละ 69.05 (145 คน) ไม่เหมาะสม ร้อยละ 8.09 (17 คน)
ค่า χ^2 ได้ 48.80 ($P < .001$)

3.5.8 การใช้เอกสารสิ่งพิมพ์ ต่าง ๆ มีผู้เห็นว่าเหมาะสม
ร้อยละ 64.76 (136 คน) ไม่เหมาะสมร้อยละ 9.53 (20 คน) ค่า χ^2
ได้ 44.00 ($P < .001$)

3.5.9 การใช้สื่อทัศนูปกรณ์ในการฝึกอบรม มีผู้เห็นว่าเหมาะสม
ร้อยละ 63.81 (134 คน) ไม่เหมาะสม ร้อยละ 18.57 (39 คน) ค่า χ^2
ได้ 37.5 ($P < .001$)

3.5.10 การใช้หนังสือคู่มือผู้นำ มีผู้เห็นว่าเหมาะสม ร้อยละ
61.81 (134 คน) ไม่เหมาะสมร้อยละ 20.52 (41 คน) ค่า χ^2 ได้
32.80 ($P < .001$)

3.5.11 การฟังคำบรรยาย มีผู้เห็นว่าเหมาะสม ร้อยละ 60
126 คน) ไม่เหมาะสมร้อยละ 5.24 (11 คน) ค่า χ^2 ได้ 32.70
($P < .001$)

3.5.12 การใช้วิทยุกระจายเสียง มีผู้เห็นว่าเหมาะสม ร้อยละ
59.05 (124 คน) ไม่ต้องการ ร้อยละ 23.38 (47 คน) ค่า χ^2 ได้
288 ($P < .001$) (ดูตาราง 62)

ผลการวิจัยพิสูจน์ให้เห็นว่า สมมุติฐานข้อ 3.5 นั้นเป็นจริงที่ว่า ผู้นำท้องถิ่นเห็นว่า วิธีสอนและการจัดกิจกรรมในการฝึกอบรมทั้ง 12 วิธี นั้นเป็นสิ่งที่สามารถปฏิบัติได้ และมีความเหมาะสมมากน้อยแตกต่างกันไป แต่ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับผลสำเร็จในการพัฒนาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม และสามารถปฏิบัติได้ ของวิธีสอน และการจัดกิจกรรมในการฝึกอบรมไม่แตกต่างกัน

บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ทุกประเทศย่อมปรารถนาที่จะสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศของตน ด้วยวิธีการที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้เพราะแต่ละประเทศย่อมจะมีลักษณะเฉพาะของตนเอง จากประสบการณ์ในหลายประเทศปรากฏว่า วิธีที่ใช้ในการพัฒนาประเทศที่ค่อยพัฒนานั้น "การพัฒนาชุมชน" เป็นวิธีการที่ดีที่สุด ประเทศไทยได้ใช้วิธีการพัฒนาชุมชนเป็นเวลานาน โดยได้เปิดเขตพัฒนาชุมชนครอบคลุมทั่วประเทศ มีประชาชนอยู่ในเขตพัฒนาประมาณครึ่งหนึ่งของประชากรทั้งหมดของประเทศ ถึงแม้งานพัฒนาชุมชนจะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศก็ตาม แต่งานด้านนี้ก็มีปัญหาและอุปสรรคมากมาย กล่าวโดยสรุปแล้วความสำเร็จและความล้มเหลวของงานพัฒนาชุมชนขึ้นอยู่กับองค์ประกอบใหญ่ ๆ ที่เป็นเหตุปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ องค์ประกอบเชิงมนุษย์ (human factors) คือความคิด ความเข้าใจ ทัศนคติ ค่านิยม และการประพฤติปฏิบัติซึ่งประกอบกันขึ้นเป็นคุณภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน องค์ประกอบอื่นที่สองคือ องค์ประกอบที่มีใช้องค์ประกอบเชิงมนุษย์ (non-human factors) ได้แก่องค์ประกอบอื่น ๆ นอกเหนือไปจากองค์ประกอบเชิงมนุษย์ เช่น สภาพดินฟ้าอากาศ ทรัพยากรท้องถิ่น ท่าเลที่ตั้งหมู่บ้าน เป็นต้น

เพื่อขจัดปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนให้หมดไปหรือทุเลาเบาบางลงไป ซึ่งจะยังผลให้งานพัฒนาชุมชนดำเนินไปสู่เป้าหมายได้เร็วยิ่งขึ้นจำเป็นจะต้องพัฒนาองค์ประกอบเชิงมนุษย์ให้มีคุณภาพสูงขึ้น เพราะปัจจัยในการพัฒนานั้น ทรัพยากรมนุษย์ย่อมมีความสำคัญกว่าทรัพยากรธรรมชาติ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานพัฒนาชุมชนมีสามกลุ่ม คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นำท้องถิ่น และชาวบ้าน แต่จากการวิจัยค้นคว้าและประสบการณ์ในการพัฒนาชุมชนปรากฏว่าผู้นำท้องถิ่นเป็นตัวจักรสำคัญที่สุดในการพัฒนาชุมชน ดังนั้นบุคลากรกลุ่มแรกที่จะควรได้รับการพัฒนาคือผู้นำท้องถิ่น และเครื่องมือสำคัญที่ใช้พัฒนาความรู้ความคิด

ทัศนคติค่านิยม และการประพฤติปฏิบัติของคนก็คือ "การศึกษาอบรม" ซึ่งการที่จะออกแบบโครงการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นไ้ั้นจำเป็นต้องทราบองค์ประกอบเชิงมนุษย์หรือคุณลักษณะที่ดีของผู้นำท้องถิ่นเสียก่อน เพื่อที่จะจัดรูปแบบยุทธวิธีในการฝึกอบรมต่อไป

การวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยมุ่งจะค้นหาคำตอบของปัญหาเชิงวิจัยจำนวน 3 ข้อ เพื่อที่จะนำคำตอบนั้นมาจัดรูปแบบยุทธวิธีในการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นในงานพัฒนาชุมชนต่อไป ปัญหาเชิงวิจัยดังกล่าวมีดังนี้

1. ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูงกับผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำ มีองค์ประกอบเชิงมนุษย์แตกต่างกันอย่างไร ผลการศึกษาจะนำมากำหนดเป็นเป้าหมายในการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นต่อไป

2. องค์ประกอบเชิงมนุษย์ (ในปัญหาเชิงวิจัยข้อ 1) มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านภูมิหลัง ประสบการณ์ และการศึกษาอบรมของผู้นำท้องถิ่นอย่างไร ผลการศึกษาจะได้นำมาพิจารณา กำหนดแนวทางดำเนินการจัดการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นที่เหมาะสมต่อไป

3. แนวทางในการดำเนินการจัดการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่นที่มีความเหมาะสมและสามารถปฏิบัติไ้้นั้นกระทำไ้้อย่างไร ผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อการวางโครงการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นที่เหมาะสมต่อไป

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าจากผลงานการค้นคว้าวิจัยต่าง ๆ ประกอบกับข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการสัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่นประเภทคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน (กพม.) จำนวน 210 คน จากหมู่บ้าน 12 แห่ง ใน 6 จังหวัด ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หลังจากการประมวลและวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏผลดังมีรายละเอียดที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 4 สำหรับในบทนี้ใคร่ขอเสนอผลโดยสรุป

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยเพื่อตอบปัญหาเชิงวิจัยข้อ 1

การวิจัยเพื่อตอบปัญหาเชิงวิจัยข้อ 1 หรือเพื่อการพิสูจน์สมมติฐานข้อ 1 เป็นการศึกษาหาความแตกต่างระหว่างองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูง กับผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำ โดยมีองค์ประกอบเชิงมนุษย์เป็นตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระซึ่งมี 11 ตัวแปร และระดับความสำเร็จทางการพัฒนาหมู่บ้านเป็นตัวแปร เกณฑ์หรือตัวแปรตาม ซึ่งมี 2 ตัวแปร คือหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูงและต่ำ ผลการทดสอบความแตกต่างโดยใช้ไค-สแควร์ ปรากฏว่าองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูง สูงกว่าผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 10 ตัวแปร ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 1 ตัวแปร ได้แก่ ไค-สแควร์ และระดับความมีนัยสำคัญดังนี้

1.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน ค่า $\chi^2 = 26.16$

($P < .001$)

1.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งวิชาการชุมชน ค่า $\chi^2 = 5.72$

($P < .05$)

1.3 ความเป็นผู้นำในหมู่บ้าน ค่า $\chi^2 = 22.12$ ($P < .001$)

1.4 ความซื่อตรงต่อหน้าที่ ค่า $\chi^2 = 4.95$ ($P < .05$)

1.5 ความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนา ค่า $\chi^2 = 32.01$ ($P < .001$)

1.6 ความเป็นผู้นำที่สุจริต ค่า $\chi^2 = 40.60$ ($P < .001$)

1.7 การยอมรับวิทยาการแผนใหม่ ค่า $\chi^2 = 44.72$ ($P < .001$)

1.8 ความเชื่อมั่นในตนเอง ค่า $\chi^2 = 33.67$ ($P < .001$)

1.9 ความจงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำ ค่า $\chi^2 = 31.18$ ($P < .001$)

1.10 ทศนคติแบบประชาธิปไตย ค่า $\chi^2 = 1.22$ (ไม่นัยสำคัญทางสถิติ)

1.11 ความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้าน ค่า $\chi^2 = 4.41$ ($P < .05$)
 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าองค์ประกอบเชิงมนุษย์ทั้ง 10 ประการ ของผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูง จะสูงกว่าของผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำ หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า องค์ประกอบเชิงมนุษย์ทั้ง 10 ประการ มีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้าน คือหมู่บ้านที่มีผู้นำที่มีองค์ประกอบเชิงมนุษย์ดังกล่าวย่อมมีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาของหมู่บ้านนั้นแนวโน้มที่จะสูงกว่า และหมู่บ้านใดมีผู้นำที่มีองค์ประกอบเชิงมนุษย์ดังกล่าวย่อมมีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาหมู่บ้านนั้นแนวโน้มที่จะต่ำกว่า

2. ผลการวิจัยเพื่อตอบปัญหาเชิงวิจัยข้อ 2

ผลการวิจัยเพื่อตอบปัญหาเชิงวิจัยข้อ 2 หรือเพื่อพิสูจน์สมมติฐานหลักข้อที่ 2 เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางค่านองคประกอบเชิงมนุษย์กับองค์ประกอบด้านภูมิหลัง ประสบการณ์และการศึกษาอบรมของผู้นำท้องถิ่น ทั้งนี้โดยกำหนดให้ตัวแปรด้านภูมิหลัง ประสบการณ์ และการศึกษาอบรมจำนวน 6 ตัวแปร เป็นตัวแปรอิสระ และตัวแปรกลุ่มองค์ประกอบเชิงมนุษย์ จำนวน 12 ตัวแปร เป็นตัวแปรเกณฑ์ ผลการวิจัยโดยสรุปมีดังต่อไปนี้

2.1 จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณแบบ canonical correlation ระหว่างชุดตัวแปรอิสระกับชุดตัวแปรเกณฑ์ ปรากฏว่าค่าสหสัมพันธ์ (R_c) ที่ทำให้สมการเส้นตรงของข้อมูล 2 ชุดมีค่าสูงสุดเท่ากับ .347 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001

2.2 จากผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์เป็นรายคู่ ปรากฏผลดังนี้คือ

2.2.1 ความรู้เกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน (7) มีความสัมพันธ์กับความสัมพันธกับสื่อมวลชน (5) การศึกษานอกโรงเรียน (4) อายุการเป็นผู้นำ (2) ระดับการศึกษา (3) และความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม (6) ($P < .01$)

2.2.2 ความรู้เกี่ยวกับแหล่งวิชาการชุมชน (8) มีความสัมพันธ์กับความสัมพัธ์กับแหล่งอารยธรรม (6) ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน (5) การศึกษานอกโรงเรียน (4) ระดับการศึกษา (3) อายุ (1) และอายุการเป็นผู้นำ (2) ($P < .01$)

2.2.3 ความเป็นผู้นำในหมู่บ้าน (9) มีความสัมพันธ์กับความสัมพัธ์กับสื่อมวลชน (5) อายุการเป็นผู้นำ (2) ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม (6) อายุ (1) และการศึกษานอกโรงเรียน (4) ($P < .01$)

2.2.4 ความเชื่อตรงต่อหน้าที่ (10) มีความสัมพันธ์กับความสัมพัธ์กับแหล่งอารยธรรม (6) อายุ (1) การศึกษานอกโรงเรียน (4) และอายุการเป็นผู้นำ (2) ($P < .01$)

2.2.5 ความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนา (11) มีความสัมพันธ์กับความสัมพัธ์กับแหล่งอารยธรรม (6) ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน (5) และการศึกษานอกโรงเรียน (4) และระดับการศึกษา (3) ($P < .01$)

2.2.6 ความเป็นผู้มีกุศลจิต (12) มีความสัมพันธ์กับ อายุ (1) ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม (6) การศึกษานอกโรงเรียน (4) และความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน (5) ($P < .01$)

2.2.7 การยอมรับวิทยาการแผนใหม่ (13) มีความสัมพันธ์กับความสัมพัธ์กับสื่อมวลชน (5) ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม (6) ระดับการศึกษา (3) และการศึกษานอกโรงเรียน (4) ($P < .01$)

2.2.8 ความเชื่อมั่นในตนเอง (14) มีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษา (3) การศึกษานอกโรงเรียน (4) อายุ (1) การเป็นผู้นำ (2) ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม (6) และความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน (5) ($P < .01$)

2.2.9 ความจงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำ (15) มีความสัมพันธ์กับความสัมพัธ์กับสื่อมวลชน (5) ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม (6) อายุการเป็นผู้นำ (2) และอายุ (1) ($P < .01$)

2.2.10 ทศนคติแบบประชาธิปไตย (16) มีความสัมพันธ์กับ
ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน (5) ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม (6) อายุการเป็น
ผู้นำ (2) อายุ (1) และการศึกษาออกโรงเรียน (4) ($P < .01$)

2.2.11 ความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้าน (17) มีความสัมพันธ์กับ
ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม (6) อายุการเป็นผู้นำ (2) การศึกษาออกโรงเรียน (4)
($P < .01$) อายุ (1) และความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน (5) ($P < .05$)

2.2.12 องค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่นรวม 11 ลักษณะ (18)
มีความสัมพันธ์กับความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม (6) ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน (5)
การศึกษาออกโรงเรียน (4) ระดับการศึกษา (3) ($P < .01$) อายุ (1) และอายุ
การเป็นผู้นำ (2) ($P < .05$)

2.3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ มีตัวแปรที่มีน้ำหนักจะบ่งชี้หรือทำนาย
ตัวแปรเกณฑ์ ดังนี้

2.3.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน (7) ตัวแปรที่
จะบ่งชี้คือ ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน (5) ($P < .001$) ระดับการศึกษา (3) การศึกษา
ออกโรงเรียน (4) และอายุการเป็นผู้นำ (2) ($P < .05$)

2.3.2 ความรู้เกี่ยวกับแหล่งวิชาการชุมชน (8) ตัวแปรที่จะทำนาย
ได้คือ ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน (5) ($P < .001$) การศึกษาออกโรงเรียน (4)
ระดับการศึกษา (3) และความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม (6) ($P < .05$)

2.3.3 การเป็นผู้นำในหมู่บ้าน (9) ตัวแปรที่จะทำนายได้คือ
อายุ (1) อายุการเป็นผู้นำ (2) ($P < .001$) การศึกษาออกโรงเรียน (4)
ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม (6) และความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน (5) ($P < .05$)

2.3.4 ความเชื่อตรงต่อหน้าที่ (10) ตัวแปรที่จะทำนายได้คือ
ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม (6) อายุ (1) ($P < .001$) อายุการเป็นผู้นำ (2)
และการศึกษาออกโรงเรียน (4) ($P < .05$)

2.3.5 ความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนา (11) มีตัวแปรที่จะทำนายได้คือ ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน (5) ($P < .001$) ความสัมพันธ์กับแหล่งอาบธรรม (6) และการศึกษาออกโรงเรียน (4) ($P < .05$)

2.3.6 ความเป็นผู้มีกุศลจิต (12) มีตัวแปรที่จะทำนายได้คือ อายุ (1) ($P < .001$) ความสัมพันธ์กับแหล่งอาบธรรม (6) การศึกษาออกโรงเรียน (4) และความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน (5) ($P < .05$)

2.3.7 การยอมรับวิทยาการแผนใหม่ (13) มีตัวแปรที่จะทำนายได้คือ ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน (5) การศึกษาออกโรงเรียน (4) ความสัมพันธ์กับแหล่งอาบธรรม (6) ($P < .001$) และระดับการศึกษา (3) ($P < .05$)

2.3.8 ความเชื่อมั่นในตนเอง (14) มีตัวแปรที่จะทำนายได้คือ อายุการเป็นผู้นำ (2) อายุ (1) ($P < .001$) การศึกษาออกโรงเรียน (4) และระดับการศึกษา (3) ($P < .05$)

2.3.9 ความจงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำ (15) มีตัวแปรที่จะทำนายได้คือ ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน (5) ความสัมพันธ์กับแหล่งอาบธรรม (6) อายุ (1) ($P < .001$) และอายุการเป็นผู้นำ (2) ($P < .05$)

2.3.10 ทศนคติแบบประชาธิปไตย (16) มีตัวแปรที่จะทำนายได้คือ ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน (5) ความสัมพันธ์กับแหล่งอาบธรรม (6) การศึกษาออกโรงเรียน (4) ($P < .001$) อายุการเป็นผู้นำ (2) และอายุ (1) ($P < .05$)

2.3.11 ความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้าน (17) มีตัวแปรที่จะทำนายได้คือ อายุ (1) อายุการเป็นผู้นำ (2) การศึกษาออกโรงเรียน (4) ($P < .001$) และความสัมพันธ์กับแหล่งอาบธรรม (6) ($P < .05$)

2.3.12 องค์ประกอบเชิงมนุษยทั้ง 11 ลักษณะ มีตัวแปรที่จะทำนายได้คือ ตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัวแปร เรียงลำดับน้ำหนักทั้งนี้ดังนี้คือ ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน (5) ความสัมพันธ์กับแหล่งอาบธรรม (6) การศึกษาออกโรงเรียน (4) ทั้ง 3 ตัวแปรนี้มีนัยสำคัญ $P < .001$ ส่วนระดับการศึกษา (3) อายุ (1) และอายุการเป็นผู้นำ (2) มีนัยสำคัญ $P < .05$

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า องค์ประกอบเชิงมนุษย์มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านภูมิหลัง ประสิทธิภาพ และการศึกษาอบรมของผู้นำท้องถิ่น

3. ผลการวิจัยเพื่อตอบปัญหาเชิงวิจัยข้อ 3

การวิจัยเพื่อตอบปัญหาเชิงวิจัยข้อ 3 หรือเพื่อพิสูจน์สมมติฐานข้อ 3 นั้น กระทำโดยการ เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางดำเนินการจัดการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่น ผลการทดสอบด้วยวิธีหาค่า ไค-สแควร์ ปรากฏดังต่อไปนี้

3.1 ระยะเวลาและช่วงเวลาในการฝึกอบรม

ผู้นำท้องถิ่นมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระยะเวลาและช่วงเวลาในการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นดังนี้

3.1.1 ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระยะเวลาและช่วงเวลาในการฝึกอบรมไม่แตกต่างกัน

3.1.2 การฝึกอบรมก่อนปฏิบัติหน้าที่ กพม. นั้น ผู้นำเห็นว่ามีความเหมาะสม (81.69%) มากกว่าไม่เหมาะสม (4.76%) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .001$) ส่วนช่วงเวลาในการฝึกอบรมก่อนปฏิบัติหน้าที่นั้นผู้นำส่วนใหญ่ (45.72%) เห็นว่าช่วงหลังเก็บเกี่ยวเหมาะสมที่สุด ช่วงเวลาที่เหมาะสมรองลงมาคือ ก่อนปักดำ (27.14%) ส่วนระยะเวลาในการฝึกอบรมนั้น ผู้นำส่วนใหญ่ (50%) เห็นว่าควรจัด 5 - 6 วัน และระยะเวลาที่เหมาะสมรองลงมาคือ จัด 7 วันหรือมากกว่า (40%)

3.1.3 การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติหน้าที่ ผู้นำเห็นว่ามีความเหมาะสม (55.24%) มากกว่าไม่เหมาะสม (14.77%) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .001$) ส่วนช่วงเวลาในการฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติหน้าที่นั้นผู้นำส่วนใหญ่ (40.47%) เห็นว่าควรจัดช่วงหลังเก็บเกี่ยว ส่วนที่เห็นว่าควรจัดช่วงก่อนปักดำมีความเหมาะสมรองลงมา (27.14%) สำหรับระยะเวลาในการฝึกอบรมนั้นผู้นำส่วนใหญ่ (47.62%) เห็นสมควรให้จัดตามความเหมาะสม และระยะเวลาที่เหมาะสมรองลงมาคือ จัด 3 วัน (26.67%) การฝึกอบรม

ระหว่างปฏิบัติหน้าที่ในรูปของการอบรมทบทวนหรือฝึกอบรมพิเศษ ผู้นำส่วนใหญ่ (49.52%) เห็นว่าควรจัดทุกปี ๆ ละ 1 ครั้ง และให้จัดตามความต้องการและความจำเป็น (29.65%) เป็นอันดับรองลงมา

3.2 สถานที่ฝึกอบรม

ผู้นำท้องถิ่นมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานที่ฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

3.2.1 ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานที่ฝึกอบรมไม่แตกต่างกัน

3.2.2 จัดฝึกอบรมเป็นรายหมู่บ้าน ณ หมู่บ้านของตน ผู้นำเห็นว่าเหมาะสม (77.14%) มากกว่าไม่เหมาะสม (9.84%) อย่างมีนัยสำคัญ ($P < .001$)

3.2.3 จัดฝึกอบรมรวมกันเป็นจุด ณ หมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่ง ผู้นำเห็นว่าเหมาะสม (72.42%) มากกว่าไม่เหมาะสม (9.58%) อย่างมีนัยสำคัญ ($P < .001$)

3.2.4 จัดฝึกอบรมตามศูนย์ฝึกอบรมหรือสถาบันการศึกษา ผู้นำเห็นว่าเหมาะสม (68.09%) มากกว่าไม่เหมาะสม (15.72%) อย่างมีนัยสำคัญ ($P < .001$)

3.3 ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม

ผู้นำท้องถิ่นมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้ กพม. ออกค่าใช้จ่ายบางส่วนร่วมกับทางราชการในการฝึกอบรม ดังต่อไปนี้

3.3.1 ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมไม่แตกต่างกัน

3.3.2 เกี่ยวกับการให้ กพม. ออกค่าใช้จ่ายในการไปศึกษานอกสถานที่เองนั้น ผู้นำไม่เห็นด้วย (51.43%) มากกว่าเห็นด้วย (20.48%) อย่างมีนัยสำคัญ ($P < .001$)

3.3.3 เกี่ยวกับการให้ กพม. ออกค่าอาหารเองในระหว่างการฝึกอบรม ผู้นำไม่เห็นด้วย (44.33%) มากกว่าเห็นด้วย (18.58%) อย่างมีนัยสำคัญ ($P < .001$)

3.3.4 เกี่ยวกับการให้ กพม. ออกค่าใช้จ่ายในการเชิญวิทยากรพิเศษมาให้ความรู้ตามที่ กพม. ต้องการนั้น ผู้นำไม่เห็นด้วย (53.34%) มากกว่าเห็นด้วย (23.33%) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .001$)

3.4 เนื้อหาสาระในการฝึกอบรม

ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่างกัน มีความสนใจและความต้องการเนื้อหาสาระในการฝึกอบรมไม่แตกต่างกัน และผู้นำท้องถิ่นที่มีความสนใจและความต้องการเนื้อหาสาระต่อไปนี้มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .001$) ทุกข้อเรียงตามลำดับความต้องการจากมากไปหาน้อย ดังนี้

- 3.4.1 กพม. กับความมั่นคงของชาติ
- 3.4.2 หน้าที่ความรับผิดชอบของ กพม.
- 3.4.3 การทำงานเป็นหมู่คณะ
- 3.4.4 กระบวนการแก้ไขปัญหาท้องถิ่นแบบช่วยกันคิด
- 3.4.5 สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในระบบประชาธิปไตย
- 3.4.6 การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย
- 3.4.7 ความรู้เกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน
- 3.4.8 ความรู้เกี่ยวกับแหล่งให้ความช่วยเหลือชุมชน
- 3.4.9 การจัดทำโครงการพัฒนาเฉพาะกิจกรรม (พช.3)
- 3.4.10 ความรู้และทักษะในการ เป็นผู้นำท้องถิ่น
- 3.4.11 วิทยาการแผนใหม่ในการ เพิ่มผลผลิตทางการ เกษตร
- 3.4.12 กฎหมายสำหรับชาวบ้าน
- 3.4.13 ชาวและเหตุการณ์

3.5 วิธีสอนและการจัดกิจกรรม

ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับการพัฒนาแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีสอนและการจัดกิจกรรมในการฝึกอบรมไม่แตกต่างกันและผู้นำท้องถิ่นมีความเห็นว่าวิธีสอนและการจัดกิจกรรมต่อไปนี้มีเหมาะสม และสามารถปฏิบัติได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .001$) ทุกข้อ เรียงลำดับตามความเหมาะสมจากมากไปหาน้อยดังนี้

- 3.5.1 การผลักดันเปลี่ยนเยี่ยมเยี่ยมชุมชน
- 3.5.2 การอภิปรายของผู้ทรงคุณวุฒิ
- 3.5.3 การทัศนศึกษา
- 3.5.4 การไปเยี่ยมกลุ่มผู้นำ
- 3.5.5 การสาธิต
- 3.5.6 การฝึกปฏิบัติจริง
- 3.5.7 การอภิปรายหรือการทำกิจกรรมเป็นกลุ่มย่อย
- 3.5.8 การใช้เอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ
- 3.5.9 การใช้โสตทัศนูปกรณ์ในการฝึกอบรม
- 3.5.10 การใช้หนังสือคู่มือผู้นำ
- 3.5.11 การฟังคำบรรยาย
- 3.5.12 การใช้วิทยุกระจายเสียง

อภิปรายผลการวิจัย

เพื่อให้ผลการวิจัยมีคุณค่าต่อการนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ กว้างขวางยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงใคร่อภิปรายผลการวิจัย โดยแยกออกเป็นตอน ๆ ตามลำดับคือ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ผลการพิสูจน์สมมติฐานข้อ 1 ผลการพิสูจน์สมมติฐานข้อ 2 ผลการพิสูจน์สมมติฐานข้อ 3 และผลการดำเนินการวิจัยทั่วไป ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นมีข้อสังเกตที่น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษเกี่ยวกับผู้นำท้องถิ่นบางประการ จึงใคร่ขอยกมากล่าวโดยสรุปเฉพาะประเด็นที่น่าสนใจ ดังต่อไปนี้

1.1 เกี่ยวกับตำแหน่ง ปรากฏว่าผู้นำส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งอื่นนอกจาก กทม. เพียงอย่างเดียว ที่น่าสังเกตคือ มีครูเป็น กทม. เพียง 2.38% และอยู่ในกลุ่มของผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำสุด ซึ่งที่จริงแล้วควรจะได้เข้ามามีบทบาทในฐานะผู้นำท้องถิ่นมากกว่านี้ เพราะค่านิยมสังคมไทยเน้นนิยมยกย่องครูและพระอยู่แล้ว ทำให้ทาสงสัยว่าบทบาทของครูในฐานะผู้นำในท้องถิ่นชนบทนั้นจะลดน้อยลง ซึ่งไปสอดคล้องกับการวิจัยเกี่ยวกับความเป็นผู้นำในหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สมชัย รักวิจิตร 2514 : 48) ซึ่งค้นหาผู้นำในหมู่บ้านโดยวิธีสังคมมิติ (Sociometry) ก็ปรากฏว่ามีครูเพียงไม่กี่คนที่ได้รับการถูกเลือกให้เป็นผู้นำในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นประเด็นปัญหาที่น่าจะแสวงหาคำตอบต่อไป

1.2 เกี่ยวกับอายุ มีข้อที่นาสังเกตว่าผู้นำส่วนใหญ่ประมาณครึ่งหนึ่งมีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี ส่วนอายุระหว่าง 31 - 40 ปี และ 51 - 60 ปี นั้นมีอยู่กลุ่มละประมาณหนึ่งในสี่ของผู้นำทั้งหมด อายุต่ำกว่า 30 ปี มีน้อยมาก แสดงให้เห็นว่า หลักของความมีอาวุโสยังเป็นที่ถือถือในสังคมไทย และอายุในช่วง 33 - 52 ปี นั้นเป็นช่วงระยะที่ผู้นำจะมีอิทธิพลเพิ่มขึ้นตามลำดับ และจะเริ่มลดลงหลังจากช่วงดังกล่าว (สมชัย รักวิจิตร 2514 : 33)

1.3 เกี่ยวกับเพศของผู้นำ ปรากฏว่าในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีสตรีเพียง 1 คน แสดงให้เห็นว่าสตรีไทยในชนบทนั้นได้รับยกย่องให้เป็นผู้นำน้อยมาก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยเกี่ยวกับความเป็นผู้นำในหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สมชัย รักวิจิตร 2514 : 41) ซึ่งปรากฏว่าสตรีได้รับเลือกเป็นผู้นำเพียง 9.7% และเป็นผู้นำชั้นน้อย (peripheral leaders) มีบทบาทในวงจำกัด ซึ่งต่างจากเกาหลีใต้ที่ประสบผลสำเร็จอย่างดีในการพัฒนาชนบท ได้ให้สตรีเข้ามามีบทบาทในการเป็นผู้นำในการพัฒนาหมู่บ้านเป็นอย่างมาก (ชัยวัฒน์ หุตะเจริญ 2520 : 53)

1.4 เกี่ยวกับการศึกษาและประสบการณ์ มีข้อที่น่าสนใจเกี่ยวกับผู้นำส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษา ผู้นำที่สำเร็จระดับการศึกษาที่สูงกว่าประถมศึกษาประมาณ 10% เท่านั้น ซึ่งถ้าพิจารณาตามข้อมูลแล้วผู้นำไม่น่าจะมีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะนำการพัฒนาหมู่บ้านได้ แต่ถ้าพิจารณาจากประสบการณ์การศึกษาอบรมนอกกระบวนโรงเรียนแล้วจะเห็นว่า ผู้นำเหล่านี้ส่วนใหญ่เคยผ่านการฝึกอบรมพิเศษต่าง ๆ กันหลายครั้งมาแล้วทั้งนั้น มีเพียงประมาณ 8% เท่านั้นที่ไม่เคยผ่านการฝึกอบรมอะไรเลย ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าการศึกษาอบรมนั้นเองที่มีส่วนสำคัญในการ เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้แก่ผู้นำที่มีพื้นความรู้เพียงชั้นประถมศึกษา

1.5 การบวชเรียนและการศึกษาพระปริยัติธรรม ปรากฏว่าผู้นำส่วนใหญ่เคยบวชเรียนและเคยศึกษาพระปริยัติธรรมมาแล้วทั้งสิ้น มีผู้ที่ไม่เคยบวชเลยเพียง 3.81% และไม่เคยศึกษาพระปริยัติธรรมเพียง 6.67% ซึ่งนับว่าน้อยมาก และที่น่าสนใจก็คือผู้นำเหล่านี้เคยศึกษาจนได้นักธรรมตรี เป็นอย่างน้อย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นผู้นำในหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งสรุปให้เห็นว่าการให้คามสูงทางการเรียนธรรมะและความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างกิจกรรมของหมู่บ้านกับวัด มักเปิดโอกาสให้ผู้เคยได้รับการศึกษาอบรมด้านศาสนาเข้ามามีบทบาทผู้นำ ยิ่งผู้นำในระดับสูงของหมู่บ้านยิ่งศึกษาพระปริยัติธรรมมาก (สมชัย รัทวิจิตร 2514 : 51 - 52)

1.6 ความรู้ความชำนาญพิเศษ มีข้อที่น่าสนใจเกี่ยวกับผู้นำส่วนใหญ่ประมาณ 80% ต่างมีความรู้ความชำนาญพิเศษอย่างน้อย 1 อย่าง การมีความรู้ความชำนาญพิเศษมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้ได้รับเลือกเป็นผู้นำของหมู่บ้าน เพราะความรู้ความชำนาญพิเศษนอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นกลายเป็นที่พึ่งพาอาศัยของคนอื่น และสอดคล้องกับทฤษฎีผู้นำของ ฟิเดเลอร์ (Fiedler. 1972 : 454 - 456) ที่สรุปให้เห็นว่า บุคคลที่เป็นผู้นำนั้นจะต้องมีคุณลักษณะหลายประการที่จำเป็นต้องนำไปใช้ในสถานการณ์ ซึ่งน่าจะเรียกว่าเป็นองค์ประกอบรวม (common factors) แต่ก็มีองค์ประกอบเฉพาะ (specific factors) ที่จำเป็นต้องนำไปใช้ในแต่ละสถานการณ์ที่เป็นผู้นำ ผู้ที่มีความรู้ความชำนาญพิเศษเฉพาะอย่าง จึงมีโอกาสได้ถูกเลือกเป็นผู้นำมากขึ้นกว่าผู้ที่ไม่มีความรู้ความชำนาญพิเศษ

1.7 ความสัมพันธ์กับสื่อสารมวลชน มีข้อที่น่าสนใจ เกิดคือ ผู้นำในหมู่บ้าน มีเครื่องรับวิทยุเป็นของตนเองถึง 92% ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของสภาวิจัยแห่งชาติเกี่ยวกับผู้นำในชนบทของประเทศไทย (สภาวิจัยแห่งชาติ 2514 : 53 - 54) ทั้ง ๆ ที่ระยะเวลาการวิจัยห่างกันเกือบ 10 ปี แต่ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชนของผู้นำจากการวิจัยนี้ระดับต่ำกว่าผลการวิจัยของสภาวิจัยแห่งชาติ ไม่ว่าจะเป็นในด้านวิทยุและหนังสือพิมพ์ ซึ่งตามความเป็นจริงแล้วผลการวิจัยนี้ผู้นำจะมีระดับความสัมพันธ์กับสื่อมวลชนสูงกว่า เพราะกาลเวลามานานานที่เป็นเช่นนั้นคง เป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างผู้นำที่สภาวิจัยแห่งชาตินำมาใช้นั้นเป็นตัวแทนจากผู้นำจากทั้งสี่ภาคภูมิศาสตร์ของประเทศไทย และนอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นผู้นำในชนบทที่ค่อนข้างเจริญหรือใกล้ชิดกับแหล่งความเจริญ

1.8 ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม ปรากฏว่าผู้นำส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรมค่อนข้างสูง เช่นในรอบปีหนึ่งเคยเข้าไปในอำเภอกองตนเองอย่างน้อย 7 ครั้งขึ้นไป ไปอำเภอรอบประมาณ 5 - 6 ครั้ง ในจำนวน 7 - 9 อำเภอ การเข้าไปในจังหวัดตัวเลขก็ใกล้เคียงกัน และมีผู้ไม่เคยไปกรุงเทพฯ เลยเพียง 4.29% เท่านั้น ส่วนการไปต่างประเทศนั้นเกือบครึ่งหนึ่งเคยไปลาวและเขมร ทั้งนี้เพราะผู้นำที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ไม่ห่างจากประเทศดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าผู้นำส่วนใหญ่มีประสบการณ์ภายนอกบ้านกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสบการณ์เกี่ยวกับชีวิตและความเป็นอยู่ในเมืองหรือชุมชนเจริญ การที่มีโอกาสได้รู้มากเห็นมากทำให้มีคุณลักษณะเหนือผู้อื่น ก่อเกิดอิทธิพลและอำนาจขึ้นภายในหมู่บ้าน จนกระทั่งคนอื่นยอมรับและถูกเลือกให้เป็นผู้นำ (สมชัย รักวิจิตร 2514 : 55)

1.9 คุณลักษณะของ กพม. ที่ดี ข้อมูลนี้วิเคราะห์จากคำถามปลายเปิด โดยให้ผู้นำบอกลักษณะที่ดีของ กพม. มาคนละ 2 คุณลักษณะ ข้อที่น่าสนใจ เกิดคือ คุณลักษณะต่าง ๆ จากการทำการวิเคราะห์เนื้อหาคำตอบ ปรากฏว่าคุณลักษณะส่วนใหญ่จะสอดคล้องกับการวิจัยและเอกสารต่าง ๆ มี 5 คุณลักษณะที่สอดคล้องกับผลการวิจัยของผู้นำในชนบทไทยของสภาวิจัยแห่งชาติ (สภาวิจัยแห่งชาติ 2514 : 57 - 58) เช่น เป็นผู้เสียสละและให้ความช่วยเหลือผู้อื่น มีความซื่อสัตย์พูดจริงทำจริง มีมนุษยสัมพันธ์ดี วางตัวเหมาะสม เป็นที่พึ่งของคนทั่วไป และเป็นคนเคร่งครัดศาสนา คุณลักษณะอีกหลายประการสอดคล้องกับคุณลักษณะผู้นำ

ที่ดีของ ทีด (Teed. 1935 : 31) เช่น มีความน่าเชื่อถือ มนุษย์สัมพันธ์ดี และกล้า
ตัดสินใจ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวความคิดของ เทเลอร์ (Taylor. 1962 : 31 -
32) ในเรื่องวิถีทางค่านิยม ความสามารถในการโน้มน้าวชักจูงใจและความมานะ
อดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใด ๆ

ที่น่าสนใจที่สุดก็คือคุณลักษณะดังกล่าวจะสอดคล้องกับผลการพิสูจน์สมมติฐาน
ข้อแรกหลายประการ เช่น ความเชื่อตรงต่อหน้าที่ ความโอปอ้อมอารีและเสียสละเพื่อส่วนรวม
ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความเป็นผู้มีคุณลักษณะที่ดี การวางตัวดีเป็นที่เคารพนับถือของชาวบ้าน เป็นที่พึ่ง
พาอาศัยของชาวบ้านและมีความสามารถในการชักจูงใจ ก็เป็นส่วนหนึ่งของความเป็นผู้นำใน
หมู่บ้าน การเป็นตัวของตัวเอง กล้าตัดสินใจ กล้าพูดกล้าทำ ก็เป็นส่วนหนึ่งของความเชื่อมั่น
ในตนเอง การเป็นนักต่อสู้ พยายามทำจริง และอดทน ก็เป็นโครงสร้างส่วนหนึ่งของความมีจิต
มุ่งมั่นที่จะพัฒนา การที่มีความคิดเห็นเห็นโลกทัศน์คนรอบพัฒนาและการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงก็
เป็นลักษณะหนึ่งของการยอมรับวิพากษ์การแก้ไขใหม่ นอกจากนี้ก็ยังมีคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ใกล้เคียง
กัน เช่น มนุษย์สัมพันธ์ดี ภูมิลำเนาของตนดี ภูมิลำเนาพัฒนาหมู่บ้านเป็นต้น ทำให้ผลการพิสูจน์
สมมติฐานข้อแรกน่าเชื่อถือและมีน้ำหนักมากขึ้น

2. ผลการพิสูจน์สมมติฐานข้อ 1

ผลการพิสูจน์สมมติฐานข้อ 1 นั้น กล่าวโดยสรุปก็คือ องค์ประกอบเชิงมนุษย์
ของผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูง สูงกว่าผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้าน
ที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำทุกตัวแปร ยกเว้นทัศนคติแบบประชาธิปไตย มีประเด็นที่
น่าสนใจเกี่ยวกับผลบางประการซึ่งได้นำมาอภิปรายดังนี้

2.1 ผลการทดสอบความแตกต่างโดยค่าไค-สแควร์ ที่มีตัวแปรที่ไคสแควร์
สูง และมีระดับความนัยสำคัญที่ .001 ถึง 7 ตัวแปร คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงาน
พัฒนาชุมชน ความเป็นผู้นำในหมู่บ้าน ความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนา ความเป็นผู้มีคุณลักษณะ
การยอมรับวิพากษ์การแก้ไขใหม่ ความเชื่อมั่นในตนเอง และความจงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำ
ส่วนตัวแปรที่ไคสแควร์ χ^2 ถอนขาดต่ำ และมีระดับความนัยสำคัญที่ .05 มีเพียง 3 ตัวแปร

คือ ความรู้แหล่งวิชาการชุมชน ความเชื่อตรงต่อหน้าที่ และความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้าน จากผลการทดลองนี้ทำให้ความมั่นใจยิ่งว่าองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่นดังกล่าว มีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้าน

2.2 ทศนคติแบบประชาธิปไตย ผลการพิสูจน์ปรากฏว่าไม่เป็นไปตาม สมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งมีข้อที่น่าสังเกตหลายประการ ประการแรกก็คือ ในปี พ.ศ. 2521 ก่อนที่ผู้วิจัยจะออกไปเก็บข้อมูล ผู้นำที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย และสิทธิหน้าที่ของพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยตามโครงการส่งเสริม ระบอบประชาธิปไตยของกรมพัฒนาชุมชน ดังนั้นจึงอาจเป็นไปได้ที่ผู้นำทั้งสองกลุ่มได้เปลี่ยนแปลงทัศนคติหลังจากที่ผ่านการฝึกอบรมแล้ว จึงทำให้ทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติแบบประชาธิปไตย ไม่แตกต่างกัน ซึ่งก่อนจะรับการฝึกอบรมผู้นำสองกลุ่มอาจจะมีทัศนคติแบบประชาธิปไตยก็ได้ ข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งก็คือ สังคมชนบทของไทยคุ้นเคยกับวิธีการสั่งบังคับแบบเผด็จการมานาน ชาวบ้านยังไม่ค่อยคุ้นเคยกับวิธีการประชาธิปไตย ดังนั้นความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านอาจ จะไปสัมพันธ์กับวิธีการเผด็จการก็ได้ เพราะเป็นที่ยอมรับกันว่าวิธีการเผด็จการนั้นมักทำให้ ปริมาณงานสูงได้เช่นกัน เป็นเพียงแต่คุณภาพของงานและขวัญในการทำงานต่ำเท่านั้น

2.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ผลการทดสอบปรากฏว่า ผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับการพัฒนาสูง มีคุณลักษณะดังกล่าวสูงกว่าผู้นำหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จ ทางการพัฒนาต่ำอย่างมีนัยสำคัญ ($P < .001$) ผู้นำกลุ่มแรกได้คะแนนเกินค่าเฉลี่ยเป็น จำนวนถึง 64.76% ในขณะที่กลุ่มหลังมีเพียง 29.52% ซึ่งมีข้อน่าสังเกตว่าไม่น่าจะต่างกัน มากถึงเพียงนี้ เพราะความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนนี้ กรมพัฒนาชุมชนได้จัด ฝึกอบรม กทม. ในหัวข้อนี้เป็นประจำแทบทุกปี อาจเป็นไปได้ที่วิธีการฝึกอบรมยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

2.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งวิชาการชุมชน ผลการพิสูจน์สมมติฐาน ข้อนี้ นอกจากจะเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จสูง จะมีคุณลักษณะดังกล่าวสูงกว่าแล้ว ยังเป็นการสนับสนุนข้อตกลงเบื้องต้นที่ใช้เป็นกรอบการ อ้างอิง (frame of reference) เกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชนคือ กระบวนการพัฒนาชุมชน

มุ่งที่จะปฏิบัติการ เพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชนที่จะรับและปรับปรุงการเปลี่ยนแปลงที่มีบ่อเกิดภายนอกและภายในชุมชนนั้น ผู้นำจะต้องรู้จักแหล่งทรัพยากรทั้งในและนอกท้องถิ่น เพื่อที่จะสามารถพัฒนาและนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนของตน (พิทยา สุวรรณภูมิ 2516 : 3)

2.5 ความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนา และความเป็นผู้มีกุศลจิต ตัวแปร 2 ตัวนี้ค่อนข้างจะแปลกและไม่คุ้นหูสำหรับคนทั่วไปนัก แม้แต่นักพัฒนาที่ยังไม่เข้าใจอย่างลึกซึ้งในงานพัฒนามักไม่ค่อยคุ้นกับตัวแปรนี้ งานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องทั้งสองนี้ไม่มีเลย มีแต่แนวคิดจากเอกสารและตำราบางเล่มเท่านั้นที่กล่าวถึง แท้จริงตัวแปรทั้งสองนี้ไ้รวมตัวแปรย่อยอื่น ๆ ไว้มากมาย ผู้วิจัยเองในตอนแรกก็ไม่มั่นใจว่า คุณลักษณะดังกล่าวจะสามารถวัดออกมาได้ แต่หลังจากไปทดลองเครื่องมือมาแล้วจึงมั่นใจยิ่งขึ้น และผลก็เป็นที่ไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ทุกประการ ความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนานั้นเป็นสิ่งที่ควรปลูกฝังขึ้นในตัวของผู้ผู้นำในการพัฒนา เพราะการพัฒนานั้นแท้จริงในกระบวนการพัฒนาจริง ๆ แล้วเต็มไปด้วยปัญหาอุปสรรคและความเจ็บปวดมากมาย หากนักพัฒนาไม่มีจิตที่มุ่งมั่นจริง ๆ แล้วการพัฒนาที่ไม่สามารถที่จะบรรลุผลได้ ส่วนความเป็นผู้มีกุศลจิตนั้นอาจไม่เหมาะสมสำหรับผู้ผู้นำในองค์กรที่มีระเบียบแบบแผนและระบบงานที่มีประสิทธิภาพ แต่สำหรับผู้ผู้นำในสถานการณ์ที่จะต้องเสียสละและอุทิศตนเพื่อความเจริญของท้องถิ่นโดยมิได้คาดหวังตอบแทนเป็นวัตถุหรือจะมีบ้างก็เพียงเล็กน้อยแล้ว คุณลักษณะดังกล่าวมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้ผู้นำในสถานการณ์เช่นนี้ ผลการวิจัยไ้ยืนยันให้เห็นอย่างเด่นชัด ค่าไค-สแควร์ที่ไคคอนข้างสูง และมีระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติสูงถึง .001

2.6 ความซื่อตรงต่อหน้าที่ และความสัมพันธ์กับผู้นำในชุมชน ตัวแปรสองตัวนี้ผลการทดสอบค่าไค-สแควร์ ไคค่าค่อนข้างต่ำและมีระดับความมีนัยสำคัญเพียง .05 ทั้งนี้เพราะตัวแปรทั้ง 2 ตัวนี้ค่อนข้างจะวัดยาก คนไทยโดยทั่วไปมักจะปิดบังซ่อนเร้นพฤติกรรมที่เห็นว่าเป็นลาภอาชญา เช่นเดียวกับชนชาติอื่นทั้งหลาย เพราะความไม่ซื่อ คนคิดในข้ออ้างในกระตุง คนที่เข้ากับคนอื่นไม่ได้เป็นเรื่องราวที่ลาภอาชญา แต่ตัวแปรทั้งสองนี้ก็เป็นคุณลักษณะที่ผู้นำในชุมชนจะพึงมี เพราะถ้าขาดความซื่อตรงต่อหน้าที่อย่างเดียว ความเคารพ

เชื่อถือต่าง ๆ ตลอดจนความร่วมมือจากชาวบ้านก็จะหายไปเลย ความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้านก็เช่นกัน ถ้าหมู่บ้านใดผู้นำมีความสัมพันธ์กันเหนียวแน่น อำนาจและอิทธิพลของสถาบันผู้นำย่อมสูง สามารถที่จะผลักดันหรือเป็นหน่วยนำในการพัฒนาหมู่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำในหมู่บ้านจึง เป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันให้หมู่บ้านเจริญก้าวหน้า (สมชัย รักวิจิตร 2514 : 133)

2.7 องค์ประกอบเชิงมนุษย์ที่เหลือ คือ ความเป็นผู้นำในหมู่บ้าน การยอมรับวิทยาการแผนใหม่ ความเชื่อมั่นในตนเอง และความจงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำของหมู่บ้าน ทั้ง 4 ตัวแปรนี้ผลการทดสอบความแตกต่างของผู้นำทั้ง 2 กลุ่ม ปรากฏว่าค่า χ^2 สูง และมีระดับความมีนัยสำคัญถึง .001 โดยเฉพาะกลุ่มผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำ มีผู้ใดคะแนนเกินกว่าค่าเฉลี่ยไม่ถึง 50% ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มนี้ แม้แต่ตัวแปรเดียว ในเมื่อกลุ่มผู้นำในหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูงได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยเป็นจำนวนถึง 69%, 87%, 72% และ 81% ตามลำดับ แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างอย่างชัดเจนระหว่างผู้นำทั้งสองกลุ่มในองค์ประกอบเชิงมนุษย์ทั้ง 4 ตัวแปรดังกล่าว

การที่หมู่บ้านใดมีผู้นำที่มีลักษณะความเป็นผู้นำสูงแล้วระดับความสำเร็จในการพัฒนาสูงก็เพราะหมู่บ้านนั้นมีหน่วยนำในการพัฒนาหมู่บ้านที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพสูง และเมื่อผู้นำเหล่านั้นมีลักษณะที่ยอมรับวิทยาการแผนใหม่สูงอยู่แล้ว ผู้นำเหล่านั้นก็จะเป็นส่วนเชื่อมวิทยาการแผนใหม่ ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ มาสู่หมู่บ้าน เพราะชาวบ้านจะยอมรับสิ่งใหม่เมื่อเห็นผู้นำกระทำเป็นตัวอย่างก่อนและเกิดผลดี ในด้านความเชื่อมั่นในตนเองก็เช่นกัน ถ้าผู้นำในหมู่บ้านมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ก็จะทำให้หน่วยนำมีความคิดเป็นของตนเอง สามารถพึ่งตนเองและกล้าที่จะตัดสินใจในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อความเจริญของท้องถิ่น และประการสุดท้ายถ้าผู้นำมีความจงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำของหมู่บ้าน คือมีความพึงพอใจ และภูมิใจในหน้าที่ กทม. ตลอดจนมีความศรัทธาและเชื่อมั่นในสถาบันผู้นำของหมู่บ้านอันเป็นหน่วยนำในการพัฒนาแล้ว ผู้นำเหล่านั้นก็สามารถอุทิศตนเพื่องานของหมู่บ้านได้เต็มที่และมีประสิทธิภาพสูง หมู่บ้านย่อมมีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูงไปเลย

3. ผลการพิสูจน์สมมติฐานข้อ 2

การวิจัยเพื่อตอบปัญหาเชิงวิจัยข้อ 2 หรือเพื่อพิสูจน์สมมติฐานข้อ 2 ที่ว่า องค์ประกอบเชิงมนุษย์มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบค่านิยมหลัง ประสบการณ์ และการศึกษาอบรมของผู้นำท้องถิ่น โดยนำตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบเชิงมนุษย์จำนวน 11 ตัวแปรจากการวิจัยเพื่อพิสูจน์สมมติฐานข้อ 1 มาเป็นตัวแปรเกณฑ์ และกำหนดให้องค์ประกอบค่านิยมหลัง ประสบการณ์ และการศึกษาอบรมของผู้นำท้องถิ่น จำนวน 6 ตัวแปร เป็นตัวแปรอิสระ ผลการวิจัยมีข้อที่ควรกล่าวถึงและตั้งข้อสงสัย เกิดดังนี้คือ

3.1 ความรู้เกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน ปรากฏว่าเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์รายคู่กับตัวแปรอิสระ ปรากฏว่ามีความสัมพันธ์กันสูงทุกตัว ยกเว้น อายุของผู้นำเท่านั้นที่ไม่สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ แต่เมื่อนำไปวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ปรากฏว่าความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรมซึ่งมีความสัมพันธ์ในตอนที่ความสัมพันธ์รายคู่กับไม่ได้รับเลือกเข้าสมการถดถอย

3.2 ความรู้เกี่ยวกับแหล่งวิชาการชุมชน ปรากฏว่าเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์รายคู่ ปรากฏว่ามีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทุกตัว แต่เมื่อนำไปวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ปรากฏว่า อายุการเป็นผู้นำกับอายุของผู้นำไม่ได้รับเลือกเข้าสมการ ทั้งนี้เพราะค่าสหสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ ซึ่งก็แสดงว่าการที่อายุมาก และการที่เป็นผู้นำมานานหากไม่ได้หาความรู้ไม่สัมพันธ์กับแหล่งวิชาการแล้วก็จะทำให้ไม่รู้แหล่งวิชาการต่าง ๆ ของชุมชน และไม่รู้ที่จะไปขอความช่วยเหลือหรือขอคำแนะนำจากแหล่งใด ๆ

3.3 ความเป็นผู้นำในหมู่บ้าน ปรากฏว่ามีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทุกตัว ยกเว้นระดับการศึกษา ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่ำมาก (.06) จนไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ปรากฏว่าระดับการศึกษาไม่ได้รับเลือกอีก จึงไม่น่าหนักพอที่จะทำนายความเป็นผู้นำในหมู่บ้านได้

3.4 ความซื่อตรงต่อหน้าที่ มีข้อที่น่าสงสัยเกิดคือ ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับความซื่อตรงต่อหน้าที่ กับตัวแปรที่ถูกเลือกเข้าสมการการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเป็นชุดเดียวกันทั้งหมด ยกเว้นระดับการศึกษากับความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน ที่น่าจะกล่าวถึงก็คือในขณะที่ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรมมีความสัมพันธ์กับความซื่อตรงต่อหน้าที่สูง และถูกเลือกเข้า

สมการ เป็นอันดับแรก แต่ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชนซึ่งลักษณะตัวแปรคล้ายคลึงกันกลับไม่มี
ความสัมพันธ์กับความชอบตรงต่อหน้าที่เลย

3.5 ความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนา ตัวแปรนี้มีความสัมพันธ์กับอายุ เมื่อพิจารณา
ความสัมพันธ์รายคู่ ปรากฏว่ามีความสัมพันธ์กับ ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม ความสัมพันธ์
กับสื่อมวลชน การศึกษานอกโรงเรียนกับระดับการศึกษา ไม่สัมพันธ์กับอายุ และอายุการเป็น
ผู้นำ แต่เมื่อวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ปรากฏว่า นอกจากอายุ และอายุการเป็นผู้นำจะไม่ถูก
เลือกเข้าสมการแล้ว ระดับการศึกษาก็ไม่ถูกเลือกด้วย ดังนั้นตัวแปรที่พอจะบ่งชี้ความมีจิต
มุ่งมั่นที่จะพัฒนาจึงเหลืออยู่เพียงความสัมพันธ์กับสื่อมวลชนและแหล่งอารยธรรมกับการศึกษานอกระบบ
เท่านั้น

3.6 ความเป็นผู้มีกุศลจิต ปรากฏว่ามีความสัมพันธ์กับอายุ และถูกเลือกเข้า
สมการการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเป็นอันดับแรก แสดงว่าคนที่อายุมากมีแนวโน้มที่จะมีความ
เป็นผู้นิยมกุศลจิตสูง ตัวแปรอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับลักษณะดังกล่าวก็คือ ความสัมพันธ์กับแหล่ง
อารยธรรม การศึกษานอกโรงเรียน และความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน ปรากฏว่าอายุการเป็นผู้นำ
และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับความเป็นผู้มีกุศลจิตต่ำมาก (.06 และ .05) จนไม่
มีนัยสำคัญ

3.7 การยอมรับวิทยาการแผนใหม่ มีความสัมพันธ์สูงกับตัวแปรอิสระทุกตัว
ยกเว้น อายุและอายุการเป็นผู้นำ ซึ่งมีค่าสหสัมพันธ์ต่ำมาก ($-.06$ และ $.07$) จนไม่มี
นัยสำคัญ ที่น่าสนใจก็คือ การยอมรับวิทยาการแผนใหม่มีความสัมพันธ์กับอายุในทางลบ นั่นคือ
คนที่อายุมากมีแนวโน้มที่จะไม่ยอมรับวิทยาการแผนใหม่มาก แต่ค่าสหสัมพันธ์ต่ำมาก และเมื่อนำ
เข้าสมการถดถอยพหุคูณ ปรากฏว่าอายุและอายุการเป็นผู้นำไม่ได้ถูกเลือกเข้าสมการเลย
ดังนั้นจะเห็นว่านอกจากอายุแล้ว อายุการเป็นผู้นำก็ไม่สามารถเป็นตัวทำนายการยอมรับ
วิทยาการแผนใหม่ได้ แสดงว่าถึงแม้จะเป็นผู้นำมานานหากไม่มีการศึกษาอบรมทั้งในและนอก
ระบบก็ไม่ได้ทำให้คนมีความคิดความอ่านทันสมัยขึ้นมาได้

3.8 ความเชื่อมั่นในตนเอง ปรากฏว่ามีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทุกตัว
แต่เมื่อนำไปเข้าสมการจากการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ปรากฏว่าความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน

และความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรมไม่ได้ถูกเลือกเข้าสมการ ทั้ง ๆ ที่ความสัมพันธ์เป็นรายคู่กับความเชื่อมั่นในตนเอง แต่ค่าความสัมพันธ์ไม่สูงนัก

3.9 ความจงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำ มีความสัมพันธ์กับความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม อายุและอายุการเป็นผู้นำ แต่ไม่สัมพันธ์กับระดับการศึกษากับการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแล้วก็ปรากฏว่า ตัวแปรทั้งสองก็ไม่ถูกเลือกเข้าสมการอีกเช่นกัน

3.10 ทศนคติแบบประชาธิปไตย ความจริงตัวแปรนี้เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับระหว่างผู้นำท้องถิ่นหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาสูงกับหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่ำปรากฏว่าไม่แตกต่างกัน (ผลการพิสูจน์สมมติฐานข้อ 1) แต่ก็นำมาศึกษาความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระดู ปรากฏว่ามีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทุกตัวยกเว้น ระดับการศึกษา เมื่อนำไปวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณก็ปรากฏว่าไม่ได้รับเลือกเข้าสมการอีก แสดงว่าทศนคติแบบประชาธิปไตยไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาของผู้นำในหมู่บ้าน

3.11 ความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้าน ปรากฏว่าตัวแปรนี้มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทุกตัวยกเว้น ระดับการศึกษาในโรงเรียนซึ่งมีความสัมพันธ์ต่ำมาก (.06) จนไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อนำไปวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ปรากฏว่าระดับการศึกษาไม่ได้ถูกเลือกให้เข้าสมการอีก รวมทั้งความสัมพันธ์กับสื่อมวลชนด้วย ทั้งนี้เพราะค่าสหสัมพันธ์ถึงแม้จะมีนัยสำคัญทางสถิติแต่ก็ต่ำมาก (.08)

3.12 องค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่นทั้ง 11 ตัวแปรด้วยกัน ปรากฏว่าเมื่อวิเคราะห์หาสหสัมพันธ์รายคู่ ปรากฏว่ามีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทุกตัว และเมื่อนำไปวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ก็ปรากฏว่าตัวแปรทั้ง 6 ตัวนั้นถูกเลือกเข้าสมการทั้งหมด เรียงตามลำดับ คือ ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม การศึกษานอกโรงเรียน ระดับการศึกษา อายุ และอายุการเป็นผู้นำ ข้อที่น่าสังเกตก็คือ เมื่อวิเคราะห์หาสหสัมพันธ์รายคู่ปรากฏว่าโคค่าสหสัมพันธ์เรียงลำดับเช่นเดียวกับการถูกเลือกเข้าสมการ แต่มีต่างกันตรงอันดับที่ 1 และอันดับที่ 2 สลับที่กัน คือการหาความสัมพันธ์รายคู่นั้น ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรมโคค่าสหสัมพันธ์สูงที่สุด แต่เมื่อนำมาเข้าสมการการถดถอยพหุคูณปรากฏว่าได้ถูกเลือก

เข้าสมการ เป็นอันดับที่สองรองจากความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน

4. ผลการพิสูจน์สมมติฐานข้อ 3

การพิสูจน์สมมติฐานข้อนี้มุ่งพิจารณาแนวทางการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่นที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้หรือไม่เพียงไร ผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจควรแก่การนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

4.1 ระยะเวลาและช่วงเวลาในการฝึกอบรม ในขั้นแรกผู้วิจัยได้ทดสอบความคิดเห็นของผู้นำทั้งสองกลุ่ม คือ กลุ่มผู้นำบ้านที่มีระดับการพัฒนาสูงกับหมู่บ้านที่มีระดับการพัฒนาต่ำ เกี่ยวกับระยะเวลาและช่วงเวลาในการฝึกอบรมว่าแตกต่างกันหรือไม่ ปรากฏว่าความคิดเห็นของทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน ทำให้ง่ายต่อการที่จะวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยในประเด็นต่าง ๆ

ประเด็นที่ว่าควรฝึกอบรมควรจะทำก่อนให้ ทพม. ปฏิบัติหน้าที่หรือหลังจาก ทพม. ปฏิบัติหน้าที่แล้ว กล่าวอีกนัยหนึ่งว่าจะฝึกอบรมก่อนประจำการหรือฝึกอบรมระหว่างประจำการ ปรากฏว่าผู้นำเห็นว่าเหมาะสมทั้งสองวิธี แต่วิธีแรกมีคนเห็นว่าเหมาะสมมากกว่า (81.96%) ในขณะที่วิธีหลังมีผู้เห็นเหมาะสมมากเพียง 55.24% นั่นคือสามารถที่จะจัดวิธีใดวิธีหนึ่งในสองวิธีนั้นได้ หรือจะจัดทั้งสองวิธีก็ได้ ซึ่งข้อเท็จจริงที่กระทำอยู่ในปัจจุบันก็ทำทั้งสองวิธีที่กล่าวมาแล้ว

สำหรับช่วงเวลาการฝึกอบรมผู้นำส่วนใหญ่เห็นควรให้จัดช่วงหลังเก็บเกี่ยวช่วงที่เหมาะสมถัดไปคือช่วงก่อนปักดำ ในการจัดจริง ๆ นั้นจะต้องพิจารณาในแต่ละท้องถิ่นอีกครั้งว่าท้องถิ่นใดเหมาะกับช่วงเวลาใดที่สุด เพราะเป็นไปได้ที่บางท้องถิ่นไม่มีเวลาว่างหลังเก็บเกี่ยวใหม่ ๆ เพราะอาจจะมีการปลูกพืชหมุนเวียนในชวงนั้นก็เป็นได้

เกี่ยวกับระยะเวลาในการฝึกอบรมปรากฏว่าถ้าเป็นการฝึกอบรมก่อนปฏิบัติหน้าที่ ผู้นำส่วนใหญ่เห็นควรให้จัดประมาณ 1 สัปดาห์ ส่วนการฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติหน้าที่นั้น ผู้นำส่วนใหญ่ให้จัดตามความเหมาะสมและความจำเป็น ในขณะที่ระยะเวลาที่เหมาะสมถัดมาก็คือ จัด 3 วัน ข้อที่น่าสังเกตก็คือผู้นำท้องถิ่นมีความต้องการระยะเวลาก่อนขางยาวกว่าที่ทางราชการเคยปฏิบัติอยู่ แสดงให้เห็นว่าผู้นำมีความปรารถนาที่จะให้จัดการฝึกอบรมเป็นระยะเวลาหลายวันกว่าที่เคยปฏิบัติ

4.2 สถานທີ່ฝึกอบรม จากการทดสอบความคิดเห็นของผู้นำทั้งสองกลุ่มเกี่ยวกับสถานฝึกอบรม ปรากฏว่าผู้นำในหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาต่างกัน มีความคิดเห็นในเรื่องนี้ไม่แตกต่างกัน ทำให้ยากต่อการวิเคราะห์ข้อมูลยิ่งขึ้น

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้นำเห็นว่าสถานฝึกอบรมมีความเหมาะสมทั้งสามแห่งตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ จักฝึกอบรมเป็นรายหมู่บ้าน ณ หมู่บ้านของตน จักรวมกันเป็นจุด ณ หมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่ง และจักฝึกอบรมตามศูนย์ฝึกอบรมหรือสถาบันการศึกษา สำหรับการจัดในแบบแรกคือ ณ หมู่บ้านของคณัน คณางจะเปลืองงบประมาณของทางราชการและเปลืองเวลา แต่สะดวกในเรื่องที่พักและอาหาร แต่อาจจะให้ผู้นำมีส่วนช่วยค่าใช้จ่ายบางอย่างอาจจะมีความเป็นไปได้มาก แสดงว่าในคณันผู้นำนั้นจะจัดที่ใดก็ได้ ปัญหาอยู่ที่ทางราชการหรือผู้จัดเท่านั้นว่าจะเลือกที่ใดที่เหมาะสมที่สุด

4.3 ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม ผลการวิจัยปรากฏว่าผู้นำทั้งสองกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องตรงกันในเรื่องนี้ โดยผู้นำประมาณครึ่งหนึ่งไม่เห็นด้วยในการที่จะให้ผู้นำมีส่วนในการออกค่าใช้จ่ายในการไปทัศนศึกษา ค่าอาหารระหว่างฝึกอบรม และค่าวิทยากรพิเศษที่ผู้นำต้องการ และมีผู้ไม่เห็นด้วยประมาณ 20% ส่วนที่เหลือประมาณ 30% มีความเห็นกลาง ๆ จะเอาอย่างไรก็ได้

การที่สมมติฐานข้อนี้ไม่เป็นไปตามที่ตั้งไว้ อาจจะเป็นเพราะทางราชการเคยจักฝึกอบรมและออกค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ทั้งหมดทำให้ผู้นำคิดว่าเป็นสิทธิของเขาที่พึงจะได้ และอีกประการหนึ่งคือ แบบสัมภาษณ์ได้กำหนดขอบเขตของคำถามให้ชัดเจนทำให้ผู้นำส่วนหนึ่งตัดสินใจลำบาก เลยตอบเป็นความเห็นกลาง ๆ ไว้

4.4 เนื้อหาสาระในการฝึกอบรม ผลการวิจัยปรากฏว่าผู้นำทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาสาระในการฝึกอบรมไม่แตกต่างกัน และผู้นำท้องถิ่นมีความต้องการและสนใจเนื้อหาสาระต่าง ๆ ทุกเรื่องมากน้อยต่างกันตั้งแต่ 85% จนกระทั่งถึง 62%

ข้อที่น่าสนใจก็คือ หัวข้อ "กพม. กับความมั่นคงของชาติ" ได้รับความสนใจมากที่สุดอาจจะเป็นเพราะผู้นำที่เป็นกลุ่มตัวอย่างอยู่ในพื้นที่สีขาวที่ไม่มีผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ก็ได้ เนื้อหาสาระบางอย่างที่ผู้นำเคยได้รับการฝึกอบรมแล้ว เช่น หน้าที่ความรับผิดชอบ

ของ กพม. กระบวนการแก้ปัญหาท้องถิ่น สิทธิหน้าที่ของพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย และความรู้เกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน ผู้นำก็ยังให้ความสนใจและต้องการสูงอยู่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการฝึกอบรมที่เคยทำมา มักจะใช้ระยะเวลาสั้น วิทยากรมักจะยึดเนื้อหาสาระต่าง ๆ ให้มากเกินไป จนไม่สามารถจะรับไหวได้ ทำให้ผู้นำเหล่านั้นยังสนใจที่จะได้เรียนรู้ในสิ่งเหล่านั้นอีก

4.5 วิธีสอนและการจัดกิจกรรม ผลการวิจัยปรากฏว่าผู้นำทั้งสองกลุ่ม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีสอนและการจัดกิจกรรมไม่ต่างกัน และผู้นำท้องถิ่นเห็นว่าวิธีสอน และกิจกรรมต่าง ๆ มีความเหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้มากน้อยต่างกันตั้งแต่ 87% จนกระทั่งถึง 59%

ข้อที่น่าสังเกตคือ วิธีการสอนและกิจกรรมที่ผู้นำเห็นว่าเหมาะสมตั้งแต่ 80% ขึ้นไป คือ การเยี่ยมเยียนชุมชน (87%) การอภิปรายของผู้ทรงคุณวุฒิ (86%) การทัศนศึกษา (81%) การเยี่ยมกลุ่มผู้นำ (80.47%) และการสาธิต (80%) ซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้ ว่าเป็นโดยหลักวิชาการศึกษาแล้วก็เป็นวิธีที่เหมาะสมในการให้การศึกษาผู้ใหญ่ แสดงให้เห็นว่า ผู้นำเหล่านั้นมีความคิดเห็นที่เห็นผลควรแก่การเชื่อถือทีเดียว แต่มีข้อที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือ การใช้วิทยุกระจายเสียง ซึ่งน่าจะเป็นวิธีการที่ผู้นำสนใจและเห็นว่าเหมาะสม กลับเป็นวิธีที่ผู้นำเห็นว่าเหมาะสมน้อยกว่าวิธีการอื่น ๆ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะคุณภาพของรายการวิทยุของประเทศเราน่าเบื่อเกินไปได้ และอีกประการหนึ่งคือ ผู้สัมภาษณ์ไม่ค่อยอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้วิทยุในการให้การศึกษาอบรมก็ได้

ข้อสังเกตประการสุดท้ายคือ ผู้นำเห็นว่าวิธีการบรรยายมีความเหมาะสมน้อย รองจากการใช้วิทยุกระจายเสียง ซึ่งโดยหลักวิชาการศึกษาแล้วก็เป็นวิธีที่ไม่ค่อยเหมาะสมนัก สำหรับการฝึกอบรมผู้ใหญ่ที่มีความรู้จำกัดและเวลาจำกัด และการฝึกอบรมเท่าที่ทำได้มาในอดีต รวมทั้งจะทำอีกในอนาคตก็อาจจะนำวิธีการบรรยายมาใช้ก็ได้

5. ผลการดำเนินงานวิจัย

การทำงานทุกครั้งก็จะสำเร็จลงได้โดยที่ผู้เกี่ยวข้องต่างก็ได้รับบทเรียนมาไม่น้อย ต่างกัน การดำเนินงานตามโครงการวิจัยนี้ก็เช่นกัน กว่าจะสำเร็จลุล่วงลงได้ ผู้วิจัยได้เรียนรู้

และเข้าใจธรรมชาติและข้อเท็จจริงของการวิจัยเพิ่มขึ้นอีกมาก ผู้วิจัยจึงใคร่เสนอข้อสังเกตบางประการ เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่จะทำงานวิจัยในลักษณะเดียวกันไว้ดังต่อไปนี้

5.1 การเลือกตัวแปร ในงานวิจัยโดยทั่วไปนั้นจะต้องพยายามกำหนดจำนวนตัวแปรให้พอเหมาะ กับขอบเขตและขีดความสามารถ ตลอดจนระยะเวลาในการวิจัย แต่สำหรับการวิจัยที่มีลักษณะ เล็กที่ปัญหานั้นผู้วิจัยไม่สามารถที่จะกำหนดและเลือกตัวแปรได้ตามใจชอบมากนัก เพราะสภาพปัญหาที่ต้องการแก้ไขนั้นอาจจะต้องการคำตอบมากมายจึงจะเพียงพอแก่การแก้ปัญหาได้ การวิจัยเกี่ยวกับการจัดรูปแบบยุทธวิธีการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นในงานพัฒนาชุมชนก็เช่นกัน จะต้องค้นหาคำตอบมากมายจึงจะสามารถจัดรูปแบบยุทธวิธีการฝึกอบรมได้ ดังนั้นตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบเชิงมนุษย์สำหรับการวิจัยนี้จึงมีถึง 11 ตัวแปร ไม่นับตัวแปรในคำอื่น ๆ และตัวแปรทั้ง 11 ตัวแปรนี้ยังประกอบขึ้นด้วยตัวแปรย่อยซึ่งเป็นโครงสร้างของตัวแปรใหญ่อีกมากมาย ก่อให้เกิดความยุ่งยากในการสร้างเครื่องมือวัดและการวิเคราะห์เป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ตัวแปรบางตัว เช่น ความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนา และความเป็นผู้นำก็สละจิต ก็เป็นตัวแปรใหม่ที่ยังไม่มีใครนำมาวิจัยโดยตรง เพราะแม้แต่ศัพท์ในภาษาไทยก็ไม่มีใช้โดยเฉพาะ ผู้วิจัยจะต้องคิดคำไทยขึ้นใช้เองหลังจากจัดทำโครงสร้างตัวแปรแล้ว แต่การศึกษาตัวแปรใหม่ ๆ ก็ทำให้เกิดความรู้ใหม่และทำลายความสามารถของผู้วิจัยเป็นอย่างยิ่ง

5.2 การจัดทำเครื่องมือหรือแบบสัมภาษณ์ ในการจัดสร้างเครื่องมือขึ้น ประสพความยุ่งยากหลายประการ ประการแรกคือความยุ่งยากในการที่จะวัดองค์ประกอบเชิงมนุษย์ซึ่งเป็นลักษณะการวัดทางจิตวิทยาหรือพฤติกรรมเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นวิธีการและถ้อยคำในการตั้งคำถามจึงต้องละเอียดและรัดกุมพอสมควร ผู้วิจัยต้องใช้เวลาในการศึกษาแบบสอบถามทางพฤติกรรมศาสตร์อยู่เป็นเวลานาน แต่เป็นที่น่ายินดีที่ตัวแปรย่อย ๆ ส่วนใหญ่มีคนศึกษาไว้บ้างแล้ว จะมีความยุ่งยากก็เฉพาะตัวแปรใหม่ที่ต้องใช้การสังเคราะห์เอกสารต่าง ๆ มากมายกว่าจะสร้างแบบสัมภาษณ์ได้ ขอยุ่งยากประการถัดมาก็คือ เนื่องจากตัวแปรที่จะศึกษามีมากแบบสัมภาษณ์จึงมีความยาวเป็นพิเศษ ใช้เวลาสัมภาษณ์คนละประมาณ 1 ชั่วโมง หลังจากการทดลองแล้วจึงต้องคัดออกให้เหลือเฉพาะข้อที่มีอำนาจจำแนกสูง ๆ เพื่อคัดทอนเวลาในการสัมภาษณ์ให้น้อยลง เนื่องจากแบบสัมภาษณ์มีความยาวมากนี้เอง รูปแบบของคำถามนอกจากจะ

พิจารณาในแง่ของความน่าเชื่อถือได้และความแม่นยำแล้ว จะต้องคำนึงถึงความสะดวกในการนำไปใช้และการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย เช่น คำถามปลายเปิดทำให้เสียเวลาในการวิเคราะห์เนื้อหาคำตอบมาก ผู้วิจัยพยายามเลี่ยงเสียเป็นคนโดยไปเพิ่มจำนวนคำถามในแบบปลายปิดให้มากขึ้น

5.3 การเก็บข้อมูล เนื่องจากงานวิจัยนี้จะต้องออกเก็บข้อมูลในภาคสนาม จึงมีปัญหาต่าง ๆ มากมาย อาศัยการเตรียมการที่รัดกุมจึงทำให้การเก็บข้อมูลเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว ในการออกเก็บข้อมูลในภาคสนามนั้นเมื่อข้อที่นำส่งเกิดหลายประการคือ ประการแรก ผู้วิจัยจะต้องศึกษาสภาพท้องถิ่นจากเอกสารหรือผู้ที่ใกล้ชิดกับท้องถิ่นนั้นก่อน ก่อนที่จะออกไปสำรวจเบื้องต้นเพื่อทำความรู้จักคุ้นเคยกับผู้นำในท้องถิ่นและเก็บข้อมูลโดยการศึกษาสภาพทั่ว ๆ ไปก่อนที่จะออกไปเก็บข้อมูลจริง ๆ ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะทำให้การเก็บข้อมูลกระทำได้อย่างรวดเร็ว และมีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น อีกประการหนึ่ง กลุ่มตัวอย่างบางกลุ่มโดยเฉพาะกลุ่มผู้นำของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จทางการพัฒนาตำบลนั้น ผู้วิจัยไม่สามารถที่จะเลือกเองล่วงหน้าได้จะกระทำได้อย่างไรหลังจากออกไปสำรวจเบื้องต้นแล้วเท่านั้น ข้อสังเกตประการสุดท้ายคือการวางแผนการออกเก็บข้อมูลจริง ๆ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างกระจัดกระจายอยู่ตามหมู่บ้านถึง 12 แห่งใน 6 จังหวัด ซึ่งห่างไกลกันมาก ผู้วิจัยจะต้องศึกษาระยะทาง สภาพถนน และคำนวณเวลาที่จะต้องสัมภาษณ์ในแต่ละหมู่บ้าน ตลอดจนนัดหมายกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านเพื่อให้นักหมายกลุ่มตัวอย่างให้มา ณ จุดนัดพบ ทั้งยังจะต้องจัดผู้สัมภาษณ์ไปให้พอเพียงที่จะไม่ทำให้กลุ่มตัวอย่างเสียเวลา และจะต้องให้การสัมภาษณ์เสร็จสิ้นภายในวันเดียวสำหรับแต่ละหมู่บ้าน ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในเรื่องที่พักและอาหาร

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้พยายามศึกษาจุดที่เป็นปัญหาในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์จากงานวิจัยอื่น ๆ พบจุดที่มีปัญหาหลายจุด เช่น การจัดทำรหัสล่วงหน้าทำให้สะดวกในการที่จะลงรหัสใน data coding form แต่เนื่องจากผู้วิจัยยังไม่ตระหนักในปัญหานี้มากนักในตอนแรก จึงไม่ได้จัดทำรหัสด่วงหน้าจนกระทั่งถึงตอนที่ลงรหัสจึงได้ตระหนักขึ้นว่า การจัดทำรหัสภายหลังนั้นมีความยุ่งยากพอสมควร จุดที่เป็นปัญหาอีกประการหนึ่งก็คือ การให้คะแนนคำตอบไม่ตรงกับรหัสจะก่อให้เกิดปัญหายุ่งยากแก่ผู้เขียนโปรแกรมเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงปัญหานี้จึงได้จัดทำรหัสให้ตรงกับคะแนน ทำให้สะดวกในการที่จะ

อธิบายใหญ่เขียนโปรแกรมเข้าใจ ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นปรากฏว่าการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรพหุคูณ (canonical correlation) มีความยุ่งยากพอสมควร และไม่มีโปรแกรมสำเร็จที่ทำได้แล้วด้วย จึงทำให้เสียเวลาในการวิเคราะห์ เพราะผู้เขียนโปรแกรมได้คัดลอกทำเป็นขั้น ๆ บางขั้นใช้คอมพิวเตอร์แต่บางขั้นก็วิเคราะห์ด้วยเครื่องคำนวณธรรมดา

5.5 การจัดทำรายงานการวิจัย เนื่องจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทยอยออกมาทีละตอน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเขียนรายงานตามขั้นตอนที่ข้อมูลออกมา เช่น ผลการพิสูจน์สมมติฐานข้อที่ 3 เสร็จเป็นอันดับแรกเพราะวิเคราะห์โดยวิธีการง่าย ๆ ผู้วิจัยก็จะเขียนรายงานผลการพิสูจน์สมมติฐานข้อนี้ก่อน หลังจากนั้นจึงเขียนรายงานผลการพิสูจน์สมมติฐานข้อ 1 และข้อ 2 ตามลำดับ ซึ่งมีข้อเสียก็คือจะต้องมาปรับลดค่าสำนวนและรูปแบบการเขียนให้ประสานสัมพันธ์กันใหม่ แตกมข้อก็ตรงที่สามารถเขียนได้รวดเร็วเพราะไม่ต้องรอคอยผลการพิสูจน์สมมติฐานในส่วนที่เหลือ

ขอเสนอแนะ

1. การจัดรูปแบบยุทธวิธีการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่น

ยุทธวิธี หมายถึงวิธีการที่จะทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้บรรลุผลสำเร็จ ดังนั้นยุทธวิธีการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนในการวิจัยนี้จึงหมายถึงวิธีการที่จะฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นให้มีคุณลักษณะ เป็นผู้นำท้องถิ่นที่ดี และเอื้อต่อการพัฒนาชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการวิจัยทางสังคมที่เล็งปัญหาหรือเน้นที่การแก้ปัญหาโดยใช้วิทยาการหลาย ๆ แขนงมาผสมผสานกันจึงเป็นการวิจัย "แบบสหวิทยาการที่เล็งปัญหา" คำตอบที่ได้จากปัญหาเชิงวิจัยแต่ละข้อจะไม่ยุติเพียงแค่นั้น หากแต่จะต้องนำคำตอบหรือผลการวิจัยที่ได้จากปัญหาการวิจัยแต่ละข้อมาจัดรูปแบบยุทธวิธีในการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นในงานพัฒนาชุมชนต่อไป ซึ่งยุทธวิธีการฝึกอบรมในที่นี้จะประกอบด้วยเป้าหมายในด้านบุคลิกลักษณะของผู้นำท้องถิ่น เวลา สถานที่ ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม เนื้อหาสาระ วิธีสอนและการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม ดังจะได้นำเสนอรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 เป้าหมายของการฝึกอบรม

เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า องค์ประกอบเชิงมนุษย์หรือความรู้ความนึก
ทัศนคติค่านิยม และการประพฤติปฏิบัติของผู้นำท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการพัฒนาหมู่บ้าน
เพราะองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จในการพัฒนา
หมู่บ้าน ดังนั้นการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นจึงควรมีเป้าหมายที่จะพัฒนาองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของ
ผู้นำท้องถิ่นให้ออกต่อการพัฒนาชุมชนดังต่อไปนี้

1.1.1 เป็นผู้ที่ยอมรับวิหยาการแผนใหม่ โดยการยอมรับแนวความ
คิดและวิธีการใหม่ ๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และทางการเมือง

1.1.2 เป็นผู้มีกุศลจิตสูง โดยมีพฤติกรรมที่รอบช่วยเหลือผู้อื่น
มีความเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน คำนึงถึงผู้อื่นอยู่เสมอ มีจิตใจรักใฝ่อยู่กับงาน
ของส่วนรวม ห่วงใยและรับผิดชอบต่อ

1.1.3 มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความกล้าที่จะแสดงออกในที่
สาธารณะ มีความคิดอิสระและยืนยันในความคิดของตนอย่างมีเหตุผลและชอบฟังตนเอง

1.1.4 มีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนา โดยมีความกระตือรือร้น มานะบากบั่น
มีความกล้าเสี่ยงในการเปลี่ยนแปลง ออกทนต่อความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ออกทนต่อการรอคอย
ทำงานอย่างมีเป้าหมาย และมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะให้การเปลี่ยนแปลงในทาง
ที่ดีขึ้น

1.1.5 มีความจงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำของหมู่บ้าน โดยมีความพึงพอ
ใจและความภาคภูมิใจในหน้าที่คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน ทั้งยังเชื่อมั่นและศรัทธาในสถาบัน
ผู้นำของหมู่บ้านอันเป็นหน่วยงานในการพัฒนาท้องถิ่น

1.1.6 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนเป็นอย่างดี
โดยมีความรู้เกี่ยวกับแนวความคิด วิธีการ จุดมุ่งหมายและเป้าหมายของการพัฒนาชุมชน
มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของพัฒนากรและ กทม.

1.1.7 มีลักษณะความเป็นผู้นำในหมู่บ้านสูง โดยการทำตนเป็นที่พึ่ง
ของชาวบ้านในสถานการณ์ต่าง ๆ มีความสามารถในการชักจูงใจชาวบ้านให้ร่วมมือ มีความ
สามารถในการวินิจฉัยสั่งการ และรู้จักใช้อำนาจหรืออิทธิพลเพื่อให้งานพัฒนาบรรลุเป้าหมาย

1.1.8 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งที่จะให้ความช่วยเหลือชุมชนเป็นอย่างดี โดยรู้จักบุคคล สถานที่และแหล่งวิชาการต่าง ๆ ที่สามารถดึงความช่วยเหลือมาสู่ชุมชนของตนได้

1.1.9 มีความซื่อตรงต่อหน้าที่อย่างดี โดยการปฏิบัติตามกฎและระเบียบอย่างเคร่งครัด อุทิศตนให้กับงานในหน้าที่ ตั้งใจทำงานในหน้าที่อย่างตรงไปตรงมา และรักษามลประโยชน์ของส่วนรวม

1.1.10 มีความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้านเป็นอย่างดี เนื่องจากเป้าหมายมีหลายประการไม่สามารถที่จะพัฒนาได้ในระยะเวลาอันสั้น แต่จะต้องจัดฝึกอบรมหลายครั้งทั้งในรูปของการฝึกอบรมก่อนปฏิบัติงานและการฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติงาน ซึ่งจะได้อธิบายต่อไป

1.2 วิธีการจัดการฝึกอบรม

การฝึกอบรมแท้ที่จริงคือ การฝึกและอบรมคนให้ทำได้ในสิ่งที่ควรทำ คิดได้ในสิ่งที่ควรคิด มีความนิยมในสิ่งที่ควรนิยม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้กำหนดไว้ในเป้าหมายของการฝึกอบรมแล้ว การที่จะให้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทางและระดับมาตรฐานที่กำหนดไว้นั้น จะต้องใช้กระบวนการ วิธีการหลายอย่างและต่อเนื่องกันไป ดังนั้นวิธีการจัดฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นจึงควรมีวิธีการจัดต่อเนื่องกันดังนี้

1.2.1 การจัดฝึกอบรมก่อนปฏิบัติหน้าที่ ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการพัฒนาหมู่บ้านนั้น ก่อนที่จะเริ่มปฏิบัติหน้าที่จะต้องได้รับการฝึกอบรมก่อน ถ้าเป็นผู้นำหลัก เช่น ประธานหรือรองประธานคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน หลักสูตรการฝึกอบรมอาจเป็นแบบเข้มข้น ส่วนผู้นำย่อยอาจจัดเป็นหลักสูตรระยะสั้น ๆ

1.2.2 การจัดฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจากเราไม่สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนได้ทุกอย่างในระดับที่ต้องการจากการฝึกอบรมครั้งเดียว และปัญหาและความต้องการในชุมชนเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นจะต้องมีการฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติหน้าที่เป็นประจำทุกปี โดยจัดหลักสูตรการฝึกอบรมตามสภาพความต้องการและปัญหาของการพัฒนาในแต่ละปี

1.3 ช่วงเวลาและระยะเวลาการฝึกอบรม

ช่วงเวลาในการจัดการฝึกอบรมควร เป็นช่วงเวลาที่ไม่กระทบการว่างจากการทำนาทำไร่ เพราะผู้นำส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุดคือหลังการ เก็บเกี่ยว หรือช่วงก่อนที่จะปักดำ

ส่วนระยะเวลาในการฝึกอบรมนั้นอาจจะจัดไม่เท่ากันแล้วแต่ลักษณะวิธีการและจุดมุ่งหมายของการจัดการฝึกอบรม คือ

1.3.1 การฝึกอบรมก่อนปฏิบัติหน้าที่ ถ้าเป็นหลักสูตรสำหรับผู้ช่วยควรใช้ระยะเวลาประมาณ 1 สัปดาห์ แต่ถ้าเป็นหลักสูตรสำหรับผู้นำหลัก ควรใช้ระยะเวลาประมาณ 2 สัปดาห์

1.3.2 การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติหน้าที่ ระยะเวลาในการจัดควรขึ้นอยู่กับสภาพของปัญหาและความต้องการทางการพัฒนาของแต่ละท้องถิ่น โดยให้แต่ละเขตเป็นผู้จัดทำโครงการฝึกอบรม

1.4 สถานที่ฝึกอบรม

สถานที่สำหรับจัดการฝึกอบรมนั้นอาจจะจัดได้เป็น 3 แห่ง ตามสภาพของปัญหาและลักษณะของหลักสูตร ดังนี้คือ

1.4.1 จัดเป็นรายหมู่บ้าน ณ หมู่บ้านของตน สถานที่นี้เหมาะสำหรับการฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติหน้าที่ เป็นการฝึกอบรมทบทวนหรือฝึกอบรมพิเศษในระยะเวลาสั้น ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะของตนเองซึ่งไม่เหมือนหมู่บ้านอื่น การจัดที่หมู่บ้านของตนจะประหยัดค่าใช้จ่ายในเรื่องที่พักและอาหารของผู้เข้ารับการฝึกอบรม แต่จะสิ้นเปลืองเวลา งบประมาณของทางราชการ

1.4.2 จัดฝึกอบรมเป็นจุด ณ หมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่ง โดยการใช้ผู้เข้ารับการอบรมในหมู่บ้านใกล้เคียงกันมาฝึกอบรมรวมกัน ณ หมู่บ้านซึ่งเป็นศูนย์กลาง โดยการเดินทางไป-กลับ สถานที่นี้เหมาะสำหรับฝึกอบรมก่อนปฏิบัติหน้าที่สำหรับผู้ช่วย

1.4.3 จัดฝึกอบรมตามศูนย์ฝึกอบรมหรือสถาบันการศึกษา เช่น ศูนย์ฝึกอบรมของจังหวัด ของเขต หรือสถาบันการศึกษาที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัด

การฝึกอบรม เพราะผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องมาอยู่ร่วมกันตลอดระยะเวลาที่เข้ารับการฝึกอบรม สถานที่ดังกล่าวเหมาะสำหรับการฝึกอบรมก่อนปฏิบัติหน้าที่ชนิดเข้มข้นสำหรับผู้นำหลัก
 หนึ่งการฝึกอบรมเพื่อต้องการให้คนเปลี่ยนความรู้สึกและทัศนคตินั้น
 การเปลี่ยนแปลงสถานที่และบรรยากาศจะทำให้คนเปลี่ยนแปลงได้ง่ายขึ้น เพื่อลดล้างอิทธิพลของการเสริมแรงอันเดิม (reinforcing surrounding) ให้น้อยลง ใจเปิดกว้างที่จะรับความรู้และความคิดใหม่มากขึ้น ทำให้โลกของผู้เข้ารับการฝึกอบรมกว้างขึ้น

1.5 การกำหนดลักษณะและจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม

โดยหลักการแล้วการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาองค์ประกอบเชิงมนุษย์นั้น
 วิธีการจัดการฝึกอบรมมักเป็นแบบ "เติมส่วนที่ขาด" (discrepancy approach)
 โดยนำระดับพื้นฐานคือสภาพพฤติกรรมปัจจุบันของผู้เข้ารับการฝึกอบรม (what is) ไปลบระดับมาตรฐานคือ พฤติกรรมที่ต้องการ (what ought to be) ดังนั้นการเลือกตัวบุคคลเข้ารับการฝึกอบรมควรมุ่งที่คนที่มีความรู้พื้นฐานสูงอยู่แล้ว เพื่อว่าส่วนที่จะต้องเติมจะมีเพียงเล็กน้อย แต่ในการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่น ผู้จัดไม่สามารถกำหนดลักษณะของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ เพราะ กทม. ที่จะเข้ารับการฝึกอบรมเป็นผู้ที่ชาวบ้านเลือกตั้งขึ้นมา ผู้จัดทำได้แค่เพียงทำการประเมินก่อนการฝึกอบรมเพื่อแบ่งกลุ่มตามความสามารถ และจำนวนสมาชิกในกลุ่มไม่ควรเกิน 50 คน

1.6 เนื้อหาสาระในการฝึกอบรม

การเลือกสรรวิชาความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ได้นั้น ผู้จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมจะต้องศึกษาสองปัญหาให้แตกคือ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมควรรู้อะไรและควรมีประสบการณ์อะไรบ้าง จึงจะบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และนอกจากนี้จะต้องพิจารณาว่าจะจัดลำดับความรู้และประสบการณ์อย่างไรจึงจะเกิดการฝึกอบรมที่สูงที่สุด หลักสูตรที่จะช่วยแก้ปัญหาของชุมชนได้ ควรมีความสัมพันธ์ (relevance) กับชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความเจาะจงลงไปปัญหาที่ชุมชนนั้น ๆ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมตระหนักในปัญหา มองเห็นมูลเหตุและวิธีการแก้ไขอันนำไปสู่การปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของตนและสังคมให้ดีขึ้น

และเนื้อหาสาระต่าง ๆ จะต้องสอดคล้องกับจุดหมายที่กำหนดไว้ด้วย นอกจากนี้เนื้อหาที่เกี่ยวกับสภาพและปัญหาของแต่ละท้องถิ่นแล้ว หลักสูตรการฝึกอบรมควรประกอบด้วยเนื้อหาสาระดังต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย

- 1.6.1 ผู้นำท้องถิ่นกับความมั่นคงของชาติ
- 1.6.2 หน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน
- 1.6.3 ความรู้เกี่ยวกับหลักการ วิธีการ และจุดหมายของการ

พัฒนาชุมชน

- 1.6.4 กระบวนการแก้ไขปัญหาลงท้องถิ่นแบบช่วยกันคิด (non-directive approach)

- 1.6.5 ความรู้และทักษะในการจัดทำโครงการพัฒนาเฉพาะกิจกรรม

(พท.3)

- 1.6.6 ความรู้และทักษะเกี่ยวกับการทำงานเป็นหมู่คณะ
- 1.6.7 ความรู้เกี่ยวกับแหล่งให้ความช่วยเหลือชุมชน
- 1.6.8 ความรู้และทักษะในการ เป็นผู้นำท้องถิ่น
- 1.6.9 วิทยาการแผนใหม่ในการ เพิ่มผลผลิตทางการ เกษตร
- 1.6.10 การใช้ประโยชน์จากสื่อสารมวลชน
- 1.6.11 สิทธิหน้าที่ของพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย
- 1.6.12 การปกครองระบอบประชาธิปไตย
- 1.6.13 กฎหมายสำหรับชาวบ้าน

การจัดลำดับความสำคัญและลำดับก่อนหลังของเนื้อหาต่าง ๆ เหล่านี้ขึ้นอยู่กับจุดหมายของการฝึกอบรมแต่ละครั้ง และจะต้องจัดเนื้อหาให้มีความต่อเนื่องและราบรื่น (continuity and consistency) ขึ้นในระบบการฝึกอบรมไม่ปะปะหรือสับสน

1.7 วิธีสอนและการจัดกิจกรรม

เนื่องจากหลักสูตรกำหนดเนื้อหาไว้กว้าง ๆ ดังนั้นจึงต้องมีการแปลงเนื้อหาในหลักสูตรไปสู่การสอนก่อน ก็จะต้องมีการตีความหมายและกำหนดรายละเอียด

มีการที่จุดมุ่งหมายของหลักสูตรไปสู่จุดมุ่งหมายของการสอน รายละเอียดของเนื้อหาสาระที่จะสอน โดยจัดทำประมวลการสอน โครงการสอน และบันทึกการสอนตามลำดับ หลักสูตรจะยังไม่สัมฤทธิ์ผลถ้าปราศจากการสอนของวิทยากร

หลักเกณฑ์ในการเลือกวิธีสอนและกิจกรรมนั้นมีหลายประการ เช่น จะต้องให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและการสอน ก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้รับการฝึกอบรม คือ น่าสนใจ สนุกและก่อประโยชน์ วิธีสอนและกิจกรรมควรส่งเสริมจุดมุ่งหมายในการสอนหลาย ๆ ด้าน นอกจากนี้จะต้องให้สอดคล้องกับประสบการณ์เดิม ขอบเขตความสามารถทางกายภาพของผู้เข้ารับการฝึกอบรมและควรให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย วิธีสอนและการจัดกิจกรรม ควรประกอบด้วยวิธีการดังต่อไปนี้เป็นอย่างดี

- 1.7.1 การผลิตเปลี่ยนเยี่ยมเยียนชุมชน
- 1.7.2 การใช้เอกสารสิ่งพิมพ์ เช่น แผนปลิว จุลสาร วารสาร และหนังสือพิมพ์
- 1.7.3 การทัศนศึกษา
- 1.7.4 การไปเยี่ยมกลุ่มผู้นำ
- 1.7.5 การชมการสาธิต
- 1.7.6 การใช้หนังสือคู่มือผู้นำ
- 1.7.7 การใช้วิทยุกระจายเสียง
- 1.7.8 การอภิปรายโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
- 1.7.9 การใช้โสตทัศนูปกรณ์ในการฝึกอบรม
- 1.7.10 การฝึกปฏิบัติจริง
- 1.7.11 การอภิปรายหรือการกระทำกิจกรรมเป็นกลุ่มย่อย
- 1.7.12 การฟังคำบรรยาย
- 1.7.13 การใช้กรณีตัวอย่าง (case study)
- 1.7.14 การเล่นบทบาทสมมุติ (role playing)
- 1.7.15 การระดมพลังสมอง (brain storming)

1.8 วิทยาการการฝึกอบรม

หัวใจของการนำหลักสูตรไปใช้คือการสอน และบุคคลที่เป็นตัวจักรสำคัญที่สุดในขั้นตอนนี้คือ ผู้ให้การอบรมหรือวิทยากร การเลือกวิธีสอนที่เหมาะสม การสอนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ตลอดจนการเอาใจใส่ในการสอน ฯลฯ เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่สร้างความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการฝึกอบรมทั้งสิ้น วิทยาการผู้ให้การฝึกอบรมควรแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.8.1 วิทยาการประจำ หมายถึงวิทยากรของกรมการพัฒนาชุมชน ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท เช่นกันคือ

1.8.1.1 วิทยาการฝ่ายฝึกอบรม คือนักวิชาการพัฒนาชุมชนระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับเขตที่มีตำแหน่งหน้าที่ในด้านการฝึกอบรมโดยเฉพาะ วิทยากรเหล่านี้ได้รับการฝึกอบรมในด้านการศึกษายุ่งใหญ่ การพัฒนาชุมชน จิตวิทยาการเรียนรู้และเทคนิคการฝึกอบรมแบบต่าง ๆ ฯลฯ

1.8.1.2 พัฒนาการประจำตำบล ซึ่งจะเป็นผู้ที่เข้าใจสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนที่ตนรับผิดชอบดีที่สุด

1.8.2 วิทยาการพิเศษ หมายถึงผู้ที่มีความรู้ความชำนาญพิเศษในด้านใดด้านหนึ่ง ซึ่งทางฝ่ายจัดฝึกอบรมไปเชิญมาเป็นวิทยากร วิทยากรเหล่านี้อาจจะเป็นข้าราชการในหน่วยงานต่าง ๆ ของทางราชการในท้องถิ่นนั้น หรือเอกชนที่มีความรู้ความชำนาญในด้านใดด้านหนึ่งที่ฝ่ายจัดการฝึกอบรมเห็นว่ามีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะให้ความรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้

1.9 ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม

คงได้กล่าวมาแล้วว่า ผู้นำท้องถิ่นเป็นตัวจักรสำคัญในการพัฒนาชุมชนในชนบท การลงทุนพัฒนาผู้นำท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งจำเป็นและจะได้ผลตอบแทนคุ้มค่า ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมนั้นหากมีการประสานงานกันหลายฝ่ายจะช่วยลดค่าใช้จ่ายลงได้มาก คือ

1.9.1 ค่าที่พัก ถ้าหากการฝึกอบรมก่อนปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำย่อย และการฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติหน้าที่ใช้สถานที่ในหมู่บ้านที่เป็นศูนย์กลางในแต่ละกลุ่มและผู้เข้ารับ

การฝึกอบรมสามารถเดินทางไปกลับได้ก็จะประหยัดค่าที่พักได้มาก ส่วนการฝึกอบรมก่อนปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำหลักโดยให้ศูนย์ฝึกอบรมหรือสถาบันการศึกษาหากกรมพัฒนาชุมชนมีศูนย์ฝึกอบรมของตนเองอยู่แล้ว หรือขอความร่วมมือกับหน่วยราชการที่มีสถานที่พักสำหรับการฝึกอบรมก็สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายได้มาก เพราะศูนย์ฝึกอบรมบางแห่งก็ให้อาคารสถานที่ไม่คิดค่าเกิดการสูญเสียเปล่าอยู่แล้ว

1.9.2 ค่าอาหาร ตามปกติทางราชการจะจ่ายค่าอาหารกลางวันสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม แต่ถ้าหากจัดฝึกอบรมทบทวนหรือฝึกอบรมพิเศษซึ่งจัดที่หมู่บ้านของตนเองก็ไม่จำเป็นต้องจ่ายค่าอาหารก็เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายของทางราชการได้อีกหนึ่งทางหนึ่ง หรือในกรณีจัด ณ หมู่บ้านที่เป็นศูนย์กลางและให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมไปกลับอาจจะไม่ต้องจ่ายค่าอาหารกลางวันแต่ให้หมู่บ้านที่เป็นศูนย์กลางผลิตเปลี่ยนกันเป็นเจ้าภาพแต่ละปีก็จะเป็นการประหยัดงบประมาณได้อีกทางหนึ่ง

1.9.3 ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปศึกษานอกสถานที่ เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าการศึกษานอกสถานที่ที่จัดอย่างมีการเตรียมการอย่างดีเป็นวิธีการฝึกอบรมที่วิธีหนึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมนี้ได้เพราะทางราชการไม่มีงบประมาณ แต่ถ้ามีการวางแผนอย่างรัดกุมกันจะมีทางทำได้ โดยไม่รวมกิจกรรมนี้เข้าไว้ในตารางฝึกอบรมแต่แยกออกไว้จัดต่างหาก โดยให้พัฒนาการประจำตำบลเป็นคณะชี้แนะให้ผู้นำเห็นความสำคัญของการไปศึกษาดูงาน ณ หมู่บ้านอื่น หรือแหล่งวิชาการชุมชน กระตุ้นให้ผู้นำเหล่านั้นอยากดูอยากเห็น จนผู้นำเหล่านั้นมีความต้องการที่จะไปศึกษาดูงานเอง แล้ววางโครงการร่วมกันจัดหาค่าเช่ารถ พัฒนาการและวิทยากรฝ่ายฝึกอบรมก็จะเป็นผู้จัดโปรแกรมการศึกษาและดูงานอย่างมีจุดมุ่งหมายโดยไม่ให้ผู้นำเกิดความรู้สึกว่าตนกำลังถูกฝึกอบรม โครงการผลิตเปลี่ยนเยี่ยมเยียนชุมชน และการเยี่ยมกลุ่มผู้นำก็ใช้วิธีการเดียวกัน

สิ่งที่ผู้จัดโครงการฝึกอบรมพึงระลึกอยู่เสมอคือ อย่าพยายามให้ผู้นำเกิดความรู้สึกว่าพวกเขาถูกบังคับให้มาฝึกอบรมหรือเป็นหน้าที่ของทางราชการที่จะต้องจัดการฝึกอบรมให้เขา แต่ควรพยายามให้ผู้นำมีความรู้สึกว่าเขาจะต้องพยายามชวนชาวบ้านหาความรู้เพื่อที่จะสามารถดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านของตนให้ทัดเทียมกับหมู่บ้านอื่น ถ้ามีวิธีการ

รูจใจที่กลัวผู้นำเหล่านั้นพร้อมที่จะเสียสละเพื่อเข้ารับการฝึกอบรม เช่นเดียวกับวิธีการของลูกเสือชาวบ้าน ซึ่งไม่ได้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมากนัก

1.10 การบริหารและการจัดทำโครงการฝึกอบรม

การฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นให้บรรลุเป้าหมายนั้น จะต้องมีการวางแผนโครงการและการฝึกอบรมอย่างมีระบบ ทั้งยังต้องมีระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพด้วย ฝ่ายพัฒนาผู้นำท้องถิ่น กองฝึกอบรม กรมการพัฒนาชุมชนซึ่งรับผิดชอบงานในด้านนี้โดยเฉพาะนั้นควรจะได้มีอัตรากำลังมากกว่านี้ และนอกจากนี้ในระดับเขต และระดับจังหวัดควรจะมีวิทยากรฝ่ายฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นที่ได้รับการฝึกอบรมเป็นอย่างดีจำนวนหนึ่งที่สามารถให้การฝึกอบรมผู้นำในเขตรับผิดชอบได้อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ

โครงการฝึกอบรมนั้นควรจะต้องคำนึงถึงสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละท้องถิ่น โดยให้ฝ่ายพัฒนาผู้นำท้องถิ่นของกรมเป็นผู้ประสานงาน ผู้เข้ารับการฝึกอบรมควรได้รับการฝึกอบรมในเนื้อหาสาระส่วนหนึ่งที่เหมือนกันทั่วประเทศ แต่อีกส่วนหนึ่งให้แต่ละเขตหรือแต่ละจังหวัดเป็นผู้จัดทำ และควรมีโครงการระยะยาวว่าในปีใดจะเน้นหนักในด้านใด เพื่อไม่ให้เนื้อหาสาระซ้ำซ้อนกัน โครงการฝึกอบรมก่อนปฏิบัติหน้าที่ โครงการฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติหน้าที่ การฝึกอบรมทบทวนและการฝึกอบรมพิเศษเหล่านี้จะต้องมีความต่อเนื่องและประสานสัมพันธ์กันอย่างมีเป้าหมายและมีระบบ

ส่วนการประเมินผลนั้นจะต้องจัดทำทั้งการประเมินผลการฝึกอบรมและการประเมินผลโครงการ การประเมินผลการฝึกอบรมนั้นจะมีการประเมินผลเป็นระยะ ๆ จนกระทั่งครั้งสุดท้ายประเมินผลหลังการฝึกอบรม เพื่อจะได้ทราบความเจริญงอกงามของผู้เข้ารับการฝึกอบรม และเพื่อที่จะได้วางแผนการให้การอบรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การประเมินผลโครงการอาจทำเป็น 2 ตอน คือ

1.10.1 การประเมินผลตอนจบโครงการฝึกอบรม มักจะประเมินจากข้อมูลที่ได้เก็บได้ระหว่างการฝึกอบรม และในวันสุดท้ายของการฝึกอบรมอาจจะมีการประเมินผลรวมทั้งโครงการด้วยผลจากการประเมินเช่นนี้ อาจจะชี้ได้ 2 อย่างคือ 1. ว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เจริญขึ้นในทางใดบ้างอย่างหนึ่ง และ 2. ว่าการจัดโครงการที่จบไปนั้นดีหรือบกพร่องอย่างไร ควรแก้ไขอย่างไรบ้างในคราวต่อไป

1.10.2 การติดตามผล จะทำเมื่อผู้จบการฝึกอบรมได้เข้าปฏิบัติหน้าที่ กทม. แล้ว วัตถุประสงค์ของการติดตามผลก็เพื่อทราบว่าผู้ผ่านการฝึกอบรมต่างโครงการนั้น ๆ ได้ใช้ความรู้ความสามารถที่ได้จากการฝึกอบรมมากน้อยเพียงไร การฝึกอบรมได้สนองความต้องการในการเตรียมบุคคลในงานนั้น ๆ เพียงไร มีข้อบกพร่องเรื่องใดที่ต้องแก้ไขบ้าง วิธีเก็บข้อมูลอาจใช้วิธีสังเกตแบบสอบถามถึงผู้จบการฝึกอบรม หรือพัฒนาการประจำตำบล หรือจะใช้วิธีไปสัมภาษณ์บุคคลเหล่านั้นก็ได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

เพื่อให้ยุทธวิธีการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงใคร่เสนอแนะแนวทางในการดำเนินการวิจัยต่อไปดังนี้

2.1 การวิจัยเพื่อจัดรูปแบบยุทธวิธีการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นในงานพัฒนาชุมชน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในภาคอื่น ๆ เช่น ภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคกลาง เป็นต้น เพราะองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่นในแต่ละภาคอาจจะแตกต่างกัน ซึ่งจะทำให้รูปแบบการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นแตกต่างกันไปควย สำหรับการเลือกกลุ่มตัวอย่างนั้นอาจใช้วิธีการเดียวกับงานวิจัยนี้ นอกจากนี้อาจจะศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่นระหว่างภาคต่าง ๆ ควย

2.2 การวิจัยเพื่อจัดรูปแบบยุทธวิธีการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นในงานพัฒนาชุมชน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นชนกลุ่มน้อย ที่มีชาติพันธุ์ ภาษาและวัฒนธรรมแตกต่างจากชนกลุ่มใหญ่ของประเทศ เช่น มุสลิมในจังหวัดภาคใต้ คนไทยเชื้อสายเขมรในเขตจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ พวกลูไทและพวกโซในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตลอดจนชาวเขาเผ่าใหญ่ ๆ ในภาคเหนือ เป็นต้น ซึ่งจะทำให้รูปแบบการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นแตกต่างกันออกไปตามลักษณะองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่นในแต่ละแห่ง

2.3 การวิจัยเพื่อค้นหาวิธีการ เสริมสร้างคุณลักษณะบางประการให้เกิดขึ้นในตัวผู้นำท้องถิ่น เช่น ความเป็นผู้นำ ความเชื่อมั่นในตนเอง การยอมรับวิพากษ์การแก้ไขใหม่ ความเป็นจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนา ฯลฯ เป็นต้น ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ในการจัดประสบการณ์และกิจกรรมในการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่น เพื่อให้มีคุณลักษณะต่าง ๆ ตามระดับมาตรฐานที่กำหนดไว้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

การพัฒนาชุมชน, กรม ผู้นำท้องถิ่น โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น 2508, 78 หน้า

_____ ผู้นำท้องถิ่นประเภทคณะกรรมการหมู่บ้านและตำบล โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น
2513, 139 หน้า

_____ รายงานการประเมินผลเขตพัฒนาอำเภอที่เปิดมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี

อ. หนองหาน จ. อุดรธานี กรมการพัฒนาชุมชน 2513, 46 หน้า

_____ รายงานการประเมินผลงานพัฒนาชุมชน ในเขตเปิดคลุมทั้งอำเภอ อ. ระแงะ

จ. นราธิวาส พ.ศ. 2515 โรงพิมพ์การศาสนา 2516, 191 หน้า

จักรกฤษณ์ นรนิติคุณการ บุคคลชั้นนำโครงสร้างแห่งอำนาจและการเมืองในชุมชนไทย

สำนักวิจัย สถาบันวิจัยพัฒนาบริหารศาสตร์ 2515, 314 หน้า

จาก อัมโยต์ "ลักษณะผู้นำในชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" สังคมวิทยาของหมู่บ้าน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย 2515,

หน้า 379

จิรพรรณ กาญจนจิตรรา การพัฒนาชุมชน โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2520,

190 หน้า

เฉลียว บุรีภักดิ์ ทิศทางการวิจัยในสาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร 2520, 15 หน้า อักสำเนา

ชัยวัฒน์ หุตะเจริญ "Saemuel Movement ขบวนการสร้างชีวิตใหม่" วารสารพัฒนา

ชุมชน ฉบับพิเศษ 2520 กรมการพัฒนาชุมชน 2520, หน้า 42 - 68

ฐีพ อ่อนโลกสูง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่น

ในตนเอง กับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ปริญญาพันธ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา

2516, 164 หน้า อักสำเนา

เคโซ สนวนานต์ "การวิจัยโดยการทดลอง" หลักการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สำนักงาน

สภาวิจัยแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร 2510, 460 หน้า

ทองคูณ หงษ์พันธุ์ "ค่านิยมของสังคมไทย" ภาคนิพนธ์ประกอบการศึกษาวิชาการพัฒนา
บุคลิกภาพ โครงการปริญญาเอกสาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2520, 52 หน้า พิมพ์ดีด

พิทยา สุวรรณะชฎ พัฒนากร : ความคาดหวังบทบาทของพัฒนากร คณะกรรมการพัฒนา
หมู่บ้านและเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง 2510,
179 หน้า

ทีป พิพรังกร ทัศนคติในทางพัฒนาของผู้นำท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอคง จังหวัด
นครราชสีมา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 2510, 112 หน้า

ธงชัย ลักคนสุวรรณ วิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพประชาธิปไตย ปริญญาโท กศ.ม.
วิทยาลัยวิชาการศึกษา 2517, 110 หน้า อักษรสำเนา

นิพนธ์ แจ่มเอี่ยม การศึกษามุสิกภาพแสดงตัว ความเชื่อมั่นในตนเอง และความภาคภูมิใจ
ในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดอุดรธานี
ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2519, 108 หน้า อักษรสำเนา

นิรุติ ไชยกุล "การดำเนินงานพัฒนาชุมชน" วารสารพัฒนาชุมชนฉบับพิเศษ 2520
กรมการพัฒนาชุมชน 2520, หน้า 1 - 18.

บุหงา วชิรศักดิ์มงคล การศึกษาความสัมพันธ์และเปรียบเทียบความเกรงใจ การรักษาหน้า
แรงงใจใจไม่สัมฤทธิ์ ระหว่างนักเรียนไทยเชื้อสายไทยกับนักเรียนไทยเชื้อสายจีนใน
กรุงเทพฯ และจังหวัดในภาคเหนือ ปริญญาโท กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา
2516, 112 หน้า อักษรสำเนา

บุญธรรม คำพ้อ ความแตกต่างระหว่างผู้ยอมรับและไม่ยอมรับวิทยาการเกษตรแผนใหม่ :
ศึกษาเฉพาะกรณี ในเขตโครงการมูลนิธิบูรณะชนบท ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์ 2520, 99 หน้า อักษรสำเนา

บุญเลิศ สดสุขชาติ การศึกษารูปแบบของการแพร่กระจายสินค้าใหม่ ๆ ไปสู่ประชาชนในหมู่บ้าน
ชนบท เขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ปริญญาโท กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา
2516, 89 หน้า อักษรสำเนา

- บัญญัติ บุญเปี่ยม การศึกษาศิลปะภาพประชาธิปไตยของอาจารย์วิทยาลัยครู ปรินญาณพนธ์ กศ.ม.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2518, 105 หน้า อักสำเนา
- ประชุมพร วาสักศิริ ประเมินผลการฝึกอบรมคณะกรรมการพัฒนาตำบล วิทยานิพนธ์
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 2513, 123 หน้า
- ประยุทธ สุวรรณโกตา และไพศาล กิจเพชร คู่มือศึกษางานพัฒนาชุมชน กรมการพัฒนา
ชุมชน 2521, 75 หน้า อักสำเนา
- เปรมจิต ทศตะ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประมาณค่าคน ลักษณะความเป็นผู้นำ
แรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ ความสามารถในการแก้ปัญหาโดยใช้หลักการและผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา
2516, 110 หน้า อักสำเนา
- พัตน์ บุญยรัตพันธุ์ การสร้างพลังชุมชนโดยขบวนการพัฒนาชุมชน ไทยวัฒนาพานิช 2517,
437 หน้า
- พัทธยา สายหนู รายงานการศึกษาลักษณะผู้นำท้องถิ่นในเขตพัฒนาภาคใต้ โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น
กรมการปกครอง 2510, 103 หน้า
- วรรณภา จารุทัศน์ ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะการดำรงชีวิตของครอบครัวที่ใช้เทคนิคใหม่ในการ
ทำนากับครอบครัวที่ทำนาแบบดั้งเดิมในเขตตำบลเสม็ด และตำบลเขากระม อำเภอยะยา
จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2519,
79 หน้า อักสำเนา
- สงวน ช่างฉัตร ปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญของอาจารย์ในวิทยาลัยครู ปรินญาณพนธ์ กศ.ม.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2520, 97 หน้า อักสำเนา
- สนธิ วิไลจิต กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาตำบลและหมู่บ้าน เอกสารการวิจัย
ส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร 2507, 178 หน้า
- สมกิต บุญเรือง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์แรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์
ความสามารถในการปรับตัวทางสังคม ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดชลบุรี
ปีการศึกษา 2515 ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา 2516, 98 หน้า
อักสำเนา

สมพงษ์ เกษมสิน การพัฒนาบุคคล โรงพิมพ์พิชจำกัฏ กรุงเทพมหานคร 2512, 81 หน้า

สมชัย รักวิจิตร ความเป็นผู้นำในหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการทหารระหว่างไทย - สหรัฐฯ 2514, 392 หน้า

สภาวิจัยแห่งชาติ ผู้นำในชนบทของประเทศไทย โรงพิมพ์สำนักนายกรัฐมนตรี 2514, 93 หน้า

_____ ชาวสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ 14 : 3 - 5 พฤศจิกายน 2516

สะอาค แสงรัตน์ ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำกับความพึงพอใจในการทำงานของครู

โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดและเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปริญญาโท ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2520, 60 หน้า

อัครา

สันนิบาตเกริกิตยเนียบแห่งประเทศไทย คู่มือเกริกิตยเนียบ โรงพิมพ์คุรุสภาการพิมพ์

2519, 300 หน้า

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ การพัฒนาชุมชน ไทยวัฒนาพานิช 2515, 258 หน้า

สาโรช บัวศรี แนวคิดในการบริหารการศึกษา มงคลการพิมพ์ 2503, 180 หน้า

สุเทพ สุนทรเกษม สังคมวิทยาของหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โรงพิมพ์สมาคมสังคม-

ศาสตร์แห่งประเทศไทย 2511, 470 หน้า

สุรีย์ ทองอินทร์เล็ก การศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบของการกระจายความคิดใหม่ไปสู่ชาว

มุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัย-

ศรีนครินทรวิโรฒ 2517, 48 หน้า อัครา

สุพดี คุณวัฒน์ "ทำไมเด็กจึงทุจริต" บางกอกไคเจสต์ 2 : 250 - 265 กรกฎาคม,

2515

สุวิทย์ ยิ่งวรพันธ์ พัฒนาชนบทในประเทศไทย โรงพิมพ์อักษรสาส์น 2512, 710 หน้า

สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ก้าน : บุคลิกภาพและทัศนคติ สถาบันบัณฑิต

พัฒนบริหารศาสตร์ 2510, 156 หน้า

- Atkinson, J.W. An Introduction to motivation. New York, De. Van Nostrand Reinhold, 1966. 355 p.
- Baruch, D. New Ways in Discipline. New York, McGraw-Hill Book Company, Inc; 1949. 280 p.
- Biddle, William W. The Cultivation of Community Leaders. New York, Harper & Brothers Publishers, 1953. 263 p.
- Bass, Bernard H. Leadership, Psychology, and Organizational Behavior. New York, Harper & Row Publishers, 1965. 548 p.
- Blair, G. Myers. Educational Psychology. New York, The MacMillan Company, 1968. 650 p.
- Blanchard Wendell. Thailand : Its People, Its Society, Its Culture. New York Connecticut, Harf Press, 1957. 432 p.
- Boldue, Louis V. "Association and Community : A Case Study in Problems of Voluntary Action, Investigation Oligarchy and Legitimacy" Dissertation Abstract International. 38 : 1039-A, August 1977.
- Breckenridge M. Edgar. Child Development. London W.B. Saundec CO; Philadelphia, 1955. 479 p.
- Campbell, Donald T. & Stanley Julian C. "Experimental Quasi-Experimental Designs for Research on Teaching" in N.L. Gage ed. Handbook of Research on Teaching. Ran McNally & CO; 1971. pp 204 - 241.
- Community Development Department. The Impact of Community Development Program ; A Study of Sixteen Villages in Amphoe Nonghan Changwad Udorn. Bangkok, 1970. 68 p.
- Coser, Lewis A. Political Sociology. New York , Paper Tarch Book, 1966. 310 p.
- Dakin, Ralph E. Field Interview with Amphone, Tambon and Muban Officials and Villegers about Local Administration and Local Problems in Changwad Udorn Thani. USOM/Resewch Devision, January 1968. 72 p.
- Dale Ernest. Management : Theory and Practice. Tokyo, McGraw Hill, Koga Kusha, Tokyo, 1973. 800 p.
- De Bie, Pierre. "Problem Focused Multidisciplinary Research" International Social Science Journal. 2 : 192 - 210, 1969.

Desha Kaewchansilp. The Effectiveness of Leadership Training.
Bangkok : NIDA, 1976. 72 p.

Dugger, Jame A. "A Study of Masurable Personal Factors of Leaders
and Non-Leaders Among University Woman" Dissertation Abstract.
30 : 1817-A, 1969.

Eisenstadt, Samuel N. "Transformation of Social Political and Cultural
Orders in Modernisation" American Sociological Review. 30 : 659 -
660, 1965.

Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and
Educational. New York, McGraw-Hill, 1971. 492 p.

Fleckenstein, Fridrich W. Von. Adoption of Agricultural Innovation
in a Northeastern Thai Village, Doctor Thesis. University of
Hawaii, 1971. 353 p.

✓ Fiedler, Fred D. "The Effects of Leadership Training and Experience:
A Contingency Model Interpretation" Administrative Science
Quarterly, 17 : 453 - 470, 1967.

Gabrielli, Ralph B. "A Study of the Characteristic of Pre-service
Teachers Indentified on An Experimental Instrument as High or Low
in Problem Solving Ability" Dissertation Abstracts International.
32 : 5650-A, April, 1972.

Garrett, Henry E. Statistic in Psychology and Education. Bombay,
Vakils Feffer and Simons Pvt. Ltd., 1965. 478 p.

Goldsen, Rose K. & Ralis Max. Factor Related to Aceptance of
Innovation in Bang Chan Thailand. New York, Cornell University
Ithaca, 1975. 79 p.

✓ Goodenough, W.H. Cooperation in Change. New York, Russell Seage
Foundation, 1963. 210 p.

Gouldner, Alwin W. "Situation and Groups : The Situationist Critique"
The Study of Leadership. Illinois, The Interstate Printers and
Publishers Inc., 1958.- 180 p.

Guildford, J.P. Personality. McGraw-Hill Book company, 1959. 562 p.

Ham, Kum Shik. "Community Activeness and Community Structure"
Dissertation Abstract International. 37 : 7335-A, May,
1977.

Harvey, Byde. "A Case Study of a Black Community's Leadership
Structure in a Rural Southeast Georgia County," Dissertation
Abstract International. 32 : 4721-A, Ferbruary, 1972.

- Herzberg, F., Mausner, B., and Synderman, B.B. The Motivation to Work. New York, John Willey and sons, Inc; 1959. 157 p.
- Huse, Edgar and Boditch, L. Jane. Between in Organization : A System Approach to Management. New York, Harper & Brother, 1973. 500 p.
- Ireson, W. Randall. "Socio-Economic Components of Agricultural Decision Making : The Adoption Of Multiple Cropping in Northern Thailand" Dissertation Abstract International. 37 : 9770-A, April, 1977.
- Jone, Hubert K., Jr. "Community Leadership and Economic Growth" Dissertation Abstracts International. 32 : 21-A, July, 1971.
- Kanchanachitra, Surapol. "Factors Related To Community Development In Thai Villages" Dissertation Abstracts International. 37 : 6779-A, April, 1977.
- Kreitlow, Burton W., & Aiton E.W. & Torrence A.P., Leadership for Action in Rural Community. Illinois, The Instate Printer & Publishers Inc., 1960. 225 p.
- LaPiere, Richard T. A Theory of Social Control. New York, McGraw-Hill Book Co., 1964. 28 p.
- Lane, Thomas Andrew. "A Comparative Study of Community Power" Dissertation Abstracts International. 36 : 5565-A, February, 1976.
- Lindgren, Henry C. Educational Psychology in the Classroom. New York, John Wiley and sons, Inc., 1976. 686 p.
- Lippitt, Gardon, L. Organization Renewal. New York, Appleton Century Croft, 1969. 321 p.
- Lohnes, Paul R. & Cooly, Willam W. Introduction to Statistical. New York, Procedure, John Wiley & Sons, Inc: 1968. p. 219.
- Macanlay, J. & Berkowitz, L. Altruism and Helping Behavior. New York, Academic Press, 1970. 290 p.
- Maslow, A.H. Motivation and Personality. New York, Harper and Brothers, Harper, 1954. 411 p.
- McClelland, Davis C. The Achieving Society. New York, D. Van Nostrand Co, 1961. 512 p.
- Michaclis, John U. Social Study for Children in Democracy. Prentice Hall Inc., 1953. 250 p.

- Morse, Nancy C. Satisfactor in the White Collar Job. Michigan, University of Michigan press, Ann Arbor, 1953. 34 p.
- Myrdal, Gunner. The Asian Drama. New York, Pantheon, 1968. 1610 p.
- Naqvi, Hasan Midhi. Thechniques of Traning Local Leaders and Change Agents and of Disseminating Information to Rural People. Peshawar, Pakistan Acadamy for Rural Development, 1975. 33 p.
- Ondam, Banthorn. The Election of Phyaiban in Ban Wang Waa USOM/ Research Division, Norvember 1944. 74 p.
- Painter, J.J. "An Investigation of Relationship Between Self Confidence, Persuasibility and Related Behavior Among Males" Dissertation Science, 29 : 7608, 1968.
- Pasuwan, Charoong, Adoptability of the Herzberg Job Satisfaction Model. New York, Academic Press, 1972. 180 p.
- Prayag, Mehta. The Achievement Motive in High School Boys. National Council of Educational Research and Training New Delhi, 1969. 202 p.
- Rogers, Everett M. Social Change in Rural Society. New York, Appleton Century Crofts, 1960. 490 p.
- Rogers, Everett M. Diffusion of Innovation. New York, Free Press, 1968. 367 p.
- Sanders, Irwin T. "Theory of Community Development" Rural Sociology. 13 : 4 - 5, March, 1968.
- Saran, Parmatma. "Rural Leadership in the Context of India's Modernization" Dissertation Abstracts International. 36 : 6327-A, March, 1976.
- Schwenk, Richard L. "Village and Regional Determinants of Family Innovativeness Among The Rural Iban of Sarawak Malaysia" Dissertation Abstracts International. 36 : 8317-A, June, 1976.
- Singer, H.W. International Development : Growth and Change. New York, McGraw-Hill Book Co; 1968. 226 p.
- Smith, Henry C. Personality Adjustment. New York, McGraw-Hill, 1961. 616 p.

- Stires, Kenneth Loyd. "Leadership Designation and Percieved Ability as Determinantly of Tactical Use of Modesty and Self Enhancement." Dissertation Abstract. 30 : 3551-A, 1970.
- Stogdill, Ralph W. Handbook of Leadership. New York, The Free Press, 1974. 613 p.
- Strom, Seymour. Student Personality and Development. Princeton, Princeton University Press, 1965. 450 p.
- Sunthornpesuth, Suthep. An Intensive Study of a Village on Local Leadership. Bangkok, Local affair Press, 1968. 94 p.
- / Symonds, F. Addington. Teaching Yourself Personal Efficiency. London, English University Press, 1964. 233 p.
- 4 Taylor, Jack W. How to Select and Develop Leaders. New York, McGraw-Hill Book Company, Inc; 1962. 262 p.
- Tead, Ordway. The Art of Leadership. New York, McGraw-Hill Book Company Inc; 1963. 308 p.
- Thompson, George G. Child Psychology : Growth Trends in Psychology Adjustment. Boston, Houghton Mifflin Co; 1956. 393 p.
- Titaya Suwanajata. Percieve Leader Role of Community Development Workers in Thailand. Master's Thesis. Cornell University, 1964. 78 p.
- ⑥ United, Nation. Twentieth Report of Administrative Committee on Coordination to the Economic and Social Council. New York, UNO, 1968. 125 p.
- USOM/Research Division. A Study in Village Organization & Leadership in Thailand. USOM/Research Devision. July, 1966. 72 p.
- ① Wileden, A.F. Rural Community Development. Madison, University of Wisconsin, 1967. 287 p.
- Williams, John D. Regression Analysis in Educational Resesearch. New York, MSS Information Corporation, 1974. 178 p.
- Wit, Daniel. Local Government in Thailand. Bangkok, Thamassat University, 1958. 184 p.
- Yatsushiro, Toshio. The Village Organizer in Thailand : A Study of His Needs and Problems. Department of Community Development, 1964. 107 p.
- Young, Stephen B. The Northeastern in Villages : a Non - Participatory Democracy. Bangkok, Department of Community Development, 1966. 22 p.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามสำหรับสัมภาษณ์

โครงการวิจัย

รหัส

เรื่อง การวิจัยเพื่อจัดรูปแบบยุทธวิธีการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชน

ผู้สัมภาษณ์			
วันที่สัมภาษณ์ / /			
เริ่มสัมภาษณ์เวลา น. เสร็จการสัมภาษณ์เวลา น.			
ผู้ให้สัมภาษณ์			
บ้าน	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
ตำแหน่ง	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	

คำชี้แจง ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าคำตอบหรือช่องคำตอบที่ตรงกับข้อเลือกและเติมข้อความคำตอบลงในช่องว่างที่ทำจุดไข่ปลาไว้

ตอนที่ 1

ภูมิหลัง ประสบการณ์และการศึกษาอบรม

ตอนที่ 1.1 ภูมิหลัง ประสบการณ์และการศึกษาในระบบ

1. ท่านอายุกี่ปี
2. ท่านเป็น กทม. มาแล้วกี่ปี
3. ท่านเรียนจบชั้นใด

ตอนที่ 1.2 การศึกษานอกระบบโรงเรียน

4. ท่านเคยเรียนพิเศษ หรือเข้ารับการฝึกอบรม หรือร่วมประชุม หรือสัมมนาอะไรบ้าง

☐ ไม่เคย

☐ เคย โปรดระบุ

1) เกี่ยวกับ ระยะเวลา วัน เมื่อ พ.ศ.

2) เกี่ยวกับ ระยะเวลา วัน เมื่อ พ.ศ.

3) เกี่ยวกับ ระยะเวลา วัน เมื่อ พ.ศ.

4) เกี่ยวกับ ระยะเวลา วัน เมื่อ พ.ศ.

5) เกี่ยวกับ ระยะเวลา วัน เมื่อ พ.ศ.

5. ท่านเคยบวชหรือไม่

☐ ไม่เคย

☐ เคย ระยะเวลา พรรษา

6. ท่านเคยศึกษาพระปริยัติธรรมหรือ เรียนนักธรรมหรือไม่

☐ ไม่เคย

☐ เรียนแต่ไม่จบ

☐ ได้นักธรรมตรี

☐ ได้นักธรรมโท

☐ ได้นักธรรมเอก

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ

7. ท่านเคยรับราชการหรือเป็นลูกจ้างของรัฐบาลหรือลูกจ้างรัฐวิสาหกิจหรือไม่

☐ ไม่เคย

☐ เคย โปรดระบุ

1) ระยะเวลา ปี

2) ระยะเวลา ปี

8. ท่านเคยเป็นลูกจ้างบริษัทร้านค้าของเอกชนหรือไม่

☐ ไม่เคย

☐ เคย โปรดระบุ

1) ระยะเวลา ปี

2) ระยะเวลา ปี

9. ท่านเคยไปศึกษาหรือเยี่ยมเยียนแหล่งความรู้ เช่นสถานีทดลองพืช สถานีวิทยุ ฯลฯ หรือไม่

☐ ไม่เคย

☐ เคย โปรดระบุจำนวนครั้ง ครั้ง

10. ท่านมีความรู้ความชำนาญพิเศษอะไรบ้าง

☐ ไม่มี

☐ มี โปรดระบุ

ตอนที่ 1.3 ความสัมพันธ์กับสื่อสารมวลชน

11. ท่านมีวิทยุหรือไม่ ☐ ไม่มี ☐ มี
12. ท่านรับฟังวิทยุบ่อยเพียงไร
☐ ไม่เคยฟัง ☐ นานครั้ง ☐ 2-3 วัน/ครั้ง
☐ เกือบทุกวัน ☐ ทุกวัน
13. ท่านชอบฟังรายการอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)
☐ เพลง-ดนตรี ☐ละคร-ลิเก-หมอลำ ☐ กีฬา
☐ สารคดี-ความรู้ ☐ ข่าวในประเทศ ☐ ข่าวต่างประเทศ
14. ท่านรับหนังสือพิมพ์รายวันหรือวารสารหรือไม่
☐ ไม่รับ ☐ นาน ๆ ครั้งจึงซื้ออ่าน
☐ ขอยืมของคนอื่นอ่าน (นาน ๆ ครั้ง)
☐ ขอยืมของคนอื่นอ่าน (เป็นประจำ) ☐ รับประจำ ไปรษณีย์.....
15. เมื่ออาทิตย์ที่แล้วท่านอ่านหนังสือพิมพ์รายวันกี่ครั้ง
☐ ไม่ได้อ่านเลย ☐ 1-2 ครั้ง ☐ 3-4 ครั้ง
☐ 5-6 ครั้ง ☐ 7 ครั้งขึ้นไป
16. เมื่อ 7 วันที่ผ่านมา ท่านอ่านหนังสือพิมพ์ที่หลากหลาย ๆ วันออกครั้งหนึ่ง เช่นหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ หรือรายเดือนบ้างหรือไม่
☐ ไม่ได้อ่าน ☐ อ่าน ไปรษณีย์.....
17. เมื่อ 3 เดือนที่ผ่านมา ท่านได้อ่านหนังสือเกี่ยวกับความรู้ความบันเทิงที่พิมพ์เป็นเล่มบ้างหรือไม่
☐ ไม่ได้อ่าน ☐ อ่าน ไปรษณีย์.....
18. ท่านชอบฟังข่าวสารจากคำบอกเล่าของเพื่อนบ้านบ้างหรือไม่
☐ ไม่ฟังเลย ☐ นาน ๆ ครั้ง ☐ ฟังเป็นประจำ
19. ในระยะเวลา 12 เดือนที่ผ่านมา ท่านเคยชมภาพยนตร์หรือไม่
☐ ไม่เคยชมเลย ☐ 1-3 ครั้ง ☐ 4-6 ครั้ง
☐ 7-9 ครั้ง ☐ 10 ครั้งหรือมากกว่า

20. ท่านคิดว่า การอ่านหนังสือพิมพ์ การฟังวิทยุ หรือการชมภาพยนตร์ เป็นประโยชน์สำหรับท่านมากน้อยเพียงไร

☐ มากที่สุด ☐ มาก ☐ ปานกลาง
☐ น้อย ☐ น้อยที่สุด

ตอนที่ 1.4 ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม

21. โปรดนึกย้อนหลังไปเมื่อปีที่แล้ว ท่านเคยเข้าไปอำเภอของท่านกี่ครั้ง
- ☐ ไม่เคยเลย ☐ 1-3 ครั้ง ☐ 4-6 ครั้ง
☐ 7-9 ครั้ง ☐ 10 ครั้งหรือมากกว่า
22. เมื่อปีที่แล้วท่านเข้าไปอำเภออื่นที่มีชื่ออำเภอของท่านกี่ครั้ง
- ☐ ไม่เคยเลย (ข้ามไปข้อ 23) ☐ 1-2 ครั้ง
☐ 3-4 ครั้ง ☐ 5-6 ครั้ง ☐ 7 ครั้งหรือมากกว่า
23. นอกจากอำเภอของท่านแล้ว ท่านเคยไปอำเภออื่นกี่แห่ง
- ☐ 1-3 อำเภอ ☐ 4-6 อำเภอ ☐ 7-9 อำเภอ
☐ 10 อำเภอหรือมากกว่า
24. เมื่อปีที่แล้วท่านเข้าไปในตัวจังหวัดของท่านกี่ครั้ง
- ☐ ไม่เคยเลย ☐ 1-2 ครั้ง ☐ 3-4 ครั้ง
☐ 5-6 ครั้ง ☐ 7 ครั้งหรือมากกว่า
25. เมื่อปีที่แล้วท่านไปจังหวัดอื่นกี่ครั้ง
- ☐ ไม่เคยเลย (ข้ามไปข้อ 26) ☐ 1-2 ครั้ง
☐ 3-4 ครั้ง ☐ 5-6 ครั้ง ☐ 7 ครั้งหรือมากกว่า
26. นอกจากจังหวัดของท่านแล้ว ท่านเคยไปจังหวัดอื่น ๆ กี่จังหวัด
- ☐ 1-2 จังหวัด ☐ 3-4 จังหวัด ☐ 5-6 จังหวัด
☐ 7-8 จังหวัด ☐ 9 จังหวัด หรือมากกว่า
27. ท่านเคยไปกรุงเทพฯ หรือไม่
- ☐ ไม่เคยเลย ☐ 1 ครั้ง ☐ 2 ครั้ง
☐ 3 ครั้ง ☐ 4 ครั้ง ☐ 5 ครั้ง หรือมากกว่า

28. ท่านเคยไปต่างประเทศหรือไม่

☐ ไม่เคย

☐ เคย ไปประเทศระบุ

ตอนที่ 2

องค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่น

29. ท่านคิดว่าผู้ที่จะเป็น กพม. ได้ดี ต้องมีคุณลักษณะอย่างไรบ้าง

1)

2)

ตอนที่ 2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน

30. กรุณาอธิบายความหมายของงานพัฒนาชุมชนตามความเข้าใจของท่านมาสั้น ๆ

31. ท่านเข้าใจเกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชนต่อไปนี้ได้อย่างไร

31.1 งานพัฒนาชุมชนควรเริ่มจาก ☐ ปัญหาและความต้องการของชาวบ้าน หรือ

☐ ปัญหาและความต้องการของทางราชการ

31.2 งานพัฒนาชุมชนควรเน้นที่ ☐ การพัฒนาจิตใจ หรือ

☐ การพัฒนาวัตถุให้ควบคู่ไปกับการพัฒนาจิตใจ

31.3 การตกลงที่จะทำโครงการพัฒนาใด ๆ ในหมู่บ้านขึ้นอยู่กับทัศนคติของ

☐ กพม. หรือ ☐ พัฒนาการ

31.4 การวางโครงการพัฒนาหมู่บ้าน ควรจำคำนึงถึง ☐ ทรัพยากรของหมู่บ้านที่มีอยู่

หรือ ☐ เงินช่วยเหลือของทางราชการ

31.5 ถ้าจะทำงานพัฒนาหมู่บ้านให้โดยล กพม. ควรทำงาน ☐ กับประชาชนโดยตรง

หรือ ☐ ทำงานกับกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน

31.6 จุดหมายปลายทางสุดท้ายของ การพัฒนาชุมชน คือ ☐ ทำให้ประชาชนมีรายได้

สูงขึ้น หรือ ☐ ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นสามารถปกครองตนเองได้

ตอนที่ 2.2 ความรู้เกี่ยวกับแหล่งวิชาการของชุมชน

32. เมื่อท่านมีปัญหาและต้องการความช่วยเหลือในเรื่องต่อไปนี้ ท่านจะไปขอคำปรึกษาหรือ
หรือขอความช่วยเหลือจากใครหรือหน่วยงานใด

เลขที่	ปัญหาและความต้องการ	แหล่งให้ความช่วยเหลือ
32.1	สัตว์ในหมู่บ้านเกิดโรคระบาด	
32.2	การเจาะน้ำบาดาล	
32.3	การขยายปราบศัตรูพืช	
32.4	เงินลงทุนเพื่อการเกษตร	
32.5	การจัดตั้งกลุ่มอาชีพ	

33. บุคคลหรือสถานที่ที่จะให้ความช่วยเหลือต่อไปนี้อยู่ที่ไหน

เลขที่	บุคคลหรือแหล่งให้ความช่วยเหลือ	สถานที่ตั้งทำการ
33.1	สถานีขยายพันธุ์พืช	
33.2	ธนาคารเพื่อการเกษตร	
33.3	สถานีวิทยุกระจายเสียงที่ใกล้ที่สุด	
33.4	สำนักงาน รพช.	

ตอนที่ 2.3 ความเป็นผู้นำในหมู่บ้าน

34. ท่านได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับมากน้อยเพียงไรกับเหตุการณ์ต่อไปนี้ของหมู่บ้าน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
34.1 ในกรณีที่มีการทำงานส่วนรวมเพื่อประโยชน์ของหมู่บ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้าน ท่านเป็นผู้หนึ่งที่เป็นผู้นำในเรื่องนี้					
34.2 ในการปรึกษาหารือเรื่องต่าง ๆ ระหว่างชาวบ้านด้วยกันไม่เกี่ยวกับราชการ ท่านจะสามารถพูดจาชี้แจงให้ชาวบ้านเชื่อถือและชาวบ้านมักปฏิบัติตาม					
34.3 ในการทำบุญและงานประเพณีของหมู่บ้าน ท่านมักจะเป็นตัวตั้งตัวตีในการจัดงานและได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านเป็นอย่างดี					
34.4 ในด้านการทำมาหากิน ถ้าจะให้ชาวบ้านทำอะไรใหม่ ๆ ที่ไม่เคยทำมาก่อน ท่านจะเป็นคนแนะนำและพาชาวบ้านทำ					
34.5 ถ้าชาวบ้านมีเรื่องสงสัยหรือไม่เข้าใจเกี่ยวกับข่าวคราวต่าง ๆ นอกหมู่บ้าน รวมทั้งข่าวทางราชการ ท่านเป็นผู้ที่ชาวบ้านขอมาสอบถามหาข้อเท็จจริงอยู่เสมอ					
34.6 ในกรณีที่ชาวบ้านไปหางานทำไกล ๆ เช่น ในต่างจังหวัดหรือในเมือง ในกรุงเทพฯ ชาวบ้านมักจะขอคำแนะนำจากท่านเสมอ					

ตอนที่ 2.3 (ต่อ)

34.	ท่านได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับมากน้อยเพียงไรกับเหตุการณ์ต่อไปนี้ของหมู่บ้าน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
34.7	เมื่อชาวบ้านมีปัญหาสำคัญ ๆ ที่ต้องอาศัยสติปัญญา ความรู้ ความสุขุมรอบคอบตัดสินใจ ชาวบ้านมักจะมาปรึกษาหารือกับท่านเสมอ					

35.	ลักษณะต่อไปนี้ เป็นจริงสำหรับท่านเพียงไร	จริงที่สุด	จริง	จริงครึ่งเดียว	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
35.1	ท่านได้รับเลือกให้เป็นกรรมการต่าง ๆ ในหมู่บ้านหลายตำแหน่ง					
35.2	ท่านรู้สึกลำบากใจเมื่อไปชักชวนชาวบ้านมาร่วมพัฒนาหมู่บ้าน					
35.3	ท่านยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน					
35.4	ท่านมักจะตัดสินใจได้รวดเร็วและถูกต้องเสมอ					
35.5	เมื่อมีงานให้ท่านเลือก ท่านมักจะอาสาเลือกทำงานง่าย ๆ					
35.6	ท่านกระตุ้นเพื่อนของท่านให้มีความพยายามมากขึ้นกว่าเดิม					
35.7	ทุกครั้งที่ท่านจะทำอะไร ท่านมีความมั่นใจเสมอว่าจะสามารถทำได้					

ตอนที่ 2.4 ความตรงต่อหน้าที่

36.	ท่านเห็นด้วยกับแนวความคิดหรือการกระทำต่อไปนี้หรือไม่	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย มาก	ไม่ มี ความเห็น
36.1	การที่ กพม. บางคนจะกินเศษกินเล่นนิด ๆ หน่อย ๆ ก็ไม่น่าเสียหาย เพราะ กพม. ทำงานโดยไม่ได้รับเงินตอบแทน					
36.2	การรับประโยชน์จากผู้รับเหมาไม่ถือเป็น การทุจริตต่อหน้าที่ เพราะไม่ได้ทำให้ ส่วนรวมเสียหายแต่อย่างใด					

37.	ตามปกติท่านเป็นคนเช่นนี้หรือไม่	จริง ที่สุด	จริง	จริง ครึ่ง เดียว	จริง น้อย	ไม่ จริง เลย
37.1	มีบ่อยครั้งที่ท่านทำงานของส่วนรวมจนไม่มี เวลาพักเพื่อให้งานที่ได้รับมอบหมายเสร็จ ตามเป้าหมาย					
37.2	ท่านจะหยุดทำงานส่วนตัวไว้ก่อนเมื่อมีงาน ส่วนรวม					
37.3	ท่านเข้าประชุม กพม. ทุกครั้งไม่เคยขาด					
37.4	ท่านมักทำงานตามแผนและข้อตกลงอย่าง เคร่งครัด					

(ต่อ)

37.	ตามปกติท่านเป็นคนเช่นนี้หรือไม่	จริง ที่สุด	จริง	จริง ครึ่ง เดียว	จริง น้อย	ไม่ จริง เลย
37.5	เมื่อรู้ว่าเกิดการทุจริตขึ้นในงานส่วนรวม ของหมู่บ้าน ท่านมักจะวางเฉยเพื่อหลีกเลี่ยง จากความยุ่งยาก					
37.6	เมื่อได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบ ท่านจะทำ ได้อย่างเรียบร้อย					

ตอนที่ 2.5 ความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนา

38.	ท่านเห็นด้วยกับแนวความคิดหรือการกระทำต่อไปนี้ เพียงใด	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย มาก	ไม่มี ความเห็น
38.1	ไม่มีอะไรที่ชาวบ้านจะช่วยกันทำไม่ได้					
38.2	งานพัฒนาหมู่บ้านน่าเบื่อหน่าย เพราะต้อง รอคอยผลสำเร็จนานเกินไปกว่าจะเห็นผล					
38.3	การพัฒนาทางราชการไม่ช่วยก็มีไม่ทาง สำเร็จ					

39. ตามปกติท่านเป็นคนเช่นนี้หรือไม่	จริง น้อย	จริง	จริง ครึ่ง เดียว	จริง น้อย	ไม่ จริง เลย
39.1 ชอบทำงานที่ยากและท้าทาย					
39.2 ยอมสละอะไรหลายอย่างเพื่อให้ได้มาซึ่ง สิ่งที่ต้องการ					
39.3 ชอบทำการงานที่ต้องอาศัยการ เลี่ยง บ่อย ๆ					
39.4 เมื่อทำอะไรแล้วจะต้องทำต่อไปจนสำเร็จ					
39.5 ชอบตั้งความหวังไว้สูง ๆ แล้วพยายามทำ ตามความหวังนั้น					
39.6 ถือว่าการทำงานทุกอย่างย่อมมีอุปสรรค เป็นธรรมดา					
39.7 เมื่อทำงานมักจะวางแผนอย่างระมัดระวัง เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย					
39.8 เมื่อทำอะไรมักจะทำให้เสร็จก่อนแล้วจึง จะหยุดพัก					

ตอนที่ 2.6 ความเป็นมนุษย์ลจติ

40.	ท่านเห็นด้วยกับแนวความคิดหรือการปฏิบัติต่อไปนี้เพียงใด	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย มาก	ไม่มี ความเห็น
40.1	มีคนรักใคร่นับถือมาก ดีกว่ามีทรัพย์สินมาก					
40.2	เมื่อเราเกี่ยวข้องกับผู้อื่นก็ตาม ควรจะนึกถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากคนนั้นไว้ก่อน					
40.3	ปัจจุบันคนทำดีมักไม่ค่อยได้ดี แต่คนชั่วกลับได้ดี					
40.4	ทรัพย์สินสมบัติที่หามาได้ช่างยากลำบาก การแบ่งปันให้คนอื่นจึง เป็นการ ไม่ยุติธรรม					

41.	ตามปรกิตท่านเป็นคนเช่นนี้หรือไม่	จริง ที่สุด	จริง	จริง ครึ่ง เกี่ยว	จริง น้อย	ไม่ จริง เลย
41.1	ชอบรับอาสาช่วยเหลือคนอื่นทำงานเสมอ					
41.2	รวมบริจาคทรัพย์สินช่วยงานส่วนรวมของหมู่บ้านเสมอ					
41.3	เมื่อคนอื่นต้องการความช่วยเหลือท่านจะช่วยด้วยความเต็มใจ					
41.4	ต้องระวังตัวอยู่เสมอ กลัวคนอื่นจะฉวยโอกาสจากท่าน					
41.5	ท่านไม่เคยคิดจะช่วยเหลือศัตรูของท่านเป็นใจ					

ตอนที่ 2.7 การยอมรับวิทยาการแผนใหม่

42.	ท่านเห็นด้วยกับแนวความคิดและวิธีการดังต่อไปนี้เพียงใด	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย มาก	ไม่ มี ความเห็น
42.1	ถูกที่อยู่ที่มีความสะดวกและความพร้อม					
42.2	การคุมกำเนิดจะเป็นผลดีต่อครอบครัวและประเทศ					
42.3	เจ็บป่วยควรไปหาหมอทันที					
42.4	ควรมีการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในระยะเวลาที่กำหนด					
42.5	เกษตรกรควรรวมกลุ่มกันจึงจะไม่เสียเปรียบพ่อค้า					
42.6	การปลูกพืชหมุนเวียนทำให้ชาวนามีรายได้เพิ่มขึ้น					
42.7	เลือกผู้แทนควรเลือกพรรคจะดีกว่าเลือกตัวบุคคล					

43.	ตามปกติท่านเป็นคนเช่นนี้หรือไม่	จริง ที่สุด	จริง	จริง ครึ่ง เดียว	ไม่ จริง เลย	ไม่ จริง เลย
43.1	ใช้ปฏิกิริยาศาสตร์ในการ เพาะปลูกเป็นประจำ					
43.2	นำเงินไปฝากธนาคาร เมื่อมีเงินก้อน					
43.3	จัดทำสวนครัวไว้ที่บ้านและใช้เป็นประจำ					

ตอนที่ 2.8 / ความเชื่อมั่นในตนเอง

44.	ท่านเห็นด้วยกับแนวความคิดและวิธีการต่อไปนี้เพียงใด	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย เลย	ไม่มี ความเห็น
44.1	การยอมแพ้ทำให้สบายใจดีกว่าการต่อสู้					
44.2	ฟังตนเองดีกว่าฟังคนอื่น					
44.3	ความสำเร็จขึ้นอยู่กับดวง					

45.	ตามปกติท่านเป็นคนเช่นนี้หรือไม่	จริง ที่สุด	จริง	จริง ครึ่ง เดียว	จริง น้อย	ไม่ จริง เลย
45.1	รู้สึกไม่สบายใจเมื่อเดินเข้าไปในหมู่มาก ๆ					
45.2	กล้าตัดสินใจทำอะไรลงไป ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าเสี่ยง ต่ออันตราย					
45.3	รู้สึกประหม่าเสี่ยงสิ่งอันตรายพูดต่อหน้าคนมาก ๆ					
45.4	มีความหวังอย่างแรงกล้าว่าจะประสบความสำเร็จและความก้าวหน้าในการทำงาน					
45.5	ชอบทำงานตามคำสั่งผู้อื่น					
45.6	คิดว่าบุคลิกและท่าทางของตนเองไม่ดีพอ					
45.7	แน่ใจในการตัดสินใจของตนเองเสมอ					

ตอนที่ 2.9 ความจงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำ

46. ท่านเห็นด้วยกับแนวความคิดต่อไปนี้เพียงไร	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย มาก	ไม่มี ความเห็น
46.1 ชาวบ้านให้ความร่วมมือกับ กพม. เป็นอย่างดี					
46.2 พัฒนาการและทางราชการให้ความร่วมมือกับ กพม. เป็นอย่างดี					
46.3 คนที่จะเป็น กพม. ใจจะต้องเป็นคนที่ไม่เสียสละ จริง ๆ					
46.4 กพม. คือหน่วยงานในการพัฒนาหมู่บ้าน					

47. ในฐานะที่ท่านเป็น กพม. อยากทราบว่าคุณคิดว่า ต่อไปนี้ เป็นความจริงเพียงไร	จริง ที่สุด	จริง	จริง ครึ่ง เดียว	จริง น้อย	ไม่ จริง เลย
47.1 ท่านมีความภาคภูมิใจที่ได้รับแต่งตั้งเป็น กพม.					
47.2 กพม. ส่วนใหญ่ชอบพอกับท่านเป็นอย่างดี					
47.3 ถ้าไม่จำเป็นจริง ๆ ท่านไม่เคยขาดประชุม					
47.4 งานในหน้าที่ กพม. ช่วยให้ท่านได้ใช้ความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์					
47.5 เมื่อครบวาระแล้วท่านไม่อยากจะทำหน้าที่ กพม. อีก					
47.6 ท่านสบายใจที่ได้ทำงานร่วมกับ กพม. คนอื่น ๆ					

ตอนที่ 2.9 (ต่อ)

47.	ในฐานะที่ท่านเป็น กทม. อยากทราบว่าข้อความต่อไปนี้ เป็นความจริงเพียงไร	จริง ที่สุด	จริง	จริง ครึ่ง เดียว	จริง น้อย	ไม่ จริง เลย
47.7	หน้าที่ กทม. ทำให้ท่านเสียเวลาทำมาหากิน					
47.8	กทม. คนอื่น ๆ รับฟังความคิดเห็นของท่าน					
47.9	ท่านสามารถเลือกวิธีทำงานได้ตามความต้องการ					

ตอนที่ 2.10 ทัศนคติแบบประชาธิปไตย

48.	ท่านเห็นด้วยกับแนวความคิดหรือวิธีการต่อไปนี้เพียงใด	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย มาก	ไม่เห็น เลย
48.1	ตามปรกตินักจะชอบรวมมือช่วยเหลือเอื้อเฟื้อ ซึ่งกันและกัน					
48.2	ไม่ควรให้สิทธิเสมอภาคแก่คนทุกคน เพราะคน เราเกิดมาไม่เท่ากัน					
48.3	การ เมืองเป็นเรื่องสกปรก คนที่ต้องการความ บริสุทธิ์ไม่ควรยุ่งการเมือง					
48.4	การทำงานกับคนหลายคนทำให้งานชักช้าเกิด การเอารัดเอาเปรียบกัน					
48.5	เราไม่ควรสนใจปัญหาของคนอื่น トラบโคที่ เรายังแก้ปัญหของตัวเองไม่เรียบร้อย					

ตอนที่ 2.10 (ต่อ)

48.	ท่านเห็นด้วยกับแนวความคิดหรือวิธีการต่อไปนี้เพียงไร	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย น้อย	ไม่ เห็น ด้วย เลย	ไม่ เห็น ด้วย เลย
48.6	คนเราจะได้มีอำนาจวาสนาขึ้นอยู่กับ "กรรมเก่า" หรือ "ดวง" ของแต่ละบุคคล				
48.7	เราควรเคารพเชื่อกับความคิดเห็นของผู้มี อำนาจหรือเจ้านายเสมอ				

49.	ตามปกติท่านเป็นคนเช่นนี้หรือไม่	จริง ที่สุด	จริง	จริง ครึ่ง เดียว	จริง น้อย	ไม่ จริง เลย
49.1	ท่านนึกที่จะทำงานคนเดียวมากกว่าที่จะ ทำงานเป็นกลุ่ม					
49.2	ถ้างานที่ได้รับมอบหมายไม่ตรงกับนิสัยและ ความถนัดท่านมักจะไม่นับผิดชอบ					
49.3	ถ้าท่านเห็นว่าสิ่งที่ท่านทำ ท่านคิดถูกต้อง แล้ว ท่านจะไม่สนใจว่าชาวบ้านจะเห็นด้วย หรือไม่					

ตอนที่ 2.11 ความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้าน

50.	ท่านคิดว่า กพม. ในหมู่บ้านของท่านที่มีความสัมพันธ์กับท่านในลักษณะดังต่อไปนี้มีอยู่มากน้อยเพียงไร	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
50.1	กพม.ที่เป็นคนที่ท่านนับถือที่สุด ไว้เนื้อเชื่อใจได้ เวลาเมื่อเรื่องหนักใจก็ยกเป็นที่ปรึกษาหารือ ขอความช่วยเหลือได้ดี					
50.2	กพม.ที่เป็นเพื่อนรักกันกับท่านมานาน เห็นใจกันดี ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเสมอ					
50.3	กพม.ที่เป็นญาติสนิท และรักใคร่นับถือกันกับท่าน					
50.4	กพม.ที่รู้จักกับท่านดี เคยทำงานร่วมกันบ่อย ๆ พอขอความช่วยเหลือกันได้ แต่ไม่ใช่เพื่อนสนิท					
50.5	กพม.ที่รู้จักกันกับท่านดี แต่ไม่เคยทำอะไรสำคัญร่วมกัน แต่คิดว่าถ้ามีอะไรจะขอความร่วมมือกันบ้างเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็พอจะขอได้ แต่ถามมากอาจไม่ได้					
50.6	กพม.ที่รู้จักกันกับท่านดี เคยทำงานร่วมกัน แต่ความเห็นไม่ค่อยลงรอยกัน					
50.7	กพม.ที่ไม่ค่อยใกล้ชิดกันกับท่าน ถ้ามีเรื่องลำบากอะไร ก็ไม่ค่อยจะขอความร่วมมือหรือช่วยเหลือ					
50.8	กพม.ที่ไม่สนิทกัน และไม่คิดจะสนิทสนมกันด้วย					

ตอนที่ 3

แนวทางดำเนินการจัดการฝึกอบรม

ตอนที่ 3.1 เวลา สถานที่ และค่าใช้จ่าย

51. ถ้าจะจัดฝึกอบรมคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน ท่านคิดว่าวิธีการต่อไปนี้จะเหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้เพียงใด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
51.1 จัดฝึกอบรมหลังที่ได้รับการแต่งตั้งเป็น กพม. ก่อนที่จะให้ กพม. ปฏิบัติงาน					
51.2 จัดฝึกอบรมเมื่อ กพม. เข้าปฏิบัติหน้าที่แล้ว					

52. การฝึกอบรมก่อนที่ กพม. จะปฏิบัติหน้าที่นั้น ท่านคิดว่า ควรจะจัดกี่วัน

☐ 1 วัน

☐ 2 วัน

☐ 3 วัน

☐ 4 วัน

☐ 5 วัน

☐ 6 วัน

☐ 7 วัน

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ

53. การฝึกอบรมก่อนที่ กพม. จะปฏิบัติหน้าที่นั้น ควรจัดในช่วงระยะเวลาใด

☐ ช่วงเวลาก่อนยกคำ

☐ ช่วงเวลาหลังยกคำ ก่อนจะเก็บเกี่ยว

☐ ช่วงหลังเก็บเกี่ยวเสร็จ

☐ ทยอยไปเรื่อย ๆ แล้วแต่ทางราชการสะดวกเพราะ กพม. สามารถใช้เวลา
เข้าอบรมได้ทั้งวัน

54. การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติหน้าที่หรือฝึกอบรมทดแทน หรือฝึกอบรมเพิ่มเติมควรจัดกี่วัน

☐ 1 วัน

☐ 2 วัน

☐ 3 วัน

☐ จัดตามความเหมาะสม

55. การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติหน้าที่ หรือการฝึกอบรมทดแทน หรือการฝึกอบรมเพิ่มเติมนั้น ควรจัดในวงใด
- ☐ ช่วงเวลาก่อนพักค่า
 - ☐ ช่วงเวลาหลังพักค่า ก่อนจะเก็บเกี่ยว
 - ☐ ช่วงเวลาหลังเก็บเกี่ยว
 - ☐ ช่วงใดก็ได้แล้วแต่ความสะดวกและความจำเป็นเพราะ กพม.สามารถสละเวลาได้
56. การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติหน้าที่ หรือการฝึกอบรมทดแทน หรือการฝึกอบรมเพิ่มเติม ควรจัดบ่อยครั้งเพียงใด
- ☐ จัดทุกปี ๆ ละ 1 ครั้ง
 - ☐ จัดทุกปี จำนวนครั้งขึ้นอยู่กับความจำเป็น ปัญหาและความต้องการ
 - ☐ จัดขึ้นตามความจำเป็น ปัญหา และความต้องการ

57. ท่านคิดว่าสถานที่ฝึกอบรมต่อไปมีความเหมาะสม และสามารถปฏิบัติได้เพียงไร	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
57.1 จัดฝึกอบรม กพม. แต่ละหมู่บ้านของตน					
57.2 จัดฝึกอบรมเป็นจุด โดยให้ กพม.หลาย ๆ หมู่บ้านมาฝึกอบรมรวมกัน ณ ที่ใดที่หนึ่ง					
57.3 จัดฝึกอบรมตามศูนย์ฝึกอบรมหรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ					

58.	เนื่องจากงบประมาณทางราชการมีจำกัด ดังนั้น การฝึกอบรมควรจะให้ กพม. ได้มีส่วนออกค่าใช้จ่าย เป็นบางส่วน ท่านเห็นด้วยหรือไม่	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
58.1	กพม. ควรออกค่าใช้จ่ายในการไปปฏิบัติงานนอกสถานที่เอง					
58.2	กพม. ควรออกค่าอาหารในระหว่างฝึกอบรมเอง					
58.3	กพม. ควรออกค่าใช้จ่ายเองในกรณีที่เชิญผู้ที่มีความชำนาญพิเศษมาให้ความรู้ตามที่ กพม. ต้องการ					

ตอนที่ 3.2 เนื้อหาสาระ

59.	เนื้อหาสาระหรือเรื่องที่จะฝึกอบรมต่อไปนี้ ท่านมีความต้องการและสนใจมากน้อยเพียงไร	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
59.1	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การพัฒนาชุมชน					
59.2	ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบของ กรม.					
59.3	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการช่วยกันแก้ปัญหาหมู่บ้านและฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีช่วยกันแก้ปัญหาหมู่บ้าน					
59.4	ความรู้เกี่ยวกับวิธีจัดทำโครงการพัฒนา (พช.3) และฝึกปฏิบัติจริงให้เกิดความชำนาญ					

ตอนที่ 3.2 (ต่อ)

เนื้อหาสาระหรือเรื่องที่จะฝึกอบรมต่อไปนี้ ท่านมีความต้องการและสนใจมากน้อยเพียงไร	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
59.5 ความรู้เกี่ยวกับสถานที่และบุคคลที่ กทม. จะไปขอความช่วยเหลือ และขอคำแนะนำ เกี่ยวกับการพัฒนาหรือปัญหาต่าง ๆ ของหมู่บ้าน					
59.6 ความรู้เกี่ยวกับการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย					
59.7 ความรู้เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่พลเมืองตามระบบประชาธิปไตย					
59.8 ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของ กทม. ที่จะทำให้ประเทศชาติมีความมั่นคงปลอดภัย					
59.9 ความรู้เกี่ยวกับวิธีการทำงานเป็นกลุ่ม และฝึกปฏิบัติการทำงานเป็นกลุ่ม					
59.10 ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่ชาวบ้านควรทราบ					
59.11 ความรู้เกี่ยวกับวิธีการใหม่ ๆ ในการผลิตทางการเกษตร					
59.12 ความรู้เกี่ยวกับวิธีที่จะเป็นผู้นำที่ดีของหมู่บ้าน					
59.13 ความรู้เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากวิทยุและหนังสือพิมพ์					

ตอนที่ 3.3 วิธีสอนและการจัดกิจกรรม

60.	ในการฝึกอบรม กพม.นั้นท่านคิดว่าวิธีสอนและกิจกรรม ต่อไปนี้มีความเหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้เพียงไร	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
60.1	การฟังคำบรรยาย หรือคำอธิบายจากผู้รู้ในค่านนั้น					
60.2	การพา กพม. ไปเที่ยวชมสถานที่ที่มีประโยชน์					
60.3	การให้ผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องนั้น ๆ มา แสดงวิธีการทำหรือแสดงผลที่เกิดขึ้นให้ กพม. เห็น ด้วยตนเอง					
60.4	การเชิญผู้ที่มีความรู้และความชำนาญเรื่องนั้น ๆ หลาย ๆ คนมาร่วมแสดงความคิดเห็นให้ กพม. ได้ความรู้และแนวความคิด					
60.5	การจัดแบ่ง กพม. เป็นกลุ่มเล็ก ๆ แล้วแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นกันหรือช่วยกันปฏิบัติงานตามที่ได้รับ มอบหมาย					
60.6	การจัดให้ กพม. ฝึกปฏิบัติจริง ๆ					
60.7	การใช้เครื่องมือช่วยในการฝึกอบรม เช่น ภาพยนต์ เครื่องบันทึกเสียง รูปภาพ เป็นต้น					
60.8	การให้ กพม. ได้อ่านแผนปฎิบัติ หนังสือพิมพ์ หรือหนังสือต่าง ๆ					
60.9	การจัดรายการที่เป็นประโยชน์แก่ กพม. ทางวิทยุ กระจายเสียง					

ตอนที่ 3.3 (ต่อ)

ในการฝึกอบรม กพม.นั้นท่านคิดว่าวิธีสอนและกิจกรรม ต่อไปนี้มีความเหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้เพียงไร	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
60.10 การจัดทำหนังสือคู่มือที่บอกวิธีการทำงานต่าง ๆ ให้ กพม.มีไว้ประจำตัวทุกคน					
60.11 การจัดหา กพม. ไปเยี่ยม กพม.หมู่บ้านอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการพัฒนาหมู่บ้าน					
60.12 การจัดให้ กพม. ได้คลุกเปลี่ยนหมุนเวียนไป เยี่ยมชมหมู่บ้านต่าง ๆ เพื่อจะได้นำแนวคิดจาก การ เยี่ยมชมมาพัฒนาหมู่บ้านของตน					

ภาคผนวก ข

คำอ่านจำแนกของแบบสอบถาม

ตาราง 4 คำอ่านจำแนกของแบบสัมภาษณ์ตอนที่ 2

ข้อคำถาม	t	ข้อคำถาม	t	ข้อคำถาม	t	ข้อคำถาม	t
30.	3.1473 ^{**}	31.1	2.0365 [*]	31.2	3.4172 ^{**}	31.3	3.1218 ^{**}
31.4	2.5351 [*]	31.5	2.1147 [*]	31.6	2.6683 [*]	32.1	2.4509 [*]
32.2	2.3747 [*]	32.3	3.2421 ^{**}	32.4	3.9114 ^{**}	32.5	3.4207 ^{**}
33.1	2.2012 [*]	33.2	3.8932 ^{**}	33.3	2.3824 [*]	33.4	2.3303 [*]
34.1	2.4791 [*]	34.2	3.2085 ^{**}	34.3	2.0429 [*]	34.4	4.3542 ^{**}
34.5	6.1015 ^{**}	34.6	3.1221 ^{**}	34.7	3.5454 ^{**}	35.1	3.7180 ^{**}
35.2	7.2857 ^{**}	35.3	2.0872 [*]	35.4	3.5472 ^{**}	35.5	4.3320 ^{**}
35.6	2.6513 [*]	35.7	7.8257 ^{**}	36.1	2.3321 [*]	36.2	2.4246 [*]
37.1	7.6923 ^{**}	37.2	2.3210 [*]	37.3	8.3324 ^{**}	37.4	5.2000 ^{**}
37.5	4.4516 ^{**}	37.6	2.2416 [*]	38.1	2.7512 [*]	38.2	3.2728 ^{**}
38.3	2.0433 [*]	39.1	7.5833 ^{**}	39.2	3.3214 ^{**}	39.3	2.0425 [*]
39.4	7.2857 ^{**}	39.5	4.5714 ^{**}	39.6	3.5714 ^{**}	39.7	2.6125 [*]
39.8	2.5314 [*]	40.1	2.2540 [*]	40.2	3.0392 ^{**}	40.3	8.1858 ^{**}

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อคำถาม	t	ข้อคำถาม	t	ข้อคำถาม	t	ข้อคำถาม	t
40.4	5.5382**	41.1	2.2488*	41.2	2.8179**	41.3	2.6794*
41.4	6.9412**	41.5	4.2775**	42.1	2.4112*	42.2	5.0605**
42.3	2.2135*	42.4	2.3642*	42.5	2.4325*	42.6	2.2315*
42.7	5.1200**	43.1	4.5142**	43.2	2.3142*	43.3	8.1260**
44.1	2.6509*	44.2	2.3175*	44.3	2.2962*	45.1	2.6168*
45.2	2.1329*	45.3	4.6946**	45.4	2.3502*	45.5	4.5454**
45.6	2.2323*	45.7	2.5020*	46.1	4.1975**	46.2	2.2546*
46.3	4.1165**	46.4	7.1857**	47.1	5.6800**	47.2	4.2150**
47.3	2.6613*	47.4	3.8350**	47.5	5.8315**	47.6	8.0012**
47.8	6.2126**	47.9	2.5433*	48.1	2.4903*	48.2	4.5231**
48.3	3.7642**	48.4	3.1250**	48.5	2.2045*	48.6	9.2108**
48.7	8.0401**	49.1	6.4509**	49.2	3.1428**	49.3	5.2650**
50.1	2.6879*	50.2	2.7673*	50.3	3.2962**	50.4	2.3854*
50.5	2.3424*	50.6	2.0454*	50.7	3.1975**	50.8	2.4843*

**P < .01 *P < .05

ภาคผนวก ค

สมุดรหัส (Code book)

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สภพ
			N	%		
—	1	บัตรที่ 1			—	1
001	001	หมายเลขประจำตัวผู้ตอบ หรือผู้นำ				
	210	ท้องถิ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง			—	2-4
002	01	หมายเลขประจำหมู่บ้านที่เก็บ				
	12	ชนิด			—	5-6
		<u>ตอนที่ 1</u>				
		<u>ภูมิหลัง ประสบการณ์ การศึกษา</u>				
		<u>อบรม</u>				
		<u>ตอนที่ 1.1 ภูมิหลัง ประสบการณ์</u>				
		<u>และการศึกษาในระบบ</u>				
003		ตำแหน่ง			—	7
	1	ไม่มีตำแหน่งอื่นนอกจาก กพม.	147	70.01		
	2	ผู้ใหญ่วัย	17	8.10		
	3	กำนัน	5	2.38		
	4	สำรวจกำนัน	5	2.38		
	5	ผู้ช่วยผู้ใหญ่	23	10.95		
	6	แพทย์ประจำตำบล	4	1.90		
	7	ครู	5	2.38		
	8	อื่น ๆ	4	1.90		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สคริปต์
			N	%		
004		อาชีพหลัก-อาชีพรอง			-	8
	1	ทำนา-ทำไร่	164	78.10		
	2	ทำนา-อุตสาหกรรมครัวเรือน	24	11.43		
	3	ทำนา-ค้าขาย	12	5.71		
	4	รับราชการ-ทำนาทำไร่	3	1.43		
	5	รับราชการ-ค้าขาย	3	1.43		
	6	อื่น ๆ	4	1.90		
005		อายุ			1	9
	1	20 - 30 ปี	7	3.33		
	2	31 - 40 ปี	49	23.34		
	3	41 - 50 ปี	105	50.00		
	4	51 - 60 ปี	47	22.38		
	5	61 ปีขึ้นไป	2	0.95		
006		อายุการเป็น กบม.			2	10
	1	1 - 5 ปี	53	25.34		
	2	6 - 10 ปี	76	36.19		
	3	11 - 15 ปี	55	26.19		
	4	16 - 20 ปี	26	12.28		
007		ระดับการศึกษาในระบบ			3	11
	1	ไม่ได้เรียนหนังสือ	15	7.14		
	2	ป.1 - ป.4	79	37.62		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สคณภ
			N	%		
008	3	ป.5 - ป.7 หรือเทียบเท่า	92	43.81	4	12
	4	มศ.1 - มศ.3 หรือเทียบเท่า	17	8.09		
	5	มศ.4 - มศ.5 หรือเทียบเท่า	4	1.91		
	6	สูงกว่า มศ.5	3	1.43		
		<u>ตอนที่ 1.2 การศึกษานอกระบบ</u>				
		<u>โรงเรียน</u>				
		จำนวนครั้งที่เข้ารับการฝึกอบรม				
	0	ไม่เคย	17	8.09		
	1	เคย 1 ครั้ง	23	10.94		
	2	เคย 2 ครั้ง	48	22.84		
009	3	เคย 3 ครั้ง	81	38.56	5	13
	4	เคย 4 ครั้ง	32	15.23		
	5	เคย 5 ครั้ง หรือมากกว่า	9	4.28		
		จำนวนพรรษาที่บวชเรียน				
	0	ไม่เคยบวช	8	3.81		
	1	บวชแต่ไม่ครบพรรษา	32	15.23		
	2	บวช 1 พรรษา	20	9.52		
	3	บวช 2 พรรษา	57	27.14		
	4	บวช 3 พรรษา	71	33.81		
	5	บวช 4 พรรษา หรือมากกว่า	22	10.48		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สัณย
			N	%		
010		การศึกษาระดับมัธยมศึกษา			6	14
	0	ไม่เคย	14	6.67		
	1	เรียนแต่ไม่จบ	25	11.90		
	2	ได้นักธรรมตรี	7	3.33		
	3	ได้นักธรรมโท	61	29.05		
	4	ได้นักธรรมเอก	76	36.19		
	5	สูงกวนักธรรมเอก	27	12.86		
011		ประสบการณ์จากการทำงานกับ หน่วยงานราชการ			7	15
	0	ไม่เคย	183	87.14		
	1	เคย 1 ครั้ง	14	6.67		
	2	เคย 2 ครั้ง	13	6.19		
012		ประสบการณ์จากการทำงานกับเอกชน			8	16
	0	ไม่เคย	187	89.05		
	1	เคย 1 ครั้ง	21	10.00		
	2	เคย 2 ครั้ง	2	0.95		
013		การไปศึกษาเยี่ยมชมแหล่งวิชาการ			9	17
	0	ไม่เคย	30	14.28		
	1	เคย 1 ครั้ง	50	23.82		
	2	เคย 2 ครั้ง	43	20.47		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สคพ.
			N	%		
014	3	เคย 3 ครั้ง	42	20.00	10	18
	4	เคย 4 ครั้ง หรือมากกว่า	45	21.13		
		ความรู้ความชำนาญพิเศษ				
	0	ไม่มี	38	18.09		
	1	มี 1 อย่าง	67	31.90		
	2	มี 2 อย่าง	66	31.44		
	3	มี 3 อย่าง หรือมากกว่า	39	18.57		
015		<u>ตอนที่ 1.3 ความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม</u>			11	19
		เครื่องวิทยุ				
	0	ไม่มี	16	7.62		
016	1	มี	194	92.38	12	20
		จำนวนครั้งในการฟังวิทยุ				
	0	ไม่เคยฟังเลย	1	0.48		
	1	นาน ๆ ครั้ง	13	6.19		
	2	2 - 3 วัน/ครั้ง	96	45.71		
	3	เกือบทุกวัน	71	33.81		
	4	ทุก ๆ วัน	29	13.81		

คิวแปรที่	รหัส	ชื่อคิวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สแกน
			N	%		
017		รายการวิทยุที่ขอฟัง			13	21
	1	ฟัง 1 รายการ	3	1.43		
	2	ฟัง 2 รายการ	34	16.19		
	3	ฟัง 3 รายการ	112	53.33		
	4	ฟัง 4 รายการ	56	26.67		
	5	ฟัง 5 รายการขึ้นไป	5	2.38		
018		การรับหนังสือพิมพ์รายวันหรือวารสาร			14	22
	0	ไม่รับ	1	0.48		
	1	นาน ๆ ครั้งจึงซื้ออ่าน	24	11.43		
	2	ขอยืมคนอื่นอ่าน (นาน ๆ ครั้ง)	39	18.57		
	3	ขอยืมคนอื่นอ่าน (เป็นประจำ)	88	41.90		
	4	รับประจำ	58	27.62		
019		จำนวนครั้งที่อ่านหนังสือพิมพ์รายวัน			15	23
		ใน 7 วัน				
	0	ไม่ได้อ่านเลย	9	4.28		
	1	อ่าน 1 - 2 ครั้ง	19	9.05		
	2	อ่าน 3 - 4 ครั้ง	36	17.14		
	3	อ่าน 5 - 6 ครั้ง	91	43.33		
	4	อ่าน 7 ครั้ง ขึ้นไป	55	26.20		

คิวแบรที่	รหัส	ชื่อคิวแบร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สคณภั
			N	%		
020		การอ่านวารสารหรือนิตยสารใน รอบ 7 วัน			16	24
	0	ไม่ได้อ่าน	109	51.90		
	1	อ่าน 1 ฉบับ	84	40.00		
	2	อ่านมากกว่า 1 ฉบับ	17	8.10		
021		การอ่านหนังสือที่พิมพ์เป็นเล่มในรอบ 3 เดือน			17	25
	0	ไม่ได้อ่าน	104	49.52		
	1	อ่าน 1 เล่ม	98	46.67		
	2	อ่านมากกว่า 1 เล่ม	8	3.81		
022		การฟังข่าวสารจากคำบอกเล่าของ คนอื่น			18	26
	0	ไม่ได้ฟังเลย	31	14.76		
	1	นาน ๆ ครั้ง	99	47.14		
	2	ฟังเป็นประจำ	80	38.10		
023		การชมภาพยนตร์ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา			19	27
	0	ไม่เคยชมเลย	0	0		
	1	1 - 3 ครั้ง	28	13.33		
	2	4 - 6 ครั้ง	56	26.67		
	3	7 - 9 ครั้ง	84	40.00		
	4	10 ครั้ง หรือมากกว่า	42	20.00		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สพม.
			N	%		
024		ทัศนคติต่อสิ่งแวดล้อม			20	28
	1	น้อยที่สุด	16	7.62		
	2	น้อย	36	17.14		
	3	ปานกลาง	108	51.43		
	4	มาก	41	19.53		
	5	มากที่สุด	9	4.28		
025		<u>ตอนที่ 1.4 ความสัมพันธ์กับแหล่ง</u> <u>การยวธรรม</u>			21	29
		จำนวนครั้งที่เข้าไปในอำเภอตนเอง				
	0	ไม่เคยเลย	0	0		
	1	1 - 3 ครั้ง	26	12.38		
	2	4 - 6 ครั้ง	30	14.29		
	3	7 - 9 ครั้ง	80	38.09		
026	4	10 ครั้งหรือมากกว่า	74	35.24	22	30
		จำนวนครั้งที่ไปอำเภออื่น				
	0	ไม่เคยเลย	6	2.86		
	1	1 - 2 ครั้ง	38	18.09		
	2	3 - 4 ครั้ง	58	27.62		
	3	5 - 6 ครั้ง	71	33.81		
	4	7 ครั้งหรือมากกว่า	37	17.62		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สัณย
			N	%		
027		จำนวนอำเภอที่เคยไป			23	31
	1	1 - 3 อำเภอ	47	22.38		
	2	4 - 6 อำเภอ	43	20.48		
	3	7 - 9 อำเภอ	69	32.86		
	4	10 อำเภอหรือมากกว่า	51	24.28		
028		จำนวนครั้งที่เข้าไปในกักจังหวัดของตน			24	32
	0	ไม่เคยเลย	0	0		
	1	1 - 2 ครั้ง	24	11.43		
	2	3 - 4 ครั้ง	24	11.43		
	3	5 - 6 ครั้ง	82	39.05		
	4	7 ครั้งหรือมากกว่า	80	38.09		
029		จำนวนครั้งที่ไปจังหวัดอื่น			25	33
	0	ไม่เคยเลย	0	0		
	1	1 - 2 ครั้ง	39	18.57		
	2	3 - 4 ครั้ง	46	21.90		
	3	5 - 6 ครั้ง	72	34.29		
	4	7 ครั้งหรือมากกว่า	53	25.24		
030		จำนวนจังหวัดอื่น ๆ ที่เคยไป			26	34
	1	1 - 2 จังหวัด	28	13.33		
	2	3 - 4 จังหวัด	28	13.33		
	3	5 - 6 จังหวัด	54	25.72		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อความถาม	สคริปต์
			N	%		
031	4	7 - 8 จังหวัด	75	35.72	27	33
	5	9 จังหวัดหรือมากกว่า	25	11.90		
		จำนวนครั้งที่ไปกรุงเทพฯ				
	0	ไม่เคยเลย	9	4.29		
	1	1 ครั้ง	21	10.00		
	2	2 ครั้ง	22	10.48		
	3	3 ครั้ง	68	32.88		
	4	4 ครั้ง	60	28.57		
	5	5 ครั้งหรือมากกว่า	30	14.28		
032		การไปต่างประเทศ			28	36
	0	ไม่เคยเลย	118	56.19		
	1	เคยไปลาวหรือเขมร	92	43.81		
033		<u>ตอนที่ 2 องค์ประกอบเชิงนามนุษย์ของ</u> <u>ผู้นำท้องถิ่น</u>			29	37-38
		คุณลักษณะของ กพม. ที่ดี (ดูตาราง 7 ภาคผนวก)				

คิวแปรที่	รหัส	ชื่อคิวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สแกน
			N	%		
034		<u>ตอนที่ 2.1 ความรู้เกี่ยวกับงาน</u> <u>พัฒนาชุมชน</u> การให้ความหมายของคำว่า "พัฒนาชุมชน"			30	39
	0	ไม่ตอบหรือตอบผิด	83	59.52		
	1	ตอบถูก แต่ไม่ละเอียด	96	45.72		
	2	ตอบถูก และให้คำอธิบายละเอียด	31	14.76		
035		งานพัฒนาชุมชนเริ่มจากอะไรก่อน			31.1	40
	1	ปัญหาและความต้องการของทางราชการ	36	17.14		
	2	ปัญหาและความต้องการของชาวบ้าน	174	82.86		
036		งานพัฒนาชุมชนควร เน้นที่ใด			31.2	41
	1	การพัฒนาจิตใจ	83	39.52		
	2	การพัฒนาวัตถุให้ควบคู่กับการพัฒนาจิตใจ	127	60.48		
037		ผู้ตัดสินใจที่จะทำโครงการพัฒนา			31.3	42
	1	พัฒนากร	89	42.38		
	2	กพม.	121	57.62		
038		สิ่งที่ควรคำนึงถึงในการวางโครงการ พัฒนาหมู่บ้าน			31.4	43
	1	เงินช่วยเหลือของทางราชการ	76	36.19		
	2	ทรัพยากรของหมู่บ้านที่มีอยู่	134	63.81		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สภมภ์
			N	%		
039		กพบ. การทำงานกับใครจึงจะได้ผล			31.5	44
	1	กับประชาชนโดยตรง	128	60.95		
	2	กับกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน	82	39.05		
040		จุดหมายปลายทางของงานพัฒนาชุมชน			31.6	45
	1	ทำให้รายได้ของประชาชนสูงขึ้น	134	63.81		
	2	สามารถทำให้ประชาชนปกครองตนเองได้	76	36.19		
		<u>ตอนที่ 2.2 ความรู้เกี่ยวกับแหล่ง</u>				
		<u>วิชาการของชุมชน</u>				
041		สัตว์ในหมู่บ้านเกิดโรคระบาด			32.1	46
	0	ไม่ทราบหรือตอบผิด	35	16.67		
	1	ตอบถูก	175	83.33		
042		การเจ้าน้ำบาดาล			32.2	47
	0	ไม่ทราบ หรือตอบผิด	56	26.67		
	1	ตอบถูก	154	73.33		
043		การใช้ยาปราบศัตรูพืช			32.3	48
	0	ไม่ทราบหรือตอบผิด	27	12.86		
	1	ตอบถูก	183	87.14		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ขอคำถาม	สัณย
			N	%		
044		เงินลงทุนเพื่อการเกษตร			32.4	49
	0	ไม่ทราบหรือตอบผิด	39	18.57		
	1	ตอบถูก	171	81.43		
045		การจัดตั้ง กลุ่มอาชีพ			32.5	50
	0	ไม่ทราบหรือตอบผิด	27	12.86		
	1	ตอบถูก	183	87.14		
046		สถานีย้ายพันธุ์พืช			33.1	51
	0	ไม่ทราบ หรือตอบผิด	92	43.81		
	1	ตอบถูก	118	56.19		
047		ธนาคารเพื่อการเกษตร			33.2	52
	0	ไม่ทราบหรือตอบผิด	89	42.38		
	1	ตอบถูก	121	57.62		
048		สถานีวิทยุกระจายเสียงที่ใกล้ที่สุด			33.3	53
	0	ไม่ทราบหรือตอบผิด	87	41.43		
	1	ตอบถูก	123	58.57		
049		สำนักงาน รพช.			33.4	54
	0	ไม่ทราบหรือตอบผิด	112	53.33		
	1	ตอบถูก	98	46.67		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สพมก
			N	%		
050		<u>ตอนที่ 2.3 ความเป็นผู้นำใน</u> <u>หมู่บ้าน</u> ท่านได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับมากน้อย เพียงไร กับเหตุการณ์ต่อไปนี้ ของหมู่บ้าน			34	
		ในกรณีที่มีการทำงานเพื่อประโยชน์ ของหมู่บ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนา			34.1	55
	1	น้อยที่สุด	20	9.52		
	2	น้อย	44	20.95		
	3	ปานกลาง	84	40.00		
	4	มาก	39	18.58		
051	5	มากที่สุด	23	10.95		
		ในการบริหารหรือระหว่างชาวบ้าน ไม่เกี่ยวข้องกับราชการ			34.2	56
	1	น้อยที่สุด	18	8.58		
	2	น้อย	41	19.52		
	3	ปานกลาง	83	39.52		
	4	มาก	48	22.86		
	5	มากที่สุด	20	9.52		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ขอคำถาม	สภมภ์
			N	%		
052		ในการทำบุญและงานประเพณีของหมู่บ้าน			34.3	57
	1	น้อยที่สุด	14	6.67		
	2	น้อย	52	24.76		
	3	ปานกลาง	87	41.43		
	4	มาก	34	16.19		
	5	มากที่สุด	23	10.95		
053		การแนะนำชาวบ้านทำอะไรใหม่ ๆ			34.4	58
		ด้านอาชีพ				
	1	น้อยที่สุด	23	10.95		
	2	น้อย	37	17.62		
	3	ปานกลาง	98	46.67		
	4	มาก	31	14.76		
	5	มากที่สุด	21	10.00		
054		เมื่อชาวบ้านมีเรื่องสงสัยหรือไม่เข้าใจชาวคราวนอกหมู่บ้านรวมทั้งชาวราชการ			34.5	59
	1	น้อยที่สุด	19	9.06		
	2	น้อย	92	43.82		
	3	ปานกลาง	60	28.58		
	4	มาก	23	10.95		
	5	มากที่สุด	16	7.19		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สพม.
			N	%		
055		ในกรณีที่ชาวบ้านจะไปทำงานทำใน ทางใด			34.6	60
	1	น้อยที่สุด	16	7.62		
	2	น้อย	31	14.76		
	3	ปานกลาง	65	30.95		
	4	มาก	70	33.33		
	5	มากที่สุด	28	13.34		
056		เมื่อชาวบ้านมีปัญหาสำคัญที่ต้องตัดสินใจ			34.7	61
	1	น้อยที่สุด	14	6.67		
	2	น้อย	23	10.95		
	3	ปานกลาง	64	30.48		
	4	มาก	75	35.71		
	5	มากที่สุด	34	16.19		
057		ลักษณะต่อไปนี้ เป็นจริงสำหรับท่าน เพียงไร			35	
		ท่านไ้รับเลือกเป็นกรรมการทาง ๆ ในหมู่บ้านหลายตำแหน่ง			35.1	62
	1	ไม่จริงเลย	6	2.86		
	2	จริงน้อย	29	13.80		
	3	จริงครึ่งเดียว	58	27.62		
	4	จริง	77	36.67		
	5	จริงที่สุด	40	19.05		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ชอค่าตาม	สภมภ์
			N	%		
058		ท่านรู้สึกลำบากใจเมื่อไปชักชวน ชาวบ้านมาร่วมพัฒนาหมู่บ้าน			35.2	63
	1	จริงที่สุด	5	2.38		
	2	จริง	13	6.19		
	3	จริงครึ่งเดียว	38	18.09		
	4	จริงน้อย	95	45.24		
	5	ไม่จริงเลย	59	28.10		
059		ท่านยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน ร่วมงาน			35.2	64
	1	ไม่จริงเลย	0	0		
	2	จริงน้อย	11	5.24		
	3	จริงครึ่งเดียว	107	50.95		
	4	จริง	62	29.52		
	5	จริงที่สุด	30	14.29		
060		ท่านมักจะตัดสินใจได้รวดเร็วและ ถูกต้องเสมอ			35.4	65
	1	ไม่จริงเลย	1	0.48		
	2	จริงน้อย	14	6.66		
	3	จริงครึ่งเดียว	124	59.05		
	4	จริง	58	27.62		
	5	จริงที่สุด	13	6.19		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อสกุล	ความถี่		ข้อคำถาม	สพมก
			N	%		
061		เมื่อมีงานให้ท่านเลือก ท่านมักจะ อาสาเลือกทำงานง่าย ๆ			35.5	66
	1	จริงที่สุด	3	1.43		
	2	จริง	36	17.14		
	3	จริงครึ่งเดียว	148	70.48		
	4	จริงน้อย	12	5.71		
	5	ไม่จริงเลย	11	5.24		
062		ท่านกระตือรือร้นของท่านใหม่มีความ พยายามมากขึ้นกว่าเดิม			35.6	67
	1	ไม่จริงเลย	3	1.43		
	2	จริงน้อย	57	27.14		
	3	จริงครึ่งเดียว	114	54.29		
	4	จริง	26	12.38		
	5	จริงที่สุด	10	4.76		
063		ทุกครั้งที่ท่านจะทำอะไร ท่านมีความ มั่นใจเสมอว่าสามารถทำได้			35.7	68
	1	ไม่จริงเลย	2	0.95		
	2	จริงน้อย	20	9.52		
	3	จริงครึ่งเดียว	95	45.25		
	4	จริง	67	31.90		
	5	จริงที่สุด	26	12.38		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สัณย
			N	%		
064		<u>ตอนที่ 2.4 ความเชื่อของคหบดี</u> เห็นด้วยกับแนวคิดหรือการกระทำ ต่อไปนี้หรือไม่			36	
		การที่ ทพ.บางคนกินเศษกินเลย นิด ๆ หน่อย ๆ ไม่น่าจะ เสียหายเพราะ ทพ.ทำงานโดย ไม่ได้รับเงินตอบแทน			36.1	69
	0	ไม่มีความเห็น	23	10.95		
	1	เห็นด้วยมาก	3	1.43		
	2	เห็นด้วย	15	7.14		
	3	ไม่เห็นด้วย	84	40.00		
065	4	ไม่เห็นด้วยมาก	85	40.48		
		การรับประโยชน์จากผู้รับเหมาไม่ถือเป็น การทุจริตคดโกงหรือไม่ ให้ส่วนรวมเสียหายแต่อย่างใด			36.2	70
	0	ไม่มีความเห็น	69	32.86		
	1	เห็นด้วยมาก	6	2.86		
	2	เห็นด้วย	18	8.58		
	3	ไม่เห็นด้วย	33	15.71		
	4	ไม่เห็นด้วยมาก	84	40.00		

คิวแปรที่	รหัส	ชื่อคิวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สัณย
			N	%		
066		ถามปร กติทาน เป็นคน เช่นนี้หรือไม่ มีบ่อยครั้งที่ทานทำงานของส่วน รวมจนไม่มีเวลาพัก เพื่อให้ งานสำเร็จ			37	
					37.1	71
	1	ไม่จริงเลย	4	1.90		
	2	จริงน้อย	3	1.43		
	3	จริงครึ่งเดียว	47	22.38		
	4	จริง	81	38.57		
	5	จริงที่สุด	75	35.72		
067		ทานจะหยุดงานส่วนที่ไว้มาก่อน เมื่อมี งานส่วนรวม			37.2	72
	1	ไม่จริงเลย	4	1.90		
	2	จริงน้อย	5	2.38		
	3	จริงครึ่งเดียว	53	25.24		
	4	จริง	79	37.62		
	5	จริงที่สุด	69	32.86		
068		ทานเข้าประชุม กทม. ทุกครั้งไม่เคยขาด			37.3	73
	1	ไม่จริงเลย	3	1.43		
	2	จริงน้อย	12	5.72		
	3	จริงครึ่งเดียว	63	30.00		
	4	จริง	88	41.90		
	5	จริงที่สุด	44	20.95		

คิวแปรที่	รหัส	ชื่อคิวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สัณณ
			N	%		
069		ท่านมักทำงานตามแผนและข้อตกลง อย่างเคร่งครัด			37.4	74
	1	ไม่จริงเลย	4	1.90		
	2	จริงน้อย	11	5.24		
	3	จริงครึ่งเดียว	54	25.72		
	4	จริง	79	37.62		
	5	จริงที่สุด	62	29.52		
070		เมื่อรู้ว่าเกิดการทุจริตขึ้นในงานส่วน รวมของหมู่บ้าน ท่านมักจะ วางแผนเพื่อหลีกเลี่ยงจากความ ยุ่งยาก			37.5	75
	1	จริงที่สุด	3	1.43		
	2	จริง	9	4.28		
	3	จริงครึ่งเดียว	51	24.29		
	4	จริงน้อย	84	40.00		
	5	ไม่จริงเลย	63	30.00		
071		เมื่อได้รับมอบหมายงานให้รับผิดชอบ ท่านจะทำได้เป็นอย่างดี			37.6	76
	1	ไม่จริงเลย	13	6.19		
	2	จริงน้อย	38	18.09		
	3	จริงครึ่งเดียว	79	37.62		
	4	จริง	61	29.05		
	5	จริงที่สุด	19	9.05		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปรและชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สคริปต์
			N	%		
072		<u>ตอนที่ 2.5 ความมีจิตเมตตาที่จะพัฒนา</u> ท่านเห็นด้วยกับแนวความคิดหรือ การกระทำต่อไปนี้เพียงใด			38	77
		ไม่มีอะไรที่ชาวบ้านจะช่วยกันทำไม่ได้			38.1	
	0	ไม่มีความเห็น	7	3.33		
	1	ไม่เห็นด้วยมาก	9	4.29		
	2	ไม่เห็นด้วย	49	23.33		
	3	เห็นด้วย	87	41.43		
073	4	เห็นด้วยมาก	58	27.62		78
		งานพัฒนาหมู่บ้านน่าเบื่อหน่ายเพราะ ต้องรอคอยผลสำเร็จนานเกินไป			38.2	
	0	ไม่มีความเห็น	2	0.95		
	1	เห็นด้วยมาก	123	58.57		
	2	เห็นด้วย	47	22.38		
	3	ไม่เห็นด้วย	21	10.00		
074	4	ไม่เห็นด้วยมาก	17	8.10		79
		การพัฒนาข้าราชการไม่ช่วยก็ไม่ ทางสำเร็จ			38.3	
	0	ไม่มีความเห็น	11	5.24		
	1	เห็นด้วยมาก	8	3.81		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปรและชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สคมภ
			N	%		
075	2	เห็นค่าย	141	67.14	39 39.1	80
	3	ไม่เห็นค่าย	31	14.76		
	4	ไม่เห็นค่ายมาก	19	9.05		
		ถามปรกติท่านเป็นคนเช่นนี้หรือไม่				
		ชอบทำงานยากและท้าทาย				
	1	ไม่จริงเลย	50	23.81		
	2	จริงน้อย	40	19.05		
	3	จริงครึ่งเดียว	64	30.48		
	4	จริง	26	12.38		
	5	จริงที่สุด	30	14.28		
-	2	<u>บัตรที่ 2</u>			-	1
-		หมายเลขประจำตัวผู้ตอบ			-	2-4
076		ยอมสละอะไรหลายอย่างเพื่อให้ได้ สิ่งที่ต้องการ			39.2	5
	1	ไม่จริงเลย	84	40.00		
	2	จริงน้อย	25	11.90		
	3	จริงครึ่งเดียว	39	18.57		
	4	จริง	38	18.10		
	5	จริงที่สุด	24	11.43		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สแกน
			N	%		
077		ขอทำงานที่ต้องอาศัยการเสี่ยง บ่อย ๆ			39.3	6
	1	ไม่จริงเลย	39	18.57		
	2	จริงน้อย	41	19.52		
	3	จริงครึ่งเดียว	46	21.90		
	4	จริง	46	21.91		
	5	จริงที่สุด	38	18.10		
078		เมื่อทำอะไรแล้วจะต้องทำต่อไปจน สำเร็จ			39.4	7
	1	ไม่จริงเลย	31	14.76		
	2	จริงน้อย	14	6.67		
	3	จริงครึ่งเดียว	63	30.00		
	4	จริง	76	36.19		
	5	จริงที่สุด	26	12.38		
079		ขอทั้งความหวังไว้มั่ง ๆ แล้วพยายาม ทำตามความหวังนั้น			39.5	8
	1	ไม่จริงเลย	40	19.05		
	2	จริงน้อย	51	24.29		
	3	จริงครึ่งเดียว	62	29.52		
	4	จริง	35	16.67		
	5	จริงที่สุด	22	10.47		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปรและข้อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สคณภ
			N	%		
080		ถือว่าการทำงานทุกอย่างย่อมมีอุปสรรคเป็นธรรมดา			39.6	9
	1	ไม่จริงเลย	33	15.71		
	2	จริงน้อย	40	19.05		
	3	จริงครึ่งเดียว	50	23.81		
	4	จริง	43	20.48		
	5	จริงที่สุด	44	20.95		
081		เมื่อทำงานมักจะวางแผนอย่างระมัดระวังเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย			39.7	10
	1	ไม่จริงเลย	94	44.76		
	2	จริงน้อย	41	19.52		
	3	จริงครึ่งเดียว	46	21.90		
	4	จริง	25	11.91		
	5	จริงที่สุด	4	1.91		
082		เมื่อทำอะไรมักจะทำให้เสร็จจากอนิจจะหยุดพัก			39.8	11
	1	ไม่จริงเลย	9	4.29		
	2	จริงน้อย	49	23.33		
	3	จริงครึ่งเดียว	87	41.43		
	4	จริง	58	27.62		
	5	จริงที่สุด	7	3.33		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สคปร
			N	%		
083		<u>ตอนที่ 2.6 ความเป็นผู้รักสัตว์</u> ทานเห็นควยหรือไม่			40	
		มีคนรักใคร่บ้างหรือไม่ ถ้ามี			40.1	12
		หวั่นมาก				
	0	ไม่มีความเห็น	2	0.95		
	1	ไม่เห็นควยมาก	123	58.57		
	2	ไม่เห็นควย	47	22.38		
084	3	เห็นควย	21	10.00		
	4	เห็นควยมาก	17	8.10		
		เมื่อเราเกี่ยวข้องกับผู้อื่นก็ตาม ควรจะ				
		นึกถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากคนนั้น				
		ไว้มาก			40.2	13
	0	ไม่มีความเห็น	11	5.24		
	1	เห็นควยมาก	8	3.81		
	2	เห็นควย	141	67.14		
	3	ไม่เห็นควย	31	14.76		
	4	ไม่เห็นควยมาก	19	9.05		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สคมก
			N	%		
085		ปัจจุบันคนทำคัมภีร์ไม่ค่อยได้สั แต่ คนชั่วกลับได้สั			40.3	15
	0	ไม่มีความเห็น	60	28.57		
	1	เห็นคณมาก	50	23.81		
	2	เห็นคณ	40	19.05		
	3	ไม่เห็นคณ	34	16.19		
	4	ไม่เห็นคณมาก	26	12.38		
086		ทรัพย์สินสมบัติที่หามาได้ทางยากลำบาก การแบ่งปันให้คนอื่นจึงเป็นการไม่ ยุติธรรม			40.4	15
	0	ไม่มีความเห็น	60	28.57		
	1	เห็นคณมาก	84	40.00		
	2	เห็นคณ	25	11.90		
	3	ไม่เห็นคณ	9	4.29		
	4	ไม่เห็นคณมาก	32	15.24		
087		ตามปกติทานเป็นคนเช่นนี้หรือไม่ ชอบรับอาสาช่วยเหลือผู้อื่นทำงานเสมอ			41	
	1	ไม่จริงเลย	39	18.57	41.1	16
	2	จริงน้อย	47	22.38		
	3	จริงครึ่งเดียว	56	26.67		
	4	จริง	36	17.14		
	5	จริงที่สุด	32	15.24		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สคพ.
			N	%		
088		รวมบริจาคทรัพย์สินงานส่วนรวม ของหมู่บ้านเสมอ			41.2	17
	1	ไม่จริงเลย	90	42.86		
	2	จริงน้อย	34	16.19		
	3	จริงครึ่งเดียว	41	19.52		
	4	จริง	27	12.86		
	5	จริงที่สุด	18	8.57		
089		เมื่อคนอื่นต้องการความช่วยเหลือ ท่านจะช่วยยกความเต็มใจ			41.3	18
	1	ไม่จริงเลย	40	19.05		
	2	จริงน้อย	23	10.95		
	3	จริงครึ่งเดียว	42	20.00		
	4	จริง	63	30.00		
	5	จริงที่สุด	42	20.00		
090		ต้องระวังตัวอยู่เสมอ กลัวคนอื่นจะ ฉวยโอกาสจากท่าน			41.4	19
	1	จริงที่สุด	63	30.00		
	2	จริง	60	28.57		
	3	จริงครึ่งเดียว	27	12.86		
	4	จริงน้อย	46	21.90		
	5	ไม่จริงเลย	14	6.67		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สแกน
			N	%		
091		ท่านไม่เคยคิดที่จะช่วยเหลือศัตรู ของท่านเป็นเค็ดขาด			41.5	20
	1	จริงที่สุด	94	44.76		
	2	จริง	21	10.00		
	3	จริงครึ่งเดียว	56	26.67		
	4	จริงน้อย	35	16.67		
	5	ไม่จริงเลย	4	1.90		
092		<u>ตอนที่ 2.7 การยอมรับวิทยากร</u> <u>แผนใหม่</u> ท่านเห็นด้วยกับแนวคิดต่อไปนี้ หรือไม่			42	
		ถูกคืออยู่ที่ความสละสลวย และความพร้อม			42.1	21
	0	ไม่มีความเห็น	14	6.67		
	1	ไม่เห็นด้วยมาก	137	65.23		
	2	ไม่เห็นด้วย	11	5.24		
	3	เห็นด้วย	27	12.86		
093	4	เห็นด้วยมาก	21	10.00		
		การคุมกำเนิดจะเป็นผลดีต่อครอบครัว และประเทศ			42.2	22
	0	ไม่มีความเห็น	7	3.33		
	1	ไม่เห็นด้วยมาก	29	13.81		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สภพ
			N	%		
094	2	ไม่เห็นเลย	57	27.14	42.3	23
	3	เห็นเลย	67	31.91		
	4	เห็นเลยมาก	50	23.81		
		เจ็บป่วยจนไปหาหมอทันที				
	0	ไม่มีความเห็น	5	2.38		
	1	ไม่เห็นเลยมาก	9	4.29		
	2	ไม่เห็นเลย	87	41.43		
	3	เห็นเลย	61	29.05		
095	4	เห็นเลยมาก	48	22.85	42.4	24
		ควรมีการเลือกตั้งกันนี้ ผู้ใหญ่บ้าน				
		ในระยะเวลาที่กำหนด				
	0	ไม่มีความเห็น	23	10.95		
	1	ไม่เห็นเลยมาก	94	44.76		
	2	ไม่เห็นเลย	22	10.48		
	3	เห็นเลย	47	22.38		
	4	เห็นเลยมาก	24	11.43		
096		เกษตรกรควรรวมกลุ่มกันจึงจะไม่			42.5	25
		เสียเปรียบพ่อค้า				
	0	ไม่มีความเห็น	35	16.67		
	1	ไม่เห็นเลยมาก	85	40.48		
	2	ไม่เห็นเลย	28	13.33		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สคมภ
			N	%		
097	3	เห็นควย	31	14.76	42.6	26
	4	เห็นควยมาก	31	14.76		
		การปลูกพืชหมุนเวียนทำให้ควยนา มีรายได้เพิ่มขึ้น				
	0	ไม่มีความเห็น	63	30.00		
	1	ไม่เห็นควยมาก	70	33.33		
	2	ไม่เห็นควย	31	14.76		
	3	เห็นควย	22	10.48		
	4	เห็นควยมาก	24	11.43		
098		การเลือกผู้แทนควรเลือกพรรคจะดีกว่า การเลือกกับบุคคล			42.7	27
	0	ไม่มีความเห็น	54	25.71		
	1	ไม่เห็นควยมาก	64	30.48		
	2	ไม่เห็นควย	53	25.24		
	3	เห็นควย	15	7.14		
	4	เห็นควยมาก	24	11.43		
099		กรมปรกิตานเป็นชนเช่นนี้หรือไม่ ใช้ปฎิบัติศาสตร์ในการเพาะปลูก เป็นประจำ			43	28
					43.1	
	1	ไม่จริงเลย	98	46.67		
	2	จริงน้อย	52	24.76		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สคพ.
			N	%		
100	3	จริงครึ่งเดียว	18	8.57	43.2	29
	4	จริง	25	11.90		
	5	จริงที่สุด	17	8.10		
		นำเงินไปฝากธนาคาร เมื่อมีเงินก้อน				
	1	ไม่จริงเลย	74	35.24		
	2	จริงน้อย	52	24.76		
	3	จริงครึ่งเดียว	27	12.86		
	4	จริง	29	13.81		
	5	จริงที่สุด	28	13.33		
101		จัดทำสามชั้นไว้ใช้ที่บ้านและใช้เป็นประจำ			43.3	30
	1	ไม่จริงเลย	22	10.48		
	2	จริงน้อย	56	26.67		
	3	จริงครึ่งเดียว	76	36.19		
	4	จริง	44	20.95		
	5	จริงที่สุด	12	5.71		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สคริปต์
			N	%		
102		<u>ตอนที่ 2.6 ความเชื่อนั่นใน</u> <u>ตนเอง</u> ท่านเห็นด้วยกับแนวคิดต่อไปนี้ หรือไม่ การยอมแพ้ทำให้สบายใจดีกว่า การต่อสู้			44	31
	0	ไม่มีความเห็น	0	0	44.1	
	1	เห็นควมมาก	66	31.14		
	2	เห็นควย	49	23.33		
	3	ไม่เห็นควย	47	22.28		
	4	ไม่เห็นควมมาก	48	22.85		
103		ฟังตนเองดีกว่าฟังคนอื่น			44.2	32
	0	ไม่มีความเห็น	6	2.86		
	1	ไม่เห็นควมมาก	121	57.62		
	2	ไม่เห็นควย	42	20.00		
	3	เห็นควย	26	12.38		
	4	เห็นควมมาก	15	7.14		
104		ความสำเร็จขึ้นอยู่กับดวง			44.3	33
	0	ไม่มีความเห็น	9	4.29		
	1	เห็นควมมาก	111	52.86		
	2	เห็นควย	41	19.52		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ค่าตาม	สภ
			N	%		
105	3	ไม่เห็นค้าย	33	15.71	45	34
	4	ไม่เห็นค้ายมาก	16	7.62		
		ถามปรกคิทานเป็นคนเช่นนี้หรือไม่			45	
		รู้สึกไม่สบายใจเมื่อเดินเข้าไปใน			45.1	
		หมูคนมาก ๆ				
	1	จริงที่สุด	52	24.76		
	2	จริง	69	32.86		
106	3	จริงครึ่งเดียว	31	14.76	45.2	35
	4	จริงน้อย	54	25.71		
	5	ไม่จริงเลย	4	1.91		
		กลาคักสินใจทำอะไรลงไป ทั้ง ๆ ที่				
		รู้ว่าเสี่ยงต่ออันตราย				
	1	ไม่จริงเลย	118	56.19		
	2	จริงน้อย	41	19.52		
	3	จริงครึ่งเดียว	22	10.48		
	4	จริง	16	7.62		
	5	จริงที่สุด	13	6.19		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ขอคำถาม	สภมภ์
			N	%		
107		รู้สึกประมาทเสี่ยงอันตรายจากคอกหน้า คนมาก ๆ			45.3	36
	1	จริงที่สุด	94	44.76		
	2	จริง	39	18.97		
	3	จริงครึ่งเดียว	29	13.81		
	4	จริงน้อย	31	14.76		
	5	ไม่จริงเลย	17	8.10		
108		มีความหวังแรงกล้าว่าจะประสบผล สำเร็จและความก้าวหน้าในการ ทำงาน			45.4	37
	1	จริงที่สุด	69	32.85		
	2	จริง	29	13.81		
	3	จริงครึ่งเดียว	35	16.67		
	4	จริงน้อย	43	20.48		
	5	ไม่จริงเลย	34	16.19		
109		ชอบทำงานตามคำสั่งผู้อื่น			45.5	38
	1	จริงที่สุด	45	21.43		
	2	จริง	37	17.62		
	3	จริงครึ่งเดียว	67	31.90		
	4	จริงน้อย	43	20.48		
	5	ไม่จริงเลย	18	8.57		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ชอค่าตาม	สภมภ์
			N	%		
110		คิควำมคูลิกและทำทำงของท่นเอง ไม่คืพอ			45.6	39
	1	จริงทึ่สูก	56	26.67		
	2	จริง	60	28.57		
	3	จริงคฺร้งเคียว	27	12.86		
	4	จริงนอย	24	11.42		
	5	ไม่จริงเลย	43	20.48		
111		แนใจในกรทักสินใจของท่นเองเสมอ			45.7	40
	1	ไม่จริงเลย	76	36.19		
	2	จริงนอย	82	39.05		
	3	จริงคฺร้งเคียว	23	10.95		
	4	จริง	29	13.81		
	5	จริงทึ่สูก	0	0		
		<u>คยณทึ่ 2.9 ควำมจรงรภักคิอ</u>				
		<u>สภมภ์แน้ว</u>				
112		ทำนเห็นคยกับแนวกคิเหลำนหรือไม่			46	
		ชวำบำนให้ควำมร่วมมือกับ ทพพ.เป็น				
		อยำงคิ			46.1	41
	0	ไม่มืควำมเห็น	6	2.86		
	1	ไม่เห็นคยมำก	104	49.52		
	2	ไม่เห็นคย	52	24.76		

ตัวแปรที่	รหัส	ข้อคำถาม และ ข้อหัด	ตามนี้		ข้อคำถาม	สคณ
			N	%		
113	3	เห็นคย	26	12.38	46.2	42
	4	เห็นคยมาก	22	10.48		
		พัฒนาการและทางราชการให้ความ				
		ร่วมมือ กพม.เป็นอย่างดี				
	0	ไม่มีความเห็น	1	0.48		
	1	ไม่เห็นคยมาก	70	33.33		
	2	ไม่เห็นคย	91	43.33		
114	3	เห็นคย	14	6.67	46.3	43
	4	เห็นคยมาก	34	16.19		
		คนที่จะเป็น กพม.ได้จะต้องเป็นคนที่				
		เสียสละจริง ๆ				
	0	ไม่มีความเห็น	2	0.95		
	1	ไม่เห็นคยมาก	49	23.33		
	2	ไม่เห็นคย	116	55.24		
115	3	เห็นคย	18	8.57	46.4	44
	4	เห็นคยมาก	25	11.91		
		กพม.คือหน่วยงานในการพัฒนาหมู่บ้าน				
	0	ไม่มีความเห็น	37	17.62		
	1	ไม่เห็นคยมาก	110	52.38		
	2	ไม่เห็นคย	52	24.76		
	3	เห็นคย	37	17.62		
	4	เห็นคยมาก	24	11.42		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สคณภ
			N	%		
116		ในฐานะ กพม. ข้อความต่อไปนี้ จริงเพียงไร			47	
		ท่านมีความภูมิใจที่ได้รับแต่งตั้งเป็น กพม.			47.1	45
	1	ไม่จริงเลย	101	48.09		
	2	จริงน้อย	61	29.05		
	3	จริงครึ่งเดียว	4	1.90		
	4	จริง	30	14.29		
117	5	จริงที่สุด	14	6.67		
		กพม. ส่วนใหญ่ชอบพอกับท่านเป็น อย่างดี			47.2	46
	1	ไม่จริงเลย	11	5.24		
	2	จริงน้อย	13	6.19		
	3	จริงครึ่งเดียว	104	49.52		
	4	จริง	25	11.90		
118	5	จริงที่สุด	57	27.15		
		ถ้าไม่จำเป็นจริง ๆ ท่านไม่เคยขาด ประชุม			47.3	47
	1	ไม่จริงเลย	15	7.14		
	2	จริงน้อย	34	16.19		
	3	จริงครึ่งเดียว	25	11.90		
	4	จริง	124	59.05		
	5	จริงที่สุด	12	5.72		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สภมภ์
			N	%		
119		งานในหน้าที่ กพม.ช่วยให้ท่านได้ ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์			47.4	48
	1	ไม่จริงเลย	147	70.00		
	2	จริงน้อย	16	7.62		
	3	จริงครึ่งเดียว	10	4.76		
	4	จริง	23	10.95		
	5	จริงที่สุด	14	6.67		
120		เมื่อครบวาระแล้วท่านไม่อยากจะทำหน้า หน้าที่ กพม.อีก			47.5	49
	1	จริงที่สุด	128	60.95		
	2	จริง	33	15.72		
	3	จริงครึ่งเดียว	15	7.14		
	4	จริงน้อย	20	9.52		
	5	ไม่จริงเลย	14	6.67		
121		ท่านสบายใจที่ได้ทำงานร่วมกับ กพม. คนอื่น ๆ			47.6	50
	1	ไม่จริงเลย	6	2.86		
	2	จริงน้อย	11	5.24		
	3	จริงครึ่งเดียว	99	47.14		
	4	จริง	53	25.24		
	5	จริงที่สุด	41	19.52		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สภมภ์
			N	%		
122		หน้าที่ กทม.ทำให้เสียเวลาทวน หาเกิน			47.7	51
	1	จริงที่สุด	13	6.19		
	2	จริง	12	5.71		
	3	จริงครึ่งเดียว	143	68.10		
	4	จริงน้อย	26	12.38		
	5	ไม่จริงเลย	16	7.62		
123		กม. คนอื่น ๆ รับฟังความคิดเห็น ของท่าน			47.8	52
	1	ไม่จริงเลย	16	7.62		
	2	จริงน้อย	13	6.19		
	3	จริงครึ่งเดียว	111	52.86		
	4	จริง	39	18.57		
	5	จริงที่สุด	31	14.76		
124		ท่านสามารถเลือกวิธีทำงานได้ตามความ ต้องการ			47.9	53
	1	ไม่จริงเลย	49	23.33		
	2	จริงน้อย	31	14.76		
	3	จริงครึ่งเดียว	85	40.48		
	4	จริง	24	11.43		
	5	จริงที่สุด	21	10.00		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สแกน
			N	%		
125		<u>ตอนที่ 2.10 ทศนคติแบบ</u> <u>ประชาธิปไตย</u> ท่านเห็นด้วยกับแนวคิดต่อไปนี้ เพียงไร ตามปรกติคนมักจะชอบร่วมมือ ช่วยเหลือผู้อื่นซึ่งกัน และกัน			48	54
	0	ไม่มีความเห็น	20	9.52	48.1	
	1	ไม่เห็นด้วยมาก	12	5.72		
	2	ไม่เห็นด้วย	31	14.76		
	3	เห็นด้วย	68	32.38		
	4	เห็นด้วยมาก	79	37.62		
126		ไม่ควรถือสิทธิเสมอภาคแก่คนทุกคน เพราะคนเราเกิดมาไม่เท่ากัน			48.2	55
	0	ไม่มีความเห็น	4	1.90	48.2	
	1	เห็นด้วยมาก	9	4.29		
	2	เห็นด้วย	11	5.24		
	3	ไม่เห็นด้วย	87	41.43		
	4	ไม่เห็นด้วยมาก	99	47.14		

ข้อแปรที่	รหัส	ข้อแปร และ ข้อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สคณภ
			N	%		
127		การ เมือง เป็น เรื่อง สปรก คน ที่ ต้องการ ความบริสุทธิ์ ไม่ ปรน กัการ เมือง			48.3	56
	0	ไม่ ปรน	19	39.05		
	1	ปรน ปรน	9	18.29		
	2	ปรน ปรน	11	22.24		
	3	ไม่ ปรน	86	170.95		
	4	ไม่ ปรน ปรน	85	170.47		
128		การ ทำงาน กับ คน หลาย คน ทำ ปรน ข้อ ปรน เกิด การ ปรน ปรน ปรน			48.4	57
	0	ไม่ ปรน	25	51.90		
	1	ปรน ปรน	4	8.90		
	2	ปรน ปรน	17	34.10		
	3	ไม่ ปรน	95	190.24		
	4	ไม่ ปรน ปรน	69	138.86		
129		เรา ไม่ ปรน สน ปรน ปรน ปรน ปรน ปรน ปรน ปรน ปรน ปรน ปรน ปรน ปรน ปรน ปรน ปรน			48.5	58
	0	ไม่ ปรน	31	64.76		
	1	ปรน ปรน	10	20.76		
	2	ปรน ปรน	27	54.86		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ขอคำถาม	สคพ.
			N	%		
130	3	ไม่เห็นเลย	91	43.33	48.6	59
	4	ไม่เห็นเลยมาก	51	24.29		
		คนเราจะได้มีอำนาจวาสนา ขึ้นอยู่กับ "กรรมเก่า" หรือ "ดวง" ของแต่ละบุคคล				
	0	ไม่มีความเห็น				
	1	เห็นเลยมาก	16	7.62		
	2	เห็นเลย	37	17.62		
	3	ไม่เห็นเลย	66	31.43		
	4	ไม่เห็นเลยมาก	66	31.43		
131		เราควรเคารพเชื่อกฎความคิดเห็นของผู้มีอำนาจ หรือเจ้านายเสมอ			48.7	60
	0	ไม่มีความเห็น	28	13.33		
	1	เห็นเลยมาก	21	10.00		
	2	เห็นเลย	30	14.29		
	3	ไม่เห็นเลย	61	29.05		
	4	ไม่เห็นเลยมาก	70	33.33		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สแกน
			N	%		
132		ถามปรกษิตานเป็นคนเช่นนี้หรือไม่ ท่านคิดว่าท่านจะทำงานคนเดียวมากกว่า ที่จะทำงานเป็นกลุ่ม			49	61
					49.1	
	1	จริงที่สุด	11	5.24		
	2	จริง	12	5.71		
	3	จริงครึ่งเดียว	66	31.43		
	4	จริงน้อย	97	46.19		
133	5	ไม่จริงเลย	24	11.43		62
		ทำงานที่ได้รับมอบหมายไม่ตรง กับ นิสัยและความอดทนทานมักจะ ไม่อดทน			49.2	
	1	จริงที่สุด	6	2.86		
	2	จริง	25	11.90		
	3	จริงครึ่งเดียว	61	29.05		
	4	จริงน้อย	79	37.62		
134	5	ไม่จริงเลย	39	18.57		63
		ท่านเห็นว่าสิ่งที่ท่านทำท่านคิดถูก ต่อแล้ว ท่านจะไม่สนใจว่า ชาวบ้านจะเห็นด้วยหรือไม่			49.3	
	1	จริงที่สุด	15	7.14		
	2	จริง	10	4.76		
	3	จริงครึ่งเดียว	58	27.62		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ร้อยละ	สคบก
			N	%		
135	4	จริง	97	46.19	50	
	5	ไม่จริงเลย	30	14.29		
		<u>ตอนที่ 2.11 ความสัมพันธ์กับผู้นำ</u>				
		<u>ในหมู่บ้าน</u>				
		ท่านคิดว่า ทพ. ในหมู่บ้านของท่าน				
		มีลักษณะดีต่อไปอีกมากน้อย			50.1	64
		เพียงไร				
		ทพ. ที่เป็นคนที่ท่านนับถือที่สุด ไ้				
		เนื้อเชื่อใจได้ เวลาเมื่อ				
		หนักใจก็คิดเป็นที่ปรึกษาหารือ				
136		และขอความช่วยเหลือได้			50.2	65
	1	น้อยที่สุด	0	0		
	2	น้อย	7	3.33		
	3	ปานกลาง	86	40.95		
	4	มาก	90	42.86		
	5	มากที่สุด	27	12.86	50.2	65
		ทพ. ที่เป็นผู้รักกันกับท่านมานาน				
		เห็นใจกันดี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน				
		เสมอ				
	1	น้อยที่สุด	0	0		
	2	น้อย	18	8.57	50.95	
	3	ปานกลาง	107	50.95		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สคมกั
			N	%		
137	4	มาก	74	35.24	50.3	66
	5	มากที่สุด	11	5.24		
		กพม. ที่เป็นญาติสนิทและรักใคร่				
		นับถือกันกับท่าน				
	1	น้อยที่สุด	7	3.33		
	2	น้อย	36	17.15		
	3	ปานกลาง	94	44.76		
138	4	มาก	52	24.76	50.4	67
	5	มากที่สุด	21	10.00		
		กพม. ที่รู้จักกับท่านดี เคยทำงานรวม				
		กันบ่อย ๆ พอขอความช่วยเหลือ				
		กันได้ แต่ไม่ใช่เพื่อสนิท				
	1	น้อยที่สุด	1	0.48		
	2	น้อย	23	15.70		
	3	ปานกลาง	87	41.43		
	4	มาก	69	32.86		
	5	มากที่สุด	20	9.53		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สถิติ
			N	%		
139		กพม. ที่รู้จักกันกับท่านดี แต่ไม่เคย ร่วมงานสำคัญ ถ้ามีอะไร เล็ก ๆ น้อย ๆ พอที่จะขอ ความร่วมมือได้ แต่ถามมากอาจ ไม่ได้			50.5	68
	1	น้อยที่สุด	7	3.33		
	2	น้อย	14	6.67		
	3	ปานกลาง	87	41.43		
	4	มาก	72	34.29		
	5	มากที่สุด	30	14.28		
140		กพม. ที่รู้จักกันกับท่านดี เคยร่วมงานกัน แต่ความเห็นไม่ค่อยลงรอยกัน			50.6	69
	1	มากที่สุด	6	2.86		
	2	มาก	22	10.48		
	3	ปานกลาง	111	52.85		
	4	น้อย	58	27.62		
	5	น้อยที่สุด	13	6.19		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ขอคำถาม	สคมภ
			N	%		
141		กพม. ที่ไม่ค่อยใกล้ชิดกันกับท่าน ถ้ามีเรื่องลำบากอะไรก็ไม่คิดจะ ขอความร่วมมือช่วยเหลือ			50.7	70
	1	มากที่สุด	8	3.81		
	2	มาก	39	18.57		
	3	ปานกลาง	78	37.14		
	4	น้อย	75	35.72		
	5	น้อยที่สุด	10	4.76		
142		กพม. ที่ไม่สนิทกัน และไม่คิดที่จะ สนิทสนมคุย			50.8	71
	1	มากที่สุด	16	7.62		
	2	มาก	5	2.38		
	3	ปานกลาง	56	26.67		
	4	น้อย	82	39.05		
	5	น้อยที่สุด	51	24.28		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อความถาม	สภมภ์
			N	%		
143		<u>บัตรที่ 3</u> หมายเลขประจำตัวผู้ตอบ <u>ตอนที่ 3 แนวทางการดำเนินการจัด</u> <u>การฝึกอบรม</u> <u>ตอนที่ 3.1 เวลา สถานที่ และ</u> <u>ค่าใช้จ่าย</u> วิธีการฝึกอบรม กพม. ต่อไปนี้ เหมาะสมเพียงไร จัดฝึกอบรมหลังจากที่ได้รับทราบการ แต่งตั้งเป็น กพม. ก่อนที่จะให้ กพม. ปฏิบัติ			-	1 - 3
	1	น้อยที่สุด	3	1.43	51	
	2	น้อย	7	3.33		
	3	ปานกลาง	30	14.28		
	4	มาก	64	30.48		
	5	มากที่สุด	106	50.48	51.1	4
		จัดฝึกอบรมเมื่อ กพม. เข้าปฏิบัติ หน้าที่แล้ว			51.2	5
	1	น้อยที่สุด	11	5.24		
	2	น้อย	20	9.53		
	3	ปานกลาง	63	29.99		
	4	มาก	79	37.62		
	5	มากที่สุด	37	17.62		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สัณย
			N	%		
145		การฝึกอบรมก่อนที่ ทพ. จะปฏิบัติหน้าที่ นั้น ท่านคิดว่าควรຈະຈັດกี่วัน			52	6
	1	1 - 2 วัน	2	0.95		
	2	3 - 4 วัน	19	9.05		
	3	5 - 6 วัน	105	50.00		
	4	7 วัน หรือมากกว่า	84	40.00		
146		การฝึกอบรมก่อนที่ ทพ. จะปฏิบัติหน้าที่นั้น ควรຈະຈັດในช่วงระยะเวลาใด			53	
	1	ช่วงเวลาก่อนพักคำ	57	27.14		
	2	ช่วงเวลาหลังพักคำ ก่อนจะเก็บเกี่ยว	16	7.62		
	3	ช่วงหลังเก็บเกี่ยวเสร็จ	96	45.72		
	4	ช่วยใดก็ได้ แล้วแต่ทางราชการสะดวก	41	19.52		
147		การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติหน้าที่หรือฝึก อบรม ทบพวน หรือฝึกอบรมเพิ่มเติม ควรຈະຈັດกี่วัน			54	8
	1	1 วัน	18	8.57		
	2	2 วัน	36	17.14		
	3	3 วัน	56	26.67		
	4	จัดตามความเหมาะสม	100	47.62		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อความถาม	สคณภ
			N	%		
148		การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติหน้าที่หรือ การฝึกอบรมพิเศษหรือฝึกอบรม ทบทวนหรือฝึกอบรมเพิ่มเติม การจัด ในเชิงใด			55	9
	1	ช่วงเวลาจนปิดคำ	57	27.14		
	2	ช่วงเวลาหลังปิดคำ ก่อนจะเก็บเกี่ยว	14	6.67		
	3	ช่วงเวลาหลังเก็บเกี่ยว	85	40.47		
	4	ช่วงใดก็ได้แล้วแต่ทางราชการสะดวก	54	25.72		
149		การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติหน้าที่หรือ การฝึกอบรม ทบทวนเพิ่มเติม การ จัดอย่างไร			56	10
	1	จัดทุกปี ๆ ละ 1 ครั้ง	104	49.52		
	2	จัดทุกปี จำนวนครั้งขึ้นอยู่กับปัญหา- ความต้องการ	45	21.43		
	3	จัดขึ้นตามความจำเป็น ปัญหาและความ ต้องการ	61	29.05		
		สถานที่ฝึกอบรมต่อไปนี้เหมาะสมเพียงไร			57	
150		จัดฝึก อบรม ทบว. แต่ละหมู่บ้านของตน			57.1	11
	1	น้อยที่สุด	15	7.14		
	2	น้อย	4	1.90		
	3	ปานกลาง	29	13.82		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สพมก
			N	%		
151	4	มาก	80	38.09	57.2	12
	5	มากที่สุด	82	39.05		
		จัดฝึกอบรมเป็นจุด โดยให้ กพพ. หลาย ๆ หน่วยงานมาฝึกอบรมรวม กัน ณ ที่ใดที่หนึ่ง				
	1	น้อยที่สุด	9	4.29		
	2	น้อย	9	4.29		
	3	ปานกลาง	42	20.00		
	4	มาก	70	33.33		
152	5	มากที่สุด	80	38.99	57.3	13
		จัดฝึกอบรมตามศูนย์ฝึกอบรม หรือ สถาบันการศึกษาต่าง ๆ				
	1	น้อยที่สุด	24	11.43		
	2	น้อย	9	4.29		
	3	ปานกลาง	34	16.19		
	4	มาก	82	39.05		
	5	มากที่สุด	61	29.04		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สัณย
			N	%		
153		กพม.ควรมีส่วนออกค่าใช้จ่ายเพียงไร			58	14
		กพม.ควรรอค่าใช้จ่ายในการไปดูงานนอกสถานที่เอง			58.1	
	1	น้อยที่สุด	77	36.67		
	2	น้อย	31	14.76		
	3	ปานกลาง	59	28.09		
	4	มาก	27	12.85		
154	5	มากที่สุด	16	7.63		15
		กพม.ควรรอค่าอาหารในระหว่างฝึกอบรม			58.2	
	1	น้อยที่สุด	57	27.14		
	2	น้อย	34	16.19		
	3	ปานกลาง	80	38.09		
	4	มาก	21	10.00		
155	5	มากที่สุด	18	8.58		16
		กพม.ควรรอค่าใช้จ่ายเองในกรณีที่ใช้เงินช่วยเหลือจากพิเศษมาให้			58.3	
		ความรู้อย่างไร กพม.ต้องการ				
	1	น้อยที่สุด	82	39.05		
	2	น้อย	30	14.29		
	3	ปานกลาง	49	23.33		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ข้อคำถาม	สัณย
			N	%		
155	4	มาก	23	10.95	59	17
	5	มากที่สุด	26	12.38		
		<u>ตอนที่ 3.2 เนื้อหาสาระ</u>				
		เนื้อหาสาระที่จะฝึกอบรม ท่านมี				
		ความต้องการและสนใจมากน้อย				
		เพียงไร				
		ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานพัฒนา				
		ชุมชน				
	1	น้อยที่สุด	5	2.38		
	2	น้อย	6	2.86		
156	3	ปานกลาง	50	23.81	59.1	18
	4	มาก	62	29.52		
	5	มากที่สุด	87	41.43		
		หน้าที่ความรับผิดชอบของ กพผ.				
	1	น้อยที่สุด	4	1.90		
	2	น้อย	6	2.86		
	3	ปานกลาง	22	10.48		
	4	มาก	104	49.52		
	5	มากที่สุด	74	35.24		

คิวแปรที่	รหัส	ชื่อคิวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ขอคำถาม	สังคม
			N	%		
157		การแก้ไขปัญหของหมู่บ้าน			58.3	19
	1	น้อยที่สุด	3	1.43		
	2	น้อย	7	3.33		
	3	ปานกลาง	32	15.24		
	4	มาก	63	30.00		
	5	มากที่สุด	105	50.00		
158		การจัดทำโครงการพัฒนา (พท.3)			59.4	20
	1	น้อยที่สุด	7	3.33		
	2	น้อย	5	2.38		
	3	ปานกลาง	50	23.81		
	4	มาก	67	31.90		
	5	มากที่สุด	81	38.58		
159		ความรู้เกี่ยวกับแหล่งให้ความช่วยเหลือชุมชน			59.5	21
	1	น้อยที่สุด	3	1.43		
	2	น้อย	4	1.90		
	3	ปานกลาง	55	26.19		
	4	มาก	76	36.19		
	5	มากที่สุด	72	34.29		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ขอคำถาม	สคณภ
			N	%		
160		การปกครองตามระบบประชาธิปไตย			59.6	22
	1	น้อยที่สุด	0	0		
	2	น้อย	13	6.19		
	3	ปานกลาง	42	20.00		
	4	มาก	81	38.58		
	5	มากที่สุด	74	35.23		
161		สิทธิหน้าที่ของพลเมืองในระบบประชาธิปไตย			59.7	23
	1	น้อยที่สุด	1	0.48		
	2	น้อย	15	7.14		
	3	ปานกลาง	37	17.62		
	4	มาก	87	41.43		
	5	มากที่สุด	70	33.33		
162		กพพ. กับความมั่นคงของชาติ			59.8	24
	1	น้อยที่สุด	0	0		
	2	น้อย	4	1.90		
	3	ปานกลาง	27	12.86		
	4	มาก	74	35.24		
	5	มากที่สุด	105	50.00		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ช้อยค่าตาม	สคณภ
			N	%		
163		การทำงานเป็นหมู่คณะ			59.9	25
	1	น้อยที่สุด	0	0		
	2	น้อย	6	2.86		
	3	ปานกลาง	28	13.33		
	4	มาก	87	41.43		
	5	มากที่สุด	89	42.38		
164		กฎหมายสำหรับชาวบ้าน			59.10	26
	1	น้อยที่สุด	7	3.33		
	2	น้อย	11	5.24		
	3	ปานกลาง	57	27.14		
	4	มาก	79	37.62		
	5	มากที่สุด	56	26.67		
165		วิทยาการแผนใหม่ทางการเกษตร			59.11	27
	1	น้อยที่สุด	0	0		
	2	น้อย	25	11.90		
	3	ปานกลาง	47	22.38		
	4	มาก	61	29.05		
	5	มากที่สุด	77	36.67		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ขอคำถาม	สคณภ
			N	%		
166		ความถี่เกี่ยวกับการเป็นผู้นำหมู่บ้าน			59.12	28
	1	น้อยที่สุด	0	0		
	2	น้อย	10	4.76		
	3	ปานกลาง	59	28.10		
	4	มาก	67	31.90		
	5	มากที่สุด	74	35.24		
167		ข่าวและเหตุการณ์			59.13	29
	1	น้อยที่สุด	4	1.90		
	2	น้อย	11	5.24		
	3	ปานกลาง	63	30.00		
	4	มาก	96	45.72		
	5	มากที่สุด	36	17.14		
		<u>ตอนที่ 3.3 วิจัยสื่อนและการจัดกิจกรรม</u>				
		การฝึกอบรม ทพ.นั้น ท่านคิดว่าวิธีสื่อน				
		และกิจกรรมต่อไปนี้มีเหมาะสม				
		และสามารถปฏิบัติได้เพียงไร			60	
168		การบรรยาย			60.1	30
	1	น้อยที่สุด	3	1.43		
	2	น้อย	8	3.81		
	3	ปานกลาง	73	34.76		
	4	มาก	59	28.10		
	5	มากที่สุด	67	31.90		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ชอค่าตาม	สคณภ
			N	%		
169		การทัศนศึกษา			60.2	31
	1	น้อยที่สุด	1	0.47		
	2	น้อย	13	6.19		
	3	ปานกลาง	24	11.43		
	4	มาก	92	43.81		
	5	มากที่สุด	80	38.10		
170		การสาธิต			60.3	32
	1	น้อยที่สุด	2	0.95		
	2	น้อย	9	4.29		
	3	ปานกลาง	31	14.76		
	4	มาก	74	35.24		
	5	มากที่สุด	94	44.76		
171		การอภิปรายของชุมชนคุณวุฒิ			60.4	33
	1	น้อยที่สุด	2	0.95		
	2	น้อย	6	2.86		
	3	ปานกลาง	20	9.52		
	4	มาก	89	42.38		
	5	มากที่สุด	93	44.29		
172		การอภิปรายหรือปฏิบัติงานเป็นกลุ่มย่อย			60.5	34
	1	น้อยที่สุด	4	1.90		
	2	น้อย	13	6.19		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ช้อยค่าตาม	สคณภ
			N	%		
173	3	ปานกลาง	48	22.86	60.6	35
	4	มาก	74	35.24		
	5	มากที่สุด	71	33.81		
		การฝึกปฏิบัติจริง				
	1	น้อยที่สุด	0	0		
	2	น้อย	5	2.37		
	3	ปานกลาง	51	24.29		
174	4	มาก	82	39.05	60.7	36
	5	มากที่สุด	72	34.29		
		การใช้โทรศัพท์คอมพิวเตอร์ช่วยการฝึกอบรม				
	1	น้อยที่สุด	21	10.00		
	2	น้อย	18	8.57		
	3	ปานกลาง	37	17.62		
	4	มาก	79	37.62		
175	5	มากที่สุด	55	26.19	60.8	37
		การให้ ทบทวนอ่านแบบฝึกหัด				
		หนังสือพิมพ์ หรือหนังสือต่าง ๆ				
	1	น้อยที่สุด	9	4.29		
	2	น้อย	11	5.24		
	3	ปานกลาง	54	25.71		
	4	มาก	95	45.24		
	5	มากที่สุด	41	19.52		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ขอคำถาม	สคพ.
			N	%		
176		การจัดรายการที่เป็นประโยชน์แก่ กพม.ทางวิทยุกระจายเสียง			60.9	38
	1	น้อยที่สุด	23	10.95		
	2	น้อย	24	11.43		
	3	ปานกลาง	39	18.57		
	4	มาก	67	31.90		
	5	มากที่สุด	57	27.15		
177		การจัดทำคู่มือ กพม.			60.10	39
	1	น้อยที่สุด	24	11.43		
	2	น้อย	17	8.09		
	3	ปานกลาง	35	16.67		
	4	มาก	62	29.52		
	5	มากที่สุด	72	32.29		
178		การจัดพา กพม.ไปเยี่ยม กพม.บ้านอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น			60.11	40
	1	น้อยที่สุด	13	6.19		
	2	น้อย	11	5.24		
	3	ปานกลาง	17	8.10		
	4	มาก	70	33.33		
	5	มากที่สุด	99	47.14		

ตัวแปรที่	รหัส	ชื่อตัวแปร และชื่อรหัส	ความถี่		ขอค่าตาม	สคมภ
			N	%		
179		การจัดให้ กทม. ไล่นักเปลี่ยน หมุนเวียนไปเยี่ยมชุมชนบ้าน ต่าง ๆ			60.12	41
	1	น้อยที่สุด	4	1.90		
	2	น้อย	4	1.90		
	3	ปานกลาง	18	8.57		
	4	มาก	37	17.63		
	5	มากที่สุด	147	70.00		

ภาคผนวก ง

เกณฑ์การให้คะแนนตัวแปรต่าง ๆ

ตาราง 6 การให้คะแนนตัวแปรต่าง ๆ

ตัวแปรที่	สดมภ์	ข้อคำถาม	ชื่อตัวแปร	คะแนน	
				สูงสุด	ต่ำสุด
005	9	1	อายุ	5	1
006	10	2	อายุการเป็น กทม.	4	1
007	11	3	ระดับการศึกษาในระบบ	6	1
008-014	12-18	4-10	การศึกษานอกระบบโรงเรียน	26	0
015-024	19-28	11-20	ความสัมพันธ์กับสื่อสารมวลชน	33	2
025-032	29-36	21-28	ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม	31	2
034-040	39-45	30-31	ความรู้เกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน	14	0
041-049	46-54	32-33	ความรู้เกี่ยวกับแหล่งวิชาการชุมชน	9	0
050-063	55-68	34-35	ความเป็นผู้นำในหมู่บ้าน	70	14
064-071	69-76	36-37	ความซื่อตรงต่อหน้าที่	38	6
072-082	77-11	38-39	ความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนา	52	8
083-091	12-20	40-41	ความเป็นผู้มีกุศลจิต	41	5
092-101	21-30	42-43	การยอมรับวิถียาการแผนใหม่	43	3
102-111	31-40	44-45	ความเชื่อมั่นในตนเอง	47	7
112-124	41-53	46-47	ความจริงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำ	61	9
125-134	54-63	48-49	ทัศนคติแบบประชาธิปไตย	43	3
135-142	64-71	50	ความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้าน	40	8

หมายเหตุ : คะแนนแต่ละคำตอบของตัวแปรต่าง ๆ เท่ากับรหัสที่ใช้กับ

คำตอบนั้น (ดูในสมุดรหัส)

ตาราง 7 คุณลักษณะของ กพม. ที่ดี (คำถามปลายเปิด ตัวแปร 033)

รหัส	คุณลักษณะของ กพม. ที่ดี	ความถี่	ร้อยละ
1	มีความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา	40	19.05
2	เสียสละเพื่อส่วนรวม และมีความโอบอ้อมอารีต่อคนอื่น	30	14.28
3	เป็นที่พึ่งพาอาศัยของชาวบ้าน ทั้งทางวัตถุหรือจิตใจ	18	8.58
4	เป็นนักต่อสู้ พุคจริงทำจริง และอดทน	15	7.14
5	มีมนุษยสัมพันธ์ดี เข้ากับคนได้ทุกชั้นวรรณะ	13	6.19
6	เป็นตัวของตัวเอง กล้าตัดสินใจ กล้าพูดกล้าทำ	12	5.72
7	วางตัวดี เป็นที่เคารพนับถือของชาวบ้าน	16	5.24
8	มีความคิดความเห็นทันคน ทันโลก	10	4.76
9	รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ชอบปรึกษาหารือผู้อื่น	9	4.28
10	มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน	8	3.81
11	มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	8	3.81
12	มีใจคอหนักแน่น ควบคุมอารมณ์ได้ดี	7	3.33
13	รู้หน้าที่ของตน เป็นอย่างดี	7	3.33
14	รู้วิธีการพัฒนาหมู่บ้าน	6	2.86
15	มีความสามารถในการชักจูงใจคนให้ร่วมมือ	6	2.86
16	ชอบการพัฒนา และการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง	5	2.38
17	เคร่งศาสนา	3	1.43
18	มีความยุติธรรม	2	0.95
	รวม	210	100

ภาคผนวก จ.

ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพิสูจน์สมมติฐาน

ตอนที่ 1 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพิสูจน์สมมติฐานข้อ 1

แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ขององค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำหมู่บ้านที่มีระดับผลสำเร็จทางการพัฒนาสูงและต่ำ และตารางแสดงค่าไค-สแควร์ ($Chi-square$) เพื่อทดสอบความแตกต่างองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำหมู่บ้านทั้ง 2 ระดับ

ตาราง 8 คาร์ระดับคะแนนเฉลี่ยของกพม. เกี่ยวกับองค์ประกอบเชิงมนุษย์

องค์ประกอบเชิงมนุษย์	$\bar{X}$ และ SD แบ่งตามประเภทหมู่บ้าน			
	$\bar{X}_1$ กลุ่มสูง	SD_1	$\bar{X}_2$ กลุ่มต่ำ	SD_2
1 ความรู้เกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน	11.35	1.97	10.75	0.99
2 ความรู้เกี่ยวกับแหล่งวิชาการชุมชน	8.21	0.93	7.48	1.19
3 ความเป็นผู้นำในหมู่บ้าน	45.35	3.98	41.73	2.77
4 ความซื่อตรงต่อหน้าที่	30.40	3.39	27.10	5.74
5 ความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนา	38.85	2.12	36.68	3.33
6 ความเป็นผู้นำมีกุศลจิต	35.61	1.14	22.32	2.98
7 การยอมรับวิพากษ์การแก้ไขใหม่	36.63	1.09	32.37	4.25
8 ความเชื่อมั่นในตนเอง	33.14	1.47	27.86	4.11
9 ความจงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำ	43.54	1.87	38.12	2.36
10 ทศนคติแบบประชาธิปไตย	27.18	3.31	24.41	3.45
11 ความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้าน	29.24	2.06	22.19	3.88

ตาราง 9 เปรียบเทียบความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน
(ตัวแปร 034 - 040)

ความรู้ความเข้าใจการพัฒนาชุมชน	หมู่บ้านแบ่งตามระดับการพัฒนา		รวม	χ^2
	สูง	ต่ำ		
สูง	68(64.76)	31(29.52)	99	26.16
ต่ำ	37(35.24)	74(70.48)	111	P < .001
รวม	105	105	210	

ตาราง 10 เปรียบเทียบความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งวิชาการชุมชน
(ตัวแปร 041 - 045)

ความรู้แหล่งวิชาการชุมชน	หมู่บ้านแบ่งตามระดับการพัฒนา		รวม	χ^2
	สูง	ต่ำ		
สูง	71(67.62)	54(51.43)	125	5.712
ต่ำ	34(32.38)	51(48.57)	185	P < .05
รวม	105	105	210	

ตาราง 11 เปรียบเทียบความเป็นผู้นำในหมู่บ้าน (ตัวแปร 050 - 063)

ความเป็นผู้นำในหมู่บ้าน	หมู่บ้านแบ่งตามระดับการพัฒนา		รวม	χ^2
	สูง	ต่ำ		
สูง	73(69.52)	39(37.14)	112	22.117
ต่ำ	32(30.48)	66(62.86)	98	P < .001
รวม	105	105	210	

ตาราง 12 เปรียบเทียบความถี่ตรงต่อหน้าที่ (ตัวแปร 064 - 071)

ความถี่ตรงต่อหน้าที่	หมุ่บ้านแบ่งตามระดับการพัฒนา		รวม	χ^2
	สูง	ต่ำ		
สูง	67(63.81)	51(48.57)	118	4.95
ต่ำ	38(36.19)	54(51.43)	92	$P < 0.05$
รวม	105	105	210	

ตาราง 13 เปรียบเทียบความถี่มุ่งมั่นที่จะพัฒนา (ตัวแปร 072 - 082)

ความถี่มุ่งมั่นที่จะพัฒนา	หมุ่บ้านแบ่งตามระดับการพัฒนา		รวม	χ^2
	สูง	ต่ำ		
สูง	84(80.00)	44(41.90)	128	32.01
ต่ำ	21(20.00)	61(58.10)	82	$P < .001$
รวม	105	105	210	

ตาราง 14 เปรียบเทียบการเป็นผู้มีกุศลจิต (ตัวแปร 083 - 091)

การเป็นผู้มีกุศลจิต	หมุ่บ้านแบ่งตามระดับการพัฒนา		รวม	χ^2
	สูง	ต่ำ		
สูง	80(76.19)	34(32.38)	114	40.60
ต่ำ	25(23.81)	71(67.62)	96	$P < .001$
รวม	105	105	210	

ตาราง 15 เปรียบเทียบการยอมรับวิทยากรใหม่ (ตัวแปร 092 - 101)

การยอมรับวิทยากรแผนใหม่	หมabanแบ่งตามระดับการพัฒนา		รวม	χ^2
	สูง	ต่ำ		
สูง	92(87.62)	46(43.81)	138	44.72
ต่ำ	13(12.38)	59(56.19)	72	$P < .001$
รวม	105	105	21	

ตาราง 16 เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเอง (ตัวแปร 102 - 111)

ความเชื่อมั่นในตนเอง	หมabanแบ่งตามระดับการพัฒนา		รวม	χ^2
	สูง	ต่ำ		
สูง	76(72.38)	34(32.38)	110	33.67
ต่ำ	29(27.62)	71(67.62)	100	$P < .001$
รวม	105	105	210	

ตาราง 17 เปรียบเทียบความจงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำ (ตัวแปร 112-124)

ความจงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำ	หมabanแบ่งตามระดับการพัฒนา		รวม	χ^2
	สูง	ต่ำ		
สูง	86(81.90)	47(44.76)	133	31.18
ต่ำ	19(18.10)	58(55.24)	74	$P < .001$
รวม	105	105	210	

ตาราง 18 เปรียบเทียบทัศนคติแบบประชาธิปไตย (ตัวแปร 125-134)

ทัศนคติแบบประชาธิปไตย	หมู่บ้านแบ่งตามระดับการพัฒนา		รวม	χ^2
	สูง	ต่ำ		
สูง	61(58.09)	53(50.48)	144	1.22
ต่ำ	44(41.91)	52(49.52)	96	
รวม	105	105	210	

ตาราง 19 เปรียบเทียบความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้าน (ตัวแปร 135 - 142)

ความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้าน	หมู่บ้านแบ่งตามระดับการพัฒนา		รวม	χ^2
	สูง	ต่ำ		
สูง	69(65.71)	54(51.43)	123	4.41 P<.05
ต่ำ	36(34.29)	51(48.57)	87	
รวม	105	105	210	

ตอนที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพิสูจน์สมมติฐานที่ 2

ความสัมพันธ์ที่สัมพันธ์กันระหว่างชุดตัวแปรพหุคูณ (Canonical correlation) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับภูมิหลัง ประสบการณ์และการศึกษาอบรม กับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประกอบเจตนาของผู้หญิงของผู้นำท้องถิ่น หมายเลขในตาราง หมายถึงตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรต้น

1. อายุ
2. อายุการเป็นผู้นำ
3. ระดับการศึกษาในโรงเรียน
4. การศึกษาต่อในระดับโรงเรียน
5. ความสัมพันธ์กับสื่อสารมวลชน
6. ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม

ตัวแปรตามหรือตัวแปรแทน

7. ความรู้เกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน
8. ความรู้เกี่ยวกับแหล่งวิชาการของชุมชน
9. ความเห็นผู้นำในหมู่บ้าน
10. ความชอบตรงต่อหน้าที่
11. ความมีจิตเมตตาที่จะพัฒนา
12. ความเป็นผู้มีคุณจิต
13. การยอมรับวิสัยทัศน์การแก้ไข
14. ความเชื่อมั่นในตนเอง

15. ความจงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำ
16. ทศนคติแบบประชาธิปไตย
17. ความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้าน
18. องค์ประกอบเชิงมาฆะของผู้นำท้องถิ่น

ตาราง 20 แสดงค่าสหสัมพันธ์ตัวแปรพหุคูณแบบ canonical correlation ระหว่าง
ชุดตัวแปรอิสระกับชุดตัวแปรตาม

Eigenvalue	Rc	Max. Rc.	2
$\lambda_1 = .120$	$Rc_1 = .347$	.347	47.00**
$\lambda_2 = .0004$	$Rc_2 = .02$		

** P < .001

ตาราง 21 แสดงค่าสหสัมพันธ์ของชุดตัวแปรอิสระกับชุดตัวแปรเกณฑ์

	1	2	3	4	5	6
7	.02	.15**	.14**	.31**	✓.39**	.14** ×
8	.16**	.12**	.25**	.26**	✓.40**	.64**
9	.30**	.37**	.06 ×	.30**	.67**	.35**
10	.32**	.24**	.05	.25**	.01	.46**
11	.07	.06	.19** ×	.19**	.23**	.37**
12	.70**	.06	.05	.19**	.14**	.58**
13	-.06	.07	.28**	.18**	.85**	.42**
14	.24**	.19**	.41**	.25**	.12**	.18**
15	.34**	.42**	.07	.06	.39**	.39**
16	.15**	.26**	.07	.15**	.63**	.27**
17	.09*	.20**	.06	.14**	.08*	.27**
18	.09*	.09*	.28**	.40**	.51**	.64**

* $P < .05$

** $P < .01$

ตาราง 22 ค่าสหสัมพันธ์ของชุดตัวแปรอิสระ

	1	2	3	4	5	6
1	1.00					
2	.79**	1.00				
3	.27**	.22**	1.00			
4	.45**	.34**	.03	1.00		
5	.61**	.42**	.13**	.11**	1.00	
6	.50**	.39**	.04	.07	.18**	1.00

* $P < .05$

** $P < .01$

ตาราง 23 การสัมพันธ์ของชุดตัวแปรตามหรือตัวแปรเกณฑ์

	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
7	1.00											
8	.61**	1.00										
9	.38**	.37**	1.00									
10	.27**	.42**	.64**	1.00								
11	.19**	.12*	.36**	.13**	1.00							
12	.13**	.46**	.32**	.36**	.15**	1.00						
13	.53**	.40**	.21**	.31**	.13**	.17**	1.00					
14	.18**	.11*	.25**	.32**	.61**	-.23**	.14**	1.00				
15	.83**	.29**	.45**	.15**	.58**	.27**	.34**	.14**	1.00			
16	.38**	.54**	.39**	.18**	.13**	.08	.10*	.52**	.51**	1.00		
17	.25**	.17**	.24**	.39**	.32**	.24**	.31**	.48**	.23**	.84**	1.00	
18	.41**	.12*	.65**	.39**	.84**	.12*	.18**	.13**	.34**	.19**	.18**	1.00

* $P < .05$

** $P < .01$

ตาราง 24 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Regression Coefficient) ของการวิเคราะห์ถดถอย ชุดที่ 1.1 ตัวแปรตามคือ : ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน (7)

ลำดับที่	ขั้นตอนการเลือกตัวแปรเข้าสู่สมการ					
	1	2	3	4	5	6
ค่าคงที่ (Intercept)	2.3593	3.8411	2.5672	1.4091	-5.1238	-1.1339
1. สื่อมวลชน (5)	$\frac{2.6225}{R^2=.15}$	3.1814	3.662	3.51	3.16	3.08
2. ระดับการศึกษา (3)		$\frac{2.316}{R^2=.20}$	2.141	2.04	1.89	1.62
3. การศึกษานอกระบบ (4)			$\frac{2.013}{R^2=.23}$	2.04	1.35	1.03
4. อายุการเป็นผู้นำ (2)				$\frac{1.53}{R^2=.25}$	1.04	0.87
5. แหล่งอารยธรรม (6)					$\frac{0.35}{R^2=.25}$	0.24
6. อายุ (1)						$\frac{0.07}{R^2=.25}$

ตาราง 25 แสดงค่า t (Computed t -value) ของตัวแปรนำเข้าสมการถดถอย ชุดที่ 1

Variable Number	Multiple Corr. Coefficient	Regression Coefficient	Standard Error of Reg. Coeff	Computed t -value
5	0.327	0.3763	0.3771	4.880**
3	0.438	0.1748	0.0723	2.417*
4	0.439	0.1026	0.0524	1.972*
2	0.512	0.0617	0.0349	1.970*
6	.512	0.0075	0.0522	0.143
1	0.512	-0.0012	0.1246	-0.009

* $P < .05$

** $P < .001$

ตาราง 26 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Regression Coefficient) ของการวิเคราะห์
ถดถอย ชุดที่ 1.2 ตัวแปรตามคือ : ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งวิชาการชุมชน (8)

ลำดับที่	ขั้นตอนการเลือกตัวแปรเข้าสู่สมการ					
	1	2	3	4	5	6
ค่าคงที่ (Intercept)	5.613	-2.48	3.454	6.011	5.606	3.48
1. สื่อมวลชน (5)	$\frac{0.11}{R^2=.02}$	0.11	0.10	0.08	0.10	0.08
2. การศึกษานอก โรงเรียน (4)		$\frac{0.09}{R^2=.03}$	0.09	0.08	0.06	0.06
3. ระบับการศึกษา (3)			$\frac{0.06}{R^2=.04}$	0.08	0.034	0.034
4. แหล่งอารยธรรม (6)				$\frac{0.05}{R^2=.05}$	0.034	0.34
5. อายุการเป็นผู้นำ (2)					$\frac{-0.03}{R^2=.05}$	-0.03
6. อายุ (1)						$\frac{-0.009}{R^2=0.05}$

ตาราง 27 แสดงค่า t (Computed t -value) ของตัวแปรที่นำเข้ามาสมการถดถอย
รูปที่ 1.2

Variable Number	Multiple Corr. Coefficient	Regression Coefficient	Standard Error of Reg. Coeff	Computed t -value
5	0.291	0.370	0.110	3.363**
4	0.314	0.175	0.084	3.683*
3	0.328	0.134	0.044	3.645*
6	0.331	0.086	0.042	2.114*
2	0.331	0.028	0.120	0.233
1	0.331	-0.008	0.054	-0.148

* $P < .05$

** $P < .001$

ตาราง 28 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Regression Coefficient) ของการวิเคราะห์
ถดถอย ชุดที่ 1.3 ตัวแปรตามคือ : ความเป็นผู้นำในหมู่บ้าน (9)

ลำดับที่	ขั้นตอนการเลือกตัวแปรเข้าสู่สมการ					
	1	2	3	4	5	6
ค่าคงที่ (Intercept)	3.164	3.387	2.661	-2.69	2.741	2.772
1. อายุ (1)	$\frac{0.671}{R^2=.08}$	0.670	0.670	0.531	0.690	0.714
2. อายุการเป็นผู้นำ(2)		$\frac{0.614}{R^2=.09}$	0.609	0.528	0.416	0.416
3. การศึกษานอก โรงเรียน (4)			$\frac{0.513}{R^2=.10}$	0.481	0.235	0.246
4. แหล่งอารยธรรม (6)				$\frac{0.483}{R^2=.11}$	-0.319	-0.300
5. สื่อมวลชน (5)					$\frac{.127}{R^2=.12}$	.124
6. ระดับการศึกษา (3)						$\frac{.037}{R^2=.12}$

ตาราง 29 แสดงค่า t (Computed t -value) ของตัวแปรที่นำเข้ามาสมการถดถอย
ชุดที่ 1.3

Variable Number	Multiple Corr. Coefficient	Regression Coefficient	Standard Error of Reg. Coeff	Computed t -value
1	0.362	0.281	0.049	5.734**
2	0.390	0.249	0.052	4.788**
4	0.481	0.116	0.031	3.122*
6	0.610	0.283	0.108	2.620*
5	0.613	0.234	0.108	2.166*
3	0.615	0.184	0.167	1.101

* $P < .05$

** $P < .001$

ตาราง 30 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Regression Coefficient) ของการวิเคราะห์
ถดถอย ชุดที่ 1.4 ตัวแปรตามคือ : ความชอบตรงต่อหน้าที่ (10)

ลำดับ ค่าคงที่	ขั้นตอนการเลือกตัวแปรเข้าสู่อสมการ					
	1	2	3	4	5	6
ค่าคงที่ (Intercept)	6.801	5.137	-2.16	3.463	1.136	4.66
1. แหล่งอารยธรรม(6)	$\frac{0.430}{R^2=.04}$	0.430	0.327	0.327	0.327	0.301
2. อายุ (1)		$\frac{0.369}{R^2=.05}$	0.314	0.228	0.212	0.254
3. อายุการเป็นผู้นำ (2)			$\frac{0.286}{R^2=.08}$	0.205	0.174	-2.547
4. การศึกษานอก โรงเรียน (4)				$\frac{0.139}{R^2=.10}$	0.139	0.139
5. ระดับการศึกษา (3)					$\frac{0.033}{R^2=.10}$	-0.12
6. สัณนิบาตชน (5)						$\frac{0.036}{R^2=.10}$

ตาราง 31 แสดงค่า t (Computed t -value) ของตัวแปรหน้าเข้าสมการถดถอย ชุดที่ 1.4

Variable Number	Multiple Corr. Coefficient	Regression Coefficient	Standard Error of Reg. Coeff	Computed t -value
6	0.386	0.432	0.005	7.854**
1	0.406	0.102	0.018	5.667**
2	0.410	0.326	0.123	2.650*
4	0.413	0.368	0.148	2.216*
3	0.413	0.125	0.072	1.736
5	0.413	-0.139	0.095	-1.463

* $P < .05$

** $P < .001$

ตาราง 32 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Regression Coefficient) ของการวิเคราะห์ถดถอย ชุดที่ 1.5 ตัวแปรตามคือ : ความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนา (11)

ลำดับที่	ขั้นตอนการเลือกตัวแปรเข้าสู่อสมการ					
	1	2	3	4	5	6
ค่าคงที่ (Intercept)	18.119	14.324	14.400	13.425	12.673	16.106
1. สื่อมวลชน (5)	$\frac{.328}{R^2=.08}$	.329	.329	.315	.304	.304
2. แหล่งอาบธรรม (6)		$\frac{.284}{R^2=.09}$	.284	.219	.207	.183
3. การศึกษานอกโรงเรียน (4)			$\frac{.165}{R^2=.10}$	.163	.184	-2.14
4. ระดับการศึกษา (3)				$\frac{.037}{R^2=.10}$	.139	.184
5. อายุ (1)					$\frac{.125}{R^2=.10}$	.125
6. อายุการเป็นผู้นำ (2)						$\frac{-.003}{R^2=.10}$

ตาราง 33 แสดงค่า t (Computed t -value) ของตัวแปรที่นำเข้ามาสมการถดถอย
ทุกตัว 1.5

Variable Number	Multiple Corr. Coefficient	Regression Coefficient	Standard Error of Reg. Coeff	Computed t -value
5	0.348	0.431	0.005	9.578**
6	0.463	0.128	0.045	2.844*
4	0.582	0.143	0.085	2.200*
3	0.582	0.224	0.123	1.821
1	0.582	-0.138	0.089	-1.550
2	0.582	0.081	0.188	0.686

* $P < .05$

** $P < .001$

ตาราง 34 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Regression Coefficoemt) ของการวิเคราะห์
ถดถอย ชุดที่ 1.6 ตัวแปรตาม คือ : ความเป็นผู้นำสุจริต (12)

ลำดับที่	ขั้นตอนการเลือกตัวแปรเข้าสู่สมการ					
	1	2	3	4	5	6
ค่าคงที่ (Intercept)	13.69	13.62	4.714	4.38	12.35	4.66
1. อายุ (1)	$\frac{.183}{R^2 = .09}$	.183	.183	.183	.183	.183
2. แหล่งอารยธรรม (6)		$\frac{.039}{R^2 = .10}$	.037	.030	.030	.030
3. การศึกษานอก โรงเรียน (4)			$\frac{.056}{R^2 = .11}$	.030	.024	.024
4. สื่อมวลชน (5)				$\frac{-0.005}{R^2 = .12}$	0.021	.015
5. อายุการเป็นผู้นำ (2)					$\frac{-.318}{R^2 = .12}$	-.318
6. ระดับการศึกษา (3)						$\frac{-.005}{R^2 = .12}$

ตาราง 35 แสดงค่า t (Computed t -value) ของตัวแปรนำเข้าสมการถดถอย
รูปที่ 1.6

Variable Number	Multiple Corr. Coefficient	Regression Coefficient	Standard Error of Reg. Coeff	Computed t -value
1	0.385	0.641	0.045	14.244 ^{***}
6	0.413	0.583	0.317	3.154 ^{**}
4	0.467	0.327	0.121	2.652 ^{**}
5	0.549	0.138	0.068	2.029 [*]
2	0.549	0.062	0.042	1.476
3	0.549	0.141	0.116	1.215

* $P < .05$

*** $P < .001$

ตาราง 36 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Regression Coefficient) ของการวิเคราะห์ถดถอย ชุดที่ 1.7 ตัวแปรตาม คือ : การยอมรับวิทยาการแผนใหม่ (13)

ลำดับที่	ขั้นตอนการเลือกตัวแปรเข้าสู่สมการ					
	1	2	3	4	5	6
ค่าคงที่ (Intercept)	14.96	7.46	7.58	13.11	-2.19	15.13
1. สัณวาลชน (5)	$\frac{1.16}{R^2 = .12}$	0.87	0.85	0.75	0.75	0.69
2. การศึกษานอกโรงเรียน (4)		$\frac{0.84}{R^2 = .14}$	0.84	0.73	0.73	0.73
3. แหล่งอารยธรรม (6)			$\frac{0.67}{R^2 = .16}$	0.54	0.54	-2.12
4. ระดับการศึกษา (3)				$\frac{0.34}{R^2 = .18}$	0.34	0.35
5. อายุ (1)					$\frac{0.81}{R^2 = .18}$	0.34
6. อายุการเป็นผู้นำ (2)						$\frac{0.30}{R^2 = .18}$

ตาราง 37 แสดงค่า t (Computed t -value) ของตัวแปรที่นำเข้ามาสมการถดถอย
รูปที่ 1.7

Variable Number	Multiple Corr. Coefficient	Regression Coefficient	Standard Error of Reg. Coeff	Computed t -value
5	0.368	1.18	0.231	5.108 ^{**}
4	0.487	1.32	0.308	4.285 ^{**}
6	0.490	1.186	0.285	4.161 ^{**}
3	0.493	1.39	0.67	2.074 [*]
1	0.494	-0.036	0.026	-1.384
2	0.494	-0.403	0.303	-1.330

* $P < .05$

** $P < .001$

ตาราง 38 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Regression Coefficient) ของการวิเคราะห์
ถดถอย ชุดที่ 1.8 ตัวแปรตาม คือ : ความเชื่อมั่นในตนเอง (14)

ลำดับที่	ขั้นตอนการเลือกตัวแปรเข้าสมการ					
	1	2	3	4	5	6
ค่าคงที่ (Intercept)	18.13	12.64	13.49	8.72	10.16	14.38
1. อายุการเป็นผู้นำ (2)	$\frac{1.18}{R^2=.08}$	1.09	1.09	0.93	0.75	0.75
2. อายุ (1)		$\frac{1.01}{R^2=.09}$	0.66	0.54	0.32	0.32
3. การศึกษานอก โรงเรียน (4)			$\frac{0.69}{R^2=.10}$	0.54	0.32	0.32
4. ระดับการศึกษา (5)				$\frac{0.36}{R^2=.11}$	0.32	0.32
5. สื่อมวลชน (3)					$\frac{0.18}{R^2=.11}$	-0.31
6. แหล่งอาบธรรม (6)						$\frac{0.66}{R^2=.11}$

ตาราง 32 แสดงค่า t (Computed t -value) ของตัวแปรที่นำเข้ามาสมการถดถอย
รูปที่ 1.8

Variable Number	Multiple Corr. Coefficient	Regression Coefficient	Standard Error of Reg. Coeff	Computed t -value
2	0.281	0.343	0.028	12.250**
1	0.369	0.513	0.046	11.152**
4	0.502	0.102	0.031	3.290*
3	0.514	0.198	0.101	1.960*
5	0.514	0.060	0.055	1.109
6	0.514	-0.120	0.139	-0.963

* $P < .05$

** $P < .001$

ตาราง 40 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Regression Coefficient) ของการวิเคราะห์ถดถอย ชุดที่ 1.9 ตัวแปรตาม คือ : ความจงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำ (15)

ลำดับที่	ขั้นตอนการเลือกตัวแปรเข้าสู่สมการ					
	1	2	3	4	5	6
ค่าคงที่ (Intercept)	4.68	5.13	8.49	-1.34	-8.19	5.66
1. สื่อมวลชน (5)	$\frac{.483}{R^2 = .07}$	.483	.349	.351	.351	.342
2. แหล่งอาบธรรม (6)		$\frac{.461}{R^2 = .08}$	.388	.326	.317	.317
3. อายุ (1)			$\frac{.268}{R^2 = .09}$	.245	.245	.238
4. อายุการเป็นผู้นำ (2)				$\frac{.236}{R^2 = .10}$	.218	.218
5. ระดับการศึกษา (3)					$\frac{.119}{R^2 = .10}$	.119
6. การศึกษานอกโรงเรียน (4)						$\frac{.015}{R^2 = .10}$

ตาราง 41 แสดงค่า t (Computed t -value) ของตัวแปรที่จะนำเข้าสู่สมการถดถอย
รูปที่ 1.9

Variable Number	Multiple Corr. Coefficient	Regression Coefficient	Standard Error of Reg. Coeff	Computed t -value
5	0.326	1.185	0.108	10.972**
6	0.415	1.326	0.186	7.129**
1	0.425	0.047	0.013	3.461***
2	0.438	0.685	0.235	2.914*
3	0.438	-0.739	0.730	-1.018
4	0.438	-0.116	0.115	-1.008

* $P < .05$

*** $P < .001$

ตาราง 42 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Regression Coefficient) ของการวิเคราะห์
ถดถอย ชุดที่ 1.10 ตัวแปรตาม คือ : ทักษะคิดแบบประชาธิปไตย (16)

ลำดับที่ ตัวแปร	ขั้นตอนการเลือกตัวแปรเข้าสู่สมการ					
	1	2	3	4	5	6
ค่าคงที่ (Intercept)	5.632	4.817	5.655	4.884	5.021	6.347
1. สัณฐาน (5)	$\frac{0.863}{R^2=.08}$	0.812	0.810	.765	.762	.730
2. แหล่งอาบธรรม (6)		$\frac{.779}{R^2=.09}$	.781	.744	.732	.716
3. การศึกษานอก โรงเรียน (4)			$\frac{.658}{R^2=.10}$	.549	.381	-2.116
4. อายุการเป็นผู้นำ (2)				$\frac{.516}{R^2=.11}$	.307	.345
5. อายุ (1)					$\frac{.446}{R^2=.12}$	.281
6. ระดับการศึกษา (3)						$\frac{.281}{R^2=.12}$

ตาราง 43 แสดงค่า t (Computed t -value) ของตัวแปรที่จะนำเข้าสู่สมการถดถอย
ที่ 1.10

Variable Number	Multiple Corr. Coefficient	Regression Coefficient	Standard Error of Reg. Coeff	Computed t -value
5	0.138	0.172	0.018	9.556**
6	0.246	0.736	0.136	5.375**
4	0.256	0.644	0.178	3.617**
2	0.416	0.318	0.112	2.803*
1	0.435	0.126	0.064	1.968*
3	0.435	0.159	0.107	1.485

* $P < .05$

** $P < .001$

ตาราง 44 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Regression Coefficient) ของการวิเคราะห์ถดถอย ชุดที่ 1.11 ตัวแปรตามคือ : ความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้าน (17)

ลำดับที่	ขั้นตอนการเลือกตัวแปรเข้าสู่สมการ					
	1	2	3	4	5	6
ค่าคงที่ (Intercept)	18.61	17.43	14.73	14.05	14.81	14.64
1. อายุ (1)	$\frac{0.445}{R^2 = .08}$	.443	.445	.445	.441	.441
2. อายุการเป็นผู้นำ (2)		$\frac{.326}{R^2 = .10}$	.329	.329	.316	.308
3. การศึกษานอกโรงเรียน (4)			$\frac{.264}{R^2 = .12}$	.239	.217	.217
4. แหล่งอาบธรรม (6)				$\frac{.211}{R^2 = .13}$	.211	.187
5. สื่อมวลชน (5)					$\frac{.185}{R^2 = .13}$	.180
6. ระบับการศึกษา (3)						$\frac{.137}{R^2 = .13}$

ตาราง 45 แสดงค่า t (Computed t -value) ของตัวแปรที่จะนำเข้าสู่สมการถดถอย
ชุดที่ 1.11

Variable Number	Multiple Corr. Coefficient	Regression Coefficient	Standard Error of Reg. Coeff	Computed t -value
1	0.196	1.16	0.088	13.181**
2	0.196	1.23	0.114	10.789**
4	0.203	1.84	0.485	3.793**
6	0.218	0.071	0.029	2.448*
5	0.218	0.58	0.448	1.318
3	0.218	-1.29	0.071	-1.481

* $P < .05$

** $P < .001$

ตาราง 46 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Regression Coefficient) ของการวิเคราะห์ถดถอย ชุดที่ 1.12 ตัวแปรตาม คือ : องค์ประกอบเชิงมนุษย์ผู้นำท้องถิ่น (18)

ตัวแปร	ขั้นตอนการเลือกตัวแปรเข้าสู่สมการ					
	1	2	3	4	5	6
ค่าคงที่ (Intercept)	31.54	32.86	34.19	39.54	31.68	24.53
1. สื่อมวลชน (5)	<u>4.411</u> $R^2 = .12$	4.382	4.169	4.013	4.005	3.938
2. แหล่งอารยธรรม (6)		<u>4.132</u> $R^2 = .15$	4.016	4.005	3.84	3.72
3. การศึกษานอกโรงเรียน (4)			<u>3.95</u> $R^2 = .19$	3.78	3.73	3.61
4. ระดับการศึกษา (3)				<u>-2.09</u> $R^2 = .20$	-2.09	-2.08
5. อายุ (1)					<u>0.398</u> $R^2 = .22$	0.398
6. อายุการเป็นผู้นำ (2)						<u>0.078</u> $R^2 = .23$

ตาราง 47 แสดงค่า t (Computed t -value) ของตัวแปรที่นำเสนอเข้าสมการถดถอย
รูปที่ 1.12

Variable Number	Multiple Corr. Coefficient	Regression Coefficient	Standard Error of Reg. Coeff	Computed t -value
5	0.339	3.647	0.350	10.420**
6	0.461	3.216	0.342	9.403**
4	0.462	2.241	0.328	6.832**
3	0.546	3.648	1.218	2.995*
1	0.580	1.874	1.143	2.142*
2	0.583	1.714	1.154	1.976*

* $P < .05$

** $P < .001$

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าตามเพื่อพิสูจน์สมมติฐานข้อ 3

ตาราง 48 เปรียบเทียบความคิดเห็นของ กพ. หน่วยงานที่มีระดับผลสำเร็จในการพัฒนาสูงและต่ำเกี่ยวกับช่วงการฝึกอบรม กพ.

ช่วงการฝึกอบรม	χ^2_1	χ^2_2
1. จัดฝึกอบรมหลังจากที่ได้รับการแต่งตั้งเป็น กพ. แรกคนที่จะให้ กพ. ปฏิบัติงาน	0.46	0.05
2. จัดฝึกอบรมเมื่อ กพ. เข้าปฏิบัติหน้าที่แล้ว	0.48	0.10

χ^2_1 = เป็นค่าที่ได้จากการคำนวณโดยใช้ความถี่ของแต่ละค่าตอบ

χ^2_2 = เป็นค่าที่ได้จากการคำนวณโดยแบ่ง กลุ่มสูงและกลุ่มต่ำจากค่าเฉลี่ย

ตาราง 49 ความเห็นของ กพ. เกี่ยวกับความเหมาะสมและเป็นไปได้ของช่วงการฝึกอบรม กพ.

ช่วงการฝึกอบรม	เหมาะสม		ไม่เหมาะสม		χ^2
	N	%	N	%	
1. จัดฝึกอบรมหลังจากที่ได้รับการแต่งตั้งเป็น กพ. แรกคนที่จะให้ กพ. ปฏิบัติงาน	170	81.96	10	4.76	64.16 **
2. จัดฝึกอบรมเมื่อ กพ. เข้าปฏิบัติหน้าที่แล้ว	116	55.24	31	14.77	25.83 **

** P < .001

ตาราง 50 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระยะเวลาในการฝึกอบรมก่อนที่ กพพ. จะปฏิบัติหน้าที่

ระยะเวลา	กพพ. กลุ่มสูง	กพพ. กลุ่มต่ำ	รวม		χ^2
			N	%	
1 - 2 วัน	0	2	2	0.95	0.78
3 - 4 วัน	5	14	14	9.05	
5 - 6 วัน	57	48	105	50.00	
7 วันหรือมากกว่า	43	41	84	40.00	
รวม	105	105	210	100	

ตาราง 51 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับช่วงเวลาในการฝึกอบรมก่อนที่ กพพ. จะปฏิบัติหน้าที่

ช่วงเวลา	กพพ. กลุ่มสูง	กพพ. กลุ่มต่ำ	รวม		χ^2
			N	%	
1. ช่วงเวลาก่อนไปคำ	26	31	57	27.14	0.47
2. ช่วงเวลาหลังไปคำ ก่อนเก็บเกี่ยว	12	4	16	7.62	
3. ช่วงหลังเก็บเกี่ยวเสร็จ	52	44	96	45.72	
4. ช่วงใดก็ได้แล้วแต่ทางราชการ สะดวก	15	26	41	19.52	
รวม	105	105	210	100	

ตาราง 52 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระยะเวลาการฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติหน้าที่

ระยะเวลา	กพม. กลุ่มสูง	กพม. กลุ่มต่ำ	รวม		χ^2
			N	%	
1 วัน	6	12	18	8.57	0.69
2 วัน	20	16	36	17.14	
3 วัน	29	27	56	26.67	
จัดตามความเหมาะสม	50	50	100	47.62	
รวม	105	105	210	100	

ตาราง 53 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับช่วงเวลาในการฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติหน้าที่

ช่วงเวลา	กพม. กลุ่มสูง	กพม. กลุ่มต่ำ	รวม		χ^2
			N	%	
1. ก่อนพักคำ	30	27	57	27.14	0.54
2. หลังพักคำ ก่อนเก็บเกี่ยว	8	6	14	6.67	
3. หลังเก็บเกี่ยว	41	44	85	40.47	
4. ช่วงใกล้ใกล้แล้วแต่ทางราชการสะดวก	26	28	54	25.72	
รวม	105	105	210	100	

ตาราง 54 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับจำนวนครั้งในการฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติหน้าที่ หรือ ฝึกอบรม ทบทวน หรือเพิ่มเติม

จำนวนครั้งในการจัด	กพม. กลุ่มสูง	กพม. กลุ่มต่ำ	รวม		χ^2
			N	%	
1. จัดทุกปี ๆ ละ 1 ครั้ง	49	55	104	49.52	0.47
2. จัดทุกปีจำนวนครั้งขึ้นอยู่กับ ปัญหาและความต้องการ	25	20	45	21.43	
3. จัดขึ้นตามความจำเป็น ปัญหา และความต้องการ	31	30	61	29.05	
รวม	105	105	210	100	

ตาราง 55 เปรียบเทียบความคิดเห็นของ กพม. หมู่บ้านที่มีระดับผลสำเร็จในการพัฒนาสูง-ต่ำ เกี่ยวกับสถานที่ฝึกอบรม

ความคิดเห็น	χ^2_1	χ^2_2
1. จัดฝึกอบรม กพม. แต่ละหมู่บ้านของตน	0.87	0.10
2. จัดฝึกอบรมเป็นจุด โดยให้ กพม. หลาย ๆ หมู่บ้านมาฝึกอบรม รวมกัน ณ ที่ใดที่หนึ่ง	0.49	0.97
3. จัดฝึกอบรมตามศูนย์ฝึกอบรมหรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ	0.93	0.10

χ^2_1 = เป็นค่าที่ได้จากการคำนวณโดยใช้ความถี่ของแต่ละคำตอบ

χ^2_2 = เป็นค่าที่ได้จากการคำนวณโดยแบ่ง กลุ่มสูง และ กลุ่มต่ำจากค่าเฉลี่ย

ตาราง 56 ความคิดเห็นของ กพพ. เกี่ยวกับความเหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้ของสถานที่ฝึกอบรม

สถานที่ฝึกอบรม	เหมาะสม		ไม่เหมาะสม		χ^2
	N	%	N	%	
1. จัดฝึกอบรม กพพ. แลละหมู่บ้านของตน	162	77.14	19	9.84	56.66**
2. จัดฝึกอบรมเป็นจุด โดยให้ กพพ. หลาย ๆ หมู่บ้านฝึกอบรมรวมกัน ณ ที่ใดที่หนึ่ง	150	72.42	18	9.58	53.33**
3. จัดฝึกอบรมตามศูนย์ฝึกอบรม หรือสถาบัน การศึกษา	143	68.09	33	15.72	42.40**

** P < .001

ตาราง 57 เปรียบเทียบความคิดเห็นของ กพพ. หมู่บ้านที่มีระดับผลสำเร็จในการพัฒนาสูง-ต่ำ
เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม

ความคิดเห็น	χ^2_1	χ^2_2
1. กพพ. ครอบงำค่าใช้จ่ายในการไปปฏิบัติงานนอกสถานที่เอง	0.76	0.13
2. กพพ. ครอบงำค่าอาหารในระหว่างฝึกอบรมเอง	0.43	0.05
3. กพพ. ครอบงำค่าใช้จ่ายเองในกรณีที่ได้รับเงินอุดหนุน พิเศษมาให้ความรู้ตามที่ กพพ. ต้องการ	0.55	0.07

χ^2_1 = เป็นค่าที่คำนวณจากความถี่ของแต่ละคำตอบ

χ^2_2 = เป็นค่าที่คำนวณจากการแบ่งกลุ่มสูง กลุ่มต่ำโดยใช้ค่าเฉลี่ย

ตาราง 58 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับที่จะให้ กพม. มีส่วนออกค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม

ค่าใช้จ่าย	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		χ^2
	N	%	N	%	
1. กพม. ควรออกค่าใช้จ่ายในการไปดูงานนอกสถานที่	43	20.48	108	51.43	24.80**
2. กพม. ควรออกค่าอาหารในระหว่างฝึกอบรม	39	18.58	92	44.33	21.66**
3. กพม. ควรออกค่าใช้จ่ายในการเชิญวิทยากรพิเศษมาให้ความรู้ตามที่ กพม. ต้องการ	49	23.33	112	53.34	25.00**

** P < .001

ตาราง 59 เปรียบเทียบความคิดเห็นของ กพม. หน่วยงานที่มีระดับผลสำเร็จในการพัฒนาสูงต่ำ เกี่ยวกับความสนใจและความต้องการเนื้อหาสาระในการฝึกอบรม

เนื้อหาสาระ	χ^2_1	χ^2_2
1. ความรู้เกี่ยวกับหลักการ วิธีการ และจุดมุ่งหมายของการพัฒนาชุมชน	0.75	0.08
2. บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของ กพม.	0.64	0.10
3. ความรู้และทักษะเกี่ยวกับกระบวนการแก้ปัญหาท้องถิ่นแบบช่วยกันคิด	0.43	0.06

ตาราง 59 (ต่อ)

เนื้อหาสาระ	χ^2_1	χ^2_2
4. ความรู้และทักษะในการจัดทำโครงการพัฒนาเฉพาะกิจกรรม (พหุ.3)	0.54	0.06
5. ความรู้เกี่ยวกับแหล่งให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชน	0.61	0.09
6. การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย	0.45	0.06
7. สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย	0.70	0.10
8. ผู้นำท้องถิ่นกับความมั่นคงของชาติ	0.36	0.04
9. ความรู้และทักษะเกี่ยวกับการทำงานเป็นคณะ	0.37	0.05
10. ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสำหรับชาวบ้าน	0.51	0.08
11. ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคใหม่ ๆ ในการผลิตทางการเกษตร	0.48	0.05
12. ความรู้และทักษะในการเป็นผู้นำท้องถิ่น	0.62	0.10
13. ขาวและเหตุการณ์	0.53	0.07

χ^2_1 = เป็นค่าที่คำนวณจากความถี่ของแต่ละคำตอบ

χ^2_2 = เป็นค่าที่คำนวณจากการแบ่งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำโดยใช้ค่าเฉลี่ย

ตาราง 60 เปรียบเทียบความต้องการและความสนใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระในการฝึกอบรม กพพ.

เนื้อหาสาระ	ต้องการ		ไม่ต้องการ		χ^2
	N	%	N	%	
1. ความรู้เกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน	149	70.95	11	5.24	53.00**
2. หน้าที่ความรับผิดชอบของ กพพ.	178	84.76	10	4.76	64.74**
3. กระบวนการแก้ไขปัญหาของท้องถิ่น	168	80.00	10	4.76	60.50**
4. การจัดทำโครงการพัฒนาเฉพาะ กิจกรรม (พช.3)	148	70.48	12	6.71	51.20**
5. ความรู้เกี่ยวกับแหล่งให้ความ ช่วยเหลือชุมชน	148	70.48	7	3.33	53.50**
6. การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย	155	73.81	13	6.19	53.61**
7. สิทธิหน้าที่ของพลเมืองในระบอบ ประชาธิปไตย	157	74.77	16	7.62	53.72**
8. กพพ. กับความมั่นคงของชาติ	179	85.24	4	1.90	67.87**
9. การทำงานเป็นหมู่คณะ	176	83.81	6	2.86	63.8**
10. กฎหมายสำหรับชาวบ้าน	135	64.29	18	8.57	43.8**
11. วิทยาการแผนใหม่ทางการเกษตร	138	65.72	25	11.90	44.85**
12. ความรู้และทักษะในการเป็นผู้นำ ท้องถิ่น	141	67.14	10	4.76	50.40**
13. ขาวและเหตุการณ์	132	62.86	15	7.14	42.00**

**P < .001

ตาราง 61 เปรียบเทียบความคิดเห็นของ กพผ. หน่วยงานที่มีระดับผลสำเร็จในการพัฒนาสูง-ต่ำ
 เกี่ยวกับความเหมาะสม และสามารถปฏิบัติได้ของวิธีสอนและการจัดกิจกรรมในการฝึกอบรม กพผ.

วิธีสอนและการจัดกิจกรรม	χ^2_1	χ^2_2
1. การฟังคำบรรยาย	0.48	0.07
2. การทัศนศึกษา	0.43	0.05
3. การสาธิต	0.52	0.06
4. การอภิปรายของ ผู้ทรงคุณวุฒิ	0.54	0.08
5. การ อภิปรายหรือกระ ทำกิจกรรมเป็นกลุ่มย่อย	0.61	0.07
6. การฝึกปฏิบัติจริง	0.59	0.06
7. การใช้สื่อทัศนูปกรณ์ในการฝึกอบรม	0.70	0.07
8. การใช้เอกสารสิ่งพิมพ์	0.68	0.10
9. การใช้วิทยุกระจายเสียง	0.47	0.08
10. การใช้หนังสือคู่มือผู้นำ	0.43	0.06
11. การเยี่ยมกลุ่มผู้นำ	0.46	0.10
12. การผลักดันเปลี่ยนแปลงเป็นชุมชน	0.57	0.10

χ^2_1 = เป็นค่าที่คำนวณจากความถี่ของแถวและค่าตย

χ^2_2 = เป็นค่าที่คำนวณจากการแบ่งกลุ่มสูง-ต่ำ โดยใช้ค่าเฉลี่ย

ตาราง 62 ความเหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้ของวิธีสอนและการจัดกิจกรรมทาง ๓ ในการฝึกอบรม กบม.

วิธีสอนและการจัดกิจกรรม	เหมาะสม		ไม่เหมาะสม		χ^2
1. ฟังคำบรรยาย	126	60.00	11	5.24	44.00 **
2. ทศนศึกษา	172	81.90	14	6.66	60.00 **
3. การสาธิต	168	80.00	11	5.24	58.2 **
4. การอภิปรายของบุพการีคุณวุฒิ	182	86.67	8	3.81	65.87 **
5. การอภิปรายหรือกระทำกิจกรรมเป็นกลุ่มย่อย	145	69.05	17	8.09	48.8 **
6. การฝึกปฏิบัติจริง	154	73.34	5	2.37	56.8 **
7. การใช้สื่อทัศนูปกรณ์ในการฝึกอบรม	134	63.81	39	18.57	37.5 **
8. การใช้เอกสารสิ่งพิมพ์	136	64.76	20	9.53	44.00 **
9. การใช้วิทยุกระจายเสียง	124	59.05	47	23.38	28.8 **
10. การใช้หนังสือคู่มือผู้นำ	134	61.81	41	20.52	32.8 **
11. การเยี่ยมกลุ่มผู้นำ	169	80.47	24	11.33	59.0 **
12. การผลักดันเปลี่ยนเยี่ยมเป็นชุมชน	184	87.63	8	3.80	67.2 **

** P < .001

ภาคผนวก ฉ

โครงสร้างของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ระดับความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้าน
 - จำแนกระดับความสำเร็จเป็น 2 ระดับ คือสูงและต่ำ
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนา
 - 2.1 ความรู้เกี่ยวกับแนวความคิดและวิธีการพัฒนาชุมชน
 - 2.2 ความรู้เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายและเป้าหมายของการพัฒนาชุมชน
 - 2.3 ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน
 - 2.4 ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบของพัฒนากร
3. ความรู้เกี่ยวกับแหล่งที่จะให้ความช่วยเหลือชุมชน
 - 3.1 ความรู้เกี่ยวกับบุคคลและตำแหน่งหน้าที่ของบุคคลที่สามารถให้ความช่วยเหลือชุมชนในค่านต่าง ๆ ได้
 - 3.2 ความรู้เกี่ยวกับที่อยู่ของบุคคลหรือสถานที่ทำงานของบุคคลที่สามารถให้ความช่วยเหลือชุมชนในค่านต่าง ๆ ได้
4. ความเป็นผู้นำในหมู่บ้าน
 - 4.1 ความสามารถในการชักจูงใจให้ผู้อื่นร่วมมือปฏิบัติงานเพื่อการพัฒนาหมู่บ้าน
 - 4.2 การใช้อำนาจหรืออิทธิพลเพื่อให้งานพัฒนาบรรลุเป้าหมาย
 - 4.3 ความสามารถในการวินิจฉัยสั่งการ
 - 4.4 การทำตัวเป็นที่พึ่งของชาวบ้านในสถานการณ์ต่าง ๆ
5. ความซื่อตรงต่อหน้าที่
 - 5.1 การปฏิบัติตามกฎและระเบียบอย่างเคร่งครัด
 - 5.2 การอุทิศเวลาให้กับงานในหน้าที่
 - 5.3 การรักษามลประโยชน์ของส่วนรวม
 - 5.4 ความตั้งใจทำงานในหน้าที่อย่างตรงไปตรงมา

6. ความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนา

- 6.1 ความกระตือรือร้นและมานะบากมั่น
- 6.2 ความกล้าเสี่ยงในการเปลี่ยนแปลง
- 6.3 ความอดทนต่อความคิดเห็นที่แตกต่างกันและการวิพากษ์วิจารณ์
- 6.4 ความอดทนต่อการรอคอย
- 6.5 การทำงานอย่างมีเป้าหมาย
- 6.6 ความปรารถนาที่จะเห็นการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

7. ความเป็นผู้มีกุศลจิต

- 7.1 พฤติกรรมช่วยเหลือผู้อื่น
- 7.2 ความเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน
- 7.3 การคำนึงถึงผู้อื่นอยู่เสมอ
- 7.4 การมีจิตใจผูกพันอยู่กับงานส่วนรวม
- 7.5 ความสนใจ ห่วงใย แบ่งปัน และรับใช้ผู้อื่น

8. การยอมรับวิथाการแผนใหม่

- 8.1 การยอมรับความคิดและวิธีการใหม่ ๆ ทางเศรษฐกิจ
- 8.2 การยอมรับความคิดและวิธีการใหม่ ๆ ทางสังคม
- 8.3 การยอมรับความคิดและวิธีการใหม่ ๆ ทางการเมือง

9. ความเชื่อมั่นในตัวเอง

- 9.1 ความกล้าที่จะแสดงออกในที่สาธารณะ
- 9.2 การยึดมั่นในความคิดของตนเอง และมีความคิดอิสระ
- 9.3 การพึ่งตนเอง

10. ความจงรักภักดีต่อสถาบันผู้นำ

- 10.1 ความพึงพอใจในหน้าที่คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน
- 10.2 ความภาคภูมิใจในหน้าที่ความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน

10.3 ความเชื่อมั่นและศรัทธาในสถาบันผู้นำของหมู่บ้านอันเป็นหน่วยนำในการพัฒนาท้องถิ่น

11. ทศนคติแบบประชาธิปไตย

11.1 คารวธรรม ประกอบด้วย การเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลอื่น การยอมรับและศรัทธาในความรู้ความสามารถและความคิดเห็นของบุคคลอื่น

11.2 สามัคคีธรรมประกอบด้วย การร่วมมือ การช่วยเหลือ การประสานงาน และการแบ่งปันซึ่งกันและกัน

11.3 ปัญญาธรรม ประกอบด้วย ความมีเหตุผล ความสุ่มรอบคอบ การยอมรับวิธีการทางวิทยาศาสตร์

12. ความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้าน

12.1 ความรู้สึก ทาทีและการประพฤติปฏิบัติต่อผู้นำอื่นในทางบวก

12.2 ความรู้สึกทาทีและการประพฤติปฏิบัติต่อผู้นำอื่นในทางลบ

12.3 ความรู้สึก ทาทีและการประพฤติปฏิบัติต่อผู้นำอื่นในทางสายกลาง

13. อายุ

จำนวนปีปฏิทินนับตั้งแต่เกิดจนกระทั่งปัจจุบัน

14. อายุของการเป็นคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน

จำนวนปีนับตั้งแต่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน

15. ระดับการศึกษา

ชั้นที่สำเร็จการศึกษาในการเรียนในระบบโรงเรียน

16. การศึกษานอกระบบโรงเรียน

16.1 จำนวนครั้งและจำนวนวันในแต่ละครั้งที่ได้รับการฝึกอบรมนอกระบบโรงเรียนในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา

16.2 ลักษณะของเนื้อหาสาระของการฝึกอบรมในแต่ละครั้ง

16.3 การไปศึกษาหรือเยี่ยมเยียนแหล่งความรู้ เช่น สถานีทดลอง การเยี่ยมเยียนชุมชน งานนิทรรศการ ฯลฯ

17. ความสัมพันธ์กับสื่อสารมวลชน

- 17.1 การมีเครื่องรับวิทยุ และการรับหนังสือพิมพ์หรือวารสาร
- 17.2 จำนวนครั้งในการฟังวิทยุ และอ่านหนังสือพิมพ์
- 17.3 ลักษณะเนื้อหาที่ฟังวิทยุ และอ่านหนังสือพิมพ์
- 17.4 จำนวนครั้ง และเนื้อหาในการชมภาพยนตร์และโทรทัศน์

18. ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม

- 18.1 จำนวนครั้งและระยะเวลาที่เข้าไปในอำเภอกองตนและอำเภอกองอื่น ๆ
- 18.2 จำนวนครั้งและระยะเวลาที่เข้าไปที่จังหวัดของตนและจังหวัดอื่น ๆ
- 18.3 จำนวนครั้งและระยะเวลาที่เข้าไปกรุงเทพมหานคร
- 18.4 จำนวนครั้งและระยะเวลาที่ไปต่างประเทศ

19. แนวทางในการดำเนินการจัดการฝึกอบรม

19.1 เวลาและช่วงเวลาการฝึกอบรม

- 19.1.1 การฝึกอบรมปฏิบัติหน้าที่ กทม.
- 19.1.2 การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติหน้าที่ กทม.
- 19.1.3 ระยะเวลาในการฝึกอบรมแต่ละครั้ง
- 19.1.4 ช่วงเวลาที่จัดให้เข้ารับการฝึกอบรม

19.2 สถานที่ฝึกอบรม

- 19.2.1 จัดฝึกอบรมเป็นรายหมู่บ้าน ณ หมู่บ้านของตน
- 19.2.2 จัดฝึกอบรมเป็นจุด ณ หมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่ง
- 19.2.3 จัดฝึกอบรมตามศูนย์ฝึกอบรม หรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

19.3 ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม

- 19.3.1 ค่าใช้จ่ายในการไปปฏิบัติงานนอกสถานที่
- 19.3.2 ค่าอาหารในระหว่างการฝึกอบรม
- 19.3.3 ค่าวิทยากรพิเศษที่ กทม. มีความต้องการโดยเฉพาะ

19.4 เนื้อหาสาระ

พัฒนาชุมชน

19.4.1 ความรู้เกี่ยวกับหลักการ วิธีการ และจุดมุ่งหมายของการ

19.4.2 บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบของคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน

19.4.3 ความรู้และทักษะเกี่ยวกับกระบวนการแก้ไขปัญหาท้องถิ่นแบบ

ช่วยกันคิด (Non-directive approach)

19.4.4 ความรู้และทักษะในการจัดทำโครงการพัฒนาเฉพาะกิจกรรม

(พช.3)

19.4.5 ความรู้เกี่ยวกับแหล่งให้ความช่วยเหลือชุมชน

19.4.6 การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

19.4.7 สิทธิหน้าที่ของพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย

19.4.8 ผู้นำท้องถิ่นกับความมั่นคงของชาติ

19.4.9 ความรู้และทักษะเกี่ยวกับการทำงานเป็นคณะ

19.4.10 ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสำหรับชาวบ้าน

19.4.11 ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคใหม่ ๆ ในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร

19.4.12 ความรู้และทักษะในการเป็นผู้นำท้องถิ่น

19.4.13 ชาวและเหตุการณ์

19.5 วิธีสอนและการจัดกิจกรรม

19.5.1 การฟังคำบรรยาย

19.5.2 การทัศนศึกษา

19.5.3 การสาธิต

19.5.4 การอภิปรายโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

19.5.5 การอภิปรายกลุ่มและการกระทำกิจกรรมเป็นกลุ่มย่อย

19.5.6 การฝึกปฏิบัติจริง

19.5.7 การใช้โสตทัศนูปกรณ์

ภาคผนวก ข

เกณฑ์การประกวดหมู่บ้านพัฒนาของกระทรวงมหาดไทย

ก. คุณลักษณะของหมู่บ้านที่เข้าประกวด

1. เป็นหมู่บ้านที่ได้ดำเนินงานพัฒนาชุมชนมาแล้วอย่างน้อย 1 ปี
2. มีสภาพสิ่งแวดล้อมเป็นระเบียบเรียบร้อย ถูกสุขลักษณะ
3. มีคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านที่มีความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์
แก่ท้องถิ่น
4. มีกลุ่มอาชีพหลักทางด้านการเกษตรกรรม อุตสาหกรรมในครอบครัว
หรือการเลี้ยงสัตว์ที่ดำเนินการให้มั่นคงเห็นได้ชัด และมีแนวโน้มในการขยายผลออกไป
กว้างขวางยิ่งขึ้น และมีกลุ่มต่าง ๆ ที่เกื้อกูลกัน
5. มีผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนที่เข้มแข็ง ทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้ดีเป็น
ประโยชน์ต่อทางราชการ
6. ราษฎรในหมู่บ้านมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาหมู่บ้านของตนเป็นอย่างดี
7. สถานะภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนอยู่ในเกณฑ์ดี

ข. เกณฑ์การให้คะแนน

การให้คะแนนแก่หมู่บ้านพัฒนาที่เข้าประกวดให้คณะกรรมการทุกระดับ ตั้งแต่ระดับ
ตำบล (กสศ.) ระดับอำเภอ (กปอ.) ระดับจังหวัด (กปจ.) ระดับเขต และระดับ
ภาค ยึดหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. เป็นหมู่บ้านพัฒนาที่มีประวัติการพัฒนาคดีเด่น แยกออกได้ดังนี้ (30 คะแนน)
 - 1.1 มีสิ่งแวดล้อมและสาธารณูปการดี (5 คะแนน)
 - 1.2 ประชากรมีสุขภาพดี การสุขาภิบาลในหมู่บ้านดี (5 คะแนน)
 - 1.3 ประชากรมีการศึกษาคดี จบชั้นมูลฐานโดยทั่วถึง (5 คะแนน)

1.4 ประชากรมีรายได้สูง และรายได้เฉลี่ยแต่ละครัวเรือนใกล้เคียงกัน
(5 คะแนน)

1.5 ไม่มีคนว่างงาน และมีการประกอบอาชีพการงานที่มีระเบียบดี
(5 คะแนน)

1.6 มีวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของตนเอง (5 คะแนน)

2. เป็นหมู่บ้านที่มีคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านที่ปฏิบัติงานดี ให้ความร่วมมือและสนใจในการประกอบกิจกรรมร่วมกัน ราษฎรทั่วไปมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง และท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย มีการรวมกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรี ฯลฯ ที่ถาวร และมีระเบียบ แยกออกได้ดังนี้ (30 คะแนน)

2.1 มีการรวมกลุ่มที่แน่นแฟ้น (5 คะแนน)

2.2 มีหน่วยนำที่สามารถ (5 คะแนน)

2.3 มีความสามารถของกลุ่มสูง (5 คะแนน)

2.4 มีความคิดเห็นที่ถูกต้อง (5 คะแนน)

2.5 มีความสามารถในการพัฒนาตนเอง ครอบคลุม และชุมชน

(5 คะแนน)

2.6 มีการเคลื่อนไหวในรูปกิจกรรมอยู่เสมอ (5 คะแนน)

3. มีการพัฒนาสภาพแวดล้อมของชุมชนในด้านความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความสะอาดของบริเวณที่อยู่อาศัย ถนนและสถานที่ต่าง ๆ ในหมู่บ้าน ซึ่งเกิดจากการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ของราษฎร แยกออกได้ดังนี้ (20 คะแนน)

3.1 มีถนนหนทางในหมู่บ้านสะดวก และเป็นระเบียบ (5 คะแนน)

3.2 บ้านเรือนและบริเวณบ้านเรือนสะอาดเรียบร้อย มีรั้วบ้าน (5 คะแนน)

3.3 มีส่วนถูกสุขลักษณะทุกครัวเรือน หรือเป็นส่วนใหญ่ (5 คะแนน)

3.4 ไม่มีคอกสัตว์ไค้ดูนบ้านหรือมีแต่น้อย และดูแลรักษาสะอาดเรียบร้อย

(5 คะแนน)

4. มีการขยายผลการพัฒนาในรูปกิจกรรมโครงการไปยังหมู่บ้าน และตำบลใกล้เคียงอื่น ๆ โดยการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในกิจกรรมนั้น ๆ จนได้ผลดี แยกออกได้ดังนี้ (20 คะแนน)

4.1 มีผู้นำอาสาพัฒนาที่สามารถปฏิบัติงานเพื่อความเจริญของท้องถิ่นของตนเองและหมู่บ้านใกล้เคียงได้ผลดี (5 คะแนน)

4.2 การพัฒนาในรูปกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ดำเนินการโดยใช้ทุนของท้องถิ่นเอง หรือองค์การเอกชนเป็นส่วนใหญ่ ใช้งบประมาณของทางราชการเป็นส่วนน้อย (10 คะแนน)

4.3 กิจกรรมหรือโครงการพึ่งพาหรืออำนวยการโดยหน่วยงานข้างเคียง (5 คะแนน)